

762.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z
O PROGLAŠENJU ZAKONA O AGENCIJI ZA NACIONALNU BEZBJEDNOST

Proglašavam **Zakon o Agenciji za nacionalnu bezbjednost**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 6. marta 2026. godine, a na Trećoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 19. marta 2026. godine, ponovno izglasala.

Broj: 01-009/26-540/2
Podgorica, 20. mart 2026. godine

Predsjednik Crne Gore,
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 6. marta 2026. godine, donijela je, a na Trećoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 19. marta 2026. godine, ponovno izglasala

ZAKON
O AGENCIJI ZA NACIONALNU BEZBJEDNOST

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Poslove nacionalne bezbjednosti koji se odnose na zaštitu Ustavom utvrđenog pravnog poretka, nezavisnosti, suvereniteta, teritorijalnog integriteta i bezbjednosti Crne Gore, Ustavom utvrđena ljudska prava i slobode, kao i druge poslove od interesa za nacionalnu bezbjednost vrši Agencija za nacionalnu bezbjednost Crne Gore (u daljem tekstu: Agencija).

Član 2

Agencija je bezbjednosno obavještajna služba i sastavni je dio sistema bezbjednosti Crne Gore. Agencija ima svojstvo pravnog lica u skladu sa zakonom.

Član 3

Agencija vrši poslove iz svoje nadležnosti na osnovu i u okviru Ustava i zakona. Poslove Agencije vrše ovlašćena službena lica (u daljem tekstu: ovlašćeni službenik Agencije). Ovlašćeni službenik Agencije je samostalan u radu i za svoj rad lično odgovoran. Ovlašćeni službenik Agencije je dužan da poslove izvršava u skladu sa Ustavom, zakonom i drugim propisom.

Član 4

Agencija je u svom radu politički i ideološki neutralna.

Član 5

Agencija ostvaruje saradnju sa organima, organizacijama i službama drugih država i međunarodnih organizacija u skladu sa vanjskom politikom Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Član 6

Kontrola rada Agencije ostvaruje se putem parlamentarne kontrole i kontrole zakonitosti i efikasnosti.

Član 7

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

II. NADLEŽNOST I NAČIN VRŠENJA POSLOVA AGENCIJE

1. Poslovi Agencije

Član 8

Agencija prikuplja, evidentira, analizira, procjenjuje, koristi, razmjenjuje, čuva i štiti podatke o aktivnostima od značaja za nacionalnu bezbjednost koji se odnose na sprečavanje:

- 1) djelatnosti usmjerenih protiv nezavisnosti, suvereniteta, teritorijalnog integriteta, odbrane, bezbjednosti i Ustavom utvrđenog pravnog poretka Crne Gore;
- 2) terorizma, nasilnog ekstremizma i drugih oblika organizovanog nasilja;
- 3) organizovanog kriminala,
- 4) krivičnih djela protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom;
- 5) obavještajno-subverzivnog i hibridnog djelovanja nosilaca obavještajnih aktivnosti drugih država i drugih subjekata;
- 6) prijetnji po sajber bezbjednost;
- 7) prijetnji po ekonomske interese Crne Gore;
- 8) prijetnji po međunarodnu bezbjednost;
- 9) drugih mogućih prijetnji po nacionalnu bezbjednost.

Agencija vrši kontraobavještajnu zaštitu Skupštine Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština), Vlade, Predsjednika Crne Gore i drugih državnih organa, ministarstava i organa uprave, kao i ličnosti, objekata i prostora u smislu propisa kojim se određuju ličnosti, objekti i prostori koje obezbjeđuje organizaciona jedinica organa državne uprave nadležnog za unutrašnje poslove koja vrši policijske poslove (u daljem tekstu: policija).

Agencija vrši bezbjednosne provjere i procjene, kao i druge poslove od interesa za nacionalnu bezbjednost, u skladu sa zakonom.

O podacima iz stava 1 ovog člana Agencija izvještava predsjednika Skupštine, predsjednika Vlade i predsjednika Crne Gore.

O podacima iz stava 1 ovog člana, koji ukazuju na postojanje osnova sumnje da se priprema, organizuje ili da je izvršeno krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, Agencija izvještava policiju i nadležno državno tužilaštvo.

Kad to nalažu razlozi nacionalne bezbjednosti, Agencija izvještava državne organe i organe državne uprave o podacima iz stava 1 ovog člana, koji se odnose na njihovu nadležnost.

Pravila i procedure vršenja kontraobavještajne zaštite iz stava 2 ovog člana uređuje direktor Agencije, uz saglasnost Vlade.

Član 9

Podaci iz člana 8 ovog zakona mogu se koristiti samo za svrhe radi kojih su, u skladu sa zakonom, prikupljeni.

Član 10

Agencija prikuplja podatke o личности (u daljem tekstu: lični podaci) i druge podatke u mjeri koja je neophodna za vršenje poslova iz nadležnosti Agencije.

Prikupljanje ličnih i drugih podataka (u daljem tekstu: podaci) vrši se primjenom sredstava i metoda utvrđenih ovim zakonom, u skladu sa načelom srazmjernosti, u obimu i na način koji je neophodan za vršenje poslova iz nadležnosti Agencije.

Član 11

Agencija štiti tajnost podataka koji se odnose na ostvarivanje nadležnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

2. Sredstva i metode prikupljanja podataka

Član 12

Agencija prikuplja podatke korišćenjem javno dostupnih izvora.

Agencija prikuplja podatke i traži pomoć u vezi sa prikupljanjem podataka od građana, uz njihovu izričitu saglasnost.

Ovlašćeni službenik Agencije koji prikuplja podatke i traži pomoć u vezi sa prikupljanjem podataka od građana, dužan je da se legitimise službenom legitimacijom.

U slučaju kad postoji vjerovatnoća da građanin, koji nije dao izričitu saglasnost za razgovor sa ovlašćenim službenikom Agencije, raspolaže obavještenjima značajnim za nacionalnu bezbjednost, Agencija može zatražiti od policije da sa građaninom obavi razgovor uz učešće ovlašćenog službenika Agencije, u skladu sa zakonom kojim se uređuju unutrašnji poslovi.

Član 13

Državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave i organi lokalne uprave, pravna lica i drugi subjekti koji vode pisane i elektronske evidencije, registre i zbirke podataka dužni su da, na zahtjev Agencije, dostave tražene podatke potrebne za vršenje poslova iz nadležnosti Agencije, odnosno da ovlašćenom službeniku Agencije koji se legitimise službenom legitimacijom, omoguće pristup podacima neposrednim uvidom u te evidencije, registre i zbirke podataka.

O izvršenom uvidu u evidencije, registre i zbirke podataka, u smislu stava 1 ovog člana, ovlašćeni službenik Agencije dužan je da sačini informaciju.

Organi, pravna lica i drugi subjekti iz stava 1 ovog člana dužni su da Agenciji, na njen zahtjev, omoguće pristup elektronskim putem podacima iz evidencija, registara i zbirki podataka koje vode u elektronskoj formi.

Pristup elektronskim putem podacima iz evidencija, registara i zbirki podataka koje vode državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave i organi lokalne uprave, pravna lica i drugi subjekti iz stava 1 ovog člana, Agencija vrši na osnovu pisanog sporazuma zaključenog sa starješinom organa, odnosno odgovornim licem u pravnom licu.

Zaključivanje sporazuma iz stava 4 ovog člana, vrši se uz prethodno pribavljeno mišljenje organa uprave nadležnog za zaštitu tajnih podataka i nezavisnog nadzornog tijela nadležnog za zaštitu podataka o ličnosti (u daljem tekstu: lični podaci).

Obaveze iz st. 1 i 3 ovog člana odnose se i na pravna lica i druge subjekte koji nemaju sjedište u Crnoj Gori, ako se oprema za obradu ličnih podataka nalazi u Crnoj Gori.

Zahtjev Agencije za dostavljanje, odnosno pristup podacima iz evidencija, registara i zbirki podataka, kao i informacija iz stava 2 ovog člana označavaju se odgovarajućim stepenom tajnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

O dostavljanju, uvidu i pristupu podacima organi, pravna lica i drugi subjekti iz st. 1 i 3 ovog člana vode evidenciju, koja sadrži informaciju da je Agenciji dostavljen podatak, odnosno da je izvršen neposredni uvid ili pristup elektronskim putem, kao i datum i vrijeme početka, odnosno završetka tog uvida, odnosno pristupa podacima.

Agencija vodi evidenciju o ovlaštenim službenicima Agencije koji imaju pravo pristupa podacima elektronskim putem, čiju sadržinu utvrđuje direktor Agencije.

Član 14

Organi, pravna lica i drugi subjekti iz člana 13 stav 1 ovog zakona dužni su da Agenciju obavijeste o podacima iz člana 8 ovog zakona do kojih dođu u vršenju poslova iz svoje nadležnosti, kao i da omoguće pregled kompromitovanih informaciono-komunikacionih sistema, dostave podatke o mogućem neovlaštenom pristupu informaciono-komunikacionim sistemima ili drugim oblicima ugrožavanja informacione bezbjednosti.

3. Tajno prikupljanje podataka

Član 15

Agencija je ovlašćena da tajno prikuplja podatke sljedećim sredstvima i metodama:

- 1) saradnjom sa crnogorskim državljanima i strancima;
- 2) praćenjem, osmatranjem i elektronskom pretragom na javnom mjestu, uz korišćenje tehničkih sredstava za dokumentovanje;
- 3) kupovinom podataka, dokumenata i predmeta;
- 4) nadzorom nad elektronskim komunikacijama i poštanskim pošiljkama koji se odnosi na:
  - a) sadržaj elektronske komunikacije;
  - b) podatke o saobraćaju u elektronskoj komunikaciji i neuspješnom uspostavljanju komunikacija;
  - c) podatke o lokaciji u elektronskoj komunikaciji koja se odnosi na korisnika;
  - d) međunarodne telekomunikacione veze;
  - e) sadržaj i vrstu poštanske pošiljke, odnosno usluge;
- 5) pregledom informaciono-komunikacionih sistema državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i organa lokalne uprave i pravnih lica koja vrše javna ovlašćenja;
- 6) pregledom vozila i predmeta;
- 7) nadzorom unutrašnjosti objekata, zatvorenih prostora i predmeta uz korišćenje tehničkih sredstava.

Sredstva i metode iz stava 1 tač. 2 do 7 ovog člana mogu se, po nalogu direktora Agencije, primijeniti i na stranca ako to nalažu razlozi nacionalne bezbjednosti.

Član 16

U primjeni sredstava i metoda iz člana 15 ovog zakona ovlašćeni službenik Agencije može:

- 1) koristiti ispravu za prikrivanje identiteta ili oznake sredstava koje koristi, kao i identiteta lica sa kojim je uspostavljena tajna saradnja;
- 2) preduzeti mjere prikrivanja vlasništva nad pravnim licem;
- 3) osnivati fiktivno privredno društvo ili drugo pravno lice;
- 4) prikriveno koristiti imovinu i usluge fizičkih i pravnih lica.

Ispravu, odnosno oznaku iz stava 1 tačka 1 ovog člana izdaje organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove, na zahtjev direktora Agencije i o njima vodi posebnu evidenciju.

Po prestanku razloga zbog kojih je odobreno korišćenje isprave, odnosno oznake iz stava 1 tačka 1 ovog člana, organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove ih poništava i dostavlja na čuvanje Agenciji.

Podaci o mjerama iz stava 1 ovog člana označavaju se odgovarajućim stepenom tajnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Pravila sprovođenja mjera iz stava 1 ovog člana utvrđuje direktor Agencije, uz saglasnost Vlade.

Član 17

Saradnja sa crnogorskim državljanima i strancima zasniva se na principima dobrovoljnosti i tajnosti.

Agencija je dužna da zaštiti identitet lica iz stava 1 ovog člana.

Član 18

Ako podatke iz člana 8 ovog zakona nije moguće pribaviti na način iz čl. 12, 13, 14 i 17 ovog zakona ili bi prikupljanje tih podataka izazvalo nesrazmjerne teškoće, direktor Agencije izdaje pisani nalog za primjenu sredstava i metoda iz člana 15 stav 1 tačka 2 ovog zakona.

Nalog za primjenu sredstava i metode iz člana 15 stav 1 tačka 2 ovog zakona sadrži podatke o licu, objektu, vozilu, predmetu na koje se nalog odnosi, vrijeme trajanja, kao i osnovanost razloga za primjenu tog sredstva i metode.

Nalog iz st. 1 i 2 ovog člana izdaje se za period do šest mjeseci i može se produžavati po šest mjeseci, dok se ne postigne svrha radi koje je odobrena primjena tog sredstva i metode, tako da primjena ovog sredstva i metode može trajati najduže 24 mjeseca.

Član 19

Agencija prikuplja podatke kupovinom podataka, dokumenata i predmeta (tajnih planova, izvještaja, skica i drugih dokumenata i predmeta) od značaja za nacionalnu bezbjednost.

Kupovinu podataka, dokumenata i predmeta iz stava 1 ovog člana odobrava direktor Agencije.

Član 20

Ako podatke iz člana 8 ovog zakona nije moguće pribaviti na način iz čl. 12, 13, 14 i člana 15 stav 1 tač. 1, 2, 3 i 5 ovog zakona ili bi prikupljanje podataka na taj način zahtijevalo nesrazmjerni rizik ili ugrožavanje života i zdravlja ljudi, Agencija može, na osnovu prethodne odluke nadležnog suda, primijeniti sredstva i metode iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtač. a, b, d i e i tač. 5, 6 i 7 ovog zakona.

Član 21

Nadzor iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtač. a, b, d i e i tačka 5 ovog zakona, na obrazloženi pisani predlog direktora Agencije, za svaki pojedinačni slučaj, odlukom odobrava predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore, ako postoje osnovi sumnje da je ugrožena nacionalna bezbjednost.

U slučaju odsustva ili spriječenosti predsjednika Vrhovnog suda Crne Gore, nadzor iz stava 1 ovog člana odobrava sudija koji ga zamjenjuje u skladu sa zakonom.

Pregled, odnosno nadzor iz člana 15 stav 1 tač. 6 i 7 ovog zakona, na obrazloženi pisani predlog direktora Agencije, za svaki pojedinačni slučaj, odlukom odobrava Vijeće sudija Vrhovnog suda Crne Gore, ako postoje osnovi sumnje da je aktivnostima iz stava 1 ovog člana ugrožena nacionalna bezbjednost.

Odluka iz st. 1 i 3 ovog člana donosi se najkasnije u roku od 48 časova od podnošenja predloga.

U slučaju opravdanosti i hitnosti koja zahtijeva da se otpočne primjena sredstva i metode iz st. 1 i 3 ovog člana, direktor Agencije može izdati nalog za otpočinjanje primjene tog sredstva i metode, ako bi odlaganje otpočinjanja primjene onemogućilo postizanje svrhe radi koje se predlaže.

U slučaju iz stava 5 ovog člana, direktor Agencije je dužan da, odmah po otpočinjanju primjene sredstva i metode iz st. 1 i 3 ovog člana, podnese predlog predsjedniku Vrhovnog suda Crne Gore, odnosno Vijeću sudija Vrhovnog suda Crne Gore za donošenje odluke iz st. 1 i 3 ovog člana.

Ako predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore, odnosno sudija koji ga zamjenjuje, odnosno Vijeće sudija Vrhovnog suda Crne Gore, u roku od 48 časova od otpočinjanja primjene sredstva i metode iz st. 1 i 3 ovog člana ne odobri primjenu tog sredstva i metode, Agencija je dužna da obustavi primjenu, a prikupljene podatke i dokumenta na kojima su ti podaci zabilježeni uništi.

Zapisnik o uništavanju podataka i dokumenata iz stava 7 ovog člana, direktor Agencije je dužan da dostavi predsjedniku Vrhovnog suda Crne Gore, odnosno sudiji koji ga zamjenjuje, odnosno Vijeću sudija Vrhovnog suda Crne Gore.

Član 22

Predlog za nadzor nad elektronskim komunikacijama i poštanskim pošiljkama iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtač. a, b, d i e ovog zakona sadrži podatke o: licu na koje se nadzor odnosi; osnovanosti razloga za njegovu primjenu; načinu primjene; obimu i trajanju; elektronskom komunikacionom sredstvu i/ili poštanskoj pošiljci, odnosno usluzi i okolnostima koje nalažu potrebu primjene ovog oblika prikupljanja podataka.

Ako Agencija ne može utvrditi identitet lica na koje se nadzor odnosi, predlog iz stava 1 ovog člana može da sadrži podatke o licu kojima Agencija raspolaže ili tehničke podatke.

Pregled informaciono-komunikacionih sistema državnih organa i organa državne uprave iz člana 15 stav 1 tačka 5 ovog zakona vrši se u saradnji sa organom koji upravlja informaciono-komunikacionom mrežom tog organa.

Nalog za primjenu sredstava i metode iz člana 15 stav 1 tačka 5 ovog zakona sadrži podatke o sistemu na koje se nalog odnosi sa kojima Agencija raspolaže, vrijeme trajanja, kao i osnovanost razloga za primjenu tog sredstva i metode.

Predlog za pregled vozila i predmeta iz člana 15 stav 1 tačka 6 ovog zakona sadrži podatke o: vozilu ili predmetu na koje se pregled odnosi; načinu vršenja, obimu i trajanju nadzora; vrsti tehničkih sredstava koja se koriste i okolnostima koje nalažu potrebu primjene ovog oblika prikupljanja podataka.

Predlog za nadzor unutrašnjosti objekata, zatvorenih prostora i predmeta iz člana 15 stav 1 tačka 7 ovog zakona sadrži podatke o: licu/licima ili objektu, prostoru ili predmetu na koje se nadzor odnosi; načinu vršenja, obimu i trajanju nadzora; vrsti tehničkih sredstava koja se koriste i okolnostima koje nalažu potrebu primjene ovog oblika prikupljanja podataka.

Nadzor iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtač. a, b, d i e i pregled i nadzor iz tač. 5, 6 i 7 ovog zakona može da traje šest mjeseci, a zbog važnih razloga može se produžavati po šest mjeseci, dok se ne postigne svrha radi koje je odobrena primjena tog nadzora, odnosno pregleda, tako da taj nadzor, odnosno pregled može trajati najduže 24 mjeseca.

Produženje nadzora iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtač. a, b, d i e i pregleda iz tačke 3 ovog člana odobrava predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore, a u slučaju odsutnosti ili spriječenosti sudija koji ga zamjenjuje.

Produženje pregleda i nadzora iz člana 15 stav 1 tač. 6 i 7 ovog zakona odobrava Vijeće sudija Vrhovnog suda Crne Gore.

Nadzor iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtač. a, b, d i e, pregled iz tačke 5 i pregled i nadzor iz tač. 6 i 7 ovog zakona ukidaju se odmah nakon prestanka razloga zbog kojih su vršeni, o čemu direktor Agencije, u pisanoj formi, obavještava predsjednika Vrhovnog suda Crne Gore, odnosno Vijeće sudija Vrhovnog suda Crne Gore.

Operatori elektronskih komunikacija, kao i poštanski operatori dužni su da Agenciji omoguće uslove za vršenje nadzora iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtač. a, b, d i e ovog zakona, koji je odobrio predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore, odnosno sudija koji ga zamjenjuje.

Ako se, u postupku primjene sredstava i metoda iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtač. a, b, d i e i tač. 5, 6 i 7 ovog zakona, dođe do saznanja da lice, grupa lica ili organizacija, za koje postoji odobrenje Vrhovnog suda u skladu sa članom 21 ovog zakona i st. 1 do 9 ovog člana, koristi drugo sredstvo komunikacije, elektronsku ili drugu adresu ili da se komunikacija obavlja na drugom mjestu ili u drugoj prostoriji, direktor Agencije može izdati pisani nalog za proširenje ili sužavanje mjere.

Član 23

Ako podatke iz člana 8 ovog zakona nije moguće pribaviti na način iz čl. 12, 13, 14 i člana 15 stav 1 tač. 1, 2 i 3 ovog zakona ili bi prikupljanje podataka na taj način zahtijevalo nesrazmjerni rizik ili ugrožavanje života i zdravlja ljudi, Agencija pored sredstava i metoda iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtač. a, b, d i e i tač. 5, 6 i 7 ovog zakona, primjenjuje sredstva i metodu iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtačka c ovog zakona.

Primjenu sredstva i metode iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtačka c ovog zakona odobrava direktor Agencije pisanim aktom koji sadrži podatke o: licu na koje se nadzor odnosi; osnovanosti razloga za njegovu primjenu; načinu primjene; obimu i trajanju; elektronskom komunikacionom sredstvu i/ili poštanskoj pošiljci, odnosno usluzi i okolnostima koje nalažu potrebu primjene ovog oblika prikupljanja podataka.

Ako Agencija ne može utvrditi identitet lica na koje se nadzor odnosi, pisani akt iz stava 2 ovog člana može da sadrži podatke o licu kojima Agencija raspolaže ili tehničke podatke.

Nadzor iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtačka c može da traje šest mjeseci i može se produžavati po šest mjeseci, dok se ne postigne svrha radi koje je odobrena primjena tog nadzora, tako da taj nadzor, odnosno pregled može trajati najduže 24 mjeseca.

Produženje nadzora iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtačka c ovog zakona odobrava direktor Agencije, obrazloženim pisanim aktom.

Nadzor iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtačka c ovog zakona ukida se odmah nakon prestanka razloga zbog kojih su vršeni, o čemu direktor Agencije donosi pisani akt.

Operatori elektronskih komunikacija, kao i poštanski operatori dužni su da Agenciji omoguće uslove za vršenje nadzora iz člana 15 stav 1 tačka 4 podtačka c ovog zakona koji je odobrio direktor Agencije, u skladu sa zakonom.

4. Pravila o operativnom radu

Član 24

Bliži način primjene sredstava i metoda prikupljanja podataka propisanih ovim zakonom i način vršenja operativnog rada utvrđuju se pravilima o operativnom radu, koja donosi direktor Agencije, uz saglasnost Vlade.

Član 25

Pravila iz člana 24 ovog zakona, kao i drugi akti kojima se u skladu sa ovim zakonom uređuje način vršenja pojedinih poslova Agencije označavaju se odgovarajućim stepenom tajnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

5. Posebna ovlašćenja i obaveze

Član 26

U cilju vršenja poslova iz nadležnosti Agencije, ovlašćeni službenik Agencije u izuzetnim situacijama može da:

- utvrdi identitet lica,
- upotrijebi vatreno oružje.

Direktor Agencije određuje ovlašćene službenike Agencije koji imaju ovlašćenja iz stava 1 ovog člana.

Primjena ovlaštenja iz stava 1 ovog člana mora biti srazmjerna potrebi zbog koje se preduzima.

Član 27

Ovlašćeni službenik Agencije iz člana 26 ovog zakona može utvrditi identitet lica:

- 1) koje ulazi u objekat ili prostor koji koristi Agencija,
- 2) za koje je potrebno utvrditi identitet iz bezbjednosnih razloga,
- 3) koje može da obezbijedi podatke od značaja za vršenje poslova iz nadležnosti Agencije.

Ovlašćeni službenik Agencije iz stava 1 ovog člana je dužan da prilikom utvrđivanja identiteta lica to lice upozna sa razlogom utvrđivanja identiteta, ako zakonom nije drugačije propisano.

Utvrđivanje identiteta lica vrši se uvidom u ličnu kartu ili drugu javnu ispravu sa fotografijom.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, identitet se može utvrditi i na osnovu izjave lica čiji je identitet već utvrđen.

Član 28

Ovlašćeni službenik Agencije iz člana 26 ovog zakona koji u vršenju poslova iz nadležnosti Agencije može biti posebno izložen opasnosti po ličnu bezbjednost, zdravlje i život, ima pravo držanja, nošenja i upotrebe vatrenog oružja.

Ovlašćeni službenik Agencije iz stava 1 ovog člana mora biti posebno osposobljen za držanje, nošenje i upotrebu vatrenog oružja.

Ovlašćeni službenik Agencije iz stava 1 ovog člana može upotrijebiti vatreno oružje samo ako je to neophodno da bi zaštitio svoj život ili život drugog lica, kad za to postoje objektivni razlozi.

Postojanje objektivnih razloga, u smislu stava 3 ovog člana, cijeniće se sa stanovišta prosječnog ovlašćenog službenika Agencije, obučenog i sa iskustvom u upotrebi vatrenog oružja, pri čemu ti razlozi moraju biti zasnovani na svim činjenicama poznatim ovlašćenom službeniku Agencije u trenutku upotrebe vatrenog oružja.

Ovlašćeni službenik Agencije iz stava 1 ovog člana, osim prema licu, vatreno oružje može upotrijebiti i prema životinji, prevoznom sredstvu i predmetu kojim se ugrožava njegov život ili život drugog lica.

Prije nego što ovlašćeni službenik Agencije iz stava 1 ovog člana upotrijebi vatreno oružje dužan je da, kad okolnosti to dopuštaju, lice prema kome će upotrijebiti vatreno oružje upozori odgovarajućim povikom.

Program osposobljavanja i postupak provjere znanja o postupanju prilikom držanja, nošenja i upotrebe vatrenog oružja utvrđuje direktor Agencije.

Bliži način držanja, nošenja, upotrebe i postupanja sa vatrenim oružjem utvrđuje direktor Agencije, u skladu sa zakonom koji se uređuje držanje, nošenje i način upotrebe vatrenog oružja.

Član 29

Ovlašćenim službenicima Agencije izdaje se službena legitimacija.

Službenu legitimaciju iz stava 1 ovog člana izdaje Agencija.

O izdatim službenim legitimacijama Agencija vodi evidenciju.

Oblik i sadržaj službene legitimacije, sadržaj i način vođenja evidencije iz stava 3 ovog člana utvrđuje direktor Agencije.

Član 30

Ovlašćeni službenik Agencije u vezi okolnosti vršenja poslova iz nadležnosti Agencije, angažovan na specifičnim radnim mjestima, može se podvrgnuti poligrafskom testiranju.

Službeniku Agencije koji se podvrgava poligrafskom testiranju garantuje se prezumpcija nevinosti.

Poligrafsko testiranje se može sprovesti isključivo uz prethodnu, pisanu saglasnost ovlašćenog službenika koji se ispituje.

Ovlašćeni službenik iz stava 1 ovog člana, prije sprovođenja poligrafskog testiranja, mora biti upoznat sa svrhom ispitivanja, pravnim osnovom, pravima u vezi sa obradom podataka, uključujući i pravo da odbije testiranje bez pravnih posljedica, osim ako se radi o okolnostima koje se odnose na bezbjednosni rizik u vezi sa pristupom tajnim podacima ili vršenju poslova od posebnog značaja.

Rezultati poligrafskog testiranja ne mogu biti isključivi osnov za donošenje odluke o radnopravnom statusu ovlašćenog službenika Agencije iz stava 1 ovog člana i ne mogu se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku.

Podaci dobijeni poligrafskim testiranjem predstavljaju posebnu kategoriju ličnih podataka, koji se obrađuju u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Način sprovođenja poligrafskog testiranja, standarde i tehničke uslove za korišćenje poligrafa utvrđuje direktor Agencije, uz saglasnost Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

Član 31

Fizičko lice ima pravo da direktoru Agencije podnese pritužbu na rad ovlašćenog službenika Agencije ako smatra da mu je u primjeni ovlašćenja iz člana 26 ovog zakona taj službenik povrijedio neko njegovo pravo ili slobodu ili mu je nanio štetu.

Pravo iz stava 1 ovog člana fizičko lice može ostvariti u roku od sedam dana od dana kad je povrijedeno neko njegovo pravo ili sloboda ili je nastala šteta.

Direktor Agencije je dužan da podnosiocu pritužbe dostavi pisani odgovor u roku od 15 dana od dana prijema pritužbe.

Podnosilac pritužbe ima pravo da, ako nije zadovoljan odgovorom iz stava 3 ovog člana ili ne dobije odgovor u propisanom roku, podnese prigovor specijalnom kontroloru za nacionalnu bezbjednost (u daljem tekstu: specijalni kontrolor) u roku od sedam dana od dana prijema odgovora, odnosno istekom roka za dostavljanje odgovora.

O prigovoru iz stava 4 ovog člana odlučuje specijalni kontrolor, u roku od 30 dana od dana prijema prigovora.

Način postupanja po pritužbama iz stava 1 ovog člana utvrđuje direktor Agencije.

6. Međunarodna saradnja

Član 32

Saradnja Agencije sa organima, organizacijama i službama drugih država i međunarodnim organizacijama ostvaruje se razmjenom podataka i zajedničkim vršenjem poslova iz nadležnosti Agencije, u skladu sa zakonom.

Član 33

Prilikom razmjene podataka Agencija može dostavljati lične podatke organima, organizacijama i službama iz člana 32 ovog zakona, ako:

1) država u kojoj je sjedište tih organa, organizacija i službi primjenjuje adekvatne mjere zaštite ličnih podataka;

2) posjeduje podatke da lice na koje se ti lični podaci odnose ugrožava interese nacionalne bezbjednosti Crne Gore, bezbjednosne interese države kojoj se podaci dostavljaju ili vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom; i

3) je obezbijeđen princip uzajamnosti.

Odredba stava 1 tačka 2 ovog člana ne odnosi se na dostavljanje ličnih podataka u postupku vršenja bezbjednosne provjere uz saglasnost lica na koje se ti lični podaci odnose.

Podaci iz st. 1 i 2 ovog člana mogu se koristiti samo u svrhu radi koje su dostavljeni.

Agencija je dužna da, prilikom dostavljanja podataka iz st. 1 i 2 ovog člana, navede obaveze primaoca o primjeni adekvatnih mjera zaštite ličnih podataka i njihovom korišćenju isključivo u svrhu radi koje su dostavljeni.

O podacima iz st. 1 i 2 ovog člana Agencija vodi evidenciju, čiji sadržaj i način vođenja utvrđuje direktor Agencije.

Član 34

Ovlašćeni službenik Agencije može biti upućen na rad u inostranstvo u okviru saradnje sa organima, organizacijama i službama drugih država i međunarodnim organizacijama, kao i u drugim slučajevima radi vršenja poslova iz nadležnosti Agencije.

Ovlašćeni službenik Agencije koji se upućuje na rad u inostranstvo zaključuje ugovor sa direktorom Agencije.

Uslove upućivanja, prava i obaveze ovlašćenog službenika iz stava 1 ovog člana utvrđuje direktor Agencije, uz saglasnost Vlade.

7. Evidentiranje, korišćenje i čuvanje podataka

Član 35

Agencija uspostavlja i vodi evidencije, registre i zbirke podataka koje prikupi u vršenju poslova iz nadležnosti Agencije, kao i dokumenata o tim podacima i organizuje njihovo korišćenje i čuvanje.

Evidencije, registri i zbirke podataka i dokumenata iz stava 1 ovog člana označavaju se odgovarajućim stepenom tajnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Vrste evidencija, registara i zbirki podataka i dokumenata iz stava 1 ovog člana, njihov sadržaj, način uspostavljanja, vođenja, korišćenja i zaštite utvrđuje direktor Agencije.

Član 36

Prikupljanje, obrada, korišćenje, zaštita i uništavanje podataka i dokumenata iz člana 35 ovog zakona vrši se u skladu sa zakonom.

Član 37

Agencija je dužna da građanina, na njegov pisani zahtjev, obavijesti da li su preduzimate mjere prikupljanja podataka o njemu i da li Agencija vodi evidenciju o njegovim ličnim podacima i da mu stavi na uvid dokumenta o prikupljenim podacima.

Dokumenta iz stava 1 ovog člana ne mogu da sadrže podatke o ovlašćenim službenicima Agencije koji su prikupljali podatke, izvorima podataka, kao ni lične podatke o trećim licima.

Agencija je dužna da postupi u skladu sa stavom 1 ovog člana u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva.

Agencija nije dužna da postupi u skladu sa st. 1 i 3 ovog člana ako bi to postupanje imalo štetne posljedice po interese nacionalne bezbjednosti, do isteka roka tajnosti podatka na koji se zahtjev odnosi, određenog u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

U slučaju iz stava 4 ovog člana, Agencija će pisano obavijestiti podnosioca zahtjeva u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva iz stava 1 ovog člana.

Agencija je dužna, kad prestanu razlozi iz stava 4 ovog člana, ako to građanin zahtijeva da postupi u skladu sa stavom 1 ovog člana.

III. ORGANIZACIJA

Član 38

Vrste unutrašnjih organizacionih jedinica Agencije, zvanja ovlašćenih službenika Agencije i uslove za sticanje tih zvanja utvrđuje direktor Agencije, uz saglasnost Vlade.

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije donosi direktor Agencije, uz saglasnost Vlade.

Akti iz st. 1 i 2 ovog člana označavaju se odgovarajućim stepenom tajnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Član 39

Radom Agencije rukovodi direktor Agencije.

Direktora Agencije imenuje i razrješava Vlada, na predlog predsjednika Vlade.

Predlog za imenovanje direktora Agencije Vlada dostavlja Skupštini, radi davanja mišljenja.

Skupština, nakon rasprave u nadležnom radnom tijelu, daje mišljenje o predlogu.

Direktor Agencije imenuje se na pet godina i može biti ponovo imenovan.

Član 40

Direktor Agencije za svoj rad i rad Agencije odgovora Vladi.

Direktor Agencije ne može biti član političke partije, niti politički djelovati.

Zabrana iz stava 2 ovog člana odnosi se na vrijeme predlaganja za imenovanje, kao i pet godina prije imenovanja.

Član 41

U slučaju prestanka funkcije direktoru Agencije ili u slučaju spriječenosti da iz bilo kojeg razloga duže vrijeme vrši svoju dužnost, Vlada će imenovati vršioca dužnosti direktora Agencije iz visokog rukovodnog kadra Agencije, na period od šest mjeseci.

Član 42

Direktor Agencije:

1) stara se o zaštiti podataka, sredstava, metoda i izvora podataka od neovlašćenog pristupa;

2) daje instrukcije i naloge za rad organizacionim jedinicama i ovlašćenim službenicima Agencije;

3) odgovara za namjensko korišćenje budžetskih i drugih sredstava Agencije;

4) donosi opšte i druge akte neophodne za funkcionisanje Agencije;

5) podnosi Vladi izvještaj o radu Agencije;

6) obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom.

Direktor Agencije, uz saglasnost Vlade, donosi godišnji program rada Agencije.

Član 43

Agenciju pred pravosudnim i upravnim organima zastupaju punomoćnici Agencije.

IV. PRAVA I DUŽNOSTI OVLAŠĆENIH SLUŽBENIKA AGENCIJE

1. Radni odnosi

Član 44

Radni odnos u Agenciji može zasnovati lice koje, pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa državnih službenika i namještenika, ispunjava i sljedeće uslove, i to da:

1) nema državljanstvo druge države;

2) nije pravosnažno osuđivano za neko krivično djelo;

3) ne postoji bezbjednosni rizik za zasnivanje radnog odnosa u Agenciji;

4) je psihofizički sposobno za vršenje poslova u skladu sa aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije;

5) nije starije od 25 godina ako prvi put zasniva radni odnos sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja, odnosno 30 godina sa VI i VIII nivoom kvalifikacije obrazovanja.

Postojanje bezbjednosnog rizika za zasnivanje radnog odnosa u Agenciji utvrđuje se bezbjednosnom provjerom.

Bezbjednosnu provjeru iz stava 2 ovog člana vrši Agencija, uz prethodnu saglasnost kandidata za zasnivanje radnog odnosa.

Psihofizičke sposobnosti iz stava 1 tačka 4 ovog člana utvrđuju se u skladu sa aktom direktora Agencije.

Uslove iz stava 1 tač. 1, 2 i 3 ovog člana mora da ispunjava i lice koje je na stručnom osposobljavanju u Agenciji u skladu sa posebnim zakonom, kao i lice angažovano po ugovoru o djelu.

Lice koje ne ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana Agencija nije dužna da obavještava o tome.

Član 45

Radni odnos u Agenciji može se zasnovati bez javnog oglašavanja. Radna mjesta koja se popunjavaju bez javnog oglašavanja utvrđuju se aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji službeničkih mjesta u Agenciji.

Odluku o zasnivanju radnog odnosa u Agenciji donosi direktor Agencije.

Član 46

Lice koje zasnjuje radni odnos u Agenciji dužno je da završi osnovnu obuku za vršenje poslova u Agenciji.

Program i način sprovođenja osnovne obuke i provjere znanja na osnovnoj obuci utvrđuje direktor Agencije.

Član 47

Tokom trajanja radnog odnosa za ovlašćene službenike Agencije može se vršiti provjera postojanja bezbjednosnih smetnji za dobijanje dozvole za pristup tajnim podacima najmanje stepena tajnosti „TAJNO”.

Ako ovlašćeni službenik Agencije ne ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana, Agencija na zahtjev tog službenika sprovodi postupak preispitivanja postojanja bezbjednosnih smetnji.

Način preispitivanja postojanja bezbjednosnih smetnji utvrđuje direktor Agencije.

Član 48

Ovlašćeni službenik Agencije ne može biti član političke stranke, niti politički djelovati.

Član 49

Ovlašćeni službenik Agencije, pored ograničenja u vezi vršenja poslova utvrđenih zakonom kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika, ne smije vršiti ni druge poslove, odnosno obavljati djelatnosti bez prethodnog odobrenja direktora Agencije.

Ovlašćeni službenik Agencije ne smije, bez prethodnog odobrenja direktora Agencije, javno saopštavati podatke o Agenciji ili iz djelokruga rada Agencije.

Ovlašćeni službenik Agencije putuje u inostranstvo uz prethodno mišljenje nadležne organizacione jedinice Agencije.

Način i postupak ostvarivanja prava iz st. 1 i 3 ovog člana utvrđuje direktor Agencije.

Član 50

Ovlašćeni službenici Agencije dužni su da za vrijeme rada i po prestanku rada u Agenciji čuvaju tajnost podatka u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Član 51

Na položaj, prava, dužnosti i odgovornosti iz radnog odnosa ovlašćenih službenika Agencije shodno se primjenjuju zakoni kojima se uređuju prava, obaveze i odgovornosti policijskih službenika i državnih službenika, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

2. Ocjenjivanje ovlaštenih službenika Agencije i zdravstvena zaštita

Član 52

Ocjenjivanje rada ovlaštenih službenika Agencije vrši se jednom godišnje, a najkasnije do 31. januara tekuće za prethodnu godinu.

Ovlašteni službenik Agencije dobija ocjenu rada „ističe se”, „dobar" i „ne zadovoljava”.

Ako ovlašteni službenik Agencije nije saglasan sa ocjenom rada iz stava 2 ovog člana, Agencija na njegov zahtjev sprovodi postupak preispitivanja ocjene rada.

Način, postupak i kriterijume za ocjenjivanje, kao i način i postupak preispitivanja ocjena rada ovlaštenih službenika Agencije utvrđuje direktor Agencije.

Član 53

Ovlašteni službenik koji je dobio ocjenu rada „ne zadovoljava" raspoređuje se na radno mjesto u nižem zvanju i ostvaruje prava radnog mjesta na koje je raspoređen.

U slučaju raspoređivanja iz stava 1 ovog člana, nije potrebna saglasnost ovlaštenog službenika.

Član 54

Ovlašteni službenici Agencije su dužni da se, u cilju utvrđivanja opšte zdravstvene i posebne psihofizicke sposobnosti, podvrgnu redovnim i vanrednim pregledima, u skladu sa aktom direktora Agencije.

Ovlašteni službenici Agencije koji su odlukom nadležne zdravstvene ustanove proglašeni nesposobnim za vršenje poslova mogu se privremeno rasporediti na drugo radno mjesto čije poslove mogu vršiti do ostvarivanja prava na invalidsku penziju, a najduže do tri godine od dana utvrđivanja nesposobnosti za obavljanje poslova.

3. Raspoređivanje službenika

Član 55

Ovlašteni službenik Agencije, po potrebi službe, može biti trajno ili privremeno raspoređen na drugo radno mjesto, u istoj ili drugoj organizacionoj jedinici, u istom ili drugom mjestu rada.

Rješenje o trajnom i privremenom raspoređivanju donosi direktor Agencije.

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Član 56

Ovlašteni službenik Agencije se radi obavljanja poslova ili prilikom donošenja novog ili izmjene postojećeg akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije, može trajno rasporediti na drugo radno mjesto čiji se poslovi vrše u istom ili neposredno nižem zvanju koje odgovara njegovom nivou kvalifikacije obrazovanja i za koje ispunjava druge uslove propisane aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije.

Ovlašteni službenik Agencije iz stava 1 ovog člana ostvaruje zaradu radnog mjesta na koje je raspoređen.

U slučaju raspoređivanja iz stava 1 ovog člana, nije potrebna saglasnost ovlaštenog službenika.

Član 57

Ovlašteni službenik Agencije se može, po potrebi službe, odnosno zamjene odsutnog ovlaštenog službenika ili racionalizacije troškova privremeno rasporediti na radno mjesto čiji se poslovi vrše u istom ili neposredno nižem zvanju od zvanja koje ovlašteni službenik ima.

Privremeni raspored iz stava 1 ovog člana traje najduže jednu godinu, nakon čega ovlašteni službenik Agencije ima pravo da se vrati na radno mjesto na kojem je radio prije raspoređivanja i ne može se ponovo privremeno rasporediti u roku od dvije godine, osim ako se on saglasi da se ponovo privremeno rasporedi prije isteka roka od dvije godine.

U slučaju raspoređivanja iz stava 1 ovog člana, nije potrebna saglasnost ovlašćenog službenika Agencije.

Član 58

Ovlašćeni službenik Agencije koji je privremeno raspoređen u skladu sa članom 57 ovog zakona zadržava zaradu koja mu je pripadala na radnom mjestu sa kojeg je raspoređen, ako je to za njega povoljnije.

Ovlašćenom službeniku Agencije iz stava 1 ovog člana, koji je privremeno raspoređen u drugo mjesto rada udaljeno više od 50 km od mjesta njegovog prebivališta, odnosno na teritoriju druge opštine, pripadaju:

- 1) putni troškovi za posjetu porodici, četiri puta mjesečno;
- 2) mjesečna naknada za odvojeni život od porodice, utvđena aktom Vlade.

Ako je Agencija obezbijedila adekvatan smjestaj i ishranu, ovlašćenom službeniku Agencije iz stava 2 ovog člana pripada 70% mjesečne naknade za odvojeni život od porodice.

Član 59

Na osnovu sporazuma direktora Agencije i starješine organa državne uprave ovlašćeni službenik Agencije, uz njegovu saglasnost, može biti privremeno raspoređen u drugi organ.

4. Kategorizacija radnih mjesta, zarade i dodaci na zaradu

Član 60

Raspoređivanje zvanja ovlašćenih službenika Agencije u grupe poslova, zavisno od nivoa kvalifikacije obrazovanja u skladu sa zakonom kojim se uređuju zarade zaposlenih u javnom sektoru i zakonom kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika utvrđuje direktor Agencije, uz saglasnost Vlade.

Član 61

Zbog posebne prirode poslova, uslova rada i odgovornosti, ovlašćeni službenici Agencije ostvaruju pravo na dodatak na osnovnu zaradu.

Radna mjesta na kojima se ostvaruje pravo na dodatak na osnovnu zaradu utvrđuju se aktom iz člana 60 ovog zakona.

Rješenje o zaradi, dodacima na zaradu, naknadama i drugim primanjima službenika Agencije donosi direktor Agencije.

Član 62

Ovlašćenim službenicima Agencije staž osiguranja računa se u uvećanom trajanju, u skladu sa propisima kojima se uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje.

5. Disciplinska odgovornost

Član 63

Ovlašćeni službenik Agencije je disciplinski odgovoran za povrede službene dužnosti koje mogu biti lakše ili teže.

Član 64

Pored lakših povreda službene dužnosti utvrđenih zakonom kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika i zakonom kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti policijskih službenika, lakša povreda službene dužnosti je i povreda pravila i standarda koji su Etičkim kodeksom ovlašćenih službenika Agencije i drugim opštim aktima direktora Agencije propisani kao lakše povrede službene dužnosti.

Etički kodeks iz stava 1 ovog člana utvrđuje direktor Agencije.

Član 65

Pored težih povreda službene dužnosti utvrđenih zakonom kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika i zakonom kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti policijskih službenika teže povrede službenih dužnosti su:

- 1) ponašanje koje šteti ugledu Agencije;
- 2) odavanje podataka ili omogućavanje uvida u podatke iz nadležnosti Agencije neovlašćenim licima;
- 3) kontakt sa pripadnicima stranih službi i bezbjednosno interesantnim licima i organizacijama, bez prethodnog odobrenja direktora Agencije;
- 4) javno saopštavanje podataka o Agenciji ili iz djelokruga rada Agencije, bez prethodnog odobrenja direktora Agencije;
- 5) postupanje sa vatrenim oružjem suprotno ovom zakonu i aktima kojima se uređuje držanje, nošenje i upotreba vatrenog oružja ovlašćenog službenika Agencije;
- 6) vršenje drugih poslova, odnosno obavljanje djelatnosti bez prethodnog odobrenja direktora Agencije;
- 7) odbijanje podvrgavanju redovnim i vanrednim pregledima u cilju utvrđivanja opšte zdravstvene i posebne psihofizičke sposobnosti;
- 8) konflikt interesa u vezi sa vršenjem poslova iz nadležnosti Agencije;
- 9) protivpravno sticanje materijalne koristi za sebe ili drugo lice u vezi sa poslom.

Član 66

Disciplinske mjere za lakšu povredu službene dužnosti su:

- 1) pisana opomena;
- 2) novčana kazna u iznosu do 15% zarade isplaćene za mjesec u kojem je povreda službene dužnosti učinjena, u trajanju do tri mjeseca.

Disciplinske mjere za težu povredu službene dužnosti su:

- 1) novčana kazna u iznosu od 20% do 40% zarade isplaćene za mjesec u kojem je povreda službene dužnosti učinjena, u trajanju do šest mjeseci;
- 2) prestanak radnog odnosa.

Član 67

Postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti za povredu službene dužnosti pokreće disciplinski tužilac, kojeg iz reda ovlašćenih službenika Agencije imenuje direktor Agencije i koji ima VIII nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti pravnih nauka.

Postupak iz stava 1 ovog člana vodi disciplinska komisija, koju imenuje direktor Agencije iz reda ovlašćenih službenika Agencije, od kojih predsjednik i najmanje dva člana imaju VIII nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti pravnih nauka.

Disciplinsku mjeru za povredu službene dužnosti izriče disciplinska komisija.

Protiv odluke o izricanju disciplinske mjere može se podnijeti žalba direktoru Agencije, koji u roku od 30 dana donosi odluku o tome.

Protiv odluke direktora Agencije iz stava 4 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

U disciplinskom postupku protiv ovlašćenog službenika Agencije javnost je isključena.

Bliži način sprovođenja postupka za utvrđivanje disciplinske odgovornosti ovlašćenih službenika Agencije uređuje direktor Agencije.

Član 68

Agencija je dužna da u izvještaju iz člana 80 stav 2 ovog zakona u posebnom dijelu dostavi informacije o broju sprovedenih disciplinskih postupka.

6. Prestanak radnog odnosa

Član 69

Pored slučajeva propisanih opštim propisima o radu, zakonom kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika i zakonom kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti policijskih službenika, ovlaštenom službeniku Agencije prestaje radni odnos po sili zakona, i to:

- 1) zbog utvrđivanja bezbjednosnih smetnji;
- 2) u slučaju iz člana 54 stav 2 ovog zakona;
- 3) zbog odbijanja rasporeda iz člana 55 ovog zakona;
- 4) zbog dobijanja dva puta uzastopno ocjene rada „ne zadovoljava“;
- 5) zbog dolaska na posao pod dejstvom alkohola ili psihoaktivnih supstanci, opijanja u toku rada ili upotrebe psihoaktivnih supstanci, uz odbijanje odgovarajućeg testiranja radi utvrđivanja tih činjenica od strane ovlaštenog lica, u skladu sa posebnim propisima.

Bliži način, kriterijumi i postupak za prestanak radnog odnosa po sili zakona ovlaštenom službeniku Agencije iz stava 1 ovog člana, uređuju se posebnim aktom koji donosi direktor Agencije, uz saglasnost Vlade.

O prestanku radnog odnosa zbog razloga iz stava 1 ovog člana direktor Agencije donosi rješenje.

Kao dan prestanka radnog odnosa iz stava 1 ovog člana određuje se dan utvrđivanja razloga iz stava 1 ovog člana.

Član 70

Izuzetno od uslova propisanih zakonom kojim se uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje, ovlaštenom službeniku Agencije, zbog potreba službe, prestaje radni odnos rješenjem direktora Agencije uz ostvarivanje prava na starosnu penziju, kad navršši najmanje 30 godina staža osiguranja, od kojih najmanje 15 godina efektivno provedenih na poslovima u Agenciji na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Pravo iz stava 1 ovog člana ovlašćeni službenik Agencije može ostvariti i na lični zahtjev, uz saglasnost direktora Agencije.

Starosna penzija iz stava 1 ovog člana određuje se na način propisan zakonom kojim se uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje, s tim što se prilikom određivanja ličnog koeficijenta, ako je za ovlaštenog službenika Agencije povoljnije, lični koeficijent utvrđuje na osnovu zarade, odnosno naknade zarade ostvarene u kalendarskoj godini koja prethodi godini ostvarivanja prava na starosnu penziju.

Iznos starosne penzije određen u skladu sa stavom 3 ovog člana, uvećava se za 40%, s tim što iznos te penzije ne može biti veći od najvišeg iznosa starosne penzije utvrđene u skladu sa zakonom kojim se uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje.

Ovlaštenim službenicima Agencije kojima radni odnos prestaje zbog ostvarivanja prava na starosnu penziju pripada otpremnina, čiju visinu određuje direktor Agencije, uz saglasnost Vlade, po prethodno pribavljenoj potvrdi organa državne uprave nadležnog za poslove finansija o raspoloživim finansijskim sredstvima.

Bliži način, uređenje, odnosno određivanje razloga i kriterijuma za prestanak radnog odnosa ovlaštenog službenika Agencije iz stava 1 ovog člana, zbog potreba posla koji proističu iz organizacionih, kadrovskih, bezbjednosnih ili funkcionalnih razloga, kao i drugih razloga koji utiču na izvršavanje poslova iz nadležnosti Agencije uređuju se posebnim aktom koji donosi direktor Agencije, uz saglasnost Vlade.

7. Druga prava ovlašćenih službenika Agencije

Član 71

Crna Gora je obavezna da ovlašćenim službenicima Agencije i članovima njihovih porodica pruži pravnu i materijalnu pomoć, ako su u vršenju poslova iz nadležnosti Agencije zadržani, lišeni slobode ili osuđeni van teritorije Crne Gore.

Agencija je obavezna da pomoć iz stava 1 ovog člana i druge oblike zaštite pruži bivšim ovlašćenim službenicima Agencije i članovima njihovih porodica.

Ovlašćeni službenik Agencije ne ostvaruje prava iz st. 1 i 2 ovog člana u slučaju prekoračenja ovlašćenja ili zloupotrebe položaja ovlašćenih službenika Agencije.

Član 72

Pravosudni organi Crne Gore su dužni da zaštitite podatke o identitetu ovlašćenog službenika Agencije i sredstvima Agencije koji se nalaze u dokaznom materijalu u postupcima pred pravosudnim organima, a koji su u vezi sa vršenjem poslova iz nadležnosti Agencije, osim u slučaju prekoračenja ovlašćenja ili zloupotrebe položaja ovlašćenog službenika Agencije.

8. Evidencije iz radnih odnosa

Član 73

Agencija vodi kadrovsku evidenciju i evidenciju o zaradama koje, pored podataka utvrđenih zakonom kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika i zakonom kojim se uređuju zarade zaposlenih u javnom sektoru, sadrže i druge podatke o ovlašćenim službenicima Agencije koji su u vezi sa vršenjem poslova iz nadležnosti Agencije.

Podaci iz evidencija iz stava 1 ovog člana označavaju se odgovarajućim stepenom tajnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Član 74

Pored evidencija iz člana 73 ovog zakona, Agencija vodi i evidenciju o imovini ovlašćenih službenika Agencije.

Radi vođenja evidencije iz stava 1 ovog člana ovlašćeni službenik Agencije je dužan da Agenciji podnese imovinski karton.

Sadržaj i način vođenja evidencije iz stava 1 ovog člana, sadržaj i obrazac imovinskog kartona iz stava 2 ovog člana, kao i način popunjavanja i provjere podataka iz tog kartona uređuje direktor Agencije.

V. KONTROLA ZAKONITOSTI I EFIKASNOSTI RADA AGENCIJE

Član 75

U Agenciji se vrši kontrola zakonitosti i efikasnosti rada koja se odnosi na:

- 1) zaštitu podataka;
- 2) efikasnost realizacije programa i planova rada;
- 3) primjenu i prekoračenje ovlašćenja;
- 4) finansijsko poslovanje;
- 5) efikasnost izvršenja drugih poslova i zadataka iz nadležnosti Agencije.

Član 76

Kontrolu zakonitosti i efikasnosti rada Agencije vrši specijalni kontrolor u prostorijama Agencije.

Za specijalnog kontrolora može se imenovati lice koje pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa u državnom organu ispunjava i sljedeće uslove, i to da:

- 1) nema državljanstvo druge države;
- 2) nije pravosnažno osuđivano za neko krivično djelo;

3) ne postoji bezbjednosni rizik za zasnivanje radnog odnosa u Agenciji;

4) ima najmanje pet godina radnog iskustva u sektoru bezbjednosti.

Postojanje bezbjednosnog rizika utvrđuje se bezbjednosnom provjerom koju vrši Agencija, uz prethodnu saglasnost lica iz stava 2 ovog člana.

O postojanju bezbjednosnih rizika Agencija nije dužna da obavještava lice iz stava 3 ovog člana. Specijalnog kontrolora postavlja i razrješava Vlada, na predlog predsjednika Vlade.

Mandat specijalnog kontrolora prestaje prestankom mandata Vlade.

Specijalni kontrolor je za svoj rad odgovoran Vladi.

Specijalni kontrolor ima prava, obaveze i koeficijent zarade savjetnika predsjednika Vlade.

Član 77

Specijalni kontrolor podnosi direktoru Agencije izvještaj o svim pitanjima od značaja za rad Agencije, povredi zakona i drugih propisa, kao i o drugim saznanjima do kojih dođe tokom kontrole i daje preporuke i određuje rok za otklanjanje nedostataka.

U slučaju da se u roku iz stava 1 ovog člana ne otklone uočeni nedostaci, nepravilnosti ili nezakonito postupanje, specijalni kontrolor je o tome dužan da obavijesti Vladu.

Specijalni kontrolor podnosi godišnji izvještaj o izvršenoj kontroli direktoru Agencije, Vladi i nadležnom radnom tijelu Skupštine.

Član 78

Direktor Agencije može, iz razloga zaštite interesa nacionalne bezbjednosti, privremeno prekinuti ili zabraniti specijalnom kontroloru vršenje kontrole ako bi to ozbiljno ugrozilo uspješno sprovođenje aktivnosti Agencije koja je u toku i koja je od posebnog značaja za nacionalnu bezbjednost.

O mjerama iz stava 1 ovog člana direktor Agencije, bez odlaganja, obavještava predsjednika Vlade.

Član 79

Specijalnom kontroloru prestaje mandat:

- prestankom mandata Vlade;
- na lični zahtjev;
- ako prestane da ispunjava uslove iz člana 76 stav 2 tač. 1 i 3 ovog zakona;
- razrješenjem.

Lice iz stava 1 ovog člana razrješava se, ako:

- je osuđeno na безусловnu kaznu zatvora;
- je osuđeno za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje dužnosti u državnom organu;
- na osnovu podataka koje dostavi Vijeće za nacionalnu bezbjednost, Vlada ocijeni da je to lice ugrozilo ili može da ugrozi podatke iz člana 6 ovog zakona.

VI. PARLAMENTARNA KONTROLA

Član 80

Parlamentarnu kontrolu rada Agencije vrši Skupština, preko nadležnog radnog tijela.

Agencija podnosi godišnji izvještaj o radu radnom tijelu iz stava 1 ovog člana.

Agencija je dužna da, na zahtjev radnog tijela iz stava 1 ovog člana, dozvoli uvid u postupak nadzora iz člana 15 stav 1 tač. 4 i 7 ovog zakona, ako se time ne ugrožava nacionalna bezbjednost.

Agencija ne može dati podatke o identitetu saradnika Agencije, ovlašćenog službenika Agencije sa prikrivenim identitetom i drugih lica kojima bi otkrivanje tih podataka moglo da šteti, kao i o bezbjednosnim i obavještajnim izvorima i akcijama koje su u toku.

Član 81

Na pitanja vršenja parlamentarne kontrole rada Agencije koja nijesu uređena ovim zakonom, shodno se primjenjuje zakon kojim se uređuje parlamentarni nadzor u oblasti bezbjednosti i odbrane.

VII. FINANSIRANJE

Član 82

Finansijska sredstva za rad Agencije obezbjeđuju se budžetom Crne Gore.

Dodatna sredstva za posebne namjene, kad je to u interesu nacionalne bezbjednosti, obezbjeđuje Vlada, na predlog Agencije.

Podaci koji se odnose na materijalno-finansijske i računovodstvene poslove Agencije označavaju se odgovarajućim stepenom tajnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Član 83

Za realizaciju nabavki u Agenciji ne primjenjuju se propisi o javnim nabavkama.

Za nabavku, održavanje i servisiranje specijalne opreme, oružja i službenih prostorija koje se koriste u radu Agencije ne vrši se plaćanje poreza, ne primjenjuju se odredbe propisa u pogledu obaveze obračunavanja, plaćanja i izvještavanja poreskog organa.

Način i postupak sprovođenja nabavki u Agenciji uređuje direktor Agencije.

Član 84

Agencija za pravna i fizička lica koja su učesnici u postupcima nabavki, a kojima se omogućava pristup bezbjednosnim zonama, sprovodi postupak bezbjednosnih provjera u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

U slučaju da se u postupku bezbjednosnih provjera utvrdi postojanje bezbjednosnih smetnji Agencija o tome obavještava lica iz stava 1 ovog člana, pri čemu nije dužna da obrazloži razloge na osnovu kojih je utvrđeno postojanje bezbjednosnih smetnji.

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 85

Opšti akti za sprovođenje ovog zakona donijće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja akata iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se akti donijeti na osnovu Zakona o Agenciji za nacionalnu bezbjednost („Službeni list RCG”, broj 28/05 i „Službeni list CG“ br. 20/11, 8/15, 125/23 i 19/25), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 86

Odredbe člana 70 ovog zakona primjenjivaće se do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Član 87

Odredbe ovog zakona će se uskladiti sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti, u roku od šest mjeseci od dana njegovog usvajanja.

Član 88

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o Agenciji za nacionalnu bezbjednost („Službeni list RCG”, broj 28/05 i „Službeni list CG“ br. 20/11, 8/15, 125/23 i 19/25).

Član 89

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 00-38/25-1/25

EPA 612 XXVIII

Podgorica, 19. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva

Predsjednik,

Andrija Mandić, s.r.

763.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I
DOPUNAMA ZAKONA O UNUTRAŠNJIM POSLOVIMA

Proglašavam **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 6. marta 2026. godine, a na Trećoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 19. marta 2026. godine, ponovno izglasala.

Broj: 01-009/26-541/2
Podgorica, 20. mart 2026. godine

Predsjednik Crne Gore,
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 6. marta 2026. godine, donijela je, a na Trećoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 19. marta 2026. godine, ponovno izglasala

ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UNUTRAŠNJIM POSLOVIMA

Član 1

U Zakonu o unutrašnjim poslovima („Službeni list CG”, br. 70/21, 123/21, 3/23 i 84/24) u članu 16 poslije stava 4 dodaje se novi stav koji glasi:

„Lice koje je razriješeno u smislu stava 3 ovog člana, a koje je prije postavljenja za direktora Policije imalo policijsko zvanje, raspoređuje se u Policiji na radno mjesto u policijskom zvanju koje je imalo prije postavljenja.”

Član 2

U članu 65 stav 2 alineja 3 riječ „nacionalne“ zamjenjuje se riječju „unutrašnje”.

Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

„O razlozima za ograničenje iz stava 2 ovog člana licu na koje se ti podaci odnose dostavlja se pisano obrazloženje, ako to ne ugrožava sprečavanje, otkrivanje i rasvjetljavanje krivičnog djela ili prekršaja.”

Dosadašnji stav 3 postaje stav 4.

Član 3

Član 120 mijenja se i glasi:

„Policijski službenik se može, na okolnosti rada i obavljanja konkretnog policijskog posla, podvrgnuti poligrafskom testiranju.

Poligrafsko testiranje može se sprovesti isključivo uz prethodnu pisanu saglasnost policijskog službenika koji se ispituje.

Policijski službenik iz stava 1 ovog člana, prije sprovođenja poligrafskog testiranja, upozna se sa svrhom ispitivanja, pravnim osnovom, pravima u vezi sa obradom podataka, uključujući i pravo da odbije poligrafsko testiranje bez pravnih posljedica, osim ako se radi o okolnostima koje se odnose na bezbjednosni rizik u vezi sa pristupom tajnim podacima ili vršenju poslova iz oblasti teškog i organizovanog kriminala.

Podaci dobijeni poligrafskim testiranjem se obrađuju u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Rezultati poligrafskog testiranja ne mogu biti isključivi osnov za donošenje odluke o radnopravnom statusu policijskog službenika iz stava 1 ovog člana.

Policijskom službeniku iz stava 1 ovog člana garantuje se pretpostavka nevinosti.

Rezultati poligrafskog testiranja iz stava 1 ovog člana ne mogu predstavljati dokaz u krivičnim postupcima.

Poligrafsko testiranje policijskog službenika iz stava 1 ovog člana, na obrazloženi predlog neposrednog rukovodioca tog policijskog službenika, odobrava direktor ili lice koje on ovlasti.

Izuzetno od stava 8 ovog člana poligrafsko testiranje direktora Policije vrši se na predlog ministra.

Poligrafsko testiranje policijskog službenika iz stava 1 ovog člana, na okolnosti rada i obavljanje konkretnog policijskog posla, sprovede se i na zahtjev rukovodioca organizacione jedinice Ministarstva koja vrši poslove unutrašnje kontrole rada Policije, u skladu sa st. 2 i 3 ovog člana.

Način vršenja, odnosno sprovođenja poligrafskog testiranja iz člana 119 ovog zakona i stava 1 ovog člana i metodologiju primjene tog testiranja, propisuje Ministarstvo.”

Član 4

U članu 125 stav 3 mijenja se i glasi:

„Lice koje je završilo osnovno policijsko obrazovanje, a koje zasniva radni odnos u zvanju policajac u skladu sa članom 133 ovog zakona, ne može biti starije od 32 godine na dan zasnivanja radnog odnosa u tom zvanju.”

U stavu 4 riječi: „stav 8“ zamjenjuju se riječima: „stav 9”.

Član 5

U članu 127 u uvodnoj rečenici stava 1 poslije riječi „pripravnika” dodaju se zarez i riječi: „korisnika stručnog osposobljavanja u Policiji”.

Član 6

Član 128 mijenja se i glasi:

„Bezbjednosne smetnje utvrđuje Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji koju obrazuje ministar.

Komisiju za provjeru bezbjednosnih smetnji čini pet članova koji su službenici Ministarstva, od kojih su tri službenici Policije, jedan službenik organizacione jedinice koja vrši poslove unutrašnje kontrole rada Policije i jedan službenik iz druge organizacione jedinice.

Predsjednik Komisije za provjeru bezbjednosnih smetnji imenuje se iz reda članova Komisije.

Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji imenuje se na period od dvije godine.

Stručne i administrativne poslove za potrebe Komisije vrši sekretar, koji se određuje iz reda zaposlenih u Ministarstvu.

Za članove Komisije za provjeru bezbjednosnih smetnji mogu se odrediti samo službenici za koje je prethodno izvršena provjera postojanja bezbjednosnih smetnji i dostavljen izvještaj sa mišljenjem o nepostojanju bezbjednosnih smetnji.

Provjeru postojanja bezbjednosnih smetnji za predložene članove Komisije za provjeru bezbjednosnih smetnji vrši posebna komisija koju obrazuje ministar, a koju čine službenici Ministarstva i Policije koji nijesu kandidati za članove u Komisiji za provjeru bezbjednosnih smetnji.

Provjera iz stava 7 ovog člana vrši se u skladu sa članom 162 ovog zakona i propisom iz stava 19 ovog člana.

Provjeru postojanja bezbjednosnih smetnji iz člana 127 stav 1 tač. 1 do 4 ovog zakona Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji vrši uvidom u odgovarajuće evidencije.

Provjeru postojanja bezbjednosne smetnje iz člana 127 stav 1 tač. 5 do 8 ovog zakona Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji vrši u saradnji sa Policijom.

O postojanju bezbjednosne smetnje iz člana 127 stav 1 tačka 6 ovog zakona, Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji pribavlja i mišljenje Agencije za nacionalnu bezbjednost, u skladu sa zakonom kojim se uređuje nacionalna bezbjednost.

Mišljenje iz stava 11 ovog člana Agencija za nacionalnu bezbjednost dostavlja u roku od 90 dana.

Ako Agencija za nacionalnu bezbjednost ne dostavi mišljenje u roku iz stava 12 ovog člana, Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji će mišljenje o postojanju ili nepostojanju bezbjednosne smetnje donijeti na osnovu podataka dobijenih u skladu sa stavom 10 ovog člana.

Izvještaj sa mišljenjem o postojanju ili nepostojanju bezbjednosne smetnje Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji dostavlja ministru, u roku od 30 dana od dana izvršenih provjera.

Izvještaj iz stava 14 ovog člana ministar dostavlja nadležnom odboru Skupštine, na upoznavanje.

Lice za koje se vrši utvrđivanje bezbjednosnih smetnji daje pisanu saglasnost za utvrđivanje postojanja bezbjednosnih smetnji.

O postojanju bezbjednosne smetnje obavijestiće se kandidat, pri čemu ne postoji obaveza obavještavanja kandidata o razlozima na osnovu kojih je utvrđeno postojanje bezbjednosne smetnje.

Predsjedniku, članovima i sekretaru Komisije za provjeru bezbjednosnih smetnji i posebne komisije iz stava 7 ovog člana pripada naknada za rad u tim komisijama, u iznosu do 50% prosječne neto zarade u Crnoj Gori u prethodnoj godini, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike.

Način rada Komisije za provjeru bezbjednosnih smetnji, kao i druga pitanja od značaja za provjeru postojanja bezbjednosnih smetnji propisuje Ministarstvo.”

Član 7

U članu 129 stav 4 poslije riječi: „borbe protiv terorizma,“ dodaju se riječi: „poslovi forenzičkog ispitivanja, vještačenja istraživanja i poslovi u vezi sa krivičnim djelima propisanim zakonom kojim se uređuje organizacija i nadležnost Specijalnog državnog tužilaštva,“.

Član 8

U članu 131 stav 2 mijenja se i glasi:

„Radnim mjestima, u smislu stava 1 ovog člana, smatraju se radna mjesta načelnika centara bezbjednosti.”

Član 9

U članu 132 stav 3 briše se.

U stavu 7 riječi: „stava 6“ zamjenjuju se riječima: „stava 5”.

U stavu 8 riječi: „stava 7“ zamjenjuju se riječima: „stava 6”.

U stavu 10 riječi: „stava 6“ zamjenjuju se riječima: „stava 5”.

Stav 13 briše se.

U stavu 14 riječi: „st. 12 i 13“ zamjenjuju se riječima: „stava 11”.

U stavu 16 riječi: „stava 7“ zamjenjuju se riječima: „stava 6“, a riječi: „st. 7 i 9“ riječima: „st. 6 i 8“.

Dosadašnji st. 4 do 12 postaju st. 3 do 11, a st. 14, 15 i 16 st. 12, 13 i 14.

Član 10

Član 133 mijenja se i glasi:

„Za lica koja su završila osnovno policijsko obrazovanje u smislu ovog zakona, Ministarstvo objavljuje javni poziv za prijem pripravnika.

Odluku o objavljivanju javnog poziva iz stava 1 ovog člana donosi ministar.

Rok za podnošenje prijave na javni poziv iz stava 1 ovog člana ne može biti kraći od osam dana od dana objavljivanja javnog poziva.

Ministarstvo, u roku od tri dana od dana isteka roka za prijavu na javni poziv, sačinjava listu kandidata koji ispunjavaju uslove javnog poziva na osnovu blagovremene, potpune i uredne dokumentacije.

Na osnovu liste iz stava 4 ovog člana, ministar donosi odluku o izboru kandidata.

Lice iz stava 1 ovog člana zasniva radni odnos u zvanju policajac, bez javnog oglasa, nakon završenog pripravničkog staža, uz obavezu polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima i posebnog ispita za rad u policijskom zvanju, u roku od jedne godine od završetka pripravničkog staža.

U slučaju da lice iz stava 6 ovog člana ne zadovolji na probnom radu, odnosno ne položi ispit za rad u državnim organima i poseban ispit za rad u policijskom zvanju, prestaje mu radni odnos.

Lice iz stava 6 ovog člana dužno je da ostane u radnom odnosu u policijskom zvanju najmanje pet godina.

U slučaju da lice iz stava 6 ovog člana ne ostane u radnom odnosu u policijskom zvanju najmanje pet godina, dužno je da nadoknadi troškove obrazovanja, kao i druge troškove nastale tokom obrazovanja, u skladu sa ugovorom između Ministarstva i tog lica, kojim se uređuju međusobna prava i obaveze.

Lice iz stava 6 ovog člana nije dužno da završi osnovnu policijsku obuku iz člana 149 ovog zakona.

Broj polaznika osnovnog policijskog obrazovanja utvrđuje Vlada, na predlog Ministarstva, uz prethodno pribavljeno mišljenje Policije.

Uz predlog iz stava 11 ovog člana, Ministarstvo dostavlja potvrdu o obezbijedenim finansijskim sredstvima od organa državne uprave nadležnog za poslove finansija.”

Član 11

U članu 133v stav 1 alineja 2 riječi: „V nivo“ zamjenjuju se riječima: „IV nivo“.

Stav 2 mijenja se i glasi:

„Pored uslova iz stava 1 ovog člana, lice koje zasniva radni odnos u zvanju policajac i mlađi policajac u skladu sa članom 133a ovog zakona ne može biti starije od 32 godine na dan podnošenja prijave na javni poziv.”

Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

„Izuzetno od stava 2 ovog člana, lice koje zasniva radni odnos u zvanju policijskog službenika u skladu sa članom 133a ovog zakona, a koje ima prethodno radno iskustvo u Policiji, Ministarstvu, organu državne uprave nadležnom za poslove odbrane, Agenciji za nacionalnu bezbjednost ili organu uprave nadležnom za izvršenje krivičnih sankcija, može zasnovati radni odnos ako nije starije od 40 godina na dan podnošenja prijave na javni poziv.”

Član 12

Član 133g mijenja se i glasi:

„Rok za podnošenje prijave na javni poziv iz člana 133a stav 2 ovog zakona ne može biti kraći od 15 dana od dana objavljivanja javnog poziva.

Nakon isteka roka iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo sačinjava listu kandidata čije su prijave na javni poziv blagovremene, potpune i uredne.

Kandidati sa liste iz stava 2 ovog člana podliježu provjeri postojanja bezbjednosnih smetnji iz člana 125 stav 1 tačka 4 ovog zakona i provjeri posebne psihičke i fizičke sposobnosti za vršenje policijskih poslova, koje se sprovode po hitnom postupku.

Nakon provjere iz stava 3 ovog člana, Ministarstvo sačinjava listu kandidata koji ispunjavaju uslove javnog poziva, odnosno za koje je utvrđeno da ne postoje bezbjednosne smetnje i da posjeduju posebnu psihičku i fizičku sposobnost.

Kandidati sa liste iz stava 4 ovog člana podliježu provjeri znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina koju vrše komisije koje obrazuje ministar, i to:

- 1) Komisija za provjeru integriteta i profesionalnih kompetencija kandidata; i
- 2) Komisija za provjeru znanja, sposobnosti i vještina kandidata.

Provjera znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina kandidata vrši se najkasnije u roku od 60 dana od dana sačinjavanja liste kandidata koji ispunjavaju uslove javnog poziva.

Provjera znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina kandidata sastoji se od provjere integriteta i profesionalnih kompetencija kandidata i provjere znanja, sposobnosti i vještina kandidata, koje se vrše pisanim testiranjem i usmenim intervjuom, na osnovu propisanih kriterijuma i traju najduže po 20 dana.

U roku od sedam dana od dana sprovedene provjere integriteta i profesionalnih kompetencija kandidata Komisija za provjeru integriteta i profesionalnih kompetencija kandidata sačinjava izvještaj o toj provjeri, koji dostavlja Komisiji za provjeru znanja, sposobnosti i vještina kandidata.

Nakon sprovedene provjere znanja, sposobnosti i vještina kandidata, Komisija za provjeru znanja, sposobnosti i vještina kandidata, najkasnije u roku od sedam dana, sačinjava izvještaj o sprovedenoj provjeri u koji se unose podaci o toj provjeri i ostvareni rezultati za svakog kandidata pojedinačno.

Na osnovu izvještaja iz stava 9 ovog člana, Ministarstvo u roku od tri dana sačinjava listu za izbor kandidata.

Lista za izbor kandidata za zapošljavanje u Policiji dostavlja se direktoru Policije i ministru.

Odluku o izboru kandidata donosi direktor Policije, uz prethodnu saglasnost ministra.

Lista za izbor kandidata za zapošljavanje u organizacionim jedinicama Ministarstva dostavlja se ministru, koji donosi odluku o izboru.

Ministarstvo je dužno da obavijesti kandidate o rezultatima postupka u roku od 30 dana od dana završetka postupka.

Protiv odluke iz st. 12 i 13 ovog člana može se pokrenuti spor pred nadležnim sudom, u roku od 15 dana od dana prijema odluke o izboru kandidata.

Predsjedniku, članovima i sekretaru komisija iz stava 5 ovog člana pripada naknada za rad u tim komisijama, u iznosu od 60% prosječne neto zarade u Crnoj Gori u prethodnoj godini, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike.

Sadržinu, način ispravke i povlačenja javnog poziva, bliži način sprovođenja provjere iz stava 7 ovog člana, kriterijume za ocjenjivanje kandidata, sastav i način rada komisija iz stava 5 ovog člana, kao i druga pitanja od značaja za sprovođenje posebnog postupka zapošljavanja propisuje Ministarstvo.”

Član 13

Član 133d mijenja se i glasi:

„Policijski službenici koji su zasnovali radni odnos u skladu sa članom 133a ovog zakona dužni su da u roku od jedne godine od dana zasnivanja radnog odnosa završe osnovnu policijsku obuku iz člana 149 ovog zakona.

Policijski službenici koji su zasnovali radni odnos u Policiji u skladu sa članom 133a ovog zakona zasnivaju radni odnos u zvanju mlađi policajac, odnosno policajac.

Policijski službenici koji su zasnovali radni odnos u zvanju mlađi policajac dužni su da ostanu u radnom odnosu u tom policijskom zvanju najmanje pet godina, a u zvanju policajac najmanje tri godine.

Policijski službenici koji su zasnovali radni odnos u organizacionoj jedinici Ministarstva koja vrši poslove u vezi sa informacionim tehnologijama u skladu sa članom 133a ovog zakona, zasnivaju radni odnos u zvanjima iz člana 135 stav 1 tačka 4 ovog zakona.”

Član 14

U članu 135 stav 1 tačka 3 mijenja se i glasi:

„3) stariji policajac I klase, stariji policajac, policajac i mlađi policajac;”.

Član 15

U članu 136 stav 1 tačka 17 riječi: „organima; i“ zamjenjuju se riječju „organima;”.

Na kraju tačke 18 tačka se zamjenjuje tačka-zarezom i dodaje nova tačka koja glasi:

„19) mlađi policajac – IV nivo kvalifikacije obrazovanja, najmanje šest mjeseci radnog iskustva, položen stručni ispit za rad u državnim organima.”

Član 16

U članu 143 stav 7 mijenja se i glasi:

„Policijski službenik gubi policijsko zvanje prestankom radnog odnosa u Policiji ili u slučajevima utvrđenim članom 162 stav 1 tač. 1 i 2 ovog zakona.”

Član 17

U članu 143a stav 1 tačka 1 poslije riječi: „Kategorije I –” dodaju se riječi: „mlađi policajac.”.

Član 18

Poslije člana 143a dodaje se novi član koji glasi:

„Posebni slučajevi trajnog gubitka policijskog zvanja i policijskih ovlašćenja

Član 143b

Policijski službenik trajno gubi policijsko zvanje utvrđivanjem postojanja bezbjednosne smetnje za dalji rad u policijskom zvanju iz člana 162 stav 1 tač. 1 i 2 ovog zakona.

Policijski službenik iz stava 1 ovog člana može se rasporediti u skladu sa propisom kojim se uređuju prava i obaveze državnih službenika i namještenika.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, lice iz stava 1 ovog člana ne može biti raspoređeno na radnim mjestima organizacione jedinice koja vrši poslove bezbjednosnog nadzora i bezbjednosne zaštite Ministarstva, posebne organizacione jedinice iz čl. 183 i 194 ovog zakona.

O postojanju bezbjednosne smetnje za dalji rad u policijskom zvanju iz člana 162 stav 1 tač. 1 i 2 ovog zakona, neposredni rukovodilac dostavlja obavještenje direktoru Policije.

Direktor Policije dužan je da obavještenje iz stava 4 ovog člana, uz mišljenje dostavi ministru radi odlučivanja.

Policijskom službeniku koji je trajno izgubio policijsko zvanje oduzima se službena značka, službena legitimacija, oružje i druga oprema koja mu je povjerena za vršenje policijskih poslova.”

Član 19

U članu 161 poslije stava 5 dodaje se novi stav koji glasi:

„Predsjedniku i članovima zdravstvene komisije pripada naknada za rad u toj komisiji, u iznosu do 50% prosječne neto zarade u Crnoj Gori u prethodnoj godini, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike, i to za mjesec u kojem je angažovana ta komisija.”

Dosadašnji st. 6, 7 i 8 postaju st. 7, 8 i 9.

Član 20

Poslije člana 161 dodaje se novi član koji glasi:

„Obaveza podvrgavanja testiranju na prisustvo alkohola i/ili psihoaktivnih supstanci

Član 161a

Policijski službenik je dužan da se podvrgne testiranju na prisustvo alkohola i/ili psihoaktivnih supstanci.

Testiranje iz stava 1 ovog člana vrši se bez prethodne najave, po nalogu neposrednog rukovodioca, direktora Policije, ministra ili lica koje ministar ovlasti, u skladu sa pravilima struke i posebnim propisima.

Testiranje iz stava 1 ovog člana sprovodi se analizom uzorka krvi, urina, pljuvačke ili drugog relevantnog biološkog materijala, na način koji obezbjeđuje pouzdanost i tačnost rezultata.

O testiranju iz stava 1 ovog člana sačinjava se službena zabilješka za svakog policijskog službenika pojedinačno, koja se sa dokumentacijom o rezultatima testiranja, odnosno odbijanju testiranja, dostavlja ministru, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 časa.”

Član 21

„Član 162 mijenja se i glasi:

Smatra se da postoje bezbjednosne smetnje za dalji rad u policijskom zvanju, odnosno za nastavak pripravničkog staža, obrazovanja, obuke, kao i posebnog stručnog osposobljavanja ili usavršavanja u skladu sa ovim zakonom ako, pored osnova za prestanak radnog odnosa po sili zakona, u skladu sa ovim zakonom, policijski službenik, odnosno lice za vrijeme pripravničkog staža, obrazovanja, obuke, kao i posebnog stručnog osposobljavanja ili usavršavanja:

1) ostvaruje neovlašćene kontakte sa operativno interesantnim licima, članovima organizovanih kriminalnih grupa, suprotno članu 21 stav 3 ovog zakona, ili održava veze sa licima koja neovlašćeno prikupljaju tajne i druge podatke, teroristima, saboterima, članovima organizovanih kriminalnih grupa ili licima za koja se osnovano sumnja da pripadaju takvim grupama;

2) ne dobije bezbjednosne dozvole za pristup tajnim podacima za stepen tajnosti povjerljivo, tajno ili strogo tajno;

3) bude registrovano u evidenciji uživaoca opojnih droga, koju vodi organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja ili prilikom zdravstvenog pregleda bude utvrđeno prisustvo psihoaktivnih supstanci;

4) ako se donese naredba o sprovođenju istrage ili pokrene krivični postupak, za krivična djela sa elementima organizovanog kriminala i korupcije ili za krivična djela za koja je propisana kazna najmanje pet godina zatvora, ili

5) je davao podatke i informacije, omogućavao uvid u podatke i informacije do kojih je došao u vršenju ili povodom vršenja policijskih poslova neovlašćenim licima.

Predlog za utvrđivanje postojanja bezbjednosne smetnje za dalji rad u policijskom zvanju podnosi neposredni rukovodilac policijskog službenika, bez prethodne saglasnosti policijskog službenika za koga se vrši bezbjednosna provjera.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, predlog za utvrđivanje postojanja bezbjednosnih smetnji može podnijeti pomoćnik direktora Policije nadležan za borbu protiv kriminala.

Provjeru postojanja bezbjednosnih smetnji za dalji rad u policijskom zvanju, vrši Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji, koju obrazuje ministar.

Provjeru postojanja bezbjednosnih smetnji iz stava 1 tačka 1 ovog člana Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji vrši uvidom u odgovarajuće evidencije.

O postojanju bezbjednosne smetnje iz stava 1 ovog člana, Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji, pored uvida u evidencije iz člana 64 ovog zakona i drugih evidencija propisanih zakonom, kao i podataka koje posjeduje organizaciona jedinica koja vrši poslove u vezi sa krivičnim djelima propisanim zakonom kojim se uređuje organizacija i nadležnost Specijalnog državnog tužilaštva, organizaciona jedinica na poslovima borbe protiv kriminala, organizaciona jedinica koja vrši poslove unutrašnje kontrole i organizaciona jedinica iz člana 183 ovog zakona, pribavlja i mišljenje Agencije za nacionalnu bezbjednost, u skladu sa zakonom kojim se uređuje nacionalna bezbjednost.

Mišljenje iz stava 6 ovog člana Agencija za nacionalnu bezbjednost dostavlja najkasnije u roku od 90 dana.

Ako Agencija za nacionalnu bezbjednost ne dostavi mišljenje u roku iz stava 7 ovog člana, Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji će mišljenje o postojanju ili nepostojanju bezbjednosne smetnje donijeti na osnovu podataka iz evidencija iz člana 64 ovog zakona i drugih evidencija iz stava 6 ovog člana.

Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji, izvještaj sa mišljenjem o postojanju ili nepostojanju bezbjednosne smetnje dostavlja ministru, direktoru Policije na upoznavanje i neposrednom rukovodiocu policijskog službenika u odnosu na koga se izvještaj odnosi na dalje postupanje, u roku od 30 dana od dana izvršenih provjera.

Izvještaj iz stava 9 ovog člana ministar dostavlja nadležnom odboru Skupštine, na upoznavanje.

Provjera postojanja bezbjednosnih smetnji za dalji rad u policijskom zvanju, za sve policijske službenike vrši se jednom u pet godina, prema godišnjem planu provjere koji donosi Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji, do kraja tekuće za narednu godinu, uz saglasnost ministra.

O postojanju bezbjednosne smetnje obavještava se policijski službenik, pri čemu ne postoji obaveza obavještavanja policijskog službenika o razlozima na osnovu kojih je utvrđeno postojanje bezbjednosne smetnje.

Obavještenjem iz stava 12 ovog člana, policijski službenik će biti upoznat o pravima, da se za slučajeve iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana gubi policijsko zvanje i policijska ovlaštenja, dok za slučajeve iz stava 1 tač. 3, 4 i 5 ovog člana prestaje radni odnos po sili zakona.”

Član 22

U članu 169 poslije stava 6 dodaje se novi stav koji glasi:

„O podnijetim izvještajima o imovini i prihodima organizaciona jedinica iz člana 183 stav 1 ovog zakona vodi evidenciju.”

Stav 7 mijenja se i glasi:

„Bliži način dostavljanja, obrazac izvještaja iz st. 2 i 3 ovog člana, kao i sadržaj evidencije iz stava 7 ovog člana propisuje Ministarstvo.”

Dosadašnji stav 7 postaje stav 8.

Član 23

„U članu 173 tač.14 i 28 brišu se.

Dosadašnje tač. 15 do 27 postaju tač. 14 do 26, a tačka 29 postaje tačka 27.”

Član 24

„Član 179 mijenja se i glasi:

Pored slučajeva prestanka radnog odnosa utvrđenih propisima o državnim službenicima i namještenicima, policijskom službeniku prestaje radni odnos, po sili zakona ako je:

1) prilikom zapošljavanja ili u toku rada utvrđeno da je dao lažne podatke o ispunjavanju uslova iz člana 125 ovog zakona, danom dostavljanja izvršne odluke;

2) osuđen na kaznu zatvora za krivično djelo koje u, smislu ovog zakona, predstavlja krivično djelo sa elementima korupcije, bez obzira na trajanje kazne, danom dostavljanja pravosnažne presude;

3) policijskom službeniku izrečeno tri disciplinske mjere za lakšu povredu službene dužnosti, odnosno dvije disciplinske mjere za teže povrede službene dužnosti, u periodu od jedne kalendarske godine, danom izvršnosti rješenja kojim se utvrđuje povreda službene dužnosti;

4) protivpravno pribavio ličnu ili imovinsku korist za sebe ili drugog u vezi sa službom; ili

5) Komisija za provjeru bezbjednosnih smetnji utvrdila postojanje bezbjednosne smetnje za dalji rad u policijskom zvanju iz člana 162 stav 1 tač. 3, 4 i 5 ovog zakona, danom donošenja rješenja;

U slučaju iz stava 1 tačka 5 ovog člana policijski službenik ima pravo žalbe u skladu sa zakonom kojim se uređuje upravni postupak.

Žalba iz stava 2 ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.”

Član 25

U članu 201 stav 2 riječi: „i Vladi,“ zamjenju se riječima: „Birou za operativnu koordinaciju organa obavještajno bezbjednosnog sektora i Vijeću za nacionalnu bezbjednost”.

Član 26

Poslije člana 208a dodaje se novi član koji glasi:

„Član 208b

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona uskladiće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.”

Član 27

„Poslije člana 214 dodaju dva nova člana koji glase:

Član 214a

Na disciplinske postupke koji su u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima („Službeni list CG”, br. 70/21, 123/21, 3/23 i 84/24) pokrenuti zbog postojanja bezbjednosnih smetnji za dalji rad, koji nijesu pravosnažno okončani do dana stupanja na snagu ovog zakona, primjenjivaće se odredbe člana 162 ovog zakona.

Disciplinski postupci koji su u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima („Službeni list CG”, br. 70/21, 123/21, 3/23 i 84/24) pokrenuti zbog postojanja bezbjednosnih smetnji za dalji rad zbog vođenja krivičnog postupka, okončaće se u skladu sa članom 162 stav 1 tač. 3, 4 i 5 ovog zakona.

Disciplinski postupci koji su u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima („Službeni list CG”, br. 70/21, 123/21, 3/23 i 84/24) pokrenuti zbog postojanja bezbjednosnih smetnji za dalji rad u svim ostalim slučajevima okončaće se u skladu sa članom 162 stav 1 tač. 1 i 2 ovog zakona.”

Član 214b

Odredbe ovog zakona uskladiće se sa odredbama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti u roku od 6 mjeseci od dana usvajanja tog zakona.

Član 28

U članu 217a st. 1 i 2 riječi: „2025. godine“ zamjenjuju se riječima: „2027. godine.”.

Član 29

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 24-5/25-3/19

EPA 778 XXVIII

Podgorica, 19. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva

Predsjednik,

Andrija Mandić, s.r.

764.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O OPŠTOJ BEZBJEDNOSTI
PROIZVODA

Proglašavam **Zakon o izmjenama Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Trećoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 19. marta 2026. godine.

Broj: 01-009/26-539/2
Podgorica, 20. mart 2026. godine

Predsjednik Crne Gore,
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Trećoj sjednici Prvog redovnog (proljećenjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 19. marta 2026. godine, donijela je

ZAKON
O IZMJENAMA ZAKONA O OPŠTOJ
BEZBJEDNOSTI PROIZVODA

Član 1

U Zakonu o opštoj bezbjednosti proizvoda („Službeni list CG”, br. 160/25), član 48 stav 3 mijenja se i glasi:

„(3) Danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Crna Gora će započeti korišćenje EU Safety Gate sistema umjesto nacionalnog sistema brze razmjene informacija o proizvodima koji predstavljaju rizik iz stava 1 ovog člana.”

Član 2

Član 52 mijenja se i glasi:

„Ovaj zakon stupa na snagu nakon isteka tri mjeseca od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.”

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 28-1/26-1/4
EPA 943 XXVIII
Podgorica, 19. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva
Predsjednik,
Andrija Mandić, s.r.

765.

Na osnovu člana 91 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list CG“, broj 82/24), Vlada Crne Gore, na sjednici od 26. februara 2026. godine, donijela je

UREDBU

O BLIŽIM KRITERIJUMIMA ODRŽIVOSTI I UŠTEDA EMISIJA GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE ZA BIOGORIVA, BIOTEČNOSTI I GORIVA IZ BIOMASE*

Član 1

Ovom uredbom propisuju se bliži kriterijumi održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG), način provjere ispunjenosti kriterijuma održivosti i subjekti provjere i postupak provjere radi priznavanja biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase u ostvarivanju udjela energije iz obnovljivih izvora.

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovoj uredbi imaju sljedeća značenja:

- 1) **ostaci iz poljoprivrede, akvakulture, ribarstva i šumarstva** su ostaci koji nastaju neposredno u poljoprivredi, akvakulturi, ribarstvu i šumarstvu i koji ne obuhvataju ostatke iz povezanih industrija ili prerade;
- 2) **sertifikat** je izjava o usaglašenosti (sertifikat o usaglašenosti) koju izdaje verifikator (sertifikaciono tijelo) u okviru dobrovoljne šeme, kojom se potvrđuje (sertifikuje) da privredni subjekt ispunjava propisane zahtjeve u pogledu održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte;
- 3) **sertifikacioni audit** je početni audit prije učešća u šemi, sa ciljem izdavanja sertifikata u okviru dobrovoljne šeme;
- 4) **verifikator (sertifikaciono tijelo)** je nezavisno akreditovano ili priznato tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti koje zaključuje sporazum sa dobrovoljnom šemom radi pružanja usluga sertifikacije sirovina ili goriva sprovođenjem audita kod privrednih subjekata i izdavanjem sertifikata u ime dobrovoljne šeme, koristeći sistem sertifikacije te dobrovoljne šeme;
- 5) **privredni subjekt** je proizvođač sirovine, sakupljač otpada i ostataka, operator postrojenja za preradu sirovine u konačna goriva ili međuproizvode, operator postrojenja za proizvodnju energije (električne energije, grijanja ili hlađenja) ili bilo koji drugi operator, uključujući operatora skladišnih kapaciteta ili trgovce koji fizički posjeduju sirovinu ili gorivo, pod uslovom da obrađuju informacije o karakteristikama održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte tih sirovina ili goriva;
- 6) **prehrambene i stočne kulture** su kulture bogate skrobom, šećerom ili uljarice koje se uzgajaju na poljoprivrednom zemljištu kao glavna kultura, isključujući ostatke, otpad ili lignocelulozni materijal i međukulture, kao što su postrne kulture i pokrovne kulture, pod uslovom da upotreba takvih međukultura ne izaziva potrebu za dodatnim zemljištem;
- 7) **obnova šume** je ponovno uspostavljanje šumskog sklopa prirodnim ili vještačkim putem nakon uklanjanja prethodnog sklopa sječom ili usljed prirodnih uzroka, uključujući požar ili oluju;
- 8) **snabdjevač gorivom** je subjekt koji snabdijeva tržište gorivom i odgovoran je za stavljanje goriva u promet preko tačke obračuna akcize;
- 9) **lignocelulozni materijal** je materijal sastavljen od lignina, celuloze i hemiceluloze, kao što su biomasa iz šuma, drvenaste energetske kulture i ostaci i otpad iz šumskih industrija; mješavina sirovina u svrhu dalje prerade označava fizičko miješanje sirovina isključivo u svrhu proizvodnje biogoriva, biotečnosti ili goriva iz biomase;
- 10) **neprehrambeni celulozni materijal** je sirovina koja je pretežno sastavljena od celuloze i hemiceluloze i ima niži sadržaj lignina u odnosu na lignocelulozni materijal, uključujući

ostatke prehrambenih i stočnih kultura, kao što su slama, stabljike, ljuške i opne, travnate energetske kulture sa niskim sadržajem skroba, kao što su ljulj, proso metlaš, miskantus, divovska trska, pokrovne kulture prije i nakon glavnih kultura, leguminozne travne smjese (ley crops), industrijske ostatke, uključujući ostatke iz prehrambenih i stočnih kultura nakon što su iz njih ekstrahirana biljna ulja, šećeri, skrob i proteini, kao i materijal iz biootpada, pri čemu se leguminozne travne smjese i pokrovne kulture smatraju privremenim, kratkotrajnim zasijanim pašnjacima koji se sastoje od travno-leguminozne smjese sa niskim sadržajem skroba radi dobijanja stočne hrane i poboljšanja plodnosti zemljišta za ostvarivanje većih prinosa glavnih ratarskih kultura;

- 11) **dokaz o održivosti (pos)** je izjava privrednog subjekta, zasnovana na sertifikatu izdatom od strane verifikatora u okviru dobrovoljne šeme, kojom se potvrđuje usaglašenost određene količine sirovine ili goriva sa utvrđenim kriterijumima održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte;
- 12) **sirovina** su supstance koje još nijesu prerađene u goriva, uključujući međuproizvode;
- 13) **snabdjevač sirovinom** je proizvođača sirovina (biomase), trgovca sirovinama, kao i bilo kojeg drugog učesnika u lancu proizvodnje i prometa sirovina koje se uzgajaju, proizvode, pribavljaju i isporučuju u svrhu proizvodnje biogoriva;
- 14) **priznata nacionalna šema** je nacionalni sistem sertifikacije koji je uspostavila država radi provjere usaglašenosti sa kriterijumima održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte;
- 15) **priznata dobrovoljna šema** je privatno upravljani sistem sertifikacije koji je evropska komisija zvanično priznala kao usklađen sa kriterijumima održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte;
- 16) **ostatak** je supstanca koja nije krajnji proizvod koji proizvodni proces neposredno nastoji da proizvede, nije primarni cilj proizvodnog procesa i proces nije namjerno izmijenjen radi njenog nastanka;
- 17) **karakteristike održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte** su skup informacija kojima se opisuje pošiljka sirovine ili goriva, a koji je potreban radi dokazivanja usaglašenosti te pošiljke sa kriterijumima održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase ili sa zahtjevima u pogledu ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte koji se primjenjuju na obnovljiva tečna i gasovita goriva u saobraćaju nebiološkog porijekla i goriva od recikliranog ugljenika.

Član 3

Biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase proizvedena iz otpada i ostataka, osim ostataka iz poljoprivrede, ribarstva, šumarstva i akvakulture moraju da ispunjavaju kriterijume održivosti i smanjenja emisija GHG.

Uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte ostvarene upotrebom biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase moraju da iznose:

1) najmanje 50 % za biogoriva, biogas koji se koristi u sektoru saobraćaja i biotečnosti proizvedene u postrojenjima koja su bila u radu na dan 5. oktobra 2015. godine ili prije tog datuma,

3) najmanje 60 % za biogoriva, biogas koji se koristi u sektoru saobraćaja i biotečnosti proizvedene u postrojenjima koja su započela sa radom od 6. oktobra 2015. godine do 31. decembra 2020. godine,

3) najmanje 65 % za biogoriva, biogas koji se koristi u sektoru saobraćaja i biotečnosti proizvedene u postrojenjima koja su započela sa radom od 1. januara 2023. godine.

Smatra se da je postrojenje u radu kada je započela fizička proizvodnja biogoriva i biogasa koji se koristi u saobraćaju.

Uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte ostvarene upotrebom obnovljivih tečnih i gasovitih goriva u saobraćaju nebiološkog porijekla, osim goriva od recikliranog ugljenika, moraju iznositi najmanje 70 % od 1. januara 2023. godine.

Član 4

Radu dokazivanja ispunjenosti kriterijuma održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte, privredni subjekti dužni su da primjenjuju sistem masenog bilansa prilikom evidentiranja pošiljki biogoriva koji:

1) omogućava da se pošiljke sirovina ili goriva sa različitim karakteristikama održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte miješaju u kontejneru, postrojenju za preradu ili logističkom objektu, infrastrukturi za prenos i distribuciju ili lokaciji,

2) omogućava da se pošiljke sirovina sa različitim energetske sadržajem miješaju radi dalje prerade, pod uslovom da se veličina pošiljki prilagodi njihovom energetske sadržaju,

3) zahtijeva da informacije o karakteristikama održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte, kao i veličini pošiljki, ostanu povezane sa mješavinom,

4) obezbjeđuje da zbir svih pošiljki povučenih iz mješavine bude opisan kao da ima iste karakteristike održivosti, u istim količinama, kao zbir svih pošiljki dodatih u mješavinu i zahtijeva da se taj bilans postigne u odgovarajućem vremenskom periodu.

Kada se pošiljka prerađuje, informacije o karakteristikama održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte pošiljke prilagođavaju se i dodjeljuju izlaznom proizvodu na sljedeći način:

1) kada prerada pošiljke sirovine daje samo jedan izlazni proizvod namijenjen proizvodnji biogoriva, biotečnosti ili goriva iz biomase, obnovljivih tečnih i gasovitih goriva u saobraćaju nebiološkog porijekla ili goriva od recikliranog ugljenika, veličina pošiljke i pripadajuće količine karakteristika održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte prilagođavaju se primjenom faktora konverzije koji predstavlja odnos između mase izlaznog proizvoda namijenjenog toj proizvodnji i mase sirovine koja ulazi u proces,

2) kada prerada pošiljke sirovine daje više od jednog izlaznog proizvoda namijenjenog proizvodnji biogoriva, biotečnosti ili goriva iz biomase, obnovljivih tečnih i gasovitih goriva u saobraćaju nebiološkog porijekla ili goriva od recikliranog ugljenika, za svaki izlazni proizvod primjenjuje se poseban faktor konverzije i koristi se poseban maseni bilans.

Detaljna pravila za primjenu sistema masenog bilansa data su u Prilogu 1.

Član 5

Provjera ispunjenosti kriterijuma održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte vrši se primjenom priznate nacionalne ili međunarodne dobrovoljne šeme i provjerom ispunjenosti obaveza subjekata u životnom ciklusu biogoriva u skladu sa ovom uredbom.

Upravljačka i operativna struktura dobrovoljne šeme, postupanje sa neusklađenostima privrednih subjekata, unutrašnji nadzor i postupci po pritužbama, objavljivanje informacija od strane dobrovoljnih šema, promjena šeme od strane privrednog subjekta, postupak audita, nivo pouzdanosti, kao i druga pitanja od značaja za funkcionisanje dobrovoljnih šema dati su u Prilogu 1.

Provjeru ispunjenosti vrše sertifikaciona tijela (verifikatori) koja:

- 1) imaju važeći ugovor sa priznatom nacionalnom ili dobrovoljnom šemom;
- 2) akreditovana su od strane Akreditacionog tijela Crne Gore u skladu sa zakonom kojim se uređuje akreditacija;

3) odobrena su od strane organa državne uprave nadležnog za zaštitu životne sredine, u skladu sa članom 90 stav 4 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora.

Uslovi koje moraju da ispunjavaju sertifikaciono tijelo i auditori (verifikatori) iz stava 3 ovog člana dati su u Prilogu 1.

Privredni subjekti koji učestvuju u lancu vrijednosti biogoriva dužni su da obezbijede provjeru ispunjenosti kriterijuma održivosti i kriterijuma ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte od strane verifikatora koji ispunjava kriterijume iz st. 2 i 3 ovog člana i da dostave dokaz da je ta provjera izvršena u obliku sertifikata.

Verifikator provjerava da li je sistem koji koristi privredni subjekt tačan, pouzdan i zaštićen od prevare, da materijali nijesu namjerno izmijenjeni ili odbačeni kako bi pošiljka ili njen dio postali otpad ili ostatak, te ocjenjuje učestalost i metodologiju uzorkovanja i pouzdanost podataka u skladu sa ovom uredbom i pravilima priznate šeme koja se primjenjuje.

Detalji o grupnom auditu, auditu otpada i ostataka, auditu stvarnih emisija gasova sa efektom staklene bašte, auditu sistema masenog bilansa, prirodnim i neprirodnim travnjacima sa visokom biološkom raznovrsnošću dati su u Prilogu 1.

Posebna pravila o sistemu masenog bilansa, otpadu i ostacima, za koperadu, usaglašenosti sa zahtjevima za sertifikaciju niskog ILUC rizika data su u Prilozima 1 i 4.

Ako privredni subjekt koji učestvuje u priznatoj šemi dostavi dokaz ili podatke pribavljene u skladu sa tom šemom, nije dužan da podnosi dodatne dokaze o ispunjenosti kriterijuma održivosti.

Privredni subjekt koji istovremeno ima svojstvo dva ili više subjekata koji učestvuju u životnom ciklusu biogoriva iz stava 1 ovog člana dužan je da ispuni obaveze propisane za sve te subjekte.

Verifikator je dužan da čuva podatke o auditima sprovedenim u okviru šema provjere za vrijeme trajanja tih šema i pet godina nakon njihovog prestanka, uključujući podatke o tačnom datumu, vremenu i mjestu sprovođenja audita.

Član 6

Privredni subjekt koji učestvuje u lancu održivih biogoriva dužan je da:

- 1) pribavi važeći sertifikat kojim se potvrđuje usaglašenost sa kriterijumima održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte, izdat od strane ovlašćenog verifikatora koji posluje u okviru odobrene šeme provjere u skladu sa članom 6 ove uredbe,
- 2) izda Dokaz o održivosti (PoS) za svaku pošiljku biogoriva koja je proizvedena, prometovana ili stavljena na tržište, u skladu sa sadržajem iz Priloga 3,
- 3) pribavi od drugih privrednih subjekata koji su prethodno učestvovali u lancu biogoriva sve sertifikate i Dokaze o održivosti (PoS) koji se odnose na konkretnu pošiljku,
- 4) registruje se u Bazi podataka o biogorivima u skladu sa postupkom propisanim pravilnikom donijetim na osnovu čl. 80 i 90 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim se uređuje baza podataka o biogorivima i registar subjekata provjere i verifikatora, i unosi potrebne podatke elektronskim putem,
- 5) čuva evidenciju o svoj gore navedenoj dokumentaciji i dokumentaciji korišćenoj u postupku provjere najmanje pet godina i dostavi je organu nadzora na zahtjev.

Snabdjevač gorivom dužan je da na javno dostupnim internet stranicama objavljuje informacije o zemlji porijekla i vrsti sirovine za biogorivo korišćeno za gorivo koje se stavlja na tržište.

Informacije za prethodnu godinu ažuriraju se jednom godišnje, najkasnije do 31. marta tekuće godine.

Član 7

Privredni subjekt koji učestvuje u lancu održivih biogoriva, a koji je pravno lice ili preduzetnik, kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 3.000 do 10.000 eura ako:

- 1) ne pribavi važeći sertifikat kojim se potvrđuje usaglašenost sa kriterijumima održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte, izdat od strane ovlašćenog verifikatora koji posluje u okviru odobrene šeme provjere u skladu sa ovom uredbom (član 6 stav 1 tačka 1);
- 2) ne izda Dokaz o održivosti (PoS) za svaku pošiljku biogoriva proizvedenu, prometovanu ili stavlenu na tržište (član 6 stav 1 tačka 2);
- 3) ne pribavi od drugih privrednih subjekata koji su prethodno učestvovali u lancu biogoriva sve sertifikate i Dokaze o održivosti (PoS) koji se odnose na konkretnu pošiljku (član 6 stav 1 tačka 3);
- 4) se ne registruje u Bazi podataka o biogorivima i ne unese potrebne podatke elektronskim putem (član 6 stav 1 tačka 4);
- 5) ne čuva svu dokumentaciju iz člana 6 stav 1 tač. 1, 2 i 3 i dokumentaciju korišćenu u postupku provjere najmanje pet godina i ne dostavi je organu nadzora na zahtjev (član 6 stav 1 tačka 5);
- 6) u slučaju da je snabdjevač biogorivom, ne objavi i ne ažurira jednom godišnje do 31. marta tekuće godine na javno dostupnim internet stranicama informacije o zemlji porijekla i vrsti sirovine za biogorivo koje stavlja na tržište (član 6 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu ili preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 do 1.000 eura.

Član 8

Verifikator, odnosno pravno lice ili preduzetnik, kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 3.000 do 10.000 eura ako:

- 1) posluje na osnovu isteka ugovora sa dobrovoljnom šemom (član 5 stav 3 tačka 1);
- 2) nema akreditaciju (član 5 stav 3 tačka 2);
- 3) posluje bez odobrenja ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine (član 5 stav 3 tačka 3);
- 4) ne čuva podatke o auditima sprovedenim u okviru dobrovoljnih nacionalnih ili međunarodnih sistema u vezi sa sprovedenim provjerama za vrijeme trajanja tih sistema i jednu godinu nakon njihovog prestanka, uključujući tačan datum, vrijeme i mjesto sprovođenja audita (član 5 stav 10).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu ili preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 do 1.000 eura.

Član 9

Prilozi 1 do 4 čine sastavni dio ove uredbe.

Član 10

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaje da važi Uredba o bližim kriterijumima održivosti za biogoriva i biotečnosti za ostvarivanje obaveznog udjela energije u ukupnoj finalnoj potrošnji energije ("Službeni list CG", broj 51/18).

Član 11

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

*U ovu Uredbu prenijeta je Direktiva 2018/2001.

Broj: 11-011/26-642

Podgorica, 26. februara 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

**PRAVILA O PROVJERI KRITERIJUMA ODRŽIVOSTI I SMANJENJA EMISIJA GASOVA
SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE I KRITERIJUMA NISKOGRIZIKA OD INDIREKTNE
PROMJENE NAMJENE ZEMLJIŠTA
DOBROVOLJNE ŠEME**

Upravljačka struktura dobrovoljne šeme

1. Dobrovoljne šeme uspostavljaju upravljačku strukturu kako bi obezbijedile da šema raspolaže potrebnim pravnim i tehničkim kapacitetima, nepristrasnošću i nezavisnošću za obavljanje svojih dužnosti. U zavisnosti od obima dobrovoljne šeme, uspostavlja se tehnički odbor ili ekvivalentan sistem tehničke ekspertske podrške, koji u posebnim slučajevima omogućava angažovanje nezavisnih eksternih stručnjaka radi pružanja savjeta o tehničkim pitanjima.
2. Dobrovoljne šeme u upravljačku strukturu i proces donošenja odluka, u najvećoj mogućoj mjeri, uključuju širok spektar predstavnika različitih relevantnih grupa zainteresovanih strana, kao što su udruženja poljoprivrednika ili šumara, nevladine organizacije za zaštitu životne sredine, autohtone i lokalne zajednice koje mogu biti pogođene primjenom šeme, akademska zajednica i proizvođači goriva. Nijedna pojedinačna zainteresovana strana ili grupa zainteresovanih strana ne smije imati dominantan položaj u procesu donošenja odluka. Odluke se mogu donositi samo kada je postignut kvorum većine zainteresovanih strana.
3. Dobrovoljne šeme uspostavljaju pravila i postupke za izbjegavanje sukoba interesa u procesu donošenja odluka. Kao minimalni standard, uspostavljaju sistem provjera i ravnoteže kako bi se obezbijedilo da nijedna pojedinačna zainteresovana strana, koja ima neposredan interes u ishodu odluke, ne može imati presudan uticaj na tu konkretnu odluku.
4. Sertifikaciona tijela uspostavljaju pravila integriteta i postupke kako bi obezbijedila svoju potpunu nezavisnost od privrednih subjekata koji učestvuju u šemi. Dobrovoljne šeme zahtijevaju da sertifikaciona tijela koja djeluju u ime šeme budu akreditovana u skladu sa standardom 17065 Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO).
5. Sistem upravljanja sertifikacionog tijela treba da bude usmjeren ka obezbjeđivanju najvišeg mogućeg nivoa nezavisnosti prosuđivanja auditora primjenom principa rotacije auditora ili drugih postojećih najboljih praksi u toj oblasti.
6. Lica koja imaju potencijalni sukob interesa isključuju se iz procesa donošenja odluka, kako u dobrovoljnoj šemi, tako i u sertifikacionom tijelu. Dobrovoljne šeme uspostavljaju odgovarajuće postupke i trag audita radi identifikovanja i dokumentovanja takvih slučajeva, te ih redovno preispituju u okviru svojih sistema internog nadzora.

Neusklađenosti privrednih subjekata u okviru šeme

1. Dobrovoljne šeme uspostavljaju sveobuhvatan sistem za postupanje u slučaju neusklađenosti privrednih subjekata. Kao minimalni standard, taj sistem mora obuhvatiti jasnu klasifikaciju neusklađenosti, zasnovanu na stepenu njihove ozbiljnosti u skladu sa zahtjevima postupka audita i nivoa pouzdanosti. Za svaku vrstu neusklađenosti mora postojati transparentan skup pravila i procedura kako bi se obezbijedilo pravovremeno sprovođenje korektivnih mjera i sankcija, uključujući suspenziju, kada je to primjenjivo. Takvi postupci sprovođenja pokreću se bez odlaganja, u zavisnosti od ozbiljnosti neusklađenosti i hitnosti korektivnih mjera.
2. Privredni subjekti čiji su sertifikati suspendovani ne mogu isticati tvrdnje o održivosti dok se suspenzija ne ukine. Suspendovani subjekti ne mogu pristupiti drugoj dobrovoljnoj šemi

tokom tog perioda. Ukoliko je učešće privrednog subjekta, ili njegovih pravnih prethodnika, u dobrovoljnoj šemi suspendovano ili okončano povlačenjem sertifikata nakon audita kojim je potvrđena kritična neusklađenost, druge dobrovoljne šeme mogu odbiti učešće tog subjekta najmanje dvije godine nakon suspenzije ili prestanka učešća.

3. Ukoliko privredni subjekt za kojeg je prethodno utvrđena kritična ili ozbiljna neusklađenost podnese zahtjev za ponovnu sertifikaciju, auditor je dužan da tu činjenicu stavi na znanje svim dobrovoljnim šemama u kojima privredni subjekt trenutno učestvuje ili kojima je podnio zahtjev za ponovnu sertifikaciju.

Interni nadzor, postupak po pritužbama i sistem upravljanja dokumentacijom

1. Dobrovoljne šeme uspostavljaju sistem internog nadzora radi provjere usaglašenosti privrednih subjekata sa pravilima i procedurama koje primjenjuje šema i radi obezbjeđivanja kvaliteta rada auditora sertifikacionih tijela. Interni nadzor sprovodi se najmanje jednom godišnje i odražava geografsku pokrivenost i obuhvat sirovina dobrovoljne šeme, kao i nivo rizika aktivnosti koje sprovode privredni subjekti. U okviru procesa nadzora, dobrovoljne šeme zahtijevaju od sertifikacionih tijela da dostave sve izvještaje o auditu i, kada je primjenjivo, proračune stvarnih vrijednosti emisija gasova sa efektom staklene bašte. Aktivnosti nadzora obuhvataju nasumičan i na riziku zasnovan uzorak tih izvještaja o auditu za svako sertifikaciono tijelo.

2. Dobrovoljne šeme uspostavljaju pravila i procedure radi obezbjeđivanja efikasnog praćenja rezultata internog nadzora i, kada je potrebno, primjene sankcija. Na osnovu rezultata internog nadzora preduzimaju se korektivne mjere na nivou upravljačke strukture ili procesa internog nadzora dobrovoljne šeme, u cilju unapređenja njenog funkcionisanja u budućnosti.

3. Dobrovoljne šeme uspostavljaju postupke za podnošenje pritužbi protiv privrednih subjekata ili sertifikacionih tijela. Postupak po pritužbama mora biti dostupan na internet stranici dobrovoljne šeme i omogućavati podnošenje pritužbi elektronskim putem ili poštom. Postupak po pritužbama takođe mora obezbijediti zaštitu lica koja prijavljuju povrede propisa ili podnose pritužbe u dobroj vjeri, u skladu sa Direktivom (EU) 2019/1937 Evropskog parlamenta i Savjeta.

Internet stranica mora najmanje sadržati sljedeće informacije:

- a) informacije i dokaze koje je potrebno dostaviti radi podnošenja pritužbe, kao i poštansku ili elektronsku adresu na koju se pritužba upućuje;
  - b) smjernice o tome koje pritužbe spadaju u obuhvat postupka;
  - c) pregled postupanja po pritužbi korak po korak, od prijema inicijalne pritužbe do njenog rješavanja, uključujući rokove za svaki korak;
  - d) postupak donošenja odluka po pritužbama i postupak žalbe na donesene odluke;
  - e) posljedice utvrđivanja neusklađenosti od strane dobrovoljne šeme kao rezultat pritužbe.
- Dobrovoljne šeme vode registar svih pritužbi i dostavljaju sažetak tih pritužbi Sekretarijatu Energetske zajednice i organu nadzora Crne Gore u godišnjem izvještaju o aktivnostima. Na zahtjev Sekretarijata Energetske zajednice i organa nadzora Crne Gore, dužne su da dostave svu dokumentaciju koja se odnosi na pritužbu i postupanje po istoj.

Dobrovoljne šeme i sertifikaciona tijela uspostavljaju sistem upravljanja dokumentacijom koji obuhvata sljedeće elemente:

- a) dokumentaciju opšteg sistema upravljanja (npr. priručnike, politike, definisanje odgovornosti);
- b) kontrolu dokumenata i evidencija;
- c) preispitivanje sistema upravljanja od strane rukovodstva;
- d) interni audit/interni nadzor;
- e) procedure za identifikaciju i upravljanje neusklađenostima; i

f) procedure za preduzimanje preventivnih mjera radi otklanjanja uzroka potencijalnih neusklađenosti.

Objavlivanje informacija od strane dobrovoljnih šema

Dobrovoljne šeme dužne su da na internet stranici javno i besplatno učine dostupnim sljedeće informacije:

a) njihovu upravljačku strukturu, uz opis uloga svih relevantnih tijela, podatke o vlasničkoj strukturi, sastavu i iskustvu Odbora direktora, Sekretarijata i Tehničkog odbora ili ekvivalentnog tijela, kao i 22ubjec članova sa pravom glasa ili učesnika u šemi, prema potrebi;

b) 22ubjec privrednih subjekata koji učestvuju u šemi, njihov status sertifikacije, sa datumom izdavanja sertifikata, suspenzije, povlačenja, prestanka važenja ili isteka, kao i sertifikate ili sažete izvještaje o auditu. Ukoliko se tokom audita utvrde kritične ili ozbiljne neusklađenosti, dobrovoljne šeme objavljuju objedinjeni 22ubjec tih neusklađenosti zajedno sa odgovarajućim planom mjera i rokovima za njihovo otklanjanje, dogovorenim sa predmetnim privrednim subjektima. Posebne informacije iz sertifikata ili sažetih izvještaja o auditu mogu biti redigovane radi usklađivanja sa propisima o zaštiti podataka o ličnosti. Privredni subjekti čiji su sertifikati povučeni, ukinuti ili istekli moraju biti navedeni na internet stranici najmanje 24 mjeseca nakon datuma povlačenja, prestanka važenja ili isteka. Promjene u statusu sertifikacije privrednih subjekata objavljuju se bez odlaganja;

c) najnoviju verziju dokumentacije šeme i smjernica za sprovođenje audita. Dokumenti moraju sadržati datum i broj verzije i, kada je primjenjivo, sažetak izmjena u odnosu na prethodnu verziju dokumenta;

d) kontakt podatke šeme, uključujući broj telefona, adresu elektronske pošte i adresu za korespondenciju;

e) 22ubjec sertifikacionih tijela koja sprovode nezavisne audite u okviru šeme, uz navođenje za svako sertifikaciono tijelo koji ga je nacionalni javni organ ili 22ubject akreditovao ili priznao i koji 22ubject ili nacionalni javni organ vrši nadzor nad njegovim radom. Sertifikaciona tijela koja više nijesu ovlašćena da sprovode nezavisne audite u okviru šeme moraju biti navedena najmanje 12 mjeseci nakon posljednjeg sprovedenog audita, uz odgovarajuću napomenu;

f) rezultate godišnjih aktivnosti nadzora dobrovoljne šeme, sažete u godišnjem izvještaju o aktivnostima.

Promjena šeme od strane privrednih subjekata

1. Dobrovoljne šeme zahtijevaju od privrednih subjekata da u zahtjevu za sertifikaciju dostave sljedeće informacije:

a) da li oni ili njihov pravni prethodnik trenutno učestvuju u drugoj dobrovoljnoj šemi ili su učestvovali u drugoj dobrovoljnoj šemi u posljednjih pet godina;

b) sve relevantne informacije, uključujući podatke o masenom bilansu i izvještaje o auditu i, kada je primjenjivo, sve odluke o suspenziji ili povlačenju njihovih sertifikata u posljednjih pet godina;

c) da li su se povukli iz šeme prije sprovođenja prvog nadzornog audita.

2. Dobrovoljne šeme isključuju iz šeme privredne subjekte u sljedećim slučajevima:

a) ukoliko ne dostave informacije iz stava 1 tač. (a) i (b);

b) ukoliko oni ili njihov pravni prethodnik nijesu prošli inicijalni audit u okviru druge šeme, osim ako je takav inicijalni audit sproveden prije više od tri godine u odnosu na podnošenje zahtjeva ili je u međuvremenu druga šema prestala sa aktivnostima sertifikacije, čime je onemogućeno ponovno podnošenje zahtjeva od strane privrednog subjekta. Ukoliko dobrovoljna šema prihvati obrazloženje privrednog subjekta i odluči da razmotri njegov zahtjev, obim inicijalnog audita prilagođava se tako da obuhvati sva relevantna pitanja i

posebno se fokusira na nedostatke utvrđene u inicijalnom auditu koji nije uspješno okončan u drugoj šemi;

c) ukoliko su oni ili njihov pravni prethodnik napustili drugu šemu prije sprovođenja prvog nadzornog audita, osim ako privredni subjekt može dokazati da je za to imao opravdan razlog. Ukoliko dobrovoljna šema prihvati obrazloženje koje je dostavio privredni subjekt, obim inicijalnog audita prilagođava se tako da obuhvati sva relevantna pitanja koja bi bila predmet nadzornog audita.

Priznavanje drugih dobrovoljnih šema

Kada se dio lanca snabdijevanja oslanja na druge dobrovoljne šeme, prihvataju se dokazi dobrovoljnih šema priznatih od strane Evropske komisije, i to isključivo u obimu njihovog priznavanja.

Priznavanje nacionalnih šema

Dobrovoljne šeme ne smiju odbiti priznavanje priznatih nacionalnih šema u pogledu provjere usaglašenosti sa kriterijumima održivosti i ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte.

POSTUPAK AUDITA, OBIM AUDITA, KVALIFIKACIJE AUDITORA I NADZOR NAD AUDITOM

Postupak audita i nivoi pouzdanosti

1. Dobrovoljne šeme zahtijevaju da privredni subjekti uspješno prođu inicijalni audit prije nego im se dozvoli učešće u šemi. Inicijalni audit novog učesnika šeme ili ponovna sertifikacija postojećeg učesnika šeme u okviru revidiranog regulatornog okvira uvijek se sprovodi na licu mjesta i mora, kao minimum, pružiti razuman nivo pouzdanosti u pogledu efikasnosti njegovih internih procesa. U zavisnosti od profila rizika privrednog subjekta, može se primijeniti ograničeni nivo pouzdanosti u pogledu istinitosti njegovih izjava. Na osnovu rezultata inicijalnog audita, privredni subjekti koji se smatraju niskorizičnim mogu biti predmet naknadnih audita sa ograničenim nivoom pouzdanosti.

2. Dobrovoljne šeme mogu ovlastiti sertifikaciona tijela da u okviru jedinstvenog postupka audita provjere usaglašenost privrednih subjekata sa zahtjevima više sistema sertifikacije, pod uslovom da sertifikaciono tijelo potvrdi usaglašenost tih subjekata sa zahtjevima utvrđenim u relevantnim dobrovoljnim šemama.

3. Dobrovoljne šeme koje dozvoljavaju trajanje sertifikata duže od jedne godine obezbjeđuju sprovođenje godišnjeg nadzornog audita svih privrednih subjekata koji učestvuju u šemi. Međutim, u slučaju grupnih audita, godišnji audit može obuhvatiti uzorak članova grupe.

4. Učestalost nadzornih audita povećava se na osnovu nivoa ukupnog rizika koji je povezan sa profilom privrednog subjekta, lancem snabdijevanja i rezultatima prethodnih audita. Tehnički preglednik odgovoran je za validaciju rezultata nadzornih audita.

5. Dobrovoljne šeme uspostavljaju detaljne procedure kojima se uređuje planiranje i sprovođenje audita, kao i izrada izvještaja o auditu. Dobrovoljne šeme obezbjeđuju da sertifikaciona tijela sprovode audite u skladu sa standardom ISO 19011 ili ekvivalentnim standardom. Dobrovoljne šeme takođe obezbjeđuju efikasnu i blagovremenu razmjenu informacija o auditima radi podrške djelotvornom planiranju i sprovođenju audita. Audit obuhvata najmanje sljedeće elemente:

a) identifikaciju aktivnosti koje privredni subjekt sprovodi, a koje su relevantne za kriterijume šeme;

b) identifikaciju relevantnih sistema privrednog subjekta i njegove ukupne organizacije u odnosu na kriterijume šeme, kao i provjeru efektivne primjene relevantnih kontrolnih sistema;

c) analizu rizika koji mogu dovesti do materijalno značajnih pogrešnih iskaza, zasnovanu na profesionalnom znanju auditora i informacijama koje je dostavio privredni subjekt. Ta analiza uzima u obzir ukupni profil rizika aktivnosti, u zavisnosti od nivoa rizika privrednog subjekta i lanca snabdijevanja, naročito u neposredno prethodnim i narednim fazama lanca, na primjer za privredne subjekte koji rukuju materijalom navedenim u Prilogu 2 pravilnika donijetog na osnovu člana 8 stav 4 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), kojim se uređuju pravila i metode za obračun udjela obnovljive energije u sektoru saobraćaja. Intenzitet audita ili njegov obim, ili oboje, prilagođavaju se nivou utvrđenog ukupnog rizika, uključujući i na osnovu provjere vjerodostojnosti proizvodnog kapaciteta postrojenja i prijavljenih količina proizvedenih goriva;

d) plan provjere koji odgovara analizi rizika, obimu i složenosti aktivnosti privrednog subjekta, i koji definiše metode uzorkovanja koje će se primijeniti u odnosu na aktivnosti tog subjekta;

e) sprovođenje plana provjere prikupljanjem dokaza u skladu sa definisanim metodama uzorkovanja, uz sve relevantne dodatne dokaze na kojima će se zasnivati zaključak verifikatora;

f) zahtjev operatoru da dostavi sve nedostajuće elemente audit traga, objasni odstupanja ili izvrši reviziju tvrdnji ili proračuna prije donošenja konačnog zaključka o provjeri;

g) provjeru tačnosti podataka koje su privredni subjekti ili njihovi predstavnici unijeli u nacionalnu Bazu podataka o biogorivima.

6. Neusklađenosti utvrđene tokom audita klasifikuju se kao kritične, ozbiljne i manje.

Namjerno kršenje standarda dobrovoljne šeme, kao što su prevara, nepovratna neusklađenost ili kršenje koje ugrožava integritet dobrovoljne šeme, smatra se kritičnom neusklađenošću. Kritične neusklađenosti obuhvataju, ali nijesu ograničene na, sljedeće:

a) kršenje obaveznih zahtjeva u pogledu korišćenja sirovina za proizvodnju biogoriva, biotečnosti ili goriva iz biomase koje potiču sa zemljišta sa visokom biološkom vrijednošću, visokom zalihom ugljenika ili tresetišta, odnosno sa zemljišta koje je imalo jedan od tih statusa u januaru 2008. godine ili kasnije, bez obzira na to da li je relevantni status zadržan u vrijeme proizvodnje;

b) lažno izdavanje dokaza o održivosti ili samodeklaracija, na primjer namjerno dupliranje dokaza o održivosti radi sticanja finansijske koristi;

c) namjerno pogrešno predstavljanje opisa sirovine, falsifikovanje vrijednosti emisija gasova sa efektom staklene bašte ili ulaznih podataka, kao i namjerno stvaranje otpada ili ostataka, na primjer namjerna izmjena proizvodnog procesa radi stvaranja dodatnog materijala u vidu ostataka ili namjerna kontaminacija materijala sa ciljem njegovog klasifikovanja kao otpada. Neispunjavanje obaveznog zahtjeva iz Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), kada je neusklađenost potencijalno reverzibilna, ponavljana i ukazuje na sistemske probleme, ili aspekti koji sami ili u kombinaciji sa drugim neusklađenostima mogu dovesti do temeljnog neuspjeha sistema, smatraju se ozbiljnom neusklađenošću. Ozbiljne neusklađenosti obuhvataju, ali nijesu ograničene na, sljedeće:

a) sistemske probleme u vezi sa masenim bilansom ili prijavljenim podacima o emisijama gasova sa efektom staklene bašte, na primjer kada je nepravilna dokumentacija utvrđena u više od 10 % tvrdnji uključenih u reprezentativni uzorak;

b) propust privrednog subjekta da tokom postupka sertifikacije prijavi svoje učešće u drugim dobrovoljnim šemama;

c) neblagovremeno ili nepotpuno dostavljanje relevantnih informacija auditorima, na primjer podataka o masenom bilansu i izvještaja o auditu.

Neusklađenost koja ima ograničen uticaj, predstavlja izolovani ili privremeni propust, nije sistemska i ne dovodi do temeljnog neuspjeha sistema ukoliko se ne ispravi, smatra se manjom neusklađenošću.

7. Posljedice neusklađenosti za privredne subjekte su sljedeće:

a) u slučaju kritičnih neusklađenosti, privrednim subjektima koji podnose zahtjev za sertifikaciju ne izdaje se sertifikat. Privredni subjekti mogu ponovo podnijeti zahtjev za sertifikaciju nakon proteka određenog vremenskog perioda koji utvrdi dobrovoljna šema. Kritične neusklađenosti utvrđene tokom nadzornih ili ponovnih sertifikacionih audita, ili kroz interni nadzor ili postupak po pritužbama dobrovoljne šeme, dovode do trenutnog povlačenja sertifikata privrednog subjekta;

b) u slučaju ozbiljnih neusklađenosti, privrednim subjektima koji podnose zahtjev za sertifikaciju ne izdaje se sertifikat. Ozbiljne neusklađenosti utvrđene tokom nadzornih ili ponovnih sertifikacionih audita, ili kroz interni nadzor ili postupak po pritužbama dobrovoljne šeme, dovode do trenutne suspenzije sertifikata privrednog subjekta. Ukoliko privredni subjekt ne otkloni ozbiljnu neusklađenost u roku od 90 dana od dana obavještenja, sertifikat se povlači;

c) u slučaju manjih neusklađenosti, dobrovoljne šeme mogu definisati rok za njihovo otklanjanje, koji ne može biti duži od 12 mjeseci od dana obavještenja i datuma narednog nadzornog ili ponovnog sertifikacionog audita.

8. Dobrovoljne šeme sertifikuju privredne subjekte samo ukoliko ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:

a) imaju sistem upravljanja dokumentacijom;

b) imaju sistem koji omogućava provjeru i čuvanje svih dokaza u vezi sa tvrdnjama koje iznose ili na koje se pozivaju;

c) čuvaju sve dokaze potrebne za usaglašenost sa ovom uredbom i Zakonom o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024) i podzakonskim aktima donijetim na osnovu njega, najmanje pet godina;

d) prihvataju odgovornost za pripremu svih informacija koje se odnose na audit tih dokaza.

9. Izvještaji o auditu i sažeti izvještaji o auditu ili sertifikati koje sastavi ili izda sertifikaciono tijelo u okviru dobrovoljne šeme moraju najmanje sadržati elemente utvrđene u Prilogu 2 ove uredbe (**Minimalni sadržaj izvještaja o auditu, konačnih izvještaja o auditu ili sertifikata**).

Zahtjevi za sertifikaciona tijela i njihove auditore

1. Sertifikaciono tijelo mora biti akreditovano u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17065. Kada sertifikaciono tijelo sprovodi aktivnosti provjere, bilo koristeći sopstvene interne resurse ili druge resurse pod svojom neposrednom kontrolom, mora takođe ispunjavati primjenjive zahtjeve standarda EN ISO/IEC 17029 i EN ISO 14065. Sertifikaciono tijelo smije koristiti druge resurse za aktivnosti provjere samo iz akreditovanih tijela koja ispunjavaju primjenjive zahtjeve standarda EN ISO/IEC 17029 i EN ISO 14065.
2. Sertifikaciono tijelo imenuje audit tim za sprovođenje audita sistema upravljanja, uzimajući u obzir profesionalne kompetencije potrebne za ostvarivanje ciljeva audita. Audit tim mora posjedovati kompetencije, iskustvo i neophodne opšte i specifične vještine za sprovođenje audita, uzimajući u obzir obim audita. Kada postoji samo jedan auditor, taj auditor mora imati i kompetencije za obavljanje dužnosti vođe audit tima primjenjive na taj audit. Sertifikaciono tijelo obezbjeđuje da odluku o sertifikaciji donese tehnički preglednik koji nije bio dio audit tima.
3. Auditori moraju:

a) biti nezavisni od aktivnosti koja je predmet audita, osim u slučaju audita koji se sprovode do prve tačke sakupljanja sirovina i odnose se na usaglašenost sa zahtjevima u pogledu korišćenja zemljišta i održivosti, gdje je dozvoljen audit prve ili druge strane;

b) biti oslobođeni sukoba interesa;

c) posjedovati specifične vještine potrebne za sprovođenje audita u vezi sa kriterijumima šeme, uključujući:

i. za kriterijume u pogledu korišćenja zemljišta: iskustvo u poljoprivredi, agronomiji, ekologiji, prirodnim naukama, šumarstvu ili srodnoj oblasti; za audit biodiverziteta travnjaka i šuma sa visokim nivoom biodiverziteta – posjedovanje specifičnih tehničkih vještina;

ii. za kriterijume smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte: najmanje dvije godine iskustva u oblasti procjene životnog ciklusa goriva i iskustvo u auditu obračuna emisija gasova sa efektom staklene bašte prema odobrenoj metodologiji; po potrebi, dodatno iskustvo u relevantnim oblastima kao što su poljoprivreda, ekologija, inženjerstvo, upravljanje energijom ili nauka o zemljištu, ukoliko se audit odnosi na procjenu akumulacije ugljenika u zemljištu;

iii. za kriterijume lanca snabdijevanja: iskustvo u primjeni sistema masenog bilansa, logistici, računovodstvu, sljedivosti proizvoda, upravljanju podacima ili srodnim oblastima;

U slučaju grupnog audita: iskustvo u sprovođenju grupnih audita.

4. Dobrovoljne šeme uspostavljaju obuke za auditore koje obuhvataju sve aspekte relevantne za obim šeme. Obuke moraju uključivati ispit kojim se dokazuje usaglašenost učesnika sa zahtjevima obuke u tehničkoj oblasti ili oblastima u kojima su aktivni. Auditori moraju pohađati obuke prije sprovođenja audita u ime dobrovoljne šeme.

5. Auditori redovno pohađaju dopunske obuke. Dobrovoljne šeme uspostavljaju sistem za praćenje statusa obuke aktivnih auditora šeme. Dobrovoljne šeme takođe, prema potrebi, pružaju smjernice sertifikacionim tijelima u vezi sa pitanjima relevantnim za postupak sertifikacije. Te smjernice mogu uključivati ažuriranja regulatornog okvira ili relevantne nalaze iz procesa internog nadzora dobrovoljne šeme.

Group auditing

1. Dobrovoljne šeme mogu sprovoditi grupni audit samo u sljedećim slučajevima:

a) za proizvođače sirovina, naročito male proizvođače, organizacije proizvođača i zadruga, kao i sakupljače otpada;

b) radi usaglašenosti sa kriterijumima šeme u vezi sa zemljištem, kada se predmetne površine nalaze u neposrednoj blizini i imaju slične karakteristike, kao što su klimatski ili pedološki uslovi;

c) radi obračuna ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte, kada jedinice imaju slične proizvodne sisteme i vrste kultura.

Privredni subjekti uključeni u grupni audit imenuju rukovodioca grupe. Prve tačke sakupljanja, organizacije proizvođača ili zadruga mogu takođe djelovati kao rukovodioci grupe, zastupajući privredne subjekte uključene u grupni audit.

2. Grupni audit može sprovoditi provjeru za sve obuhvaćene jedinice na osnovu uzorka jedinica. Dobrovoljne šeme utvrđuju smjernice za sprovođenje pristupa grupnom auditu, uključujući najmanje sljedeće elemente:

a) ulogu rukovodioca grupe, uključujući specifikacije u pogledu internog sistema upravljanja i internih postupaka inspekcije grupe;

b) određivanje veličine uzorka.

3. Uzorak koji se sastoji od broja članova grupe ekvivalentnog kvadratnom korijenu ukupnog broja članova grupe mora biti pojedinačno auditiran najmanje jednom godišnje. Taj broj se povećava u slučaju višeg nivoa rizika. Dobrovoljne šeme utvrđuju kriterijume za određivanje

opšteg nivoa rizika u predmetnim područjima i posljedice tog nivoa rizika po pristup auditu. Uzorak mora biti reprezentativan za cijelu grupu i određuje se kombinacijom procjene rizika i slučajnog izbora. Slučajni izbor mora činiti najmanje 25 % uzorka. Proizvođač sirovine izabran za audit mora se mijenjati iz godine u godinu.

4. Grupni audit sprovodi se na licu mjesta, osim ako se procijeni da dokumentacioni audit može pružiti isti nivo pouzdanosti kao audit na licu mjesta. Dobrovoljne šeme utvrđuju dokaze potrebne za sprovođenje dokumentacionog audita. Samodeklaracije privrednih subjekata ne smatraju se dovoljnim dokazom. Audit rukovodioca grupe uvijek se sprovodi na licu mjesta.

5. Kritična ili ozbiljna neusklađenost pojedinačnih članova grupe utvrđena tokom audita rješava se u skladu sa postupkom utvrđenim u odredbi o posljedicama utvrđivanja neusklađenosti za privredne subjekte, prema potrebi. Ukoliko se u početnom uzorku grupe utvrdi kritična ili ozbiljna neusklađenost, auditira se dodatni uzorak članova grupe iste veličine. Sistematska neusklađenost većine članova grupe u okviru cijelog uzorka dovodi do suspenzije ili povlačenja sertifikacije cijele grupe, prema potrebi.

Audit otpada i ostataka

1. Dobrovoljne šeme i sertifikaciona tijela koja djeluju u njihovo ime primjenjuju zahtjeve za provjeru lanca snabdijevanja biogoriva i biotečnosti proizvedenih od otpada i ostataka utvrđene u tač. 2 do 7, a za goriva iz biomase zahtjeve utvrđene u tač. 2 do 5.

2. Mora biti obuhvaćen cjelokupan lanac snabdijevanja počev od njegovog porijekla, odnosno od privrednog subjekta kod kojeg nastaje otpad ili materijal koji predstavlja ostatak.

3. Svi privredni subjekti podliježu pojedinačnom auditu. Međutim, pristup grupnom auditu može se primijeniti na početku lanca snabdijevanja, na primjer kod restorana i proizvođača otpada ili ostataka.

4. Učestalost i intenzitet postupka audita moraju odražavati ukupni nivo rizika. Dobrovoljne šeme utvrđuju jasna pravila, srazmjerna nivou specifičnog rizika povezanog sa vrstom ostataka ili otpada. Za biogoriva i biotečnosti, mjesta porijekla koja isporučuju pet ili više tona mjesečno otpada ili ostataka navedenih u pravilniku donijetom na osnovu člana 8 stav 4 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), kojim se uređuju pravila i metode za obračun udjela obnovljive energije u saobraćaju, podliježu auditu na licu mjesta. Audit na licu mjesta može biti zasnovan na uzorku kada se primjenjuje pristup grupnog audita.

5. Tačke sakupljanja dužne su da auditoru, prije audita tačke sakupljanja, dostave spisak svih mjesta porijekla koja su potpisala samodeklaraciju. Količina otpada proizvedenog mjesečno ili godišnje mora biti jasno navedena u samodeklaraciji. Dokazi ili dokumenti za sve pojedinačne isporuke moraju biti dostupni na tački sakupljanja i predmet su provjere od strane auditora, uključujući ugovor o zbrinjavanju otpada, otpremnice i samodeklaracije.

6. Auditor provjerava postojanje broja mjesta porijekla ekvivalentnog najmanje kvadratnom korijenu ukupnog broja mjesta porijekla sa spiska. Provjera se može izvršiti na daljinu, osim ukoliko postoji sumnja u postojanje mjesta porijekla ili ukoliko ono ispunjava kriterijume za audit na licu mjesta u skladu sa tačkom (4). Auditori provjeravaju isporuke održivog materijala nizvodnim primaocima provjerom kopija deklaracije o održivosti koju je tačka sakupljanja izdala primaocima tih isporuka, na osnovu nasumičnog i na riziku zasnovanog uzorka.

7. Sertifikaciono tijelo sprovodi obavezni nadzorni audit u roku od šest mjeseci nakon prve sertifikacije. Za tačke sakupljanja i trgovce koji rukuju i otpadom i ostacima, kao i primarnim materijalima poput biljnih ulja, sprovodi se dodatni nadzorni audit tri mjeseca nakon prve sertifikacije, koji obuhvata prvi period masenog bilansa. Kada tačka sakupljanja ima više skladišnih lokacija, auditor vrši audit masenog bilansa za svaku skladišnu lokaciju.

8. Ukoliko postoje opravdane sumnje u pogledu prirode prijavljenog otpada i ostataka, auditor je ovlašten da uzme uzorke i da ih dostavi na analizu nezavisnoj laboratoriji.

Audit obračuna stvarnih emisija gasova sa efektom staklene baste

1. Dobrovoljne šeme zahtijevaju od privrednih subjekata da auditorima unaprijed, prije planiranog audita, dostave sve relevantne i ažurirane informacije u vezi sa obračunom stvarnih emisija gasova sa efektom staklene bašte. Te informacije obuhvataju ulazne podatke i sve druge relevantne dokaze, informacije o primijenjenim faktorima emisije i konverzije i standardnim vrijednostima i njihovim referentnim izvorima, obračune emisija gasova sa efektom staklene bašte i dokaze u vezi sa primjenom kredita za uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte.

2. Auditor u izvještaju o auditu evidentira emisije koje nastaju na lokaciji koja je predmet audita. Za preradu konačnih biogoriva auditor evidentira emisije nakon raspodjele i ostvarene uštede. Kada emisije značajno odstupaju od tipičnih vrijednosti ili kada su izračunate stvarne vrijednosti ušteda emisija neuobičajeno visoke, u izvještaju se navode razlozi za takva odstupanja. Dobrovoljne šeme uspostavljaju procedure kojima se zahtijeva da sertifikaciona tijela odmah obavijeste šemu o takvim odstupanjima.

3. Auditori provjeravaju da li je procjena ušteda emisija nastalih hvatanjem i zamjenom CO₂ ograničena na emisije izbjegnute hvatanjem CO₂ čiji ugljenik potiče iz biomase i koji se koristi za zamjenu CO₂ dobijenog iz fosilnih izvora. Ta provjera zahtijeva pristup sljedećim informacijama:

- a) svrsi u koju se koristi uhvaćeni CO₂;
- b) porijeklu CO₂ koji se zamjenjuje;
- c) porijeklu CO₂ koji se hvata;
- d) informacijama o emisijama koje nastaju usljed hvatanja i prerade CO₂.

Za potrebe tačke (b), privredni subjekti koji koriste uhvaćeni CO₂ mogu navesti na koji je način CO₂ koji se zamjenjuje prethodno bio generisan i pismeno izjaviti da su emisije ekvivalentne toj količini izbjegnute kao posljedica zamjene. Takav dokaz smatra se dovoljnim za provjeru usaglašenosti sa zahtjevima Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/24) i izbjegavanja emisija.

4. Privredni subjekti mogu isticati stvarne vrijednosti emisija gasova sa efektom staklene bašte tek nakon što je njihova sposobnost za obračun stvarnih vrijednosti potvrđena auditom.

5. Na zahtjev, dobrovoljne šeme dostavljaju nadležnom nacionalnom organu za nadzor nad radom sertifikacionih tijela pristup obračunima stvarnih emisija gasova sa efektom staklene bašte sertifikovanim u okviru njihove dobrovoljne šeme, zajedno sa odgovarajućim izvještajima o auditu.

Audit sistema masenog bilansa

Dobrovoljne šeme obezbjeđuju da privredni subjekti auditorima unaprijed, prije audita, dostave sve podatke o masenom bilansu.

Tokom početnog audita, koji se sprovodi prije nego što se privrednom subjektu dozvoli učešće u šemi, auditor provjerava postojanje i funkcionisanje sistema masenog bilansa.

Tokom naknadnih godišnjih audita, auditor provjerava najmanje sljedeće elemente:

- a) spisak svih lokacija koje su obuhvaćene sertifikacijom. Svaka lokacija mora imati sopstvenu evidenciju masenog bilansa;
- b) spisak svih ulaza po lokaciji i opis materijala kojim se rukuje, kao i podatke o svim dobavljačima;
- c) spisak svih izlaza po lokaciji i opis materijala kojim se rukuje, kao i podatke o svim kupcima;

- d) primijenjene faktore konverzije, naročito u slučaju postrojenja koja prerađuju otpad ili ostatke, kako bi se osiguralo da se proces ne mijenja radi proizvodnje veće količine otpada ili ostataka;
- e) sve nesaglasnosti između knjigovodstvenog sistema i ulaza, izlaza i stanja;
- f) raspodjelu karakteristika održivosti;
- g) usklađenost podataka o održivosti i fizičkih zaliha na kraju perioda masenog bilansa.

Audit prirodnih i neprirodnih travnjaka sa visokom biološkom raznovrsnošću

1. Auditori koji provjeravaju da li je zemljište travnjak sa visokom biološkom raznovrsnošću u skladu sa pravilnikom donijetim na osnovu člana 89 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), kojim se propisuju kriterijumi za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase proizvedena iz poljoprivredne biomase, provjeravaju da li je zemljište travnjak sa visokom biološkom raznovrsnošću ili je to bilo u bilo kom trenutku od januara 2008. godine. U svojim sistemskim dokumentima, dobrovoljne šeme obavještavaju privredne subjekte o vrsti dokaza koje njihova sertifikaciona tijela mogu prihvatiti radi dokazivanja istorijskog statusa površine od januara 2008. godine.
2. Kada zemljište ostaje travnjak ili bi ostalo travnjak u odsustvu ljudske intervencije, a nalazi se u bilo kom od geografskih područja navedenih u Uredbi (EU) br. 1307/2014, takvo zemljište smatra se prirodnim travnjakom sa visokom biološkom raznovrsnošću.
3. Za zemljište koje se nalazi van područja navedenih u stavu 2, auditor procjenjuje da li travnjak zadržava, ili bi zadržao u odsustvu ljudske intervencije, prirodni sastav vrsta i ekološke karakteristike i procese. Ukoliko je to slučaj, zemljište se smatra prirodnim travnjakom sa visokom biološkom raznovrsnošću, odnosno da je to bilo. Kada je travnjak već pretvoren u obradivo zemljište i nije moguće procijeniti karakteristike samog zemljišta na osnovu informacija dostupnih od nacionalnih nadležnih organa ili satelitskih snimaka, auditor takvo zemljište smatra da u trenutku prenamjene nije bilo travnjak sa visokom biološkom raznovrsnošću.
4. Kada je zemljište prestalo, ili bi prestalo u odsustvu ljudske intervencije, da bude travnjak, bogato je vrstama i nije degradirano, te je od strane nadležnog organa identifikovano kao travnjak sa visokom biološkom raznovrsnošću, takvo zemljište se smatra neprirodnim travnjakom sa visokom biološkom raznovrsnošću.
5. Svako zemljište koje jeste ili je bilo neprirodni travnjak sa visokom biološkom raznovrsnošću tokom ili nakon januara 2008. godine može se koristiti za proizvodnju goriva pod uslovom da je žetva sirovine neophodna radi očuvanja statusa travnjaka sa visokom biološkom raznovrsnošću i da trenutne prakse upravljanja ne predstavljaju rizik od smanjenja biološke raznovrsnosti travnjaka.
6. Privredni subjekti dužni su da dostave dokaz da je žetva sirovine neophodna radi očuvanja statusa travnjaka sa visokom biološkom raznovrsnošću i da prakse upravljanja ne predstavljaju rizik od smanjenja biološke raznovrsnosti travnjaka.
7. Ukoliko privredni subjekti nijesu u mogućnosti da dostave dokaze iz drugog podstava, dužni su da dostave dokaz da im je nadležni organ, odnosno imenovana agencija, izdao dozvolu za žetvu sirovine radi očuvanja statusa travnjaka sa visokom biološkom raznovrsnošću.
8. Tehničku procjenu zemljišta sprovodi kvalifikovani stručnjak koji je spoljašnji i nezavisan u odnosu na aktivnost koja se audituje, bez sukoba interesa, a može biti član audit tima. Procjena i njen rezultat podliježu pregledu u okviru audita.

POSEBNA PRAVILA ZA PRIMJENU SISTEMA MASENOG BILANSA, OTPAD I OSTATKE I KOPRERADU

Primjena sistema masenog bilansa

1. Dobrovoljne šeme zahtijevaju od privrednih subjekata koji učestvuju u šemi da koriste sistem masenog bilansa koji:

- a) omogućava miješanje serija sirovina ili goriva sa različitim karakteristikama održivosti i pokazateljima smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte;
- b) obezbjeđuje sljedivost karakteristika održivosti i smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte miješanih serija u svim fazama logističkog lanca, uključujući skladištenje, preradu, transport i distribuciju;
- c) podrazumijeva da zbir svih serija izdvojenih iz miješanog toka mora imati iste karakteristike održivosti u istoj količini kao i ukupna zapremina serija koje su mu dodate;
- d) obezbjeđuje da se karakteristike održivosti i smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte evidentiraju tokom relevantnog izvještajnog perioda.

2. Dobrovoljne šeme primjenjuju sljedeća pravila prilikom sprovođenja sistema masenog bilansa:

- a) sirovine ili goriva smatraju se dijelom mješavine samo ako su izmiješane u kontejneru, postrojenju za preradu ili logistiku, ili u infrastrukturi ili lokaciji za prenos i distribuciju;
- b) različite sirovine smatraju se dijelom mješavine samo ako pripadaju istoj grupi proizvoda, osim u slučaju kada se sirovina miješa radi dalje prerade;
- c) sirovine ili goriva smatraju se dijelom mješavine samo ako su fizički izmiješane, osim ako su fizički identične ili pripadaju istoj grupi proizvoda. Kada su sirovine ili goriva fizički identične ili pripadaju istoj grupi proizvoda, moraju se skladištiti u istoj povezanoj infrastrukturi, postrojenju za preradu ili logistiku, ili infrastrukturi ili lokaciji za prenos i distribuciju;
- d) goriva uvedena u logističko postrojenje ili infrastrukturu za prenos ili distribuciju, kao što su gasna mreža ili mreža cjevovoda za tečna goriva, skladištena u LNG ili drugim skladišnim postrojenjima, smatraju se dijelom mješavine u smislu tačke (c) samo ako je ta infrastruktura međusobno povezana;
- e) privredni subjekti dužni su da vode odvojene masene bilanse za sirovine i goriva koja se ne mogu smatrati dijelom mješavine. Prenos informacija o karakteristikama održivosti i uštedama emisija GSB i količinama između različitih masenih bilansa nije dozvoljen. U skladu sa podtačkama (a) do (c), sirovine unutar postrojenja za proizvodnju biogoriva, biotečnosti ili goriva iz biomase smatraju se dijelom mješavine. Stoga se zahtjev za vođenje odvojenih masenih bilansa ne primjenjuje na takva postrojenja i može se voditi jedinstveni maseni bilans;
- f) sistem masenog bilansa uključuje informacije o karakteristikama održivosti i emisijama GSB i količinama sirovina i goriva, uključujući informacije o količinama sirovina i goriva za koje nijesu utvrđene karakteristike održivosti ili GSB;
- g) kada se pošiljka sirovine ili goriva isporuči privrednom subjektu koji ne učestvuje u dobrovoljnoj ili nacionalnoj šemi, isporuka se evidentira u masenom bilansu povlačenjem ekvivalentne količine sirovine ili goriva. Vrsta goriva koje se knjiži kao izlaz mora odgovarati fizičkoj prirodi isporučene sirovine ili goriva;
- h) kada se pošiljka goriva koristi radi ispunjenja obaveze koja je dobavljaču goriva nametnuta od strane druge ugovorne strane ili države članice EU, smatra se da je povučena iz mješavine masenog bilansa;
- i) kada se biogoriva, biotečnosti ili goriva iz biomase miješaju sa fosilnim gorivima, informacije o karakteristikama održivosti i uštedama emisija GSB dodijeljene mješavini moraju odgovarati fizičkom udjelu biogoriva, biotečnosti ili goriva iz biomase u toj mješavini.

Za biogoriva i biotečnosti, nadležni organ Crne Gore može dodatno provjeriti vjerodostojnost tih informacija na osnovu posebnih pravila za kopreradu;

j) karakteristike održivosti i uštede emisija GSB pošiljke sirovine ili goriva smatraju se skupom. Kada se pošiljke povlače iz mješavine, može im se dodijeliti bilo koji od skupova karakteristika održivosti, pod uslovom da se skupovi karakteristika održivosti i ušteda emisija GSB ne razdvajaju i da se maseni bilans postigne u odgovarajućem vremenskom periodu;

k) kada je to relevantno radi transparentnosti, sistem masenog bilansa uključuje informaciju o tome da li je pružena podrška za proizvodnju goriva ili prekursora goriva i, ako jeste, o vrsti podrške;

l) odgovarajući vremenski period za postizanje masenog bilansa iznosi 12 mjeseci za proizvođače poljoprivredne biomase i šumske biomase i prva sabirna mjesta koja nabavljaju isključivo poljoprivrednu i šumsku biomasu, a 3 mjeseca za sve ostale privredne subjekte. Početak i kraj perioda usklađuju se sa kalendarskom godinom ili, gdje je primjenjivo, sa četiri kvartala kalendarske godine. Kao alternativu kalendarskoj godini, privredni subjekti mogu koristiti poslovnu godinu koju koriste u knjigovodstvene svrhe ili drugu početnu tačku za period masenog bilansa, pod uslovom da je izbor jasno naznačen i dosljedno primijenjen. Na kraju perioda masenog bilansa, preneseni podaci o održivosti moraju odgovarati fizičkim zalihama u kontejneru, postrojenju za preradu ili logistiku, ili infrastrukturi ili lokaciji za prenos i distribuciju;

m) dobrovoljne šeme određuju minimalni skup karakteristika održivosti i ušteda emisija GSB koje se moraju prenositi niz lanac snabdijevanja, kao i druge informacije neophodne za sljedivost pošiljki. U slučaju tečnih ili gasovitih goriva uvedenih u međusobno povezanu infrastrukturu i podložnih istom sistemu masenog bilansa, odgovarajuće karakteristike održivosti i uštede emisija GSB dodjeljuju se pošiljkama koje ulaze i izlaze iz te međusobno povezane infrastrukture.

3. Dobrovoljne šeme takođe obezbjeđuju da privredni subjekti pravilno unose sve relevantne informacije u Bazu podataka o biogorivima.

Posebna pravila za otpad i ostatke

1. Dobrovoljne šeme primjenjuju posebna pravila i izuzeća za otpad i ostatke utvrđena Zakonom o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/24), samo ukoliko takva sirovina potpada pod odgovarajuće definicije iz člana 7 tog zakona.

2. Da li se sirovina smatra otpadom ili ostatkom utvrđuje se u tački lanca snabdijevanja na kojoj materijal nastaje. Sirovine se ne smatraju otpadom ili ostatkom ukoliko su one ili proces njihove proizvodnje namjerno izmijenjeni radi proglašavanja tih materijala otpadom ili ostatkom.

3. Otpad i ostaci navedeni u pravilniku donijetom na osnovu člana 8 stav 4 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), kojim se propisuju pravila i metode za obračun udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru transporta, ne smatraju se otpadom ili ostacima ukoliko su namjerno izmijenjeni radi njihovog proglašavanja otpadom ili ostatkom.

4. Dobrovoljne šeme pružaju privrednim subjektima uputstva i podršku u procjeni da li se sirovine smatraju otpadom ili ostacima. Privredni subjekti dužni su da čuvaju i auditorima stave na raspolaganje dokaze na kojima zasnivaju svoje procjene. Dobrovoljne šeme uspostavljaju posebna pravila za audit takvih dokaza.

Posebna pravila za kopreradu

1. Dobrovoljne šeme zahtijevaju od privrednih subjekata koji učestvuju u šemi da primjenjuju metodologiju utvrđenu u Prilogu 5 pravilnika donijetog na osnovu člana 8 stav 4 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), kojim se

propisuju pravila i metode za obračun udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru transporta, prilikom utvrđivanja udjela biogoriva i biogasa za transport, koji nastaju preradom biomase zajedno sa fosilnim gorivima u zajedničkom procesu.

2. Privredni subjekti dužni su da detaljno dokumentuju količine i vrste biomase koje ulaze u proces, kao i količine biogoriva i biogasa proizvedene iz te biomase. Tvrdnje moraju biti potkrijepljene dokazima, uključujući rezultate kontrolnih ispitivanja.

3. Učestalost sprovođenja kontrolnih ispitivanja iz stava 2 određuje se uzimajući u obzir složenost i varijabilnost ključnih parametara koprerade, na način koji obezbjeđuje da u svakom trenutku prijavljeni udio biogoriva i biogasa odražava njihov stvarni udio.

4. Prilikom sprovođenja audita, posebna pažnja posvećuje se provjeri usklađenosti između količina biomase koje ulaze u proces i količina biogoriva i biogasa koje se evidentiraju kao proizvedene iz te biomase. U tu svrhu, dokazi koje dostavljaju privredni subjekti temeljno se provjeravaju, a vjerodostojnost tvrdnji se ispituje i upoređuje sa industrijskim standardima. Prilikom takve procjene, naročita pažnja posvećuje se primijenjenoj metodi ispitivanja, sistemu dodatnih kontrola koji je uspostavio privredni subjekt, kao i metodi obračuna kojom se rezultati svih ispitivanja uključuju u izračunavanje konačnog udjela biogoriva i biogasa. Auditori će svako utvrđeno odstupanje u metodi ispitivanja ili netačnost u uključivanju rezultata tih ispitivanja u konačni obračun od strane privrednog subjekta tretirati kao ozbiljnu neusklađenost.

POSEBNA PRAVILA ZA USKLAĐENOST SA ZAHTJEVIMA ZA SERTIFIKACIJU NISKOG RIZIKA OD INDIREKTNE PROMJENE NAMJENE ZEMLJIŠTA (LOW ILUC-RISK)

Posebni zahtjevi za sertifikaciju niskog ILUC-rizika

1. Dobrovoljne šeme zahtijevaju od privrednih subjekata koji žele da dobiju sertifikat niskog ILUC-rizika da podnesu zahtjev sertifikacionom tijelu koje ima nadležnost za izdavanje takve sertifikacije. Nakon prihvatanja zahtjeva, privredni subjekt podnosi plan upravljanja koji sadrži minimalne informacije propisane u Prilogu 4. Kada se primjenjuje više od jedne mjere dodatnosti, sve mjere dodatnosti moraju biti dokumentovane u planu upravljanja.

2. Sertifikaciono tijelo sprovodi početni (baseline) audit na licu mjesta radi provjere sadržaja plana upravljanja, kao i radi uspostavljanja i dokumentovanja dinamičke osnovice prinosa (dynamic yield baseline).

3. U okviru početnog audita, sertifikaciono tijelo procjenjuje da li se očekuje da mjera(e) dodatnosti dovede do povećanja prinosa u skladu sa pravilnikom donijetim na osnovu člana 89 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), kojim se propisuju kriterijumi za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase proizvedena iz poljoprivredne biomase, kao i usklađenost sa kriterijumima održivosti propisanim istim pravilnikom.

4. Auditori koji sprovode početni audit u ime sertifikacionog tijela dužni su da u izvještaju o početnom auditu naznače sva pitanja održivosti koja proizlaze iz primjene mjera dodatnosti, a koja bi mogla predstavljati povredu nacionalnog ili regionalnog pravnog okvira ili nijesu u skladu sa lokalnim specifičnim uslovima. Sva pitanja održivosti uključuju se u godišnje audite.

5. Dobrovoljne šeme izdaju sertifikate niskog ILUC-rizika u skladu sa zahtjevima o minimalnom sadržaju propisanim tačkom 4 Priloga 4 ove uredbe i objavljuju spisak tih sertifikata na svojoj internet stranici.

6. U slučaju zahtjeva koji uključuju mjere dodatnosti koje se primjenjuju nakon izdavanja sertifikata, početni audit, rezultati testa dodatnosti i dinamička osnovica prinosa važe 10 godina. U slučaju višegodišnjih (perennial) kultura, privredni subjekt može odložiti početak

desetogodišnjeg perioda važenja do 2 godine u slučaju operativnih mjera dodatnosti ili do 5 godina u slučaju ponovne sadnje.

7. Kada su mjere dodatnosti već primijenjene prije sertifikacije, početni audit, rezultati testa dodatnosti i dinamička osnovica prinosa važe 10 godina od početne godine primjene mjere dodatnosti. U tom slučaju, osnovica se može prihvatiti za mjere dodatnosti preduzete ne više od 10 godina ranije, pod uslovom da su dostupni dovoljni podaci i dokumentarni dokazi koji pružaju isti nivo pouzdanosti kao u situaciji kada je početni audit sproveden prije primjene mjere(a) dodatnosti.

8. Samo dodatna biomasa proizvedena nakon dobijanja sertifikata niskog ILUC-rizika može biti predmet deklaracije niskog ILUC-rizika. Stvarna godišnja količina dodatne biomase koju prijavljuje privredni subjekt podliježe godišnjim auditima.

9. Sprovođenje plana upravljanja podliježe godišnjim auditima radi provjere da li se sadržaj plana upravljanja pravilno primjenjuje i da li su količine dodatno proizvedene i prijavljene biomase za potrebe sertifikacije niskog ILUC-rizika, u odnosu na dinamičku osnovicu prinosa, tačne.

10. Privredni subjekt može tokom godina primijeniti više od jedne mjere dodatnosti. Kada se dvije ili više mjera dodatnosti primjenjuju istovremeno u istoj godini na istoj jasno definisanoj parceli zemljišta, dodatna biomasa proizvedena kao rezultat tih mjera procjenjuje se u odnosu na istu dinamičku osnovicu prinosa. Dodatna biomasa može biti sertifikovana kao niskog ILUC-rizika u okviru istog sertifikata.

11. Kada se dvije ili više mjera dodatnosti primjenjuju u različitim vremenskim periodima na istoj jasno definisanoj parceli zemljišta, privredni subjekt može izabrati jednu od sljedećih opcija:

a) ažurirati dinamičku osnovicu prinosa i test dodatnosti radi uspostavljanja nove osnovice koja važi narednih 10 godina;

b) zadržati prvobitni desetogodišnji period važenja dinamičke osnovice prinosa i testa dodatnosti, računajući od godine inicijalne sertifikacije.

Posebni zahtjevi za dokazivanje dodatnosti

1. Radi sertifikacije biogoriva, biotečnosti ili goriva iz biomase kao goriva niskog ILUC-rizika, dobrovoljne šeme i sertifikaciona tijela koja djeluju u njihovo ime provjeravaju da li su privredni subjekti primijenili mjere kojima se efikasno povećava produktivnost sirovine iznad scenarija uobičajene prakse (business-as-usual). Kada se takve mjere primjenjuju na neiskorišćenom ili napuštenom zemljištu ili na teško degradiranom zemljištu, odnosno od strane malih proizvođača, početni audit provjerava da li privredni subjekti ispunjavaju odgovarajuće zahtjeve pravilnika donijetog na osnovu člana 89 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), kojim se propisuju kriterijumi za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase iz poljoprivredne biomase. U svim drugim situacijama, dokaz o dodatnosti pruža se sprovođenjem procjene finansijske atraktivnosti ili analize prepreka.

2. Radi usklađivanja sa zahtjevima pravilnika donijetog na osnovu člana 89 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024) u pogledu mjera dodatnosti, predložene investicije moraju proći test finansijske atraktivnosti ili test nefinansijskih prepreka u skladu sa Prilogom 4.

3. Mjere su prihvatljive za potrebe sertifikacije niskog ILUC-rizika samo ako je njihov test finansijske atraktivnosti negativan, odnosno ako je neto sadašnja vrijednost (NPV) investicije negativna bez uključivanja tržišne premije, 33lila ko dokazuju postojanje nefinansijskih prepreka koje se mogu prevazići isključivo zato što se biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase proizvedeni iz dodatne sirovine mogu uračunati u ciljeve obnovljive energije propisane Zakonom o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/24).

Proizvodnja na neiskorišćenom, napuštenom ili teško degradiranom zemljištu

1. Radi usklađivanja sa zahtjevima za proizvodnju na neiskorišćenom ili napuštenom zemljištu, kako je definisano pravilnikom donijetim na osnovu člana 89 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), privredni subjekti dužni su da dostave dokaz da tokom uzastopnog perioda od najmanje 5 godina prije početka uzgoja sirovine korišćene za proizvodnju biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase, jasno definisane površine nijesu korišćene ni za uzgoj prehrambenih i stočnih kultura ili drugih energetskih kultura, niti za uzgoj bilo kakve značajne količine stočne hrane za ispašu životinja.

2. Da bi zemljište bilo kvalifikovano kao napušteno, privredni subjekt mora dostaviti dodatne dokaze da su se prehrambene ili stočne kulture nekada uzgajale na jasno definisanoj površini prije uzastopnog perioda iz stava 1. Ti dokazi moraju pokazati i da je proizvodnja obustavljena iz biofizičkih ili socioekonomskih razloga.

Biofizičke promjene koje nepovoljno utiču na rast prehrambenih i stočnih kultura mogu, između ostalog, obuhvatati:

- a) povećanu učestalost ekstremnih vremenskih pojava, kao što su suše, oluje ili poplave;
- b) promjene u sezonskim temperaturnim obrascima koje utiču na fenologiju biljaka;
- c) povećanje štetočina i bolesti;
- d) oštećenje sistema za navodnjavanje;
- e) oštećenje zemljišta, kao što su ozbiljna zaslanjenost, smanjenje organske materije i erozija, čime zemljište postaje „teško degradirano“.

3. Socioekonomski faktori koji nepovoljno utiču na ekonomsku održivost proizvodnje i dovode do napuštanja zemljišta mogu, između ostalog, obuhvatati:

- a) promjene tržišnih cijena (na primjer, povećanje troškova inputa ili rada, ili oboje, ili smanjenje cijene ostvarene za gotove usjeve);
- b) nedostupnost radne snage (na primjer, usljed migracija);
- c) prekid u lancu snabdijevanja (na primjer, zatvaranje lokalnog tržišta ili transportne veze);
- d) sporove oko vlasništva (na primjer, u kontekstu nasljeđivanja);
- e) političku nestabilnost (na primjer, konfiskaciju ili nacionalizaciju zemljišta).

4. Zahtjev za sertifikaciju sirovine kao proizvedene na teško degradiranom zemljištu, kako je definisano pravilnikom donijetim na osnovu člana 89 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), mora biti praćen sljedećim rezultatima ispitivanja zemljišta, prema potrebi:

- a) u slučaju zaslanjenosti, rezultatima ispitivanja elektroprovodljivosti zemljišta metodom zasićene paste, sprovedenog od strane kvalifikovanog agronoma;
- b) u slučaju niskog sadržaja organske materije u zemljištu, rezultatima odgovarajućeg broja uzoraka zemljišta sa jasno definisane parcele, koje je odredio kvalifikovani agronom, primjenom metode suve sagorijevanja;
- c) u slučaju ozbiljne erozije, najmanje 25 % jasno definisane parcele mora biti erodirano, kako je utvrdio kvalifikovani agronom, uz potkrijepljujuću foto-dokumentaciju.

5. Kada jasno definisana površina ispunjava uslove za neiskorišćeno zemljište, mora proći test dodatnosti iz tačke (4) Priloga 4 kako bi bila prihvatljiva za sertifikaciju niskog ILUC-rizika. Jasno definisane površine koje se kvalifikuju kao napušteno ili teško degradirano zemljište nijesu obavezne da prođu test dodatnosti kako bi bile prihvatljive za sertifikaciju niskog ILUC-rizika. U slučaju proizvodnje na neiskorišćenom, napuštenom ili degradiranom zemljištu, dinamička osnovica prinosa postavlja se 34an ulu, bez linije trenda.

Utvrđivanje dodatne biomase za mjere povećanja prinosa

1. „Dodatna biomasa“ prihvatljiva za sertifikaciju niskog ILUC-rizika predstavlja dodatnu količinu sirovine proizvedene na jasno definisanoj površini u odnosu na dinamičku osnovicu prinosa, kao neposredan rezultat primjene mjere dodatnosti.
2. Dinamička osnovica prinosa utvrđuje se određivanjem početne tačke, zasnovane na istorijskom prinosu sa jasno definisane parcele, i linije trenda zasnovane na globalnim trendovima prinosa za tu sirovinu, u skladu sa principima propisanim Prilogom 4 ove uredbe.
3. Stvarni prinos sa jasno definisane parcele nakon primjene mjere dodatnosti upoređuje se sa osnovicom iz stava 2. Razlika između stvarnog prinosa i dinamičke osnovice prinosa predstavlja dodatnu sirovinu koja može biti prijavljena kao niskog ILUC-rizika.

MINIMALNI SADRŽAJ IZVJEŠTAJA O AUDITU, SAŽETIH IZVJEŠTAJA O AUDITU ILI SERTIFIKATA

A. Minimalni sadržaj izvještaja o auditu

1. U vezi sa privrednim subjektom:

- a) kontakt podaci glavnog sertifikovanog subjekta (naziv i adresa društva, podaci o imenovanoj kontakt osobi);
- b) obim sertifikacije;
- c) geografske koordinate (geografska dužina i širina) (za farme i plantaže sertifikovane kao pojedinačni subjekti);
- d) površina obuhvaćena sertifikacijom (za prva sabirna mjesta ili pojedinačno sertifikovane farme i plantaže);
- e) procijenjena količina održivog materijala koja se može godišnje ubrati (za poljoprivredne i šumske lance snabdijevanja);
- f) procijenjena količina održivog materijala koja se može godišnje prikupiti (za sabirna mjesta otpada i ostataka);
- g) spisak lokacija obuhvaćenih sertifikacijom (naziv i adresa);
- h) ulazni/izlazni materijali (fizički) kojima rukovode sertifikovane lokacije – klasifikacije moraju biti u skladu sa zahtjevima utvrđenim pravilnikom donijetim na osnovu člana 8 stav 4 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), kojim se propisuju pravila i metode za obračun udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru transporta;
- i) procijenjena količina održivog ulaznog materijala koja se godišnje koristi (samo za proizvođače finalnog proizvoda);
- j) procijenjena količina održivog finalnog proizvoda koja se može godišnje proizvesti (samo za proizvođače finalnog proizvoda).

2. U vezi sa sertifikacionim tijelom:

- a) kontakt podaci (naziv i adresa) i logo;
- b) sastav audit tima;
- c) akreditaciono tijelo, kao i obim i datum akreditacije.

3. U vezi sa procesom audita:

- a) datum audita;
- b) plan i trajanje audita (sa razdvajanjem vremena provedenog na licu mjesta i na daljinu – gdje je primjenjivo);
- c) standardi šeme koji su bili predmet audita/sertifikacije (uključujući broj verzije);
- d) lokacije koje su bile predmet audita;
- e) metod audita (procjena rizika i osnov za uzorkovanje, konsultacije sa zainteresovanim stranama);
- f) sertifikacija u okviru drugih dobrovoljnih šema ili standarda;
- g) vrsta podataka o emisijama GSB (podrazumijevane vrijednosti, NUTS2 ili stvarne vrijednosti – uključujući informacije o primjeni faktora ušteda emisija GSB).

4. U vezi sa rezultatima audita:

- a) mjesto i datum izdavanja;
- b) spisak utvrđenih neusklađenosti.

B. Minimalni sadržaj sažetog izvještaja o auditu ili sertifikata

1. U vezi sa privrednim subjektom:

- a) kontakt podaci glavnog sertifikovanog subjekta (naziv i adresa društva, podaci o imenovanoj kontakt osobi);
  - b) obim sertifikacije;
  - c) geografske koordinate (geografska dužina i širina) (za farme i plantaže sertifikovane kao pojedinačni subjekti);
  - d) opciono za prva sabirna mjesta, mjesta porijekla, trgovce sa skladištem: spisak lokacija obuhvaćenih sertifikacijom (naziv i adresa);
  - e) ulazni/izlazni materijali (fizički) kojima rukovode sertifikovane lokacije – klasifikacije moraju biti u skladu sa zahtjevima utvrđenim pravilnikom donijetim na osnovu člana 8 stav 4 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024), kojim se propisuju pravila i metode za obračun udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru transporta (za trgovce sa/bez skladišta – vrsta materijala kojim se trguje).
2. U vezi sa sertifikacionim tijelom: kontakt podaci (naziv i adresa) i logo.
  3. U vezi sa procesom audita:
    - a) datum audita;
    - b) standardi šeme koji su bili predmet audita/sertifikacije (uključujući broj verzije);
    - c) lokacije koje su bile predmet audita;
    - d) vrsta podataka o emisijama GSB (podrazumijevane vrijednosti, NUTS2 ili stvarne vrijednosti – uključujući informacije o primjeni faktora ušteda emisija GSB).
  4. U vezi sa rezultatima audita:
    - a) (jedinствeni) broj ili kod sertifikata;
    - b) mjesto i datum izdavanja;
    - c) spisak utvrđenih neusklađenosti;
    - d) period važenja sertifikata (od/do datuma) (i datum sertifikacije, ukoliko je primjenjivo);
    - e) pečat i/ili potpis izdavaoca.

SADRŽAJ DOKAZA O ODRŽIVOSTI (PoS)

Dokaz o održivosti (PoS) izdaje privredni subjekt u papirnoj i elektronskoj formi za svaku pošiljku održivih biogoriva. PoS mora biti potpisan od strane odgovornog lica, u papirnoj ili elektronskoj formi.

Svi PoS dokumenti moraju sadržati sljedeće informacije:

a) osnovne podatke o privrednom subjektu koji izdaje PoS, uključujući puni naziv, adresu, PIB, odgovorno lice i kontakt, kao i ulogu u lancu biogoriva (proizvođač, trgovac, obavezni dobavljač goriva);

b) osnovne podatke o verifikaciji održivosti i ušteda emisija GSB, uključujući naziv verifikatora, adresu, PIB, kontakt osobu, verifikacionu šemu, datum izdavanja sertifikata i period važenja, identifikacioni broj sertifikata.

Uz svaki PoS mora biti priložen sertifikat kojim se potvrđuje usklađenost sa kriterijumima održivosti i ušteda emisija GSB za privredni subjekt koji izdaje relevantni PoS, kao i svi PoS dokumenti i sertifikati dostavljeni ranije u lancu biogoriva.

PoS mora sadržati samodeklaraciju da su svi relevantni kriterijumi održivosti i ušteda emisija GSB ispunjeni, uključujući primjenu sistema masenog bilansa, primjenu odgovarajuće metodologije za obračun ušteda emisija GSB i ispunjavanje zahtjeva u pogledu zemljišta.

PoS koji izdaje proizvođač biogoriva mora sadržati posebne informacije o:

a) dobavljaču sirovine, datumu i mjestu kupovine;

b) informacijama o vrsti (uključujući kategorizaciju prema propisu kojim se uređuje obavezni udio energije iz obnovljivih izvora u sektoru transporta) i količini sirovine, mjestu porijekla sirovine, zemljištu sa kojeg je sirovina pribavljena (uključujući otpad i ostatke iz poljoprivrede i šumarstva);

c) informacijama o vrsti i količini biogoriva, tehnologiji prerade;

d) uštedama emisija gasova sa efektom staklene bašte za sva proizvedena biogoriva;

e) informacijama o usklađenosti sa kriterijumima održivosti.

PoS koji izdaje trgovac biogorivom/dobavljač goriva mora sadržati posebne informacije o:

a) dobavljaču/proizvođaču biogoriva, datumu i mjestu kupovine (mjesto otpreme, mjesto prijema);

b) informacijama o vrsti i količini biogoriva, tehnologiji prerade, mjestu porijekla, sirovini od koje je biogorivo proizvedeno (uključujući državu porijekla);

c) lokaciji i načinu miješanja;

d) broju i datumu carinske deklaracije za otpremu;

e) uštedama emisija gasova sa efektom staklene bašte za predmetnu pošiljku biogoriva.

**MINIMALNI ZAHTJEVI ZA POSTUPAK I METOD ZA SERTIFIKACIJU
BIOMASE S NISKIM RIZIKOM OD INDIREKTNE PROMJENE U NAMJENI
ZEMLJIŠTA (ILUC)**

A. Proces sertifikacije niskog rizika od ILUC-a

Da bi započeo proces sertifikacije, ekonomski subjekt mora podnijeti zahtjev sertifikacijskom tijelu koje je priznato od strane dobrovoljne šeme za sertifikaciju biomase s niskim rizikom od ILUC-a. Podnosilac zahtjeva može biti poljoprivredno gazdinstvo, prvo sabirno mjesto ili menadžer grupe, koji djeluje u ime grupe poljoprivrednika.

Zahtjev za sertifikaciju niskog rizika od ILUC-a mora sadržavati najmanje sljedeće informacije:

- (a) ime i kontaktni podaci podnosioca zahtjeva ili podnosioca zahtjeva, uključujući, gdje je to relevantno, članove grupe za grupnu sertifikaciju ⁽¹⁾;
- (b) opis predviđenih mjera dodatnosti s niskim rizikom od ILUC-a, uključujući:
  - (i) detalje o razgraničenoj parceli na kojoj će se provoditi dodatnih mjera, uključujući trenutnu upotrebu zemljišta, trenutne prakse upravljanja, trenutne podatke o prinosu parcele i, ako je primjenjivo, izjavu o tome da li je zemljište nekorišteno, napušteno ili ozbiljno degradirano;
  - (ii) opis dodatnih mjera i procjena dodatne biomase koja će se proizvesti nakon njihove primjene (bilo kroz povećanje prinosa ili proizvodnju na neiskorištenom, napuštenom ili ozbiljno degradiranom zemljištu);
- (c) informacije o svim postojećim sertifikacijama dobrovoljnih programa koje je priznala Komisija (naziv dobrovoljnog programa, broj sertifikata, status i period važenja).

Ako se zahtjev podnese nakon što su mjere dodatnosti implementirane, samo dodatna biomasa proizvedena nakon datuma sertifikacije niskog rizika od ILUC-a može se prijaviti kao nizak rizik od ILUC-a.

1. Sadržaj plana upravljanja

Nakon što se prihvati zahtjev za nizak rizik od ILUC-a, ekonomski subjekt će razviti plan upravljanja i dostaviti ga tijelu za sertifikaciju. Plan upravljanja će se zasnivati na informacijama iz zahtjeva za sertifikaciju i uključivati:

- (a) definiciju označene parcele zemljišta;
- (b) opis dodatnih mjera;
- (c) provjera održivosti dodatnih mjera u odnosu na zahtjeve ove Uredbe i Uredbe donesene na osnovu člana 89. Zakona o korištenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024) kojom se uređuju kriterijumi za biogoriva, biotečnosti i biogoriva iz poljoprivredne biomase;
- (d) gdje je relevantno, demonstracija procjene dodatnih mjera (bilo test finansijske privlačnosti ili test nefinansijskih prepreka);
- (e) određivanje dinamičke osnovne linije prinosa, uključujući:
  - (i) za mjere povećanja prinosa: najmanje 3 godine podataka o istorijskim prinosima usjeva vezanih za definisanu parcelu zemljišta;
  - (ii) za uzgoj na nekorištenom, napuštenom ili ozbiljno degradiranom zemljištu: dokaz o statusu zemljišta (osnovni prinos za uzgoj na nekorištenom, napuštenom ili ozbiljno degradiranom zemljištu smatra se nulom);

---

¹ Ako se prijavljujete za grupnu sertifikaciju, prijava mora sadržavati ime i kontakt podatke predstavnika grupe te naziv, kontakt podatke i lokacije farmi/plantaža koje su dio grupe.

(f) procjena dodatnog prinosa biomase godišnje, s obzirom na dinamičku osnovnu liniju prinosa za razgraničenu parcelu.

Plan upravljanja mora omogućiti poređenje korištenja označene parcele prije i nakon primjene mjere dodatnosti.

(1) Ako se prijavljujete za grupnu sertifikaciju, prijava mora sadržavati ime i kontakt podatke predstavnika grupe te naziv, kontakt podatke i lokacije farmi/plantaža koje su dio grupe.

2. Neiscrpna lista dodatnih mjera

Tabela 1

Neiscrpna lista mjera dodatnosti za povećanje prinosa.

Kategorija dodatnosti	Mjera dodatnosti	Primjer
Mehanizacija	Mašine	Usvajanje mašina koje smanjuju/dopunjavaju postojeći input radne snage kako bi se povećala proizvodnja ili smanjili gubici. To može uključivati sjetvu, preciznu poljoprivredu, mašine za žetvu ili mašine za smanjenje gubitaka nakon žetve.
Višestruko obrezivanje	Sekvencijalno izrezivanje	Uvođenje drugog usjeva na istom zemljištu u istoj godini.
Menadžment	Upravljanje tlom	Malčiranje umjesto oranja, niska obrada tla.
	Gnojidba	Optimizacija režima gnojidbe, upotreba precizne poljoprivrede.
	Zaštita usjeva	Promjena u kontroli korova, štetočina i bolesti.
	Oprašivanje	Poboljšane prakse oprašivanja.
	Ostalo	Ostavlja prostor za inovacije, kombinacije mjera i nepredviđene događaje.
Ponovna sadnja (za višegodišnje kulture) ²⁾	Izbor sorti usjeva	Sorta s većim prinosom, bolja adaptacija na ekofiziološke ili klimatske uslove.

Mjere dopune su mjere koje prevazilaze uobičajene poljoprivredne prakse. Tabela 1 sadrži neiscrpnu listu vrsta mjera dopune za povećanje prinosa koje ekonomski subjekti mogu primijeniti. Mjere, ili kombinacije mjera, moraju povećati proizvodnju bez ugrožavanja održivosti. Mjera dopune ne smije ugroziti budući potencijal rasta, stvaranjem kompromisa

² Ponovna sadnja na kraju životnog vijeka usjeva uvijek je neophodna za višegodišnje kulture. Da bi se ponovna sadnja smatrala mjerom dodatnosti, ekonomski subjekt mora dokazati da njihova ponovna sadnja ide dalje od „uobičajenog poslovanja“.

između kratkoročnih povećanja proizvodnje i srednjoročnog/dugoročnog pogoršanja kvaliteta zemljišta, vode i vazduha, te populacije oprašivača. Mjere dopune ne smiju rezultirati homogenizacijom poljoprivrednog krajolika (pejzaža) uklanjanjem elemenata krajolika i staništa kao što su usamljena stabla, živice, grmlje, rubovi polja ili cvjetne trake

Samo dodatni prinos iznad dinamičke osnovne linije prinosa može se prijaviti kao nizak rizik od ILUC-a. Nadalje, dodatne mjere se mogu sertifikovati samo ako ima za cilj postizanje dodatnih prinosa kao rezultat poboljšanja poljoprivredne prakse. Ako se primjenjuje mjera koja ima samo za cilj poboljšanje održivosti parcele, bez poboljšanja prinosa, ona se ne smatra mjerom dodatnosti. To nije slučaj s uzgojem na neiskorištenom, napuštenom ili ozbiljno degradiranom zemljištu, u kojem slučaju je sam uzgoj, dodatna mjera.

Ekonomski subjekt će morati dokazati da plan upravljanja postavlja razumna očekivanja u pogledu povećanja prinosa pozivajući se, na primjer, na naučnu literaturu, iskustvo sa terenskih ispitivanja, informacije od agronomskih kompanija, proizvođača sjemena/đubriva ili jednostavne proračune. Zadovoljavajući dokazi koji podržavaju očekivano povećanje prinosa, primijenjene dodatne mjere, potrebni su da bi projekat bio sertifikovan.

U slučaju poljoprivrednih poboljšanja, primijenjene poljoprivredne prakse, mašine i sredstva prije i nakon primjene dodatnih mjera moraju biti detaljno dokumentovani kao dio plana upravljanja. To će omogućiti poređenje kako bi se (i) utvrdilo da li je dodatna mjera implementirana; (ii) procijenilo da li se ta dodatna mjera može smatrati dodatnom u poređenju s razvojem "uobičajenog poslovanja".

B. Procjena dodatnosti: Testovi finansijske atraktivnosti ili analize barijera

1. Test finansijske privlačnosti

Test finansijske privlačnosti mora pokazati da investicija potrebna za dodatnu mjeru postaje finansijski atraktivna samo ako je rezultirajući dodatni prinos sertifikovan kao nizak rizik od ILUC-a. Analiza se sastoji od jednostavne finansijske analize predviđene investicije u dodatnu mjeru s niskim rizikom od ILUC-a.

Test će uključivati samo one troškove i prinose koji su direktno povezani s ulaganjem u dodatnu mjeru. Stoga se u analizu neće uključivati uobičajeni operativni troškovi cijele farme. Troškovi i prihodi uključeni u test odnose se na pripremu, implementaciju, održavanje i deaktiviranje mjere dodatnosti koji inače ne bi nastali.

Finansijska atraktivnost proizilazi iz poslovnog slučaja u kojem neto sadašnja vrijednost ('NSV')⁽³⁾ investicije je pozitivna, što znači da investiciju može sprovesti sam ekonomski subjekt. Kao rezultat toga, samo mjere za koje je analiza poslovnog slučaja negativna (bez uključivanja premije) prolaze test finansijske dodatnosti i ispunjavaju uslove za sertifikaciju kao mjere s niskim rizikom od ILUC-a. Ishodi iznad nule (pozitivna neto sadašnja vrijednost) mogu i dalje biti podobni samo ako prođu test nefinansijske barijere.

Formula za izračunavanje neto sadašnje vrijednosti investicije:

$$NPV = \sum \frac{P - L}{(1 + i)^t}$$

Gdje:

P = očekivani prihod od dodatne biomase (procjena dodatne biomase x prodajna cijena sirovine bez niske

---

³ Neto sadašnja vrijednost (NSV) je razlika između sadašnje vrijednosti priliva gotovine i sadašnje vrijednosti odliva gotovine tokom određenog vremenskog perioda. Neto sadašnja vrijednost (NSV) se koristi u budžetiranju kapitala i planiranju investicija za analizu profitabilnosti buduće investicije ili projekta. Izvor: <https://www.investopedia.com/terms/n/npv.asp>

premija za ILUC)

L = troškovi mjere dodatnosti (CAPEX i OPEX)
ja = popust
t = vremenski period

Parametri korišteni u proračunu neto sadašnje vrijednosti (NSV) moraju biti u skladu s podacima uključenim u plan upravljanja.

Sljedeći parametri trebaju biti uključeni u izračun neto sadašnje vrijednosti (NSV):

- (a) procjena dodatne količine biomase;
- (b) Prodajna cijena sirovine [valuta/tona]:
  - (i) Prodajna cijena sirovine može biti jedan broj ekstrapoliran tokom životnog vijeka dodatnog ulaganja u prinos;
  - (ii) Ovaj jedinstveni broj može se zasnivati na prosjeku stvarnih istorijskih vrijednosti prodaje sirovina koje je ostvario ekonomski subjekt. Prosječna vrijednost se zasniva na podacima za iste 3 godine kao i istorijski podaci o prinosu koji su korišteni za postavljanje dinamičke osnovne linije prinosa;
  - (iii) U slučaju uvođenja nove kulture za koju ekonomski subjekt nema stvarne podatke o cijenama, ova vrijednost se može zasnivati na podacima o cijenama iz FAOSTAT-a ⁽⁴⁾;
- (c) Popust koji će se koristiti: 3,5 % za zemlje s visokim prihodima ⁽⁵⁾ i 5,5 % za sve ostale zemlje;
- (d) vijek trajanja investicije:
  - (i) vijek trajanja do 10 godina koristit će se u skladu s vijekom trajanja sertifikacije niskog rizika od ILUC-a (osnovna valjanost);
  - (ii) u nekim slučajevima, maksimalni vijek trajanja investicije može se postaviti na 25 godina na osnovu tipičnog vijeka trajanja višegodišnjih usjeva (tj. uljane palme, u slučaju ponovne sadnje uljane palme);
- (e) investicioni trošak povezan s mjerom dodatnosti [CAPEX + OPEX].

2. Test nefinansijske barijere

Analiza nefinansijskih barijera treba da obuhvati samo nefinansijske barijere projekta koje sprečavaju sprovođenje mjera dodatnosti u slučaju da nema sertifikacije niskog rizika od ILUC-a. Svaka barijera čiji se trošak može procijeniti treba da bude uključena u analizu finansijske privlačnosti, a ne u analizu nefinansijskih barijera.

Ekonomski subjekt koji planira dodatne mjere odgovoran je za opravdanje postojanja nefinansijskih prepreka. Obrazloženje se mora sastojati od jasnog, provjerljivog opisa situacije koja sprječava primjenu mjere dodatnosti. Ekonomski subjekt mora dostaviti sve potrebne provjerljive dokaze koji potkrepljuju tvrdnju i pokazati kako bi sertifikacija niskog rizika od ILUC-a osigurala da se nefinansijska prepreka prevaziđe.

Validnost zahtjeva operatera bit će procijenjena i potvrđena osnovnom revizijom prije izdavanja sertifikata o niskom riziku od ILUC-a.

C. Postavljanje dinamičke osnovne linije prinosa i izračun stvarne količine biomase s niskim rizikom od ILUC-a

Dinamička osnovna linija prinosa postavlja se pojedinačno za svaku ograničenu parcelu na osnovu usjeva i vrste ili kombinacije primijenjenih mjera dodatnosti. Za izračunavanje početne tačke dinamičke osnovne linije prinosa specifični za parcel, koriste se istorijski

⁴ FAOSTAT-ove proizvođačke cijene. Izvor: <http://www.fao.org/faostat/en/#data/PP>

⁵ Zemlje OECD-a

podaci o prinosima usjeva iz najmanje 3 godine koje prethode primjeni dodatnih mjera. Ovo se kombinuje sa globalnom linijom trenda specifičnom za usjev za očekivane prinose na osnovu istorijskih podataka o stvarnim prinosima tokom protekle decenije ili duže ako su podaci dostupni. Za višegodišnje kulture, dinamička osnovna linija prinosa takođe uzima u obzir liniju prinosa tokom životnog vijeka usjeva.

1. Postavljanje dinamičke osnovne linije prinosa za jednogodišnje usjeve

U slučajevima kada farma rotira usjeve između polja, a kultura čiji će se prinos povećati („ciljana kultura“) je zasađena na različitim poljima na istoj farmi u prethodnim godinama, predviđene su dvije opcije za prikupljanje podataka o historijskim prinosima kako bi se izračunala dinamička osnovna linija prinosa:

Opcija 1: Ekonomski subjekt izračunava prosjek prinosa za posljednje 3 godine u kojima je ciljana kultura uzgajana na određenoj označenoj parceli prije implementacije mjere dodatnosti. Budući da se kulture uzgajaju u rotaciji, to može značiti korištenje podataka koji su stariji od 5 godina.

Opcija 2: Ekonomski subjekt izračunava ponderirani prosjek prinosa iz posljednje 3 godine u kojima je ciljana kultura uzgajana na farmi prije primjene dodatnih mjera, čak i ako su ti prinosi dobijeni s različitih parcela različitih veličina na istoj farmi.

Ako istorijski podaci za 3 posljednje godine prinosa usjeva nisu dostupni, bilo da su nedostupni ili nisu reprezentativni prema procjeni revizora, ili ako podaci o prinosu usjeva nisu dovoljnog kvaliteta, mogu se pribaviti dodatni podaci za ranije godine ili podaci sa susjednog polja na kojem se uzgaja ista kultura prema istom planu upravljanja. Ako 1 od 3 godine istorijskih podataka predstavlja izuzetno dobru ili lošu žetvu (na primjer, odstupanje od 30% ili više u odnosu na ostale referentne godine), prinos usjeva koji predstavlja izuzetak neće se uključiti u izračun kako bi se izbjeglo iskrivljavanje trogodišnjeg prosjeka ⁽⁶⁾.

Revizor je odgovoran za utvrđivanje odstupanja prinosa, na osnovu svoje stručne procjene, iskustva na terenu i poznavanja praksi ekonomskog subjekta tokom dugoročnog perioda. Revizor je takođe dužan procijeniti da li su podaci o prinosu usjeva nedovoljnog kvaliteta da bi bili uključeni kao dio osnovne i godišnje revizije, a zatim odlučiti da li prinos usjeva treba isključiti ili ne.

Nagib osnovne linije dinamičkog prinosa uzima se kao nagib prave linije trenda prilagođene razvoju prinosa ciljane kulture tokom prethodnih 10 godina ili duže, ako su podaci dostupni. Zasnovan je na globalnim podacima i izvodi se iz podataka FAOSTAT World+ za relevantnu kulturu. To se radi na početku perioda sertifikacije, a nagib vrijedi za 10-godišnji osnovni period važenja sertifikacije za nisku ILUC (indirektna promjena korištenja zemljišta).

Tabela 2 prikazuje nagib dinamičke osnovne linije prinosa za najčešće usjeve koji se koriste kao sirovine za biogorivo. Ove vrijednosti su dobijene prilagođavanjem linije trenda tokom 20 godina globalnih podataka o usjevima dobijenih od FAOSTAT-a.

---

⁶ U skladu sa Uredbom na osnovu člana 89. Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list Crne Gore“, br. 82/2024) kojom se uređuju kriterijumi za biogoriva, biotečnosti i biogoriva iz poljoprivredne biomase, fluktuacije prinosa treba isključiti.

Tabela 2

Linija trenda dobijena za podatke o prinosu usjeva FAOSTAT World+. Prosječno poboljšanje prinosa (tona/ha/godina) godišnje.

Usjev	Ječam	Kukuruz	Plod uljane palme	Uljana repica	Soja	Šećerna repa	Šećerna trska	Sjeme suncokreta	Pšenica
Nagib-20	0,035	0,074	0,200	0,036	0,028	1.276	0,379	0,035	0,04

Slope-20 je zasnovan na periodu 2008-2017.

Za bilo koju kulturu u tabeli, dinamička osnovna linija prinosa određuje se uzimanjem početne tačke (trogodišnji prosjek istorijskih prinosa prije primjene dodatnih mjera i dodavanjem globalne linije trenda (nagiba) iz Tabele 2. Koristi se sljedeća formula, počevši od godine u kojoj se dodatna mjera sprovodi: $DYB_x = (\text{početna tačka } DYB) + (\text{nagib20}) \times x$
Gdje je:

DYB_x =dinamička osnovna vrijednost prinosa u godini x nakon implementacije mjere dodatnosti

x =godina(e) nakon implementacije mjere dodatnosti

Ako je dodatna mjera zamjena postojeće kulture drugom (prinosnijom) kulturom na ocrtanoj parceli, kontrafaktualna situacija je uzgoj postojeće kulture. Osnovna linija dinamičkog prinosa određuje se na osnovu istorijskih podataka o prinosu i podacima o liniji trenda za postojeću kulturu.

Početna tačka osnovne linije bit će trogodišnji prosjek prinosa usjeva dobijenog za postojeću kulturu s nižim učinkom. Linija trenda temelji se na globalnim podacima linije trenda FAOSTAT-a za postojeću kulturu (vidi Tabelu 2). Ovaj pristup će se koristiti samo ako se može dokazati da bi se kultura s boljim učinkom mogla uvesti zbog promjena na tržištu biogoriva, kao što je prikazano u procjeni dodatnosti .

2.Postavljanje dinamičke osnovne linije prinosa za višegodišnje kulture

U zavisnosti od varijacija prinosa uočenih tokom životnog vijeka različitih vrsta višegodišnjih usjeva, mogući su različiti metodološki pristupi.

Za palme, ekonomski subjekti plantaža uljanih palmi mogu koristiti sljedeće podatke prilikom određivanja svoje osnovne dinamičke linije prinosa:

- (a) istorijski prinosi usjeva postignuti prije primjene dodatnih mjera;
- (b) godina sadnje palmi na označenoj parceli i/ili njihov starosni profil;
- (c) kultivari palmi na označenoj parceli, ako je primjenjivo;
- (d) površina zemljišta koje se svake godine ponovo zasađuje na plantaži, ako je primjenjivo.

Ti podaci se kombinuju sa krivom rasta kako bi se odredila dinamička osnovna linija prinosa. Ključna karakteristika krive rasta je oblik, a ne veličina prinosa.

Kriva rasta daje oblik i potrebno ju je kombinovati sa podacima o prinosu iz prošlosti i starosti drveća, kako je navedeno u tačkama (a) i (b), kako bi se prilagodila veličina osnovne krive dinamičkog prinosa specifičnoj parceli.

Sljedeće tri opcije su dostupne za određivanje osnovne linije dinamičkog prinosa za palme.

Za svaku opciju, podaci potrebni za postavljanje osnovnih vrijednosti dinamičkog prinosa moraju uključivati:

(a) Opcija 1a: Standardna kriva rasta

- Istorijski podaci o prinosima palmi uzgajanih na označenoj parceli za 3 posljednje godine;
- starost drveća na označenoj parceli/godina sadnje;

(b) Opcija 1b: Ekonomski operater dostavlja krivu rasta ⁽⁷⁾

- Istorijski prinos palmi uzgajanih na označenoj parceli u posljednje 3 godine;
- starost drveća na označenoj parceli/godina sadnje;
- kultivari palmi na označenoj parceli;
- vlastitu referentnu krivu rasta ekonomskog operatera.

(c) Opcija 2: Pristup grupne sertifikacije

- (i) za 3 posljednje godine, ukupne hektare i ukupan prinos u svježim grozdovima (FFB) za palme uzgojene na ocrtanoj parceli/plantaži(ama), koje proizvode palme kao dio grupe. Opcije 1a i 1b primjenjuju se kada se dodatna mjera sprovodi za drveća iste starosti ili ako je profil starosti drveća na označenoj(im) parceli(ama) poznat i ne ostaje konstantan iz godine u godinu.

Opcija 2 se može primijeniti kada je starosni profil drveća na označenim parcelama mješovit i ostaje relativno konstantan iz godine u godinu, odnosno kod grupnog sertifikacijskog pristupa ili ako se svake godine ponovo zasađuje određeni postotak površine plantaže, što rezultira konstantnim starosnim profilom drveća.

Opcija 2 se ne smije koristiti ako više od 20% zapremine u grupi dolazi iz iste plantaže ili ako se više od 5% ukupne površine u grupi ponovo sadi u istoj godini. U tom slučaju, opcija 1a ili b će se koristiti za određivanje početne vrijednosti.

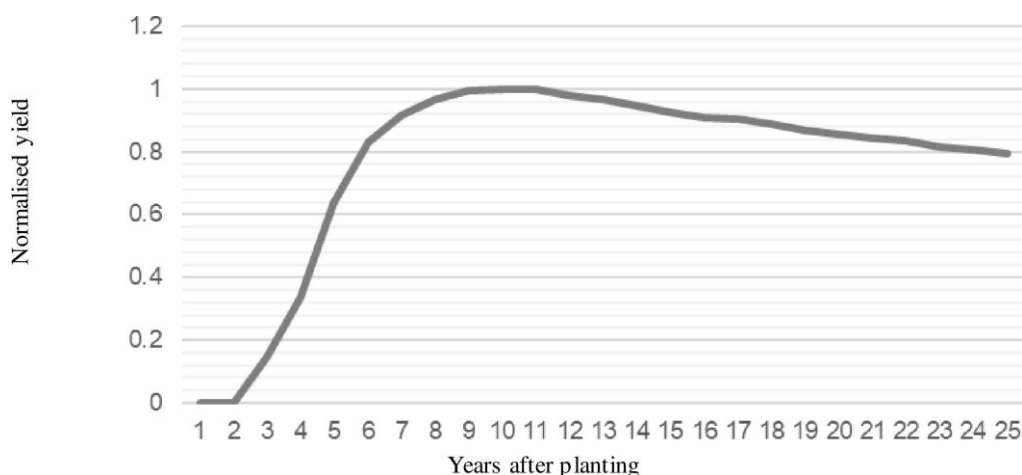
Opcija 1a: Standardna kriva rasta

Prva opcija koristi oblik unaprijed utvrđene „standardne“ krive rasta (na osnovu postojećih naučnih dokaza) za određivanje osnovne linije dinamičkog prinosa za ocrtanu parcelu. Standardna kriva je normalizovana i prikazana je na Slici 1 i u Tabeli 3 ispod.

Dinamička osnovna linija prinosa određuje se korištenjem podataka o prinosu usjeva iz posljednje 3 godine za određenu parcelu i starosti palmi kada je taj prinos uočen, te korištenjem godišnje procentualne promjene prinosa iz standardne krivulje za formiranje krivulje prinosa „uobičajenog poslovanja“ relevantne za određenu parcelu.

Slika 1

Normalised standard growth curve palm yield

⁷ Da bi koristili ovu opciju, ekonomski subjekti moraju pokazati da je korelacija između standardne krivulje rasta i njihove osnovne krivulje rasta manja od 0,8.

Tabela 3

Podaci o prinosu palmi normalizovane standardne krive rasta

Godinama nakon sadnje	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Normalizovani prinos	0	0	0,147	0,336	0,641	0,833	0,916	0,968	0,996	1	0,999	0,980	0,965
Godinama nakon sadnje	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	≥ 26(*)
Normalizovani prinos	0,945	0,926	0,910	0,906	0,888	0,870	0,858	0,842	0,836	0,815	0,806	0,793	0,793

(*) Nakon 25 godina, očekuje se da će prinos nastaviti opadati. Međutim, budući da je tipičan životni vijek uljane palme oko 25 godina, nedostaju podaci koji bi potkrijepili veličinu pada nakon 25 godina. Stoga se primjenjuje konzervativan pristup pretpostavke da će krivulja prinosa ostati na nivou od 25 godina.

Opcija 1a uključuje sljedeće metodološke korake:

1. Da bi se odredio prosječni istorijski prinos usjeva, prikupite tri najnovija istorijska prinosa usjeva uočena na označenoj parceli prije primjene dodatnih mjera, kao i odgovarajuću starost stabala kada su ti prinosi uočeni;
2. Izračunajte prosjek (srednju vrijednost) tri istorijska prinosa usjeva;
3. Na osnovu starosti drveća iz kojih potiču podaci o istorijskom prinosu, odredite gdje će se na standardnoj krivoj rasta nalaziti ovaj prosječni istorijski prinos usjeva (npr. ako su podaci o prinosu sa drveća starosti 7, 8 i 9 godina, prosječni istorijski prinos treba smatrati 8. godinu);
4. Da biste odredili sljedeću tačku dinamičke osnovne linije prinosa, pomnožite prosječni istorijski prinos usjeva iz koraka 2 s odgovarajućom izračunatom godišnjom procentualnom promjenom, izvedenom iz standardne krive rasta (Tabela 4 ispod). Ponovite ovo za svaku sljedeću tačku da biste nacrtali dinamičku osnovnu liniju prinosa;

Tabela 4

Godišnja procentualna promjena prinosa izvedena iz standardne krivulje rasta

Godinama nakon sadnje	1 do 3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Godišnja procentualna promjena	-	128,0 %	90,6 %	30,0 %	10,0 %	5,6 %	2,9 %	0,4 %	-	-	-	-
Godinama nakon sadnje	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	≥ 26(*)
Godišnja procentualna promjena	-	- 1,7%	-	- 1,9%	-	-	-	-	-	-	-	0%
	2,1 %		0,5%		2,0 %	1,4%	1,8%	0,8%	2,5 %	1,1 %	1,6 %	

(*) Nakon 25 godina, očekuje se da će prinos nastaviti opadati. Međutim, budući da je tipičan životni vijek uljane palme oko 25 godina, nedostaju podaci koji bi potkrijepili veličinu pada nakon 25 godina. Stoga se primjenjuje konzervativan pristup pretpostavke da će krivulja prinosa ostati na nivou od 25 godina.

5. Da bi se globalni trend prinosa uključio u dinamičku osnovnu liniju prinosa, primjenjuje se složena godišnja stopa rasta (CAGR) izračunata iz podataka o prinosu FAOSTAT World+ (Tabela 5 ispod) na svaku tačku dinamičke osnovne linije prinosa kako bi se dobila korigovana CAGR dinamička osnovna linija prinosa.

Tabela 5

Složena godišnja stopa rasta palme (20 godina)

Godišnje povećanje performansi palm – poslovanje kao i obično	1,37%
--	--------------

Na osnovu FAOSTAT World+ 2008-2017

Opcija 1b: Ekonomski operater pruža krivulju rasta

Ova opcija se može koristiti u izuzetnim slučajevima, ako ekonomski subjekt može dokazati da opcija 1a nije prikladna za njegov specifičan slučaj. U takvom slučaju, ako ekonomski subjekt ima očekivanu krivu rasta određenu na osnovu dostupnih podataka o sadnicama palmi (koji se odnose na njihov scenario „uobičajenog poslovanja“), ta krivulja se može koristiti kao osnova za dinamičku osnovnu liniju prinosa umjesto korištenja standardne krive rasta. Svi koraci opisani u Opciji 1a moraju se slijediti, zamjenjujući standardnu krivu rasta ekonomskog subjekta. Ekonomski subjekt stoga izračunava godišnju procentualnu promjenu.

Kriva rasta specifična za parcelu i dalje će se korigovati za globalni razvoj prinosa korištenjem podataka o prinosu FAOSTAT World+ izračunatih prema CAGR-u (Tabela 5).

Opcija 2: Pristup grupne sertifikacije

U slučaju grupne sertifikacije, ili kada prvo sabirno mjesto ili mlin djeluje kao jedinica sertifikacije, osnovna linija dinamičkog prinosa može se postaviti korištenjem sličnog pristupa "pravolinijskog" dinamičkog osnovnog prinosa kao što se koristi za jednogodišnje usjeve. Ovaj pristup se može koristiti ako menadžer grupe, prvo sabirno mjesto ili mlin želi sertifikovati grupu koja primjenjuje istu dodatnu mjeru, i kada plantaža ili područje koje snabdijeva mlin sadrži mješavinu starosti drveća, što znači da je godišnji prinos koji snabdijeva mlin ostao relativno konstantan.

Da bi se odredila osnovna linija dinamičkog prinosa, menadžer grupe treba da zabilježi ukupnu površinu plantaža (ha) koje snabdijevaju mlin i ukupan prinos (grozdovi svježeg voća) koji odgovara toj površini u svakoj od posljednje 3 godine. Ovo se koristi za određivanje godišnjeg prinosa po hektaru za svaku od posljednje 3 godine (u tonama/ha). Kod ovih podataka određuju se srednje vrijednosti i koriste kao početna tačka za osnovnu liniju dinamičkog prinosa. Početna tačka se kombinuje sa nagibom globalne linije trenda za uljanu palmu iz podataka FAOSTAT World+ (Tabela 2) kako bi se odredila osnovna linija dinamičkog prinosa.

Šećerna trska se tretira kao jednogodišnja kultura prilikom određivanja osnovne dinamičke linije prinosa.

3. Postavljanje dinamičke osnovne linije prinosa za sekvencijalnu usjevnju proizvodnju

Ako se koriste prakse višestrukog uzgoja, kao što je sekvencijalni uzgoj, ekonomski subjekti imaju tri mogućnosti za izračunavanje dodatne biomase:

1. Dokazati da drugi usjev ne smanjuje prinos glavnog usjeva.
2. Ako druga kultura smanji prinos glavne kulture:
  - a. Odrediti dinamičku osnovnu liniju prinosa za sistem u kojem je glavni usjev isti svake godine;
  - b. Odrediti faktor kompenzacije za sistem u kojem je glavni usjev različit svake godine;

Opcija 1. Dokazati da drugi usjev ne smanjuje prinos glavnog usjeva

Ako ekonomski subjekt može dokazati da uvođenje drugog usjeva ne smanjuje prinos glavnog usjeva, cijeli prinos drugog usjeva može se prijaviti kao dodatna biomasa.

To se može demonstrirati, na primjer, poređenjem uočenog prinosa glavne kulture prije (trogodišnji istorijski prosjek) i nakon uvođenja druge kulture.

Opcija 2a. Odrediti dinamičku osnovnu liniju prinosa za sistem u kojem je glavni usjev isti svake godine

Dinamička osnovna linija prinosa zasnivat će se na uobičajenom poslovanju za definisanu parcelu zemljišta. Kada je glavna kultura ista svake godine, osnovna linija će se odrediti na osnovu najmanje trogodišnjeg prosječnog historijskog prinosa glavne kulture na toj parceli, u kombinaciji s globalnom linijom trenda za glavnu kulturu, kao što se radi za jednogodišnje kulture.

Ovaj pristup se također može koristiti kada plodored slijedi jasno definiran obrazac rotacije koji se može uočiti iz historijskih podataka, što omogućava jasno određivanje uobičajenog poslovanja. U ovom slučaju, možda će biti potrebno koristiti podatke starije od 3 godine kako bi se odredio prosječni istorijski prinos glavne kulture.

Nakon primjene sekvencijalnog uzgoja, neto dodatna biomasa će se izračunati kao razlika između ukupnog godišnjeg prinosa sa označene parcele zemljišta (tj. prinosa glavne kulture plus prinos druge kulture) i osnovne linije dinamičkog prinosa glavne kulture.

Ako su glavni i drugi usjevi različite sirovine koje proizvode različitu kombinaciju komponenti usjeva (na primjer, ulje, proteinsko brašno, škrob, vlakna), kada se prinosi glavnog i drugog usjeva zbroje, proračun se mora temeljiti na odgovarajućim jedinicama mjere kako bi se omogućio izračun jedne reprezentativne brojke za neto dodatnu proizvedenu biomasu.

Metodologija mora omogućiti efikasnu kompenzaciju gubitka biomase glavnog usjeva. Na primjer, proračun se može izvršiti na osnovu jednostavne težine (tone) ili na osnovu energetske sadržaja (npr.

g. ako se puni drugi usjev koristi za energiju, kao što je biogas). Izbor metodologije mora obrazložiti ekonomski subjekt, a potvrditi revizor.

Opcija 2b. Odrediti faktor kompenzacije za sistem u kojem je glavni usjev različit svake godine

Kada se glavna kultura u plodoredu (organizovan sistem smenjivanja različitih biljnih kultura) razlikuje svake godine i ne prati redovan obrazac, ekonomski subjekt treba da procijeni svaki gubitak prinosa glavne kulture zbog druge kulture i da to uzme u obzir prilikom izračunavanja količine dodatne biomase koja se traži.

Ekonomski subjekt treba uporediti uočeni prinos glavne kulture nakon uvođenja druge kulture sa istorijskim prinosom iste (glavne) kulture. To poređenje se može izvršiti na osnovu uočenih prinosa na susjednim poljima (npr. ako ista farma uzgaja iste kulture u rotaciji, ali na različitim poljima) ili na osnovu opravdane naučne literature koja opisuje uticaj sekvencijalne uzgojne kulture na te kulture u toj regiji.

Utjecaj na prinos glavne kulture bit će spreveden u faktor kompenzacije koji će se oduzeti od količine druge kulture kako bi se izračunala dodatna biomasa. Što se tiče opcije 2a, faktor se može zasnivati na težini ili energetske sadržaju i mora omogućiti efikasnu kompenzaciju gubitka biomase glavne kulture. Izbor metodologije mora opravdati ekonomski subjekt, a potvrditi revizor.

4. Izračunavanje dodatne količine biomase

Nakon implementacije dodatnih mjera, ekonomski subjekt će odrediti količinu biomase s niskim rizikom od ILUC-a koja se može tražiti poređenjem stvarnog prinosa usjeva postignutog na ocrtaoj parceli s dinamičkom osnovnom linijom prinosa. Revizor mora u godišnjoj reviziji provjeriti da li je količina dodatno postignute biomase u skladu s projekcijama u planu upravljanja i tražiti opravdanje ako postoje odstupanja veća od 20% u odnosu na procjene u planu upravljanja.

Ako se traži sertifikacija za mjeru dodatnosti koja je primijenjena u prošlosti, dodatni prinos biomase može se izračunati i evidentirati u planu upravljanja. Iako ovo omogućava precizno izračunavanje stvarne količine biomase s niskim rizikom od ILUC-a, biomasa s niskim rizikom od ILUC-a može se tražiti tek nakon što je dodijeljena sertifikacija za nizak rizik od ILUC-a. Retrospektivni zahtjevi ne mogu se podnositi za biomasu isporučenu u prošlosti.

Da bi izračunao dodatnu količinu biomase, ekonomski subjekt mora zabilježiti puni prinos usjeva sa označene parcele za svaku godinu, od početka implementacije mjere dodatnosti. Ekonomski subjekt mora dokazati vezu između određene označene parcele i postignutog prinosa usjeva (tona/ha).

Ako se ubrana količina mjeri (vaga) samo na prvom sabirnom mjestu gdje stižu proizvodi s više farmi ili parcela, tada se dokumentacija s prvog sabirnog mjesta može koristiti kao dokaz o ubranoj količini (prinosu) za uključene farme i parcele.

Zapis o poslovnoj transakciji između ekonomskog subjekta i prvog sabirnog mjesta može se koristiti kao dokaz, sve dok se može dokazati veza sa određenom označenom parcelom. U ovom slučaju, prvo sabirno mjesto je odgovorno za prikupljanje i evidentiranje podataka o prinosu usjeva. Ono će evidentirati prinose biomase prikupljene po farmi (i ako je potrebno, za određenu označenu parcelu na farmi) na osnovu obrasca koji će izdati dobrovoljni program.

U slučaju grupne revizije i ako prvo mjesto sakupljanja djeluje kao vođa grupe, ono će biti odgovorno za evidentiranje podataka o prinosu za sve označene parcele.

Da bi se izračunala dodatna količina biomase, podaci o prinosu usjeva dobijeni za datu godinu moraju se uporediti sa dinamičkom baznom linijom prinosa. Dodatni prinos biomase jednak je razlici između uočenog prinosa usjeva i prinosa predviđenog dinamičkom baznom linijom prinosa za istu godinu, pomnoženoj sa površinom A (ha) dotične označene parcele. Ova dodatna količina se zatim može prijaviti kao biomasa sa niskim rizikom od ILUC-a. Dodatna biomasa = $(Y_x - DYB_x) \times A$ Gdje je:

Y_x =Prinos u godini x (u tonama/ha/god.)

DYB_x =Dinamička osnovna vrijednost prinosa u godini x (u tonama/ha/god.)

A = Površina ocrtane parcele (ha)

D.Minimalni sadržaj sertifikata o niskom riziku od ILUC-a

Sertifikati o niskom riziku od ILUC-a moraju sadržavati sve sljedeće informacije:

- (a) kontakt podaci glavnog sertifikovanog subjekta (naziv i adresa kompanije, podaci o određenoj kontakt osobi);
- (b) opseg sertifikacije (vrsta mjere dodatnosti i primijenjenog testa dodatnosti, kao i vrsta ekonomskog subjekta (ako su mali poljoprivrednici));
- (c) koordinate geografske dužine i širine (za farme i plantaže sertifikovane kao jedinstvene cjeline);
- (d) spisak lokacija u okviru sertifikacije (naziv i adresa);
- (e) ukupna količina biomase sertifikovane kao ona s niskim rizikom od ILUC-a;
- (f) kontakt podaci sertifikacijskog tijela (naziv i adresa) i logo;
- (g) (jedinstveni) broj ili kod sertifikata;
- (h) mjesto i datum izdavanja;
- (i) sertifikat važi od/do datuma (i datum ovjere, ako je primjenjivo); (j) pečat i/ili potpis strane koja je izdala.

766.

Na osnovu člana 207 stav 7 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 28/25 i 3/26), Vlada Crne Gore je, 20. marta 2026. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, donijela

UREDBU O NAČINU OBRAČUNA MAKSIMALNE MALOPRODAJNE CIJENE ODREĐENIH VRSTA NAFTNIH DERIVATA

Član 1

Ovom uredbom propisuje se način obračuna maksimalne maloprodajne cijene određenih vrsta naftnih derivata, način i rokovi objavljivanja tih cijena i određivanje organa koji ih objavljuje.

Član 2

Naftni derivati, u smislu ove uredbe, su derivati koji se koriste kao pogonsko gorivo za motore sa unutrašnjim sagorijevanjem:

- motorni benzin bezolovni EURO SUPER 98 EN 228 (prem. unl 10 ppm),
- motorni benzin bezolovni EURO SUPER 95 EN 228 (prem. unl 10 ppm),
- eurodizel (10 ppm ulsd) EN 590,
- lož ulje (gasoil 0,1%).

Član 3

Prilikom formiranja maksimalne maloprodajne cijene uzimaju se u obzir:

- 1) međunarodni elemenat cijene, baziran na Platt's kotacijama;
- 2) tržišne premije koje se primjenjuju na Platt's kotacije;
- 3) devizni kurs i konverzija iz US\$/ u € i iz metričkih tona u litre;
- 4) carina, uvozne takse i sve druge zakonom utvrđene dažbine na naftne derivate;
- 5) troškovi i marža, koji obuhvataju:
  - troškove uvoza i bankarskih provizija,
  - troškove distribucije, skladištenja i manipulisanja,
  - troškove prodaje na veliko i malo.

Član 4

Visina maksimalne cijene naftnih derivata formira se na osnovu elemenata koji su dati u Prilogu 1 koji čini sastavni dio ove uredbe.

Član 5

Maksimalnu maloprodajnu cijenu naftnih derivata, koja je formirana u skladu sa ovom uredbom, organ državne uprave nadležan za promet naftnih derivata objavljuje na svojoj internet stranici na dan kada je ta cijena formirana.

Član 6

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaje da važi Uredba o načinu i visini elemenata na osnovu kojih se formiraju maksimalne cijene naftnih derivata ("Službeni list CG", br. 23/21 i 10/25).

Član 7

Ova uredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 11-011/26-1034

Podgorica, 20. marta 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

ELEMENTI ZA FORMIRANJE CIJENE NAFTNIH DERIVATA

(1) Maksimalna maloprodajna cijena za svaki naftni derivat iz člana 2 uredbe obračunava se pojedinačno na osnovu obrasca

$$MP = (X1 \times X2 \times D) + X3 + X4, \text{ pri čemu je:}$$

- MP – maksimalna cijena naftnih derivata, izražena u EUR/litru, na dva decimalna mjesta,
 - X1 – prosjek srednjih cijena naftnih derivata koje su objavljene u "Platt's European Marketscan" kotacijama, na paritetu CIF Med Genova/Lavera za derivate iz člana 2 uredbe, za period od sedam kalendarskih dana, za dane za koje se te kotacije objavljuju, neposredno prije ponedjeljka na koji se vrši obračun maksimalnih cijena, uvećan za iznos premije koja se priznaje energetskom subjektu, izražen na četiri decimalna mjesta, u USD/toni,

Fiksne premije za naftne derivate iz člana 2 ove uredbe za Platts kotacije date su u sljedećoj tabeli:

Naziv proizvoda u cjenovnoj metodologiji	Fiksne premije
Motorni benzin bezolovni EURO SUPER 98	50,0 US \$ po toni
Motorni benzin bezolovni EURO SUPER 95	5,0 US \$ po toni
Eurodizel - EN 590	7,5 US \$ po toni
Lož ulje	4, 5 US \$ po toni

- X2 – prosjek prodajnih deviznih kurseva koji objavljuje Centralna banka Crne Gore, za period od sedam kalendarskih dana, za dane za koje se taj kurs objavljuje, neposredno prije ponedjeljka na koji se vrši obračun maksimalnih cijena, izražen na četiri decimalna mjesta, u EUR/USD,

- D – gustina konverzije naftnih derivata koja iznosi 0,772 kg/L za bezolovni motorni benzin Euro super 95/98 i 0,850 kg/L za Eurodizel i lož ulje, podijeljena za 1000 za potrebe konverzije metričkih tona,

- X3 – ukupne takse, porezi i druge dažbine u koje spadaju: težinska taksa, lučka taksa, naknada za obavezne rezerve naftnih derivata, akciza koja se primjenjuju na dan obračuna maksimalne cijene naftnih derivata, koji ulaze u poresku osnovicu, i porez na dodatu vrijednost, koji se primjenjuju na dan obračuna maksimalne cijene naftnih derivata izraženi na četiri decimalna mjesta, u EUR/L,

- X4 – troškovi koji se priznaju energetskom subjektu u koje spadaju: gubici, pretovar, kontrola i špedicija, provizija banke, troškove distribucije, maloprodajne troškove i bruto maržu za naftnu kompaniju, izraženi na četiri decimalna mjesta, u EUR/L, u fiksnim iznosima, osim bankarske provizije, koja iznosi 0,1% uvozne cijene naftnih derivata ($X1 \times X2 \times D$), po litru.

(2) Iznosi obračunskih elemenata dati su u tabeli 1.

Fiksna marža i troškovi za X4 izraženi u €/lit. dati su u sljedećoj tabeli:

Elementi obračuna (X4)	Jed.mjere	BMB 98	BMB 95	Eurodizel	Lož ulje
Gubici	Eur/l	0,0011	0,0011	0,0011	0,0011
Prekrcaj	Eur/l	0,0025	0,0025	0,0027	0,0027
Kontrola i špedicija	Eur/l	0,0003	0,0003	0,0003	0,0003
Provizija banke (1% na uvoznju cijenu)	Eur/l				
Troškovi distribucije	Eur/l	0,021	0,021	0,021	0,021
Troškovi maloprodaje	Eur/l	0,024	0,024	0,024	-
Bruto marža	Eur/l	0,063	0,063	0,064	0,076

*Mj.jed – mjerna jedinica

(3) Obračun maksimalne maloprodajne cijene vrši se svakog ponedjeljka, i primjenjuje se od 0.01 časova sljedećeg dana.

(4) Ukoliko ponedjeljak nije radni dan, obračun se vrši sljedećeg radnog dana, ali ponedjeljak ostaje referentan dan za određivanje Platt's kotacija i deviznog kursa, koji će se primjenjivati u obračunu.

767.

Na osnovu člana 12 stav 3 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG”, br. 80/08, 14/17, 28/18, 63/22 i 121/23), Vlada Crne Gore, na sjednici od 26. februara 2026. godine, donijela je

ODLUKU

O IZMJENI ODLUKE O OBRAZOVANJU DIJELA MJEŠOVITE KOMISIJE ZA SPROVOĐENJE UGOVORA O UREĐENJU ODNOSA OD ZAJEDNIČKOG INTERESA IZMEĐU VLADE CRNE GORE I ISLAMSKE ZAJEDNICE U CRNOJ GORI

Član 1

U Odluci o obrazovanju dijela Mješovite komisije za sprovođenje Ugovora o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Islamske zajednice u Crnoj Gori („Službeni list CG”, br. 22/14, 17/20, 46/22, 63/23, 34/24, 124/24, 38/25, 87/25 i 125/25) u članu 1 stav 1 tačka 3 mijenja se i glasi:

„3) Slobodan Marinović, načelnik Direkcije za unapređenje u oblasti katastra nepokretnosti u Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, član;”.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-538

Podgorica, 26. februara 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

768.

Na osnovu člana 12 st. 2 i 3 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG”, br. 80/08, 14/17, 28/18, 63/22 i 121/23), Vlada Crne Gore, na sjednici od 26. februara 2026. godine, donijela je

ODLUKU

O IZMJENI ODLUKE O OBRAZOVANJU MEĐURESORSKOG KOORDINACIONOG TIMA ZA PREVAZILAŽENJE OTVORENIH PITANJA U VEZI S REALIZACIJOM PRIORITETNIH PROJEKATA IZ OBLASTI TURIZMA

Član 1

U Odluci o obrazovanju Međuresorskog koordinacionog tima za prevazilaženje otvorenih pitanja u vezi s realizacijom prioriternih projekata iz oblasti turizma („Službeni list CG”, broj 94/24), u članu 3 stav 1 tač. 4 i 8 mijenjaju se i glase: „4) predstavnik Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, član;

8) predstavnik Ministarstva javnih radova, član;”.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-568

Podgorica, 26. februara 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

769.

Na osnovu člana 4 Uredbe o zaradama i drugim novčanim primanjima pripadnika Vojske Crne Gore, operativne jedinice za zaštitu i spašavanje i policije i zaposlenih u organima državne uprave za vrijeme učešća u međunarodnim snagama, mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu („Službeni list CG”, br. 22/09 i 82/21), Vlada Crne Gore, na sjednici od 5. marta 2026. godine, donijela je

ODLUKU

O DOPUNI ODLUKE O UTVRĐIVANJU VISINE NOVČANE NAKNADE PRIPADNIKU/CI VOJSKE CRNE GORE ZA VRIJEME UČEŠĆA U MEĐUNARODNIM SNAGAMA U OKVIRU MISIJA, OPERACIJA I DRUGIH AKTIVNOSTI SJEVERNOATLANTSKOG SAVEZA, EVROPSKE UNIJE I UJEDINJENIH NACIJA

Član 1

U Odluci o utvrđivanju visine novčane naknade pripadniku/ci Vojske Crne Gore za vrijeme učešća u međunarodnim snagama u okviru misija, operacija i drugih aktivnosti Sjevernoatlantskog saveza, Evropske unije i Ujedinjenih nacija („Službeni list CG”, br. 36/25 i 115/25) u članu 1 stav 1 poslije alineje 5 dodaje se nova alineja koja glasi:

„- NATO aktivnosti pružanja bezbjednosne pomoći i obuke za Ukrajinu (NATO Security Assistance and Training for Ukraine-NSATU),”.

Dosadašnje al. 6, 7 i 8 postaju al. 7, 8 i 9.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-673

Podgorica, 5. marta 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

770.

Na osnovu člana 12 st. 2 i 3 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG”, br. 80/08, 14/17, 28/18, 63/22 i 121/23), Vlada Crne Gore, na sjednici od 19. marta 2026. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O OBRAZOVANJU KOMISIJE ZA IZRADU I
IMPLEMENTACIJU KOMUNIKACIONIH SMJERNICA**

Član 1

U Odluci o obrazovanju Komisije za izradu i implementaciju Komunikacionih smjernica („Službeni list CG”, br. 75/24, 88/24, 102/24 i 114/24) u članu 1 stav 1 tač. 7, 8 i 17 mijenjaju se i glase:

„7) Sandra Madžarović, šefica Biroa za administriranje portala Vlade i analitiku domaćih i stranih medija u Službi za informisanje javnosti o radu Vlade u Generalnom sekretarijatu Vlade, članica;

8) Rada Papović, samostalna savjetnica I u Birou za administriranje portala Vlade i analitiku domaćih i stranih medija u Službi za informisanje javnosti o radu Vlade u Generalnom sekretarijatu Vlade, članica;

17) Nataša Marinović, samostalna savjetnica I u Službi za informisanje javnosti o radu Vlade u Generalnom sekretarijatu Vlade, sekretarka.”

Član 2

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-010/26-990

Podgorica, 19. marta 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

771.

Na osnovu člana 52a Zakona o akcizama („Službeni list RCG”, br. 65/01, 12/02 i 76/05 i „Službeni list CG”, br. 76/08, 50/09, 78/10, 61/11, 28/12, 38/13, 45/14, 1/17, 50/17, 55/18, 76/20, 49/22, 65/22, 152/22, 27/23, 125/23, 94/24 i 160/25), Vlada Crne Gore je, 20. marta 2026. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, donijela

**ODLUKU
O UMANJENJU IZNOSA AKCIZE ZA PROMET BEZOLOVNOG BENZINA I GASNIH
ULJA**

Član 1

Ovom odlukom utvrđuju se umanjeni iznosi akcize za promet bezolovnog benzina (tarifne oznake 2710 12 31, 2710 12 41, 2710 12 45, 2710 12 49, 2710 12 70) i gasnih ulja (tarifne oznake 2710 19 43, 2710 19 46, 2710 19 47, 2710 19 48, 2710 20 11, 2710 20 16, 2710 20 19) koja se koriste kao motorno gorivo.

Član 2

Visina akcize iz člana 1 ove odluke iznosi za:

- bezolovni benzin (tarifne oznake 2710 12 31, 2710 12 41, 2710 12 45, 2710 12 49, 2710 12 70), 412 eura na 1000 litara (0,41 eura po litru),
- gasna ulja (tarifne oznake 2710 19 43, 2710 19 46, 2710 19 47, 2710 19 48, 2710 20 11, 2710 20 16, 2710 20 19) koja se koriste kao motorno gorivo, 220 eura na 1000 litara (0,22 eura po litru).

Član 3

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”, a primjenjivaće se od 24. marta do 21. aprila 2026. godine

Broj: 11-011/26-1036

Podgorica, 20. marta 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

772.

Na osnovu člana 12 stav 5 i člana 14 stav 5 Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja („Službeni list RCG“, broj 28/06 i „Službeni list CG“, br. 28/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PRAVILNIK O FITOSANITARNIM MJERAMA ZA SPREČAVANJE UNOŠENJA, ODOMAĆIVANJA I ŠIRENJA ŠETNOG ORGANIZMA AROMIA BUNGII (FALDERMANN) I MJERAMA ZA NJEGOVO ISKORJENJIVANJE I SUZBIJANJE*

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se fitosanitarne mjere za sprečavanje unošenja, odomaćivanja i širenja *Aromia bungii* (Faldermann) (u daljem tekstu: štetni organizam) na teritoriji Crne Gore, mjere za njegovo iskorjenjivanje (*eradication*) ako se utvrdi njegovo prisustvo na teritoriji Crne Gore, kao i mjere suzbijanja štetnog organizma (*containment*) ako njegovo iskorjenjivanje nije moguće.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **određeno bilje** je bilje za sadnju, osim sjemena, čiji prečnik stabla ili korijenovog vrata na najdebljem dijelu iznosi 1 cm ili više, vrsta *Prunus* spp.;
- 2) **kontrolno bilje** (*sentinel plants*) je određeno bilje posađeno za potrebe posebnog nadzora radi ranog otkrivanja štetnog organizma;
- 3) **određeno drvo i drveni materijal za pakovanje** je drvo i drveni materijal za pakovanje od vrsta *Prunus* spp.;
- 4) **obilježeno područje za suzbijanje štetnog organizma** (*demarcated area for containment*) je područje na kojem se štetni organizam ne može iskorijeniti i dato je u Prilogu 1.

Posebni nadzor nad biljkama domaćinima van obilježenog područja

Član 3

(1) Organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja (u daljem tekstu: Uprava), radi utvrđivanja prisustva štetnog organizma, sprovodi godišnje posebne nadzore biljaka domaćina u skladu sa rizikom od njegovog prisustva na dijelovima teritorije Crne Gore na kojima nije poznato da se pojavljuje ovaj štetni organizam.

(2) Plan posebnog nadzora i šema uzorkovanja treba da omogućuje da se uz dovoljan stepen pouzdanosti, otkrije nizak stepen prisustva zaraženog bilja, a posebni nadzor treba da se vrši u skladu sa EFSA Opštim smjernicama za statistički pouzdane i na riziku zasnovane posebne nadzore štetnih organizama bilja.

(3) Posebni nadzori sprovode se:

- 1) na osnovu stepena odgovarajućeg fitosanitarnog rizika;
- 2) na otvorenom, na prirodnim i urbanim područjima, u rasadnicima, vrtnim centrima, trgovačkim centrima, pilanama za tvrdo drvo, na lokacijama na kojima se skladišti ili trguje robom povezanom sa drvenim materijalom za pakovanje i drugim relevantnim lokacijama, gdje je odgovarajuće;
- 3) u odgovarajuće doba godine s obzirom na mogućnost otkrivanja štetnog organizma, uzimajući u obzir biologiju tog štetnog organizma, prisustvo i biologiju biljaka domaćina kao i naučne i tehničke informacije navedene u EFSA Kartici sa

informacijama za nadzor štetnog organizma *Aromia bungii* (*Pest Survey Card on Aromia bungii*).

(4) Posebni nadzori sastoje se od:

1) vizuelnog pregleda biljaka domaćina; i

2) hvatanje u kopkama, prikupljanje uzoraka i testiranja, gdje je odgovarajuće.

(5) Radi efikasnosti, prilikom vizuelnih pregleda mogu se koristiti posebno dresirani psi tragači, gdje je odgovarajuće.

Krizni planovi

Član 4

(1) Uprava izrađuje Krizni plan kojim se utvrđuju mjere koje treba preduzeti na teritoriji Crne Gore radi:

1) iskorjenjivanja štetnog organizma u skladu sa članom 9 ovog pravilnika;

2) potrebnih resursa koji se stavljaju na raspolaganje kao i procedura radi stavljanja na raspolaganje tih resursa u slučaju sumnje na prisustvo štetnog organizma ili potvrde njegovog prisustva;

3) pravila koja detaljno opisuju postupke za identifikaciju vlasnika bilja koje treba ukloniti,

4) obavještanja o nalogu za uklanjanje bilja i pristupanja privatnoj imovini.

(2) Uprava prema potrebi ažurira krizne planove do 31. decembra svake godine.

Uspostavljanje obilježenog područja

Član 5

(1) Ako se prisustvo štetnog organizma službeno potvrdi, Uprava bez odlaganja uspostavlja obilježeno područje radi iskorjenjivanja štetnog organizma.

(2) Nakon službenog potvrđivanja prisustva štetnog organizma i uspostavljanja obilježenog područja područja iz stava 1 ovog člana, Uprava bez odlaganja utvrđuje nivo infestacije sprovođenjem posebnog nadzora radi razgraničenja (*delimiting survey*).

(3) Ako na osnovu rezultata posebnog nadzora iz člana 3 ovog pravilnika, tokom najmanje četiri uzastopne godine zaključi da je nivo infestacije štetnim organizmom takav da njegovo iskorjenjivanje nije moguće, Uprava može odlučiti da umjesto iskorjenjivanja počne sa fazom primjene suzbijanja štetnog organizma, s tim da Uprava odmah obavještava Evropsku Komisiju o pojedinostima novog obilježenog područja za suzbijanje koje namjerava uspostaviti ili izmijeniti kako bi se to područje uvrstilo u listu obilježenih područja za suzbijanje iz Priloga 1.

(4) Obilježeno područje sastoji se od:

1) zaraženog područja koje uključuje bilje infestirano štetnim organizmom i svo određeno bilje koje bi se moglo infestirati u poluprečniku najmanje 100 m oko infestiranog bilja;

2) sigurnosnog područja širine najmanje:

- 2 km od granice zaraženog područja za obilježeno područje za iskorjenjivanje štetnog organizma,

- 4 km od granice zaraženog područja za obilježeno područje za suzbijanje štetnog organizma.

(5) Razgraničenje obilježenog područja zasniva se na:

1) naučnim principima, biologiji štetnog organizma, nivou infestacije, specifičnoj rasprostranjenosti određenog bilja na određenom području i dokazima o odomaćivanju štetnog organizma;

2) posebnom nadzoru radi razgraničenja sa planom i sistemom uzorkovanja koji omogućavaju da se sa 95 % pouzdanošću utvrdi nivo prisustva zaraženog bilja od 1 %;

3) EFSA Opštim smjernicama za statistički pouzdane i na riziku zasnovane posebne nadzore štetnih organizama bilja.

(6) Radi sprovođenja mjera iskorjenjivanja iz člana 9 ovog pravilnika, širina sigurnosnog područja može se smanjiti na najmanje 1 km ako Uprava zaključi da je iskorjenjivanje štetnog organizma moguće, uzimajući u obzir okolnosti izbijanja (outbreak), kao što su njegova veličina i lokacija, nivo zaraze ili broj i rasprostranjenost određenog bilja.

(7) U slučaju obilježenog područja za suzbijanje širina sigurnosnog područja može se smanjiti na najmanje 2 km, ako Uprava smatra da je ta udaljenost odgovarajuća za suzbijanje određenog štetnog organizma uzimajući u obzir okolnosti izbijanja, kao što su njegova veličina i lokacija, nivo zaraze ili broj i rasprostranjenost određenog bilja.

(8) Unutar obilježenih područja Uprava obezbjeđuje da šira javnost i profesionalni subjekti budu upoznati sa razgraničenjem obilježenih područja.

Odstupanja od uspostavljanja obilježenog područja

Član 6

(1) Uprava može odlučiti da ne uspostavlja obilježeno područje ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) postoje dokazi da je štetni organizam unešen na određeno područje sa biljem, drvetom ili drvenim materijalom za pakovanje na kojem je otkriveno njegovo prisustvo i da su to bilje, drvo ili drveni materijal za pakovanje bili infestirani prije njihovog unošenja na to područje i da nije bilo umnožavanja štetnog organizma ili je riječ o izolovanom pronalasku/slučaju pa se ne očekuje da će doći do odomaćivanja štetnog organizma; i

2) štetni organizam se nije odomaćio i širenje i uspješno razmnožavanje štetnog organizma nije moguće zbog njegove biologije, na osnovu rezultata posebnog istraživanja i preduzetih mjera iskorjenjivanja.

(2) Ako se ne uspostavi obilježeno područje u skladu sa stavom 1 ovog člana, Uprava:

1) odmah preduzima mjere kojima se obezbjeđuje brzo iskorjenjivanje štetnog organizma i otklanja mogućnost njegovog širenja;

2) tokom najmanje jednog životnog ciklusa štetnog organizma i jedne dodatne godine, a najmanje četiri uzastopne godine, nadzire područje širine od najmanje 1 km oko infestiranog bilja ili od mjesta na kojem je pronađen štetni organizam, a nadzor se vrši redovno i intenzivno, u skladu sa članom 3 ovog pravilnika, najmanje tokom prvog perioda leta štetnog organizma;

3) utvrđuje porijeklo infestacije, pregledom određenog bilja, drveta ili drvenog materijala za pakovanje oko mjesta pojave radi otkrivanja znakova infestacije, uključujući ciljano uzorkovanje destrukcionom metodom, kako bi se isključilo prisustvo larvi;

4) obavještava javnost radi podizanja svijesti o prijetnji koju predstavlja štetni organizam; i

5) preduzima sve druge mjere koje mogu pomoći u iskorjenjivanju štetnog organizma, uzimajući u obzir ISPM br. 9 i primjenjujući integralni pristup u skladu sa principima standarda ISPM br. 14 .

(3) Stav 2 tačka 2 ovog člana ne primjenjuje se ako se prisustvo ili pojava odraslih jedinki (adult) štetnog organizma u biljci, drvetu ili drvenom materijalu za pakovanje može nedvosmisleno isključiti i ako su razlozi za to, odnosno za takav zaključak, dostavljeni Evropskoj Komisiji u pisanom obliku.

Ukidanje obilježenog područja

Član 7

(1) Obilježeno područje može se ukinuti ako na osnovu nadzora iz člana 8 ovog pravilnika, štetni organizam nije pronađen u obilježenom području tokom najmanje četiri uzastopne godine.

(2) Obilježeno područje može se ukinuti i ako su ispunjeni uslovi iz člana 6 stav 1 ovog pravilnika.

Godišnji nadzori u obilježenim područjima i pregledi kontrolnog bilja

Član 8

(1) U obilježenim područjima Uprava vrši intenzivne godišnje posebne nadzore određenog bilja radi otkrivanja prisustva štetnog organizma, uzimajući u obzir informacije iz EFSA Kartici sa informacijama za nadzor štetnog organizma *Aromia bungii* (Pest Survey Card on *Aromia bungii*) i u skladu sa st. 2 do 5 ovog člana.

(2) Posebni nadzori za otkrivanje prisustva štetnog organizma sprovode se u skladu sa članom 3 st. 3 i 4 ovog pravilnika.

(3) Za vizuelne preglede mogu se koristiti kontrolna stabla, gdje je to odgovarajuće.

(4) Fitosanitarni inspektor ili ovlašteno lice prema potrebi vrši ciljano uzorkovanje destrukcionom metodom.

(4) Posebni nadzor se planira u skladu sa EFSA Opštim smjernicama za statistički pouzdane i na riziku zasnovane posebne nadzore štetnih organizama bilja, a plan nadzora i sistem uzorkovanja koji se primjenjuju za posebne nadzore radi otkrivanja prisustva štetnog organizma, treba da omogućiti da se sa najmanje 95 % pouzdanošću, utvrdi stepen prisustva zaraženog bilja od 1 %.

(5) Ako se koristi kontrolno bilje, ono podliježe pregledima najmanje jednom mjesečno tokom sezone leta, a uništava se i pregleda najkasnije prije nego što je štetni organizam u mogućnosti da završi jedan cijeli životni ciklus.

(6) Rezultati posebnog nadzora izvršenih u skladu sa ovim članom dostavljaju se Evropskoj Komisiji u skladu sa jednim od obrazaca iz Priloga 2.

Fitosanitarne mjere za iskorjenjivanje štetnog organizma

Član 9

(1) Uprava preduzima sljedeće fitosanitarne mjere u zaraženom području radi iskorjenjivanje (eradication) štetnog organizma:

- 1) hitna sječa infestiranog bilja kao i bilja koje pokazuje znake prisustva štetnog organizma i potpuno uklanjanje njegovog korijenja ako su pronađeni hodnici larvi ispod korijenovog vrata infestirane biljke;
- 2) hitna sječa sveg određenog bilja u poluprečniku od najmanje 100 oko infestiranog bilja i pregled tog određenog bilja radi otkrivanja znakova infestacije;
- 3) uklanjanje, pregled i sigurno odlaganje bilja posječenog u skladu sa tač. 1 i 2 ovog stava, uz preduzimanje svih potrebnih mjera opreza kako bi se spriječilo širenje štetnog organizma tokom i nakon sječe;
- 4) uklanjanje, pregled i sigurno odlaganje drveta i drvenog materijala za pakovanje povezanog sa infestacijom, uz preduzimanje svih potrebnih mjera opreza kako bi se spriječilo širenje štetnog organizma tokom i nakon sječe;
- 5) zabrana svakog premještanja potencijalno infestiranog bilja, drveta i drvenog materijala za pakovanje izvan obilježenog područja;
- 6) istraga izvora infestacije praćenjem porijekla bilja, drveta, drvenog materijala za pakovanje i drugih objekata povezanih sa infestacijom, kao i njihov pregled radi otkrivanja znakova infestacije, uključujući ciljano uzorkovanje destrukcionom metodom;
- 7) zamjena određenog bilja drugim biljnim vrstama koje nisu osjetljive, gdje je to odgovarajuće;
- 8) zabrana sadnje novog određenog bilja na otvorenom na području iz tačke 2 ovog stava, osim
za:
- mjesta proizvodnje iz tačke 17.4. Liste Lista IV. A Dio II propisa kojim se uređuju liste štetnih organizama (*Priloga VIII Regulative (EU) 2019/2072*), i

- kontrolno bilje;

9) informisanje javnosti radi podizanja svijesti o prijetnji koju predstavlja štetni organizam i o mjerama donesenim za sprečavanje njegovog unošenja i širenja na teritoriju Crne Gore, uključujući uslove u pogledu premještanja određenog bilja, drveta i drvenog materijala za pakovanje iz obilježenog područja;

10) posebne mjere za rješavanje iznenadnih situacija ili komplikacija za koje se opravdano smatra da mogu spriječiti, omesti ili odgoditi iskorjenjivanje, a posebno onih koje su povezane sa dostupnošću i odgovarajućim iskorjenjivanjem svog infestiranog bilja ili bilja za koje se sumnja da je infestirano, bez obzira na njegovu lokaciju, javno ili privatno vlasništvo kao i fizičko lice ili subjekt koji je za njega odgovoran;

11) sve druge mjere koje mogu doprinijeti iskorjenjivanju štetnog organizma, u skladu sa Međunarodnim standardom za fitosanitarne mjere („ISPM”) br. 9 i primjeni sistemskog pristupa u skladu sa principima utvrđenim u Međunarodnom Standardu ISPM br. 14.

(2) U slučaju iz stava 1 tačka 1 ovog člana, ako nije moguće ukloniti duboko ukorijenjene panjeve i površinsko korijenje, oni se melju na najmanje 40 cm ispod površine zemljišta ili se pokrivaju materijalom za zaštitu od insekata. Ako se zaraženo bilje otkrije izvan perioda leta štetnog organizma, sječa i uklanjanje sprovode se prije početka sljedećeg perioda leta.

(3) Godišnji službeni posebni nadzori na području širine najmanje 1 km oko mjesta proizvodnje iz tačke proizvodnje iz tačke 17.4. Liste Lista IV. A Dio II propisa kojim se uređuju liste štetnih organizama (*Prilog VIII Regulative (EU) 2019/2072*), zasnivaju se na EFSA Opštim smjernicama za statistički pouzdane i na riziku zasnovane posebne nadzore štetnih organizama bilja, a plan nadzora i šema uzorkovanja koji se primjenjuju u sigurnosnom području treba da omogući da se sa najmanje 95 % pouzdanošću, utvrdi stepen prisustva zaraženog bilja od 1 %.

(4) U slučaju premještanja određenog drveta i drvenog materijala za pakovanje van obilježenog područja i ako na obilježenom području nisu dostupni objekti za tretiranje ili preradu, određeno drvo ili drveni materijal za pakovanje pod službenom kontrolom i u zatvorenim uslovima se u najbliže objekte van obilježenog područja na način kojim se obezbjeđuje da se štetni organizam ne može širiti, kako bi se odmah izvršilo tretiranje ili prerada u skladu sa tač. od 33. do 35. Liste Lista IV. A Dio II propisa kojim se uređuju liste štetnih organizama (*Prilog VIII Regulative (EU) 2019/2072*).

(5) Radi otkrivanja prisustva štetnog organizma Uprava u odgovarajuće vrijeme sprovodi godišnje posebne nadzore pregledima određenog bilja na području širine najmanje 1 km od tih objekata za tretiranje ili preradu.

(6) Izuzetno od stava 1 tačka 2 ovog člana, ako Uprava zaključi da sječa nije odgovarajuća za ograničeni broj pojedinačnih biljaka zbog njihove posebne društvene, kulturne ili ekološke vrijednosti, to pojedinačno bilje podvrgava se mjesečnom pojedinačnom pregledu radi otkrivanja znakova infestacije i preduzimaju se mjere koje nisu sječa, a koje obezbjeđuju visok nivo zaštite kako bi se spriječilo moguće širenje štetnog organizma sa tih biljaka.

Fitosanitarne mjere za suzbijanje štetnog organizma

Član 10

(1) Ako nije moguće iskorjeniti štetni organizam, Uprava preduzima sledeće fitosanitarne mjere za njegovo suzbijanje (*containment*).

1) sječa infestiranog bilja i bilja sa znacima infestacije štetnim organizmom i potpuno uklanjanje njihovog korijenja ako su pronađeni hodnici larvi ispod korijenovog vrata infestirane biljke;

2) uklanjanje, pregled i odlaganje posječenog bilja u skladu sa tačkom 1 ovog stava i njegovog korijenja uz preduzimanje potrebnih mjera opreza radi sprečavanja širenja štetnog organizma nakon sječe;

- 3) zabrana svakog premještanja potencijalno zaraženog bilja, drveta i drvenog materijala za pakovanje iz obilježenog područja;
- 4) zamjena određenog bilja drugim biljem koje nije osjetljivo, gdje je odgovarajuće;
- 5) zabrana sadnje novog određenog bilja u zaraženom području na otvorenom, osim za mjesta proizvodnje iz tačke 17.4. Liste Lista IV. A Dio II propisa kojim se uređuju liste štetnih organizama (*Priloga VIII Regulative (EU) 2019/2072*) i za kontrolno bilje;
- 6) informisanje javnosti radi podizanja svijesti o prijetnji koju predstavlja štetni organizam i o mjerama donesenim za sprečavanje njegovog unošenja i širenja na teritoriju Crne Gore, uključujući uslove u pogledu premještanja određenog bilja, drveta i drvenog materijala za pakovanje van obilježenog područja uspostavljenog u skladu sa članom 5 ovog člana;
- 7) posebne mjere za rješavanje svih iznenadnih situacija ili komplikacija za koje se opravdano smatra da mogu spriječiti, omesti ili odgoditi suzbijanje štetnog organizma (*containment*), a posebno onih koje su povezane sa dostupnošću i odgovarajućom sjećom i uništavanjem svog zaraženog bilja ili bilja za koje se sumnja da je zaraženo, bez obzira na njegovu lokaciju, vlasništvo i osobu koja je za njega odgovorna;
- 8) sve druge mjere koje mogu pomoći u suzbijanju štetnog organizma (*containment*), radi sprečavanja njegovog daljeg širenja.

(3) U slučaju iz stava 1 tačka 1 ovog člana, ako nije moguće ukloniti duboko ukorijenjene panjeve i površinsko korijenje, oni se melju na najmanje 40 cm ispod površine zemljišta ili se pokrivaju materijalom za zaštitu od insekata.

(4) Sječu treba započeti odmah, međutim, u slučajevima kad je zaraženo bilje otkriveno van perioda leta štetnog organizma, sječa i uklanjanje sprovode se prije početka novog perioda leta.

(5) U slučaju premještanja određenog drveta i drvenog materijala za pakovanje van obilježenog područja i ako na obilježenom području nisu dostupni objekti za tretiranje ili za preradu, određeno drvo ili drveni materijal za pakovanje pod službenom kontrolom i u zatvorenim uslovima premještaju se u najbliže objekte van obilježenog područja na način kojim se obezbjeđuje da se štetni organizam ne može širiti, kako bi se odmah sprovedo tretiranje ili prerada u skladu sa tač. od 33. do 35. Liste Lista IV. A Dio II propisa kojim se uređuju liste štetnih organizama (*Prilog VIII Regulative (EU) 2019/2072*).

(6) Radi otkrivanja prisustva štetnog organizma Uprava u odgovarajuće vrijeme sprovodi godišnje posebne nadzore pregledima određenog bilja na području širine najmanje 1 km od tih objekata za tretiranje ili preradu.

(7) Ako je prisustvo štetnog organizma službeno potvrđeno na sigurnosnom području, primjenjuju se fitosanitarne mjere iskorjenjivanja štetnog organizma i uspostavljanje obilježenog područja.

Izveštavanje

Član 11

- (1) Uprava do 30. aprila svake godine Evropskoj komisiji dostavlja izvještaj koji sadrži:
- 1) preduzete mjere tokom prethodne godine u skladu sa ovim pravilnikom i na osnovu rezultata mjera iz čl. od 3 do 10 ovog pravilnika.
  - 2) broj uzoraka uzetih u skladu sa članom 8 st. 2, 3 i 4 ovog pravilnika;
  - 3) razloge za primjenu izuzeća iz člana 9 stav 4 ovog pravilnika i mjere preduzete povodom tog izuzeća.

Prilozi

Član 12

Prilozi 1 i 2 čine sastavni dio ovog pravilnika.

Odložena primjena

Član 13

Odredbe člana 3 stav 2, člana 5 stav 5 tačka 2 i člana 8 stav 4, primjenjivaće se od 1. januara 2027. godine.

Prestanak važenja

Član 14

Danom početka primjene ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja i širenja *Aromia bungii* (Faldermann)* („Službeni list CG”, broj 15/19).

Stupanje na snagu

Član 15

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od 1. maja 2026. godine.

---

* U ovaj Pravilnik prenijeta je Implementirajuća Regulatorna Evropske Komisije (EU) 2025/2520 od 15. decembra 2025. o utvrđivanju mjera za sprečavanje odomaćivanja i širenja štetnog organizma *Aromia bungii* (Faldermann) na području Unije i o mjerama za iskorjenjivanje i suzbijanje tog štetnog organizma unutar određenih obilježenih područja i o stavljanju van snage Implementirajuće odluke (EU) 2018/1503

Broj: 04-309/26-4603/3
Podgorica, 20. marta 2026. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

Dio 1: Lista obilježenih područja za suzbijanje štetnog organizma (*containment*) u Evropskoj uniji

1. Italija

Europhyt broj izbijanja odnosno iznenadne pojave (<i>outbreak</i>) štetnog organizma obilježenog područja (<i>Europhyt outbreak number of the demarcated area</i>)	Dio obilježenog područja (<i>infestirano/sigurnosno</i>)	Regija	Opštine ili druga administrativna/geografska razgraničenja
274/Campania	Zaraženo područje	Kampanija	<p>Čitavo područje sljedećih opština: Afragola, Arzano, Bacoli, Brusciano, Calvizzano, Cardito, Casalnuovo di Napoli, Casavatore, Casoria, Castello di Cisterna, Cercola, Crispano, Frattamaggiore, Frattaminore, Grumo Nevano, Isola di Ischia, Marano, Mariglianella, Massa di Somma, Melito di Napoli, Monte di Procida, Mugnano di Napoli, Napoli, Ottaviano, Pollena Trocchia, Pomigliano D'Arco, Pozzuoli, Procida, San Giorgio a Cremano, San Giuseppe Vesuviano.</p> <p>Dijelovi sljedećih opština: Acerra, Angri, Aversa, Boscoreale, Boscotrecase, Caivano, Castel Volturno, Cesa, Ercolano, Giugliano in Campania, Marigliano, Mondragone, Nola, Orta di Atella, Palma Campania, Poggiomarino, Pompei, Portici, Qualiano, Quarto, San Gennaro Vesuviano, San Marzano Sul Sarno.</p>
	Sigurnosno područje	Kampanija	<p>Čitavo područje sljedećih opština: Lusciano, Parete, Torre Annunziata.</p> <p>Dijelovi sljedećih opština: Acerra, Angri, Aversa, Boscoreale, Boscotrecase, Caivano, Camposano, Canello ed Arnone, Carbonara di Nola, Carinaro, Casaluce, Casola di Napoli, Castellammare di Stabia, Castel Volturno, Cicciano, Cimitile, Corbara, Domicella, Ercolano, Gragnano, Gricignano di Aversa, Lettere, Liveri, Maddaloni, Marcianise, Marigliano, Mondragone, Nocera Inferiore, Nola, Orta di Atella, Pagani, Palma Campania, Poggiomarino, Pompei, Portici, Qualiano, Quarto, San Felice a Canello, San Gennaro Vesuviano, San Marcellino, San Marzano Sul Sarno, San Paolo Belsito, San Valentino Torio, San Vitaliano, Santa Maria la Carità, Sant'Antonio Abate, Sant'Arpino, Sant'Egidio del Monte Albino, Sarno, Saviano, Scafati, Scisciano, Striano, Succivo, Teverola, Torre del Greco, Trecase, Trentola Ducenta, Villa Literno, Villaricca.</p>

2. Njemačka

Europhyt broj izbijanja odnosno iznenadne pojave (<i>outbreak</i>) štetnog organizma obilježenog područja (<i>Europhyt outbreak number of the demarcated area</i>)	Dio obilježenog područja (infestirano/sigurnosno)	Regija	Opštine ili druga administrativna/geografska razgraničenja
825/Rosenheim/Kolbermoor	Zaraženo područje	Južna Bavarska	Dijelovi gradova Kolbermoor i Rosenheim
	Sigurnosno područje	Južna Bavarska	Dijelovi gradova Bad Aibling, Kolbermoor i Rosenheim. Dijelovi opština Bad Feilnbach, Großkarolinenfeld, Neubeuern, Raubling Rohrdorf, Schechen i Stephanskirchen.

Dio 2: Lista obilježenih područja za suzbijanje štetnog organizma (*containment*) u Crnoj Gori

Broj/naziv obilježenog područja (OP)	Područje OP	Regija	Opštine ili druga administrativna/geografska razgraničenja
1.	/	/	/

3. Ispunjavanje Tabele za izvještavanje o rezultatima godišnjih nadzora iz Dijela A tačka 1 ovog priloga vrši se u skladu sa sljedećim:

Ako se ispunjava ovaj tabela, ne ispunjava se tabela iz dijela B ovog Priloga.

Kolona 1:	Navesti naziv geografskog područja, broj rješenja o pojavi štetnog organizma ili bilo koja druga informacija koja može da identifikuje obilježeno područje i datum uspostavljanja.
Kolona 2:	Navesti veličinu obilježenog područja prije početka nadzora.
Kolona 3:	Navesti veličinu obilježenog područja poslije nadzora.
Kolona 4:	Navesti pristup: iskorjenjivanje ili suzbijanje. Koristiti koliko god je redova potrebno, u zavisnosti od broja obilježenih područja po štetnom organizmu i pristupima koji se primjenjuju na tim područjima.
Kolona 5:	Navesti zonu obilježenog područja gdje se sprovodi nadzor, koristeći koliko god je redova potrebno: zaraženo područje (IZ)- infected zone ili sigurnosno područje (BZ)-buffer zone, upotrebom posebnih redova. Gdje je primjenjivo, navedite područje sigurnosnog područja (BZ) gdje se nadzor sprovodi (npr. posljednjih 20 km uz IZ, okolo rasadnika, i sl.) u različitim redovima.
Kolona 6:	Navesti broj i opis mjesta nadzora, odabirom jednog od sljedećih unosa za opis: 1.Otvoreni prostor (proizvodno područje): 1.1. polje (oranice/obrađivo, pašnjaci); 1.2. voćnjaci/vinogradi; 1.3. rasadnik; 1.4. šuma; 2.Otvoreni prostor (drugo): 2.1. privatne bašte; 2.2. javna mjesta; 2.3. zaštićena područja; 2.4. divlje bilje u područjima osim zaštićenih; 2.5. drugo, sa specifikacijom slučaja (npr. garden centri, komercijalna mjesta (sites) koja koriste drveni materijal za pakovanje, drvna industrija, močvare, navodnjavanje i mreže drenaže, i sl.); 3.Fizički zatvoreni uslovi: 3.1. staklenik/plastenik; 3.2. privatna mjesta, osim staklenika/plastenika; 3.3. javna mjesta, osim staklenika/plastenika; 3.4. drugo, sa specifikacijom određenog slučaja (npr. garden centri, komercijalna mjesta sites koja koriste drveni materijal za pakovanje, drvna industrija).
Kolona 7:	Navedite koje rizično područje je identifikovano na osnovu biologije štetnog organizma, prisustva biljaka domaćina, eko klimatskih uslova i rizika lokacije.
Kolona 8:	Navedite rizična područja uključena u nadzor, od onih navedenih u koloni 7.
Kolona 9:	Navedite bilje, plodove, sjeme, zemlju, drveni material za pakovanje, drvo, mašine, vozila, voda, drugo, navesti za svaki specifični slučaj.
Kolona 10:	Navedite listu biljnih vrsta/rodova u nadzoru, upotrebom jednog reda po biljnoj vrsti/rodu.
Kolona 11:	Navedite mjesec i godinu kada se nadzor sprovodi.
Kolona 12:	Navedite detalje nadzora, u zavisnosti od specifičnih zvanično propisanih zahtjeva za svaki štetni organizam. Navedite sa N/A kada informacije iz određene kolone nijesu primjenljive.
Kolone 13 i 14:	Navedite rezultate, ako je primjenljivo, obezbjeđujući pristupačne informacije u odgovarajuće kolone. "Nedeterminisane" su one analize uzoraka za koje rezultati nijesu dobijeni zbog raznih faktora (npr. ispod nivoa detekcije, neprocesuirani uzorci-neidentifikovani uzorci, stari uzorci).
Kolona 15:	Navedite broj notifikacije o pojavi/izbijanju štetnog organizma (outbrake) za godinu u kojoj je nadzor izvršen za nalaz u sigurnosnoj zoni BZ. Ovaj broj ne mora biti uključen kada Uprava odluči da je nalaz jedan od slučajeva: kada je poznato da se određeni štetni organizam pojavljuje na određenom području; kada je poznato da je određeni štetni organizam prisutan na određenom području; kada se utvrdi prisustvo karantinski štetnih organizama u zaraženom području obilježenog područja uspostavljenog u cilju suzbijanja štetnog organizma (containment); utvrdi prisustvo karantinskih štetnih organizama u zaraženom području obilježenog područja na koje se primjenjuju mjere iskorjenjivanja za koje je potrebno osam ili više godina, tokom tih prvih osam godina. U tom slučaju u koloni 16 se navode razlozi zbog kojih nije prosleđena notifikacija ("Komentari").

2. Ispunjavanje Tabele za izvještavanje o rezultatima statistički baziranog godišnjeg nadzora iz Dijela B tačka 1 ovog priloga vrši se u skladu sa sljedećim:

Ako se ispunjava ova tabela, ne ispunjava se tabela iz dijela A ovog Priloga.

Objasniti osnovne pretpostavke za plan nadzora po štetnom organizmu. Rezimirati i obrazložiti:

- ciljanu populaciju, epidemiološku jedinicu i jedinice pregleda (*inspection units*),
- metodu otkrivanja i osjetljivost metode,
- faktore rizika, navodeći nivo rizika i odgovarajuće relativne rizike i proporcionalni udio populacije bilja domaćina.

Kolona 1:	Navesti naziv geografskog područja, broj rješenja o pojavi štetnog organizma ili bilo koja druga informacija koja može da identifikuje obilježeno područje i datum uspostavljanja.
Kolona 2:	Navesti veličinu obilježenog područja prije početka nadzora.
Kolona 3:	Navestie veličinu obilježenog područja poslije nadzora.
Kolona 4:	Navesti pristup: Iskorjenjivanje ili suzbijanje štetnog organizma (containment). Koristiti koliko god je redova potrebno, u zavisnosti od broja obilježenih područja po štetnom organizmu i pristup tim područjima.
Kolona 5:	Navesti zonu obilježenog područja gdje se sprovodio nadzor, uključujući koliko god je redova potrebno: zaraženo područje (IZ) ili sigurnosno područje (BZ), upotrebom posebnih redova. Gdje je primjenjivo, navedite područje BZ gdje se nadzor sprovodio (npr. posljednjih 20 km uz IZ, oko rasadnika, i sl.) u različitim redovima.
Kolona 6:	Navesti broj i opis mjesta nadzora, izaberite jedan od sljedećih unosa za opis: 1. Otvoreni prostor (proizvodno područje): 1.1. polje (orance/obrađivo, pašnjaci); 1.2. voćnjaci/vinogradi; 1.3. rasadnik; 1.4. šuma; 2. Otvoreni prostor (drugo): 2.1. private bašte; 2.2. javna mjesta; 2.3. zaštićena područja; 2.4. divlje bilje u područjima osim zaštićenih; 2.5. drugo, sa specifikacijom pojedinačnog slučaja (npr. garden centri, komercijalna mjesta (sites) koja koriste drveni materijal za pakovanje, drvna industrija, močvare, mreža za navodnjavanje i drenažu i sl.); 3. Fizički zatvoreni uslovi: 3.1. staklenik/plastenik; 3.2. privatna mjesta, osim staklenika/plastenika; 3.3. javna mjesta, osim staklenika/plastenika; 3.4. drugo, sa specifikacijom određenog slučaja (npr. garden centri, komercijalna mjesta (sites) koja koriste drveni materijal za pakovanje, drvna industrija).
Kolona 7:	Navesti mjesec i godinu kada se nadzor sprovodio.
Kolona 8:	Navesti odabranu ciljanu populaciju i odgovarajuću listu vrsta/rodova domaćina i obuhvaćeno područje. Ciljana populacija definiše se kao skup jedinica za pregled (<i>inspection units</i>). Njena se veličina za poljoprivredna područja obično definiše u hektarima, ali može se definisati i u parcelama, poljima, staklenicama itd. Obrazložiti izbor u osnovnim pretpostavkama. Navesti nadzirane jedinice pregleda. „Jedinica pregleda” znači bilje, djelovi bilja, roba, drugi objekti i vektori štetnih organizama koji su pregledani radi identifikacije i otkrivanja štetnih organizama.
Kolona 9:	Navesti nadzirane epidemiološke jedinice, navodeći njihov opis i mjernu jedinicu. „Epidemiološka jedinica” je homogeno područje na kojem bi u slučaju prisustva štetnog organizma, interakcija štetnog organizma, biljaka domaćina, abiotičkih i biotičkih faktora i uslova, dovela do iste epidemiologije. Epidemiološke jedinice su potpodjele ciljane populacije koje su epidemiološki homogene i obuhvataju najmanje jednu biljku domaćina. U nekim se slučajevima cijela populacija domaćina u određenoj regiji/području/zemlji može definisati kao epidemiološka jedinica. To mogu biti regije statističke nomenklature teritorijalnih jedinica (NUTS), gradska područja, šume, vrtovi ruža, poljoprivredna gazdinstva ili hektari. Ovaj izbor se mora obrazložiti u osnovnim pretpostavkama.
Kolona 10:	Navesti metode upotrebene tokom nadzora, uključujući broj aktivnosti u svakom slučaju, u zavisnosti od posebnih zakonskih zahtjeva za svaki štetni organizam. Upisati „nije primjenjivo” (N/A) ako informacije za određenu kolonu nisu dostupne.
Kolona 11:	Navesti procjenu efikasnosti uzorkovanja. Efikasnosti uzorkovanja je vjerovatnoća odabiranja zaraženih djelova biljke na zaraženoj biljci. U slučaju vektora, efikasnost metode je hvatanje pozitivnog vektora ako je prisutan na području nadzora. Za zemljište, efikasnost metode je vjerovatnoća odabiranja uzorka zemljišta koje sadrži štetni organizam ako je štetni organizam prisutan na području nadzora.
Kolona 12:	“Osjetljivost metode” je vjerovatnoća da metoda ispravno otkrije prisustvo štetnog organizma. Osjetljivost metode definiše se kao vjerovatnoća da će rezultat testiranja stvarno pozitivne biljke domaćina biti pozitivan. To je proizvod efikasnosti uzorkovanja (tj. verovatnoće odabira zaraženih djelova biljke na zaraženoj biljci) i osjetljivosti dijagnostike (karakteriše ga vizuelni pregled i/ili laboratorijski test koji se upotrebljava u postupku identifikacije).
Kolona 13:	Navesti faktore rizika u različitim redovima, koristeći onoliko redova koliko je potrebno. Za svaki faktor rizika navesti nivo rizika i odgovarajući relativni rizik i udio populacije domaćina.
Kolona B:	Navesti detalje nadzora, u zavisnosti od specifičnih zakonskih uslova za svaki štetni organizam. Upisati „nije primjenjivo” (N/A) ako informacije za određenu kolonu nisu primjenjive. Informacije koje je potrebno navesti u ovim kolonama povezane su sa informacijama iz kolone 10. „Metode otkrivanja”.

Kolona 18:	Navesti broj mjesta postavljanja klopki ako se taj broj razlikuje od broja klopki (kolona 17.) (npr. ista se klopka upotrebljava na različitim mjestima).
Kolona 21:	Navesti broj uzoraka sa pozitivnim, negativnim ili neodređenim rezultatom. „Neodređeni” su oni analizirani uzorci za koje nije dobijen nikakav rezultat zbog različitih faktora (npr. rezultat ispod nivoa otkrivanja, neobrađen, neidentifikovan ili star uzorak itd).
Kolona 22:	Navesti notifikacije o izbijanju za godinu u kojoj je vršen nadzor. Broj notifikacija o izbijanju ne treba navesti ako je Uprava odlučila da obavještenje nije potrebno kada je poznato da se određeni štetni organizam pojavljuje na određenom području; kada je poznato da je određeni štetni organizam prisutan na određenom području; kada se utvrdi prisustvo karantinskih štetnih organizama u zaraženom području obilježenog područja uspostavljenog u cilju suzbijanja štetnog organizma (containment); utvrdi prisustvo karantinskih štetnih organizama u zaraženom području obilježenog područja na koje se primjenjuju mjere iskorjenjivanja za koje je potrebno osam ili više godina, tokom tih prvih osam godina. U tom slučaju navesti razlog za ne navođenje broja notifikacije u koloni 25. („Napomene”).
Kolona 23:	Navesti osjetljivost istraživanja kako je definisano Međunarodnim standardom za fitosanitarne mjere (ISPM 31). Vrijednost postignutog nivoa povjerenja u pogled u statusa “slobodno od” štetnog organizma izračunava se na osnovu pregleda (i/ili uzetih uzoraka) s obzirom na osjetljivost metode i zadatu prevalencu.
Kolona 24:	Navesti zadanu prevalencu na osnovu procjene vjerovatne stvarne prevalencije štetnog organizma na polju prije nadzora. Zadana prevalenca utvrđena je kao cilj nadzora i predstavlja kompromis koji osobe odgovorne za upravljanje rizikom prave između rizika prisustva štetnog organizma i resursa koji su dostupni za nadzor. Za nadzor za otkrivanje prisustva obično se postavlja vrijednost od 1 %.

773.

Na osnovu člana 170, stav 4 Zakona o bezbjednosti i interoperabilnosti željeznice („Sl. list CG“ br. 160/25) Agencija za željeznice donijela je

**PRAVILNIK
O DOSTUPNOSTI PODSISTEMA I BEZBJEDNOSNIH KOMPONENATA ŽIČARE ZA
PREVOZ LICA I PRAVILA O PROJEKTOVANJU, KONSTRUISANJU I STAVLJANJU U
UPOTREBU NOVIH ŽIČARA ZA PREVOZ LICA**

POGLAVLJE I

OPŠTE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim Pravilnikom propisuju se pravila za omogućavanje dostupnosti na tržištu i slobodno kretanje podsistema i bezbjednosnih komponenti za žičare, kao i pravila o projektovanju, konstruisanju i stavljanju u upotrebu novih žičara, obaveze privrednih subjekata, usaglašenost podsistema i bezbjednosnih komponenti, te prijavljivanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

Područje primjene

Član 2

Ovaj Pravilnik primjenjuje se na nove žičare za prevoz osoba, na izmjene žičara koje zahtijevaju novo odobrenje, kao i na podsisteme i bezbjednosne komponente za žičare.

Ovaj Pravilnik se ne primjenjuje na:

- (a) liftove obuhvaćene Direktivom 2014/33/EU tj. liftove koji se upotrebljavaju u objektima i namijenjeni su za prevoz:
  - osoba
  - osoba i tereta,
  - samo tereta, ako je nosač izveden tako da osoba može bez poteškoća ući u njega i ako je opremljen upravljačkim uređajima koji se nalaze u nosaču ili nadohvat ruke osobi u nosaču;
- (b) žičare koje su države članice klasifikovale kao istorijska, kulturna ili baštinska postrojenja, puštena u rad prije 1. januara 1986. godine i koja su i dalje u funkciji, a na kojima nije bilo značajnih izmjena u dizajnu ili konstrukciji;
- (c) postrojenja namijenjena poljoprivrednim ili šumarskim svrhama;
- (d) žičare za opsluživanje planinskih skloništa i kuća namijenjenih isključivo za prevoz robe ili posebno određenih osoba;
- (e) nepokretnu ili prenosivu opremu projektovanu isključivo za rekreaciju i zabavu, a ne kao sredstvo prevoza osoba;
- (f) rudarska postrojenja ili druga nepokretna industrijska postrojenja koja se koriste za industrijske aktivnosti;
- (g) postrojenja u kojima se korisnici ili vozila kreću po vodi.

Definicije

Član 3

Za potrebe ovog Pravilnika primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „žičara” je cijeli sistem postavljen na mjestu rada, koji čine infrastruktura i podsistemi, projektovan, izgrađen, sastavljen i pušten u rad sa ciljem prevoza osoba, pri čemu pogon omogućavaju užad postavljena duž trase;
2. „podsistem” je sistem naveden u Prilogu I ili njihova kombinacija namijenjena ugradnji u žičaru;

3. „infrastruktura” je objekat stanice ili objekat duž trase posebno projektovan za svaku žičaru i postavljen na mjestu rada, koji uzima u obzir plan i podatke sistema i potreban je za izgradnju i rad žičare, uključujući temelje;
4. „bezbjednosna komponenta” je svaka komponenta opreme ili uređaj namijenjen ugradnji u podsistem ili žičaru radi obezbjeđivanja bezbjednosne funkcije, čiji kvar ugrožava bezbjednost ili zdravlje putnika, tehničkog osoblja ili trećih lica;
5. „operativno-tehnički zahtjevi” su sve tehničke odredbe i mjere koje utiču na projektovanje i izgradnju, a potrebne su za obezbjeđivanje bezbjednog rada žičare;
6. „tehnički zahtjevi za održavanje” su sve tehničke odredbe i mjere koje utiču na projektovanje i izgradnju, a potrebne su za održavanje i namijenjene su obezbjeđivanju bezbjednog rada žičare;
7. „viseća žičara” je žičara kod koje su vozila okačena o jedno ili više užadi i pokreće ih jedno ili više užadi;
8. „vučnica” je žičara kod koje se putnici sa odgovarajućom opremom vuku duž pripremljene trase;
9. „uspinjača” je žičara kod koje se vozila vuku pomoću jednog ili više užadi duž trase koja može biti na tlu ili oslonjena na nepokretne konstrukcije;
10. „stavljanje na raspolaganje na tržištu” je svaka isporuka podsistema ili bezbjednosne komponente za distribuciju ili upotrebu na tržištu EU u okviru trgovinske djelatnosti, uz naknadu ili bez naknade;
11. „stavljanje na tržište” je prvo stavljanje na raspolaganje podsistema ili bezbjednosne komponente na tržištu EU;
12. „puštanje u rad” je početni rad žičare sa ciljem prevoza osoba;
13. „proizvođač” je svako fizičko ili pravno lice koje proizvodi podsistem ili bezbjednosnu komponentu ili naručuje njihovo projektovanje ili proizvodnju i stavlja ih na tržište pod svojim imenom ili robnom markom ili ih ugrađuje u žičaru;
14. „ovlašćeni zastupnik” je svako fizičko ili pravno lice sa poslovnim boravkom u EU koje je proizvođač pisanim putem ovlastio da u njegovo ime obavlja određene zadatke;
15. „uvoznik” je svako fizičko ili pravno lice sa poslovnim boravkom u EU koje podsistem ili bezbjednosnu komponentu iz treće zemlje stavlja na tržište EU;
16. „distributer” je svako fizičko ili pravno lice u lancu snabdijevanja, različito od proizvođača ili uvoznika, koje stavlja podsistem ili bezbjednosnu komponentu na raspolaganje na tržištu;
17. „privredni subjekt” je proizvođač, ovlašćeni zastupnik, uvoznik i distributer podsistema ili bezbjednosne komponente;
18. „tehnička specifikacija” je dokument kojim su propisani tehnički zahtjevi koje mora ispuniti žičara, infrastruktura, podsistem ili bezbjednosna komponenta;
19. „usaglašeni (usklađeni) standard” je evropski standard usvojen na osnovu zahtjeva Komisije EU za primjenu usklađenog zakonodavstva EU (definicija prema član 2. tački 1. podtački (c) Uredbe (EU) br. 1025/2012);
20. „akreditacija” je potvrđivanje od strane nacionalnoga akreditacijskog tijela da tijelo za ocjenu usaglašenosti zadovoljava zahtjeve utvrđene usaglašenim normama i, kad je to primjenjivo, neke druge dodatne zahtjeve, uključujući one utvrđene u odgovarajućim sektorskim programima za sprovođenje posebnih radnji na ocjeni usaglašenosti (definicija u član 2. tački 10. Uredbe (EZ) br. 765/2008);
21. „nacionalno akreditaciono tijelo” je nacionalno akreditacijsko tijelo u državi koje sprovodi akreditaciju sa ovlaštenjem koje mu je dala država (definicija u članu 2. tački 11. Uredbe (EZ) br. 765/2008);
22. „ocjenjivanje usaglašenosti” znači postupak kojim se utvrđuje da li su ispunjeni osnovni zahtjevi ovog Pravilnika koji se odnose na podsistem ili bezbjednosnu komponentu;

23. „tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti” znači tijelo koje obavlja aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti u vezi sa podsistemom ili bezbjednosnom komponentom, uključujući kalibraciju, ispitivanje, sertifikaciju i inspekciju;
24. „opoziv” znači svaka mjera usmjerena na postizanje vraćanja podsistema ili bezbjednosne komponente koji su već stavljeni na raspolaganje licu odgovornom za žičaru;
25. „povlačenje” znači svaka mjera usmjerena na sprječavanje da podsistem ili bezbjednosna komponenta u lancu snabdijevanja budu stavljeni na raspolaganje na tržištu.
26. „zakonodavstvo EU o usklađivanju” znači svako zakonodavstvo EU kojim se usklađuju - usaglašavaju uslovi za stavljanje proizvoda na tržište;
27. „oznaka CE” je oznaka kojom proizvođač označava da je podsistem ili bezbjednosna komponenta u skladu sa primjenjivim zahtjevima navedenim u zakonodavstvu Unije o usklađivanju-usaglašavanju kojim je predviđeno njeno stavljanje na tržište.

Stavljanje podsistema i bezbjednosnih komponenti na raspolaganje na tržištu

Član 4

Podsistemi i bezbjednosne komponente stavljaju se na raspolaganje na tržištu samo ako su u skladu sa ovim Pravilnikom.

Puštanje u upotrebu žičara

Član 5

Organ uprave nadležan za žičare, u skladu sa članom 9, preduzima sve odgovarajuće mjere radi utvrđivanja postupaka kojima se obezbjeđuje da se žičare puštaju u upotrebu samo ako su u skladu sa ovim Pravilnikom i ne predstavljaju prijetnju po zdravlje ili bezbjednost osoba ili imovine kada se pravilno ugrađuju, održavaju i koriste u skladu sa svojom namjenom.

Organ uprave nadležan za žičare u skladu sa članom 9 preduzima sve odgovarajuće mjere radi utvrđivanja postupaka kojima se obezbjeđuje da se podsistemi i bezbjednosne komponente ugrađuju u žičare samo pod uslovom da omogućavaju izgradnju žičara koje su u skladu sa ovim Pravilnikom i koje ne predstavljaju prijetnju po zdravlje ili bezbjednost osoba ili imovine kada se pravilno ugrađuju, održavaju i koriste u skladu sa svojom namjenom.

Za žičare koje su u skladu sa harmonizovanim standardima ili njihovim djelovima, na koje su upućivanja objavljena u Službenom listu Evropske unije (EN standardi), pretpostavlja se da su u skladu sa osnovnim zahtjevima navedenim u Prilogu II koji su obuhvaćeni tim standardima ili njihovim djelovima.

Ovaj Pravilnik ne utiče na pravo da Država utvrdi zahtjeve koje smatraju potrebnim kako bi se obezbijedilo da osobe, a naročito radnici, budu zaštićeni tokom upotrebe žičara, pod uslovom da to ne podrazumijeva izmjenu žičare na način koji nije obuhvaćen ovim Pravilnikom.

Osnovni zahtjevi

Član 6

Žičare i njihova infrastruktura, podsistemi i bezbjednosne komponente moraju ispunjavati osnovne zahtjeve navedene u Prilogu II koji se na njih primjenjuju.

Slobodno kretanje podsistema i bezbjednosnih komponenti

Član 7

Država ne smije zabranjivati, ograničavati niti sprječavati stavljanje na raspolaganje na tržištu podsistema i bezbjednosnih komponenti koji su u skladu sa ovim Pravilnikom.

Bezbjednosna analiza i bezbjednosni izvještaj za planirane žičare

Član 8

Ovlašćeno lice u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom sprovodi bezbjedonosnu analizu žičare ili nalaže sprovođenje takve analize.

Bezbjednosna analiza koju je potrebno sprovesti za svaku žičaru:

- (a) uzima u obzir sve predviđene načine rada;
- (b) obavlja se u skladu sa priznatom ili utvrđenom metodom;
- (c) uzima u obzir najnoviju tehnologiju i složenost predmetne žičare;
- (d) obezbjeđuje da se pri projektovanju i konfiguraciji žičare uzimaju u obzir lokalno okruženje i najnepovoljnije situacije kako bi se obezbijedili zadovoljavajući bezbjednosni uslovi;
- (e) obuhvata sve bezbjednosne aspekte žičare i njene spoljne faktore u kontekstu projektovanja, izgradnje i puštanja u upotrebu;
- (f) omogućava, na osnovu prethodnih iskustava, utvrđivanje rizika koji se mogu pojaviti tokom rada žičare.

Bezbjednosna analiza obuhvata i bezbjednosne uređaje i njihov uticaj na žičaru i povezane podsisteme koje oni pokreću kako bi bezbjednosni uređaji:

- (a) mogli reagovati na otkriveni početni kvar ili ispad tako da ili ostanu u stanju u kojem je bezbjednost zagarantovana ili nastave u nižem režimu rada ili se pouzdano zaustave;
- (b) bili rezervni i nadzirani; ili
- (c) bili takvi da se može procijeniti vjerovatnoća njihovog ispada, a njihovi efekti budu kvaliteta jednakog onome kod bezbjednosnih uređaja koji ispunjavaju kriterijume iz tačaka (a) i (b).

Bezbjednosna analiza koristi se za sastavljanje spiska rizika i opasnih situacija, za preporučivanje mjera predviđenih za rješavanje takvih rizika te za utvrđivanje spiska podsistema i bezbjednosnih komponenti koje treba ugraditi u žičaru.

Rezultat bezbjednosne analize uključuje se u bezbjednosni izvještaj.

Odobrenje žičara

Član 9

Nadležni organ uprave utvrđuje postupke za odobravanje izgradnje i puštanja u upotrebu žičara koje se nalaze na njenoj teritoriji.

Ovlašćeno lice odgovorno za žičaru u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, dostavlja bezbjednosni izvještaj iz člana 8, EU izjavu o usaglašenosti i ostale dokumente koji se odnose na usaglašenost podsistema i bezbjednosnih komponenti, kao i dokumentaciju o karakteristikama žičare, organu nadležnom za odobrenje žičare. Dokumentacija koja se odnosi na žičaru obuhvata i potrebne uslove, uključujući ograničenja rada, kao i sve pojedinosti o servisiranju, nadzoru, prilagođavanjima i održavanju žičare. Primjerak tih dokumenata čuva se uz žičaru.

U slučaju izmjena važnih karakteristika, podsistema ili bezbjednosnih komponenti postojećih žičara za koje se zahtijeva novo odobrenje prije puštanja u upotrebu, takve izmjene i njihove posljedice za žičaru u cjelini moraju ispunjavati osnovne zahtjeve navedene u Prilogu II.

Nadležni organi uprave ne smiju koristiti postupke iz stava 1 da bi, iz razloga povezanih sa aspektima obuhvaćenim ovim Pravilnikom, zabranili rad, ograničavali ili ometali izgradnju i puštanje u upotrebu žičara koje su u skladu sa ovim Pravilnikom i koje ne predstavljaju rizik za zdravlje ili bezbjednost osoba ili imovine kada se pravilno ugrađuju u skladu sa svojom namjenom.

Nadležni organi uprave ne smiju koristiti postupke iz stava 1 da bi zabranili, ograničavali ili ometali slobodno kretanje podsistema i bezbjednosnih komponenti koji su u skladu sa ovim Pravilnikom.

Rad žičara

Član 10

Organ uprave nadležan za žičare obezbjeđuje nastavak rada žičare samo ako ona ispunjava uslove navedene u bezbjednosnom izvještaju.

Ako organ uprave utvrdi da odobrena žičara koja se koristi u skladu sa svojom namjenom predstavlja prijetnju po zdravlje ili bezbjednost osoba ili imovine, preduzima sve sve odgovarajuće mjere kako bi ograničio uslove rada žičare ili zabranio njen rad.

POGLAVLJE II

OBAVEZE PRIVREDNIH SUBJEKATA

Obaveze proizvođača

Član 11

Kada svoje podsisteme ili bezbjednosne komponente stavljaju na tržište ili ih ugrađuju u žičaru, proizvođači obezbjeđuju da su ti podsystemi ili bezbjednosne komponente projektovani i proizvedeni u skladu sa osnovnim zahtjevima navedenim u Prilogu II.

Proizvođači podsystema ili bezbjednosnih komponenti izrađuju tehničku dokumentaciju navedenu u Prilogu VIII („tehnička dokumentacija”) i sprovode ili obezbjeđuju sprovođenje odgovarajućeg postupka ocjenjivanja usaglašenosti iz člana 18.

Kada je postupkom dokazana usaglašenost podsystema ili bezbjednosne komponente sa primjenjivim zahtjevima, proizvođači sastavljaju EU izjavu o usaglašenosti i stavljaju oznaku CE. Proizvođači čuvaju tehničku dokumentaciju i EU izjavu o usaglašenosti 30 godina nakon što su podsystem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište.

Proizvođači obezbjeđuju sprovođenje postupaka za očuvanje usaglašenosti serijske proizvodnje u skladu sa ovim Pravilnikom. Na odgovarajući način uzimaju se u obzir promjene u projektovanju ili karakteristikama podsystema ili bezbjednosne komponente, kao i promjene u harmonizovanim standardima ili drugim tehničkim specifikacijama koje su navedene u izjavi o usaglašenosti podsystema ili bezbjednosne komponente.

Ako to smatraju potrebnim s obzirom na rizike koje predstavljaju podsystem ili bezbjednosna komponenta, a radi zaštite zdravlja i bezbjednosti putnika, tehničkog osoblja i trećih lica, proizvođači ispituju uzorke podsystema ili bezbjednosnih komponenti stavljenih na raspolaganje na tržištu, istražuju i, po potrebi, vode knjigu pritužbi i registar neusaglašenih podsystema i bezbjednosnih komponenti i opoziva takvih podsystema i bezbjednosnih komponenti te o svakom takvom praćenju obavještavaju distributere.

Proizvođači obezbjeđuju da su na podsystemima ili bezbjednosnim komponentama koje su stavili na tržište označeni tip, serija ili serijski broj ili bilo koji drugi element koji omogućava njihovu identifikaciju.

Kada to ne dozvoljava veličina ili priroda podsystema ili bezbjednosne komponente, proizvođači obezbjeđuju da su tražene informacije navedene na ambalaži ili u dokumentu priloženom uz podsystem ili bezbjednosnu komponentu.

Proizvođači na podsystemu ili bezbjednosnoj komponenti navode svoje ime, registrovano trgovačko ime ili registrovani trgovački znak i adresu na kojoj se mogu kontaktirati ili, ako to nije moguće, na ambalaži ili u dokumentu priloženom uz podsystem ili bezbjednosnu komponentu. U adresi se navodi jedno mjesto na kojem je moguće stupiti u kontakt sa proizvođačem. Kontaktni podaci moraju biti na jeziku koji korisnici i organi za nadzor tržišta mogu lako razumjeti. Ako proizvođač navede internet stranicu, obezbjeđuje da su informacije na njoj dostupne i ažurirane.

Proizvođači obezbjeđuju da su uz podsystem ili bezbjednosnu komponentu priloženi primjerak EU izjave o usaglašenosti, kao i uputstva i bezbjednosne informacije na jeziku koji korisnici bez

poteškoća razumiju, a koji određuje Država. Ta uputstva i bezbjednosne informacije moraju biti jasne i razumljive.

Međutim, kada se veliki broj podsistema ili bezbjednosnih komponenti isporučuje jednom privrednom subjektu ili korisniku, uz odgovarajuću seriju ili pošiljku može se priložiti samo jedan primjerak EU izjave o usaglašenosti.

Proizvođači koji smatraju ili imaju razloga da sumnjaju da podsystem ili bezbjednosna komponenta koju su stavili na tržište nije u skladu sa ovim Pravilnikom odmah preduzimaju potrebne korektivne mjere kako bi podsystem ili bezbjednosnu komponentu uskladili ili, prema potrebi, povukli sa tržišta ili opozvali. Ako podsystem ili bezbjednosna komponenta predstavljaju rizik, proizvođači o tome odmah obavještavaju nadležne državne organe u kojima su podsystem ili bezbjednosnu komponentu stavili na raspolaganje na tržištu, navodeći detalje o neusaglašenosti i o svim preduzetim korektivnim mjerama.

Na obrazloženi zahtjev nadležnog nacionalnog organa proizvođači tom organu dostavljaju sve informacije i dokumentaciju potrebne za dokazivanje usaglašenosti podsistema ili bezbjednosne komponente sa ovim Pravilnikom, na jeziku koji taj organ može lako razumjeti. Te informacije i dokumentacija mogu se dostaviti u papirnom ili elektronskom obliku. Na zahtjev tog organa sarađuju sa njim u svakoj radnji preduzetoj radi otklanjanja rizika koje predstavljaju podsystemi ili bezbjednosne komponente koje su stavili na tržište.

Ovlašćeni zastupnici

Član 12

Proizvođač može na osnovu pisanog ovlašćenja imenovati ovlašćenog zastupnika.

Obaveze utvrđene u članu 11 stav 1 i obaveza izrade tehničke dokumentacije nijesu dio zadataka ovlašćenog zastupnika.

- (a) Ovlašćeni zastupnik obavlja zadatke navedene u ovlašćenju koje mu je dao proizvođač. Tim ovlašćenjem mora se omogućiti ovlašćenom zastupniku da najmanje:
  - (a) čuva EU izjavu o usaglašenosti i tehničku dokumentaciju na raspolaganju nacionalnim organima za nadzor tržišta tokom perioda od 30 godina nakon što su podsystem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište;
  - (b) na obrazloženi zahtjev nadležnog nacionalnog organa dostavi tom organu sve informacije i dokumentaciju potrebne za dokazivanje usaglašenosti podsistema ili bezbjednosne komponente;
  - (c) na zahtjev nadležnih nacionalnih organa sarađuje sa njima u svakoj radnji preduzetoj radi uklanjanja rizika koje predstavljaju podsystemi ili bezbjednosne komponente obuhvaćene ovlašćenjem ovlašćenog zastupnika.

Obaveze uvoznika

Član 13

Uvoznici stavljaju na tržište samo usaglašene podsysteme ili bezbjednosne komponente.

Prije stavljanja podsistema ili bezbjednosne komponente na tržište, uvoznici obezbjeđuju dokumentaciju da je proizvođač sproveo odgovarajući postupak ocjenjivanja usaglašenosti iz člana 18. Oni obezbjeđuju tehničku dokumentaciju koju je izradio proizvođač, da su podsystem ili bezbjednosna komponenta označeni oznakom CE i da su im priloženi primjerak EU izjave o usaglašenosti, uputstva i bezbjednosne informacije i, prema potrebi, drugi potrebni dokumenti, te da je proizvođač ispunio zahtjeve navedene u članu 11, stavovima 5 i 6.

Ako uvoznik smatra ili ima razloga sumnjati da podsystem ili bezbjednosna komponenta nijesu u skladu s primjenljivim bitnim zahtjevima navedenim u Prilogu II, ne smije staviti podsystem ili bezbjednosnu komponentu na tržište sve dok se ne sprovede njihovo usklađivanje. Ako podsystem ili bezbjednosna komponenta predstavljaju rizik, uvoznik o tome obavještava proizvođača i organe za nadzor tržišta.

Uvoznici na podsistemu ili bezbjednosnoj komponenti navode svoje ime, registrovani trgovački naziv ili registrovani žig i adresu na kojoj se mogu kontaktirati ili, ako to nije moguće, na ambalaži ili u dokumentu priloženom uz podsistem ili bezbjednosnu komponentu. Kontakt podaci su na jeziku koji korisnici i organi za nadzor tržišta bez poteškoća razumiju.

Ako uvoznik navede internet stranicu, obezbjeđuje da su informacije na njoj dostupne i ažurirane.

Uvoznici obezbjeđuju da su uz podsistem ili bezbjednosnu komponentu priložena uputstva i bezbjednosne informacije, na jeziku koji korisnici bez poteškoća razumiju, a koji određuje Država. Uvoznici obezbjeđuju, dok je podsistem ili bezbjednosna komponenta pod njihovom odgovornošću, da uslovi skladištenja ili prevoza ne ugrožavaju njihovu usaglašenost s primjenljivim bitnim zahtjevima navedenim u Prilogu II.

Ako to smatraju primjerenim s obzirom na rizike koje predstavljaju podsistem ili bezbjednosna komponenta, a kako bi zaštitili zdravlje i bezbjednost putnika, tehničkog osoblja i trećih strana, uvoznici ispituju uzorke podsistema ili bezbjednosne komponente stavljenih na raspolaganje na tržištu, istražuju i, ako je potrebno, vode knjigu pritužbi i registar neusaglašenih podsistema i bezbjednosnih komponenti i opoziva takvih podsistema i bezbjednosnih komponenti, te o svakom takvom praćenju obavještavaju distributere.

Uvoznici koji smatraju ili imaju razloga sumnjati da podsistem ili bezbjednosna komponenta koje su stavili na tržište nijesu u skladu sa ovim Pravilnikom, odmah preduzimaju potrebne korektivne mjere kako bi podsistem ili bezbjednosnu komponentu uskladili ili, prema potrebi, povukli s tržišta ili opozvali. Ako podsistem ili bezbjednosna komponenta predstavljaju rizik, uvoznici o tome odmah obavještavaju nadležne nacionalne organe posebno navodeći pojedinosti o neusaglašenosti i o svim preduzetim korektivnim mjerama.

Uvoznici tokom 30 godina nakon što su podsistem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište čuvaju primjerak EU izjave o usaglašenosti na raspolaganju organima za nadzor tržišta i osiguravaju da tehnička dokumentacija može tim organima biti stavljena na raspolaganje na njihov zahtjev.

Na obrazloženi zahtjev nadležnog nacionalnog organa, uvoznici tom organu dostavljaju sve informacije i dokumentaciju potrebne za dokazivanje usaglašenosti podsistema ili bezbjednosne komponente, na jeziku koji taj organ bez poteškoća razumije. Te informacije i dokumentaciju moguće je dostaviti u papirnom ili elektronskom obliku. Na zahtjev tog organa saraduju sa njim u svakoj radnji preduzetoj radi uklanjanja rizika koje predstavljaju podsistemi ili bezbjednosne komponente koje su stavili na tržište.

Obaveze distributera

Član 14

Kada stavljaju podsistem ili bezbjednosnu komponentu na raspolaganje na tržištu, distributeri djeluju s dužnom pažnjom u odnosu na zahtjeve ovog Pravilnika.

Prije nego što stave podsistem ili bezbjednosnu komponentu na raspolaganje na tržištu, distributeri provjeravaju da su podsistem ili bezbjednosna komponenta označeni oznakom CE i da su im priloženi primjerak EU izjave o usaglašenosti, uputstva i bezbjednosne informacije i, prema potrebi, drugi potrebni dokumenti, na jeziku koji korisnici bez poteškoća razumiju, a koji određuje predmetna država članica, te da su proizvođač i uvoznik ispunili zahtjeve navedene u članu 11, stavovima 5 i 6., odnosno članu 13 stav 3.

Ako distributer smatra ili ima razloga sumnjati da podsistem ili bezbjednosna komponenta nijesu u skladu s primjenljivim bitnim zahtjevima navedenim u Prilogu II, ne smije staviti podsistem ili bezbjednosnu komponentu na raspolaganje na tržištu sve dok se ne sprovede njihovo usklađivanje. Ako podsistem ili bezbjednosna komponenta predstavljaju rizik, distributer o tome obavještava proizvođača ili uvoznika, kao i organe za nadzor tržišta.

Distributeri obezbjeđuju, dok je podsistem ili bezbjednosna komponenta pod njihovom odgovornošću, da uslovi skladištenja ili prevoza ne ugrožavaju njihovu usaglašenost s primjenljivim bitnim zahtjevima navedenim u Prilogu II.

Distributeri koji smatraju ili imaju razloga sumnjati da podsistem ili bezbjednosna komponenta koje su stavili na raspolaganje na tržištu nijesu u skladu sa ovim Pravilnikom, preduzimaju potrebne korektivne mjere kako bi podsistem ili bezbjednosnu komponentu uskladili ili, prema potrebi, povukli s tržišta ili opozvali. Ako podsistem ili bezbjednosna komponenta predstavljaju rizik, distributeri o tome odmah obavještavaju nadležne nacionalne organe država članica u kojima su podsistem ili bezbjednosnu komponentu stavili na raspolaganje na tržištu, posebno navodeći pojedinosti o neusaglašenosti i o svim preduzetim korektivnim mjerama.

Na obrazloženi zahtjev nadležnog nacionalnog organa, distributer tom organu dostavlja sve informacije i dokumentaciju potrebne za dokazivanje usaglašenosti podsistema ili bezbjednosne komponente. Te informacije i dokumentaciju moguće je dostaviti u papirnom ili elektronskom obliku. Na zahtjev tog organa, distributeri s njim sarađuju u svakoj radnji preduzetoj radi uklanjanja rizika koje predstavljaju podsistemi ili bezbjednosne komponente koje su stavili na raspolaganje na tržištu.

Slučajevi u kojima se obaveze proizvođača primjenjuju na uvoznike i distributere

Član 15

Uvoznik ili distributer smatra se proizvođačem u skladu sa ovim Pravilnikom i podliježe obavezama proizvođača na osnovu člana 11 ako podsistem ili bezbjednosnu komponentu stavlja na tržište pod svojim imenom ili žigom ili kada preinačuje podsistem ili bezbjednosnu komponentu već stavljen na tržište na način koji može uticati na njihovu usaglašenost sa zahtjevima ovog Pravilnika.

Identifikacija privrednih subjekata

Član 16

Na zahtjev organa za nadzor tržišta privredni subjekti dostavljaju podatke o identitetu:

- (a) svakog privrednog subjekta koji im je isporučio podsistem ili bezbjednosnu komponentu;
- (b) svakog privrednog subjekta i svakog lica odgovornog za žičaru kome su oni isporučili podsistem ili bezbjednosnu komponentu.

Privredni subjekti moraju biti u mogućnosti da pruže informacije iz prethodnog stava tokom perioda od 30 godina nakon što im je ispučen podsistem ili bezbjednosna komponenta i tokom perioda od 30 godina nakon što su oni isporučili podsistem ili bezbjednosnu komponentu.

POGLAVLJE III

USAGLAŠENOST PODSISTEMA I BEZBJEDNOSNIH KOMPONENTI

Pretpostavka usaglašenosti podsistema i bezbjednosnih komponenti

Član 17

Za podsisteme i bezbjednosne komponente koji su u skladu sa usklađenim standardima ili njihovim djelovima, na koje su upućivanja objavljena u Službenom listu Evropske unije, pretpostavlja se da su u skladu sa osnovnim zahtjevima navedenim u Prilogu II koji su obuhvaćeni tim standardima ili njihovim djelovima.

Postupci ocjenjivanja usaglašenosti

Član 18

Prije stavljanja podsistema ili bezbjednosne komponente na tržište proizvođač upućuje podsistem ili bezbjednosnu komponentu na postupak ocjenjivanja usaglašenosti u skladu sa stavom 2.

Usaglašenost podsistema i bezbjednosnih komponenti ocjenjuje se jednim od sljedećih postupaka ocjenjivanja usaglašenosti, koji bira proizvođač:

- (a) EU ispitivanje tipa (modul B – proizvodni tip), navedeno u Prilogu III, kombinovano sa jednim od sljedećih:
  - i. usaglašenost sa tipom na osnovu obezbjeđenja kvaliteta procesa proizvodnje (modul D), navedena u Prilogu IV;
  - ii. usaglašenost sa tipom na osnovu provjere podsistema ili bezbjednosne komponente (modul F), navedena u Prilogu V;
- (b) usaglašenost na osnovu pojedinačne provjere (modul G), navedena u Prilogu VI;
- (c) usaglašenost na osnovu potpunog obezbjeđenja kvaliteta i ispitivanja dizajna (modul H1), navedena u Prilogu VII.

Zapisi i korespondencija koji se odnose na postupke ocjenjivanja usaglašenosti sastavljaju se na službenom jeziku države u kojoj prijavljeno tijelo koje sprovodi postupke iz stava 2 ima poslovni boravak ili na jeziku koji to tijelo prihvati.

EU izjava o usaglašenosti

Član 19

EU izjavom o usaglašenosti podsistema ili bezbjednosne komponente potvrđuje se da je dokazano ispunjavanje osnovnih zahtjeva navedenih u Prilogu II.

EU izjava o usaglašenosti ima strukturu obrasca navedenog u Prilogu IX, sadrži elemente određene u odgovarajućim modulima navedenim u prilogima od III do VII i redovno se ažurira, prilaže se podsistemu ili bezbjednosnoj komponenti i prevodi se na jezik ili jezike koje zahtijeva država u kojoj su podsystem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište ili stavljeni na raspolaganje na tržištu.

Ako se na podsystem ili bezbjednosnu komponentu primjenjuje više od jednog akta EU kojim se zahtijeva EU izjava o usaglašenosti, sastavlja se samo jedna EU izjava o usaglašenosti u vezi sa svim takvim aktima Unije. Navedena izjava sadrži identifikaciju odgovarajućih akata Unije, uključujući upućivanja na njihove objave.

Sastavljanjem EU izjave o usaglašenosti proizvođač preuzima odgovornost za usaglašenost podsistema ili bezbjednosne komponente sa zahtjevima utvrđenim u ovoj uredbi.

Opšta načela za oznaku CE

Član 20

Oznaka CE podliježe opštim načelima navedenim u članu 30 Uredbe (EZ) br. 765/2008.

Pravila i uslovi za stavljanje oznake CE

Član 21

Oznaka CE stavlja se na podsystem ili bezbjednosnu komponentu ili na njihovu pločicu sa podacima tako da bude vidljiva, čitljiva i neizbrisiva. Ako to nije moguće ili nije opravdano zbog same prirode podsistema ili bezbjednosne komponente, oznaka se stavlja na ambalažu i u priložene dokumente.

Oznaka CE stavlja se prije stavljanja podsistema ili bezbjednosne komponente na tržište.

Uz oznaku CE nalazi se identifikacioni broj prijavljenog tijela uključenog u fazu kontrole proizvodnje. Identifikacioni broj prijavljenog tijela stavlja samo tijelo ili, prema njegovim uputstvima, proizvođač ili njegov ovlašćeni zastupnik.

Nakon oznake CE i identifikacionog broja iz stava 3 može slijediti bilo koja druga oznaka kojom se označava poseban rizik ili upotreba.

Države se oslanjaju se na postojeće mehanizme kako bi osigurale pravilnu primjenu režima kojim se uređuje stavljanje oznake CE i preduzimaju potrebne mjere u slučaju nepravilne upotrebe te oznake.

POGLAVLJE IV

PRIJAVLJIVANJE TIJELA ZA OCJENJIVANJE USAGLAŠENOSTI

Prijavljivanje

Član 22

Država prijavljuju EU Komisiji i ostalim državama tijela koja su ovlašćena za sprovođenje zadataka ocjenjivanja usaglašenosti trećih strana na osnovu ovog Pravilnika.

Tijela koja sprovode prijavljivanje

Član 23

Država imenuje tijelo koje će biti notifikujući organ, i koji će biti odgovoran za uspostavljanje i sprovođenje neophodnih procedura za procjenu i prijavljivanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i praćenje prijavljenih tijela, uključujući usaglašenost sa članom 28.

Država može odlučiti da ocjenjivanje i praćenje iz stava 1 sprovodi nacionalno akreditaciono tijelo u smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008 i u skladu sa njom.

Kada tijelo koje sprovodi prijavljivanje delegira ili na neki drugi način povjeri ocjenjivanje, prijavljivanje ili praćenje iz stava 1 ovog člana tijelu koje nije organ javne uprave, to tijelo mora imati pravno lice i ispunjavati mutatis mutandis zahtjeve utvrđene u članu 24. Pored toga, mora imati uspostavljene aranžmane kojima se obezbjeđuje pokriće odgovornosti koje proizilaze iz njegovih aktivnosti.

Tijelo koje sprovodi prijavljivanje preuzima punu odgovornost za zadatke koje obavlja tijelo iz stava 3.

Zahtjevi u pogledu tijela koja sprovode prijavljivanje

Član 24

Tijelo koje sprovodi prijavljivanje osniva se tako da ne dolazi do sukoba interesa sa tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti.

Tijelo koje sprovodi prijavljivanje organizovano je i djeluje tako da štiti objektivnost i nepristrasnost svojih aktivnosti.

Tijelo koje sprovodi prijavljivanje organizovano je tako da svaku odluku koja se odnosi na prijavljivanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti donose nadležna lica različita od onih koja sprovode ocjenjivanje.

Tijelo koje sprovodi prijavljivanje ne nudi niti obavlja aktivnosti koje obavljaju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, niti usluge savjetovanja na tržišnoj ili konkurentskoj osnovi.

Tijelo koje sprovodi prijavljivanje štiti povjerljivost prikupljenih informacija.

Tijelo koje sprovodi prijavljivanje raspolaže dovoljnim brojem stručnog osoblja za pravilno sprovođenje svojih zadataka.

Obaveze obavještavanja za tijela koja sprovode prijavljivanje

Član 25

Država obavještava EU Komisiju o svojim postupcima za ocjenjivanje i prijavljivanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i o praćenju prijavljenih tijela, kao i o svim promjenama u vezi sa tim. Komisija obezbjeđuje da su te informacije javno dostupne.

Zahtjevi u pogledu prijavljenih tijela

Član 26

Za potrebe prijavljivanja, tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti mora ispunjavati zahtjeve utvrđene u stavovima od 2 do 11 ovog člana.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti osniva se u skladu sa nacionalnim pravom Države i ima pravni subjektivitet.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je tijelo koje ima svojstvo treće strane, nezavisno od organizacije ili podsistema ili bezbjednosne komponente koje ocjenjuje.

Tijelo koje je dio privrednog udruženja ili strukovnog saveza te predstavlja preduzeća uključena u projektovanje, proizvodnju, nabavku, sastavljanje, upotrebu ili održavanje podsistema ili bezbjednosnih komponenti koje ocjenjuje, može se smatrati takvim tijelom pod uslovom da je dokazana njegova nezavisnost i nepostojanje bilo kakvog sukoba interesa.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti, njegovo visoko rukovodstvo i osoblje odgovorno za sprovođenje zadataka ocjenjivanja usaglašenosti ne smiju biti projektant, proizvođač, dobavljač, ugrađivač, kupac, vlasnik, korisnik ili održavalac podsistema ili bezbjednosnih komponenti koje ocjenjuju, kao ni zastupnik bilo koje od tih strana. To ne isključuje upotrebu ocijenjenih podsistema ili bezbjednosnih komponenti potrebnih za rad tijela za ocjenjivanje usaglašenosti ili upotrebu takvih podsistema ili bezbjednosnih komponenti u lične svrhe.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti, njegovo visoko rukovodstvo i osoblje odgovorno za sprovođenje zadataka ocjenjivanja usaglašenosti ne smiju biti direktno uključeni u projektovanje, proizvodnju ili sastavljanje, stavljanje na tržište, ugradnju, upotrebu ili održavanje tih podsistema ili bezbjednosnih komponenti, niti zastupati strane uključene u navedene aktivnosti. Ne smiju učestvovati ni u kakvoj aktivnosti koja može biti u sukobu s nezavisnošću njihove procjene ili poštenjem u odnosu na aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti za koje su prijavljeni. To se naročito odnosi na savjetodavne usluge.

Tijela za ocjenjivanje usaglašenosti obezbjeđuju da aktivnosti njihovih društava kćerki ili podizvođača ne utiču na povjerljivost, objektivnost ili nepristrasnost njihovih aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti.

Tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i njihovo osoblje sprovode aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti na najvišem nivou profesionalnosti i potrebne tehničke stručnosti u određenoj oblasti, te su oslobođeni svih pritisaka i podsticaja, naročito finansijskih, koji bi mogli uticati na njihovu procjenu ili rezultate njihovih aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti, posebno u vezi s licima ili grupama lica zainteresovanim za rezultate tih aktivnosti.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u stanju da obavlja sve zadatke ocjenjivanja usaglašenosti koji su mu dodijeljeni na osnovu priloga od III do VII i za koje je bilo prijavljeno, bez obzira na to obavlja li te zadatke samo ili se ti zadaci obavljaju u njegovo ime i pod njegovom odgovornošću.

U svakom trenutku, za svaki postupak ocjenjivanja usaglašenosti i za svaku kategoriju podsistema ili bezbjednosne komponente za koje je prijavljeno, tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti raspolaže potrebnim:

- (a) osobljem s tehničkim znanjem te dovoljnim i primjerenim iskustvom za obavljanje zadataka ocjenjivanja usaglašenosti;
- (b) opisima postupaka u skladu s kojima sprovodi ocjenjivanje usaglašenosti, koji osiguravaju transparentnost i mogućnost ponavljanja tih postupaka. Ima definisane odgovarajuće politike i postupke kojima se pravi razlika između zadataka koje sprovodi kao prijavljeno tijelo i drugih aktivnosti;
- (c) postupcima za obavljanje aktivnosti koji u obzir uzimaju veličinu preduzeća, sektor u kojem djeluje, njegovu strukturu, stepen složenosti tehnologije podsistema ili bezbjednosne komponente o kojima je riječ i masovni ili serijski karakter procesa proizvodnje.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima sredstva potrebna za ispravno obavljanje tehničkih i administrativnih zadataka povezanih s aktivnostima ocjenjivanja usaglašenosti na prikladan način, te ima pristup svoj potrebnoj opremi ili postrojenjima.

Osoblje odgovorno za sprovođenje zadataka ocjenjivanja usaglašenosti posjeduje:

- (a) dobro tehničko i stručno osposobljavanje kojim su obuhvaćene sve aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti za koje je tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti bilo prijavljeno;

- (b) zadovoljavajuće poznavanje zahtjeva u vezi s ocjenjivanjima koja sprovodi i odgovarajuće ovlaštenje za sprovođenje tih ocjenjivanja;
- (c) odgovarajuće poznavanje i razumijevanje bitnih zahtjeva navedenih u Prilogu II, važećih harmonizovanih standarda i odgovarajućih odredbi zakonodavstva EU o usklađivanju, te nacionalnog zakonodavstva;
- (d) sposobnost potrebnu za sastavljanje sertifikata, vođenje evidencija i pripremu izvještaja kojima se dokazuje da su ocjenjivanja sprovedena.

Zagarantovana je nepristrasnost tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, njegovog visokog rukovodstva i osoblja odgovornog za sprovođenje zadataka ocjenjivanja usaglašenosti. Naknada za rad visokog rukovodstva i osoblja odgovornog za sprovođenje zadataka ocjenjivanja usaglašenosti u nadležnosti tijela za ocjenjivanje usaglašenosti ne zavisi od broja sprovedenih ocjenjivanja niti od njihovih rezultata.

Tijela za ocjenjivanje usaglašenosti sklapaju osiguranje od odgovornosti, osim ako je odgovornost preuzela Država u skladu s nacionalnim pravom ili je sama Država direktno odgovorna za ocjenjivanje usaglašenosti.

Osoblje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti čuva poslovnu tajnu koja se odnosi na sve informacije prikupljene pri sprovođenju svojih zadataka u skladu s priložima od III do VII ili bilo kojom sprovedbenom odredbom nacionalnog prava, osim u odnosu na nadležne organe države u kojoj se sprovode njegove aktivnosti. Vlasnička prava su zaštićena.

Tijela za ocjenjivanje usaglašenosti učestvuju u relevantnim aktivnostima standardizacije i aktivnostima koordinacione grupe prijavljenih tijela osnovane u skladu s ovim Pravilnikom, ili obezbjeđuju da je njihovo osoblje odgovorno za sprovođenje zadataka ocjenjivanja usaglašenosti informisano o tim aktivnostima, te kao opšte smjernice primjenjuju administrativne odluke i dokumente nastale kao rezultat rada te grupe.

Pretpostavka usaglašenosti prijavljenih tijela

Član 27

Ako tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti dokaže da ispunjava kriterijume utvrđene u relevantnim usklađenim standardima ili njihovim djelovima, na koje su upućivanja objavljena u Službenom listu Evropske unije, smatra se da je u skladu sa zahtjevima navedenim u članu 26 u mjeri u kojoj važeći usklađeni standardi obuhvataju te zahtjeve.

Zavisna društva prijavljenih tijela i ugovaranje poslova sa podizvođačima

Član 28

Ako prijavljeno tijelo za određene zadatke u vezi s ocjenjivanjem usaglašenosti sklapa ugovor s podizvođačima ili ih prenosi na društvo kćerku, ono osigurava da podizvođač ili društvo kćerka ispunjavaju zahtjeve navedene u članu 26 i o tome obavještavaju tijelo koje sprovodi prijavljivanje. Prijavljena tijela preuzimaju punu odgovornost za zadatke koje obavljaju podizvođači ili društva kćerke, bez obzira na njihovo sjedište.

Aktivnosti se mogu ugovoriti s podizvođačem ili ih može sprovoditi društvo kćerka samo ako je klijent s tim saglasan.

Prijavljeno tijelo čuva na raspolaganju tijelu koje sprovodi prijavljivanje odgovarajuće dokumente koji se odnose na ocjenjivanje osposobljenosti podizvođača ili društva kćerke i poslova koje obavljaju u skladu s priložima od III do VII.

Zahtjev za prijavu

Član 29

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti podnosi zahtjev za prijavu tijelu koje sprovodi prijavljivanje države u kojoj ima sjedište.

Uz zahtjev se prilaže opis aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti, modul ili moduli za ocjenjivanje usaglašenosti, kao i podsistem ili bezbjednosna komponenta ili podsystemi ili bezbjednosne komponente za koje to tijelo tvrdi da je nadležno, kao i potvrda o akreditaciji, ako postoji, koju je izdalo nacionalno akreditaciono tijelo i kojom se potvrđuje da tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ispunjava zahtjeve utvrđene u članu 26.

Ako predmetno tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ne može dostaviti potvrdu o akreditaciji, ono tijelu koje sprovodi prijavljivanje dostavlja sve dokumente potrebne za provjeru, priznavanje i redovno praćenje njegove usaglašenosti sa zahtjevima utvrđenim u članu 26.

Postupak prijavljivanja

Član 30

Tijela koja sprovode prijavljivanje mogu prijaviti samo ona tijela za ocjenjivanje usaglašenosti koja ispunjavaju zahtjeve utvrđene u članu 26.

Ona obavještavaju EU Komisiju i ostale države članice putem alata za elektronsko prijavljivanje koji je razvila i kojim upravlja Komisija.

Prijava obuhvata sve pojedinosti o aktivnostima ocjenjivanja usaglašenosti, modulu ili modulima za ocjenjivanje usaglašenosti, podsistemu ili bezbjednosnoj komponenti ili podsystemima ili bezbjednosnim komponentama na koje se odnosi, kao i odgovarajuću potvrdu o stručnosti.

Ako se prijavljivanje ne zasniva na potvrdi o akreditaciji iz člana 29 stav 2, tijelo koje sprovodi prijavljivanje dostavlja Komisiji i ostalim državama dokumente kojima se potvrđuje stručnost tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i mjere koje su na snazi kako bi se obezbijedilo da će se to tijelo redovno pratiti i da će nastaviti da ispunjava zahtjeve utvrđene u članu 26.

Predmetno tijelo može obavljati aktivnosti prijavljenog tijela samo ako Komisija ili druge države članice ne ulože prigovor u roku od dvije nedjelje od prijavljivanja u slučaju korišćenja potvrde o akreditaciji, odnosno u roku od dva mjeseca ako se akreditacija ne koristi.

Samo takvo tijelo smatra se prijavljenim tijelom za potrebe ovog Pravilnika.

Tijelo koje sprovodi prijavljivanje obavještava Komisiju i ostale države članice o svim naknadnim relevantnim izmjenama u vezi sa prijavljivanjem.

Identifikacioni brojevi i spisak prijavljenih tijela

Član 31

EU Komisija prijavljenom tijelu dodjeljuje identifikacioni broj.

Dodjeljuje se jedan broj čak i kada je tijelo prijavljeno u skladu sa različitim aktima Unije.

Komisija objavljuje spisak tijela prijavljenih na osnovu ove uredbe, uključujući identifikacione brojeve koji su im dodijeljeni i aktivnosti za koje su prijavljena.

Komisija obezbjeđuje da se taj spisak redovno ažurira.

Izmjene u prijavama

Član 32

Ako tijelo koje sprovodi prijavljivanje utvrdi ili bude obaviješteno da prijavljeno tijelo više ne ispunjava zahtjeve utvrđene u članu 26 ili da ne ispunjava svoje obaveze, ono prema potrebi ograničava, suspenduje ili povlači prijavu, u zavisnosti od težine neispunjavanja tih zahtjeva ili obaveza. O tome odmah obavještava Komisiju i ostale države članice.

U slučaju ograničenja, suspenzije ili povlačenja prijave ili ako je prijavljeno tijelo prestalo sa radom, država koja sprovodi prijavljivanje preduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala da predmete tog tijela obradi drugo prijavljeno tijelo ili da oni na zahtjev budu dostupni tijelima koja sprovode prijavljivanje i tijelima za nadzor tržišta.

Osporavanje stručnosti prijavljenih tijela

Član 33

Komisija ispituje sve slučajeve u kojima sumnja ili je upozorena na sumnju u stručnost prijavljenog tijela ili njegovo kontinuirano ispunjavanje zahtjeva i obaveza koje je preuzelo.

Država koja sprovodi prijavljivanje, na zahtjev Komisije, dostavlja sve informacije koje se odnose na osnov za prijavljivanje ili održavanje stručnosti tog prijavljenog tijela.

Komisija obezbjeđuje da se sa svim osjetljivim informacijama dobijenim tokom njenog ispitivanja postupa povjerljivo.

Ako Komisija utvrdi da prijavljeno tijelo ne ispunjava ili više ne ispunjava zahtjeve za prijavljivanje, donosi sprovedbeni akt kojim zahtijeva od države članice koja sprovodi prijavljivanje da preduzme potrebne korektivne mjere, uključujući, prema potrebi, i povlačenje prijave.

Taj sprovedbeni akt donosi se u skladu sa savjetodavnim postupkom iz člana 44 stav 2.

Operativne obaveze prijavljenih tijela

Član 34

Prijavljena tijela sprovode ocjenjivanje usaglašenosti u skladu sa postupcima ocjenjivanja usaglašenosti predviđenim u prilogima od III do VII.

Ocjenjivanja usaglašenosti sprovode se srazmjerno tako da se izbjegne nepotrebno opterećenje privrednih subjekata.

Tijela za ocjenjivanje usaglašenosti obavljaju svoje aktivnosti uzimajući u obzir veličinu preduzeća, sektor u kojem posluje, njegovu strukturu, stepen složenosti tehnologije podsistema ili bezbjednosne komponente o kojima je riječ i masovni ili serijski karakter proizvodnog procesa. Pri tome se poštuje stepen strogosti i nivo zaštite koji su potrebni za usaglašenost podsistema ili bezbjednosne komponente sa ovim Pravilnikom.

Ako prijavljeno tijelo utvrdi da proizvođač ne ispunjava osnovne zahtjeve navedene u Prilogu II ili odgovarajuće usklađene standarde ili tehničke specifikacije, zahtijeva od proizvođača da preduzme odgovarajuće korektivne mjere i ne izdaje potvrdu ili odluku o odobrenju.

Ako tokom praćenja usaglašenosti nakon izdavanja potvrde ili odluke o odobrenju prijavljeno tijelo utvrdi da podsistem ili bezbjednosna komponenta više nijesu usaglašeni, zahtijeva od proizvođača da preduzme odgovarajuće korektivne mjere i, prema potrebi, suspenduje ili povlači potvrdu ili odluku o odobrenju.

Ako korektivne mjere nijesu preduzete ili nemaju potreban efekat, prijavljeno tijelo, prema potrebi, ograničava, suspenduje ili povlači potvrdu ili odluku o odobrenju.

Žalba na odluke prijavljenih tijela

Član 35

Prijavljena tijela obezbjeđuju dostupnost postupka žalbe na svoje odluke.

Obaveza obavještavanja prijavljenih tijela

Član 36

Prijavljena tijela obavještavaju tijelo koje sprovodi prijavljivanje o sljedećem:

- (a) svakom odbijanju, ograničenju, suspenziji ili povlačenju potvrde ili odluke o odobrenju;
- (b) svim okolnostima koje utiču na obim ili uslove prijavljivanja;
- (c) svim zahtjevima za dostavljanje informacija koje su primili od tijela za nadzor tržišta u vezi sa aktivnostima ocjenjivanja usaglašenosti;
- (d) na zahtjev, o aktivnostima ocjenjivanja usaglašenosti sprovedenim u okviru njihove prijave i o svakoj drugoj sprovedenoj aktivnosti, uključujući prekogranične aktivnosti i ugovore sa podizvođačima.

Prijavljena tijela obezbjeđuju drugim tijelima prijavljenim u skladu sa ovim Pravilnikom, koja sprovode slične aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti i obuhvataju iste podsisteme ili bezbjednosne

komponente, relevantne informacije o pitanjima koja se odnose na negativne, a na zahtjev i pozitivne rezultate ocjenjivanja usaglašenosti.

Razmjena iskustava

Član 37

Komisija organizuje razmjenu iskustava između nacionalnih tijela država članica koja su odgovorna za politiku prijavljivanja.

Koordinacija prijavljenih tijela

Član 38

Komisija obezbjeđuje odgovarajuću koordinaciju i saradnju između tijela prijavljenih u skladu sa ovom uredbom, kao i pravilno upravljanje u okviru koordinacione grupe prijavljenih tijela za žičare.

Prijavljena tijela učestvuju u radu te grupe, neposredno ili putem imenovanih predstavnika.

POGLAVLJE V

NADZOR TRŽIŠTA UNIJE, KONTROLA PODSISTEMA I BEZBJEDNOSNIH KOMPONENTI KOJI ULAZE NA TRŽIŠTE UNIJE I ZAŠTITNI POSTUPAK UNIJE

Nadzor tržišta Unije i kontrola podсистema i bezbjednosnih komponenti koji ulaze na tržište Unije

Član 39

Član 15 stav 3 i članovi od 16 do 29 Uredbe (EZ) br. 765/2008 primjenjuju se na podсистeme i bezbjednosne komponente.

Postupak na nacionalnom nivou u slučaju podсистema ili bezbjednosnih komponenti koji predstavljaju rizik

Član 40

Ako organi za nadzor tržišta Države imaju dovoljno razloga da vjeruju da podсистem ili bezbjednosna komponenta obuhvaćeni ovim Pravilnikom predstavljaju rizik za zdravlje ili bezbjednost lica ili za imovinu, oni ocjenjuju da li navedeni podсистem ili bezbjednosna komponenta ispunjavaju sve relevantne zahtjeve utvrđene ovim Pravilnikom. Relevantni privredni subjekti prema potrebi sarađuju sa organima za nadzor tržišta u tu svrhu.

Ako tokom ocjenjivanja iz stava 1 ovog člana organi za nadzor tržišta utvrde da podсистem ili bezbjednosna komponenta nijesu u skladu sa zahtjevima utvrđenim ovim Pravilnikom oni bez odlaganja zahtijevaju da relevantni privredni subjekt sprovede sve odgovarajuće korektivne mjere kako bi podсистem ili bezbjednosnu komponentu uskladio sa tim zahtjevima, povukao podсистem ili bezbjednosnu komponentu sa tržišta ili ih opozvao u razumnom roku koji propišu i koji je primjeren prirodi rizika.

Organi za nadzor tržišta o tome obavještavaju relevantno prijavljeno tijelo.

Na mjere iz stava 2 primjenjuje se član 21 Uredbe (EZ) br. 765/2008.

Ako organi za nadzor tržišta smatraju da se neusklađenost ne odnosi samo na njihovu državnu teritoriju, o rezultatima ocjenjivanja i mjerama koje zahtijevaju od privrednog subjekta obavještavaju Komisiju i druge države članice.

Privredni subjekt obezbjeđuje sprovođenje svih odgovarajućih korektivnih mjera u pogledu svih podсистema i bezbjednosnih komponenti koje je stavio na raspolaganje na tržištu širom Unije.

Ako relevantni privredni subjekt ne sprovede odgovarajuće korektivne mjere u roku iz stava 2, organi za nadzor tržišta preduzimaju sve odgovarajuće privremene mjere kako bi zabranili ili ograničili stavljanje na raspolaganje podсистema ili bezbjednosne komponente na svojim nacionalnim tržištima, povukli podсистem ili bezbjednosnu komponentu sa tržišta ili ih opozvali.

Organi za nadzor tržišta o tim mjerama bez odlaganja obavještavaju Komisiju i druge države članice.

Informacije iz stava 7 i 8 obuhvataju sve dostupne pojedinosti, posebno podatke potrebne za identifikaciju podsistema ili bezbjednosne komponente koji nijesu u skladu sa zahtjevima, porijeklo podsistema ili bezbjednosne komponente, vrstu navodne neusklađenosti i povezanog rizika, vrstu i trajanje preduzetih nacionalnih mjera, kao i argumente relevantnog privrednog subjekta. Organi za nadzor tržišta posebno navode da li je neusklađenost posljedica jednog od sljedećih uzroka:

- (a) podsistem ili bezbjednosna komponenta ne ispunjavaju zahtjeve koji se odnose na zdravlje ili bezbjednost lica ili zaštitu imovine; ili
- (b) postoje nedostaci u usklađenim standardima iz člana 17 u vezi sa pretpostavkom usklađenosti.

Države članice, osim države članice koja je pokrenula postupak u skladu sa ovim članom, bez odlaganja obavještavaju Komisiju i druge države članice o svim donesenim mjerama i o svim dodatnim informacijama koje su im na raspolaganju u vezi sa neusklađenošću predmetnog podsistema ili bezbjednosne komponente te, u slučaju neslaganja sa donesenom nacionalnom mjerom, o svojim prigovorima.

Ako u roku od tri mjeseca od prijema informacija iz stava 8 nijedna država članica niti Komisija nijesu podnijele prigovor u vezi sa privremenom mjerom koju je preduzela država članica, ta mjera smatra se opravdanom.

Države članice obezbjeđuju da se bez odlaganja preduzmu odgovarajuće restriktivne mjere, kao što je povlačenje podsistema ili bezbjednosne komponente sa tržišta, koje se odnose na predmetni podsistem ili bezbjednosnu komponentu.

Zaštitni postupak Unije

Član 41

Ako se nakon završetka postupka iz člana 40 stavova 6, 7 i 8 podnesu prigovori na mjeru koju je preduzela država članica ili ako Komisija smatra da je nacionalna mjera u suprotnosti sa zakonodavstvom Unije, Komisija bez odlaganja započinje konsultacije sa državama članicama i relevantnim privrednim subjektom ili subjektima i ocjenjuje nacionalnu mjeru.

Na osnovu rezultata te ocjene Komisija donosi sprovedbeni akt kojim utvrđuje da li je nacionalna mjera opravdana ili ne.

Komisija svoju odluku upućuje svim državama članicama i odmah je saopštava njima i relevantnom privrednom subjektu ili subjektima.

Ako se nacionalna mjera smatra opravdanom, sve države članice preduzimaju potrebne mjere kako bi obezbijedile povlačenje neusklađenog podsistema ili bezbjednosne komponente sa svog tržišta i o tome obavještavaju Komisiju. Ako se nacionalna mjera smatra neopravdanom, predmetna država članica povlači tu mjeru.

Ako se nacionalna mjera smatra opravdanom i ako se neusklađenost podsistema ili bezbjednosne komponente pripisuje nedostacima usklađenih standarda iz člana 40 stav 9 tačka (b) ovog Pravilnika, Komisija primjenjuje postupak iz člana 11 Uredbe (EU) br. 1025/2012.

Usklađeni podsistemi ili bezbjednosne komponente koji predstavljaju rizik

Član 42

Ako nakon sprovedene ocjene u skladu sa članom 40 stav 1 do 4 država članica utvrdi da, iako je u skladu sa ovim Pravilnikom podsistem ili bezbjednosna komponenta predstavlja rizik za zdravlje ili bezbjednost lica ili za imovinu, ona zahtijeva od relevantnog privrednog subjekta da preduzme sve odgovarajuće mjere kako bi obezbijedio da predmetni podsistem ili bezbjednosna komponenta, nakon što su stavljeni na tržište, više ne predstavljaju taj rizik, da povuče podsistem ili bezbjednosnu komponentu sa tržišta ili da ih opozove u razumnom roku koji propiše i koji je srazmjern prirodi rizika.

Privredni subjekt obezbjeđuje sprovođenje korektivnih mjera u pogledu svih predmetnih podsistema ili bezbjednosnih komponenti koje je stavio na raspolaganje na tržištu širom Unije.

Država članica odmah obavještava Komisiju i ostale države članice. Te informacije uključuju sve dostupne pojedinosti, posebno podatke koji su potrebni za utvrđivanje predmetnog podsistema ili bezbjednosne komponente, porijeklo i lanac snabdijevanja podsistema ili bezbjednosne komponente, prirodu uključenog rizika, kao i prirodu i trajanje preduzetih nacionalnih mjera.

Komisija bez odlaganja započinje konsultacije sa državama članicama i relevantnim privrednim subjektom ili subjektima i procjenjuje preduzete nacionalne mjere. Na osnovu rezultata te ocjene Komisija putem sprovedbenih akata donosi odluku o tome da li je nacionalna mjera opravdana ili ne i prema potrebi predlaže odgovarajuće mjere.

Sprovedbeni akti iz stave 4 donose se u skladu sa postupkom ocjenjivanja iz člana 44 stav 3.

Iz opravdanih krajnje hitnih razloga koji se odnose na zaštitu zdravlja i bezbjednosti lica Komisija, u skladu sa postupkom iz člana 44 stav 4, donosi sprovedbene akte koji se odmah primjenjuju.

Komisija svoju odluku upućuje svim državama članicama i odmah je saopštava njima i relevantnom privrednom subjektu ili subjektima.

Formalna neusklađenost

Član 43

Ne dovodeći u pitanje član 40, država članica od privrednog subjekta zahtijeva da otkloni neusklađenost ako utvrdi jedno od sljedećeg:

- (a) CE oznaka stavljena je tako da se krši član 30 Uredbe (EZ) br. 765/2008 ili član 21 ovog Pravilnika;
- (b) CE oznaka nije stavljena;
- (c) identifikacioni broj prijavljenog tijela uključenog u fazu kontrole proizvodnje stavljen je tako da se krši član 21 ili nije stavljen;
- (d) EU izjava o usklađenosti nije priložena podsistemu ili bezbjednosnoj komponenti;
- (e) EU izjava o usklađenosti nije sastavljena;
- (f) EU izjava o usklađenosti nije pravilno sastavljena;
- (g) tehnička dokumentacija nije dostupna ili nije potpuna;
- (h) informacije iz člana 11 stav 6 ili člana 13 stav 3 nedostaju, netačne su ili nepotpune;
- (i) nije ispunjen neki drugi administrativni zahtjev iz člana 11 ili člana 13.

Ako se neusklađenost iz stava 1 nastavi, predmetna država članica preduzima sve odgovarajuće mjere kako bi ograničila ili zabranila stavljanje podsistema ili bezbjednosne komponente na raspolaganje na tržištu ili kako bi obezbijedila njihov opoziv ili povlačenje sa tržišta.

POGLAVLJE VI

POSTUPAK ODBORA, PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Postupak odbora

Član 44

Komisija pomaže odbor za žičare. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

Pri upućivanju na ovaj stav primjenjuje se član 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Pri upućivanju na ovaj stav primjenjuje se član 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Pri upućivanju na ovaj stav primjenjuje se član 8. Uredbe (EU) br. 182/2011 u vezi sa njegovim članom 5.

Komisija se sa odborom savjetuje o svim pitanjima za koja se na osnovu Uredbe (EU) br. 1025/2012 ili bilo kojeg drugog zakonodavstva Unije zahtijeva savjetovanje sa sektorskim stručnjacima.

Odbor nadalje može ispitati bilo koje pitanje koje se tiče primjene ovog Pravilnika, a koje u skladu sa njegovim poslovnikom postavi njegov predsjednik ili predstavnik države članice.

Sankcije

Član 45

Država utvrđuje pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenja, od strane privrednih subjekata, odredaba ovog Pravilnika i nacionalnog zakonodavstva donesenog na osnovu ovog Pravilnika. Navedena pravila mogu obuhvatiti kaznene sankcije za teška kršenja.

Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće te se mogu povećati ako je dotični privredni subjekt u prošlosti počinio slično kršenje ovog Pravilnika.

Države članice obavještavaju Komisiju o navedenim pravilima koja su stavljena na tržište do 21. marta 2018. godine, te je bez odlaganja obavještavaju o svim njihovim daljim izmjenama.

Države članice preduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale sprovođenje svojih pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenja odredaba ovog Pravilnika od strane privrednih subjekata.

Prelazne odredbe

Član 46

Država ne sprečava stavljanje na raspolaganje na tržištu podsistema ili bezbjedonosnih komponenti obuhvaćenih Direktivom 2000/9/EZ koji su u skladu sa tom direktivom i koji su stavljeni na tržište prije 21. aprila 2018.

Država ne sprečava puštanje u upotrebu žičara obuhvaćenih Direktivom 2000/9/EZ koje su u skladu sa tom direktivom i koje su postavljene prije 21. aprila 2018. godine.

Za sigurnosne komponente potvrde i odluke o odobrenju izdate u skladu sa Direktivom 2000/9/EZ važe u skladu sa ovim Pravilnikom.

Član 47

Odredbe ovog Pravilnika definisane u članovima 22, 25, 30, 31, 32 i 33 primjenjuju se ulaskom Crne Gore u Evropsku uniju.

Član 48

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaju da važe članovi Pravilnika o uslovima za žičare za prevoz lica („Sl. list CG“ br. 38/19):

- Poglavlje IV. Ocjena usaglašenosti bezbjedonosnih komponenti – članovi 42, 43, 44, 45 i 46;
- Član 67;
- Prilog 1 i
- obrazac 1.

Broj: 1-17/26

Podgorica, 20. marta 2026. godine

Predsjednik Savjeta Agencije,
Lazar Miljanić, s.r.

PRILOG I

PODSISTEMI

Žičare se dijele na infrastrukturu i podsisteme navedene u nastavku:

1. Užad i užetni spojevi
2. Pogoni i kočnice
3. Mehanički uređaji:
  - 3.1. Zatezni uređaji za užad
  - 3.2. Mehanički uređaji u stanicama
  - 3.3. Mehanička oprema trase
4. Vozila:
  - 4.1. Kabine, sjedišta ili vučni uređaji
  - 4.2. Ovjes (vješaljke)
  - 4.3. Vozna kolica
  - 4.4. Stezaljke
5. Elektrotehnički uređaji:
  - 5.1. Uređaji za praćenje, kontrolni i bezbjednosni uređaji
  - 5.2. Komunikaciona i informatička oprema
  - 5.3. Oprema za zaštitu od groma
6. Spasilačka oprema:
  - 6.1. Fiksna spasilačka oprema
  - 6.2. Prenosiva spasilačka oprema

PRIOLOG II

BITNI ZAHTJEVI

1. Svrha

U ovom Prilogu utvrđuju se bitni zahtjevi, uključujući tehničke zahtjeve za održavanje i operativno-tehničke zahtjeve, koji se primjenjuju na projektovanje, izgradnju i puštanje u upotrebu žičara i koji se primjenjuju na podsisteme i bezbjednosne komponente.

2. Opšti zahtjevi

2.1. Bezbjednost lica

Bezbjednost putnika, tehničkog osoblja i trećih strana osnovni je zahtjev pri projektovanju, izgradnji i radu žičara.

2.2. Bezbjednosna načela

Sve žičare se projektuju, njima se upravlja i servisiraju se u skladu sa sljedećim načelima, koja se primjenjuju prema navedenom redosljedu:

- otkloniti ili, ako to nije moguće, smanjiti rizike primjenom odgovarajućih postupaka pri projektovanju i izgradnji,
- utvrditi i sprovesti sve potrebne mjere za zaštitu od rizika koji se ne mogu otkloniti primjenom odgovarajućih postupaka pri projektovanju i izgradnji,
- utvrditi i navesti mjere opreza koje treba preduzeti kako bi se izbjegli rizici koje nije bilo moguće u potpunosti otkloniti odredbama i mjerama navedenim u prvoj i drugoj alineji.

2.3. Uvažavanje spoljnih uticaja

Žičare se moraju projektovati i graditi tako da je njima moguće bezbjedno upravljati, uzimajući u obzir vrstu žičare, prirodu i fizičke karakteristike terena na kojem se ugrađuju, njihovu okolinu, atmosferske i meteorološke uticaje, kao i moguće objekte i prepreke smještene u blizini na zemlji ili u vazduhu.

2.4. Dimenzionisanje

Žičara, podsistemi i sve njene bezbjednosne komponente dimenzionišu se, projektuju i grade tako da uz zadovoljavajući stepen bezbjednosti mogu podnijeti sva opterećenja u svim predvidljivim uslovima, uključujući ona koja se javljaju kada postrojenje ne radi, uzimajući u obzir spoljne uticaje, dinamičke efekte i pojavu zamora materijala, uz poštovanje najnovijih tehničkih dostignuća, naročito u pogledu izbora materijala.

2.5. Sastavljanje

- 2.5.1. Žičara, podsistemi i sve bezbjednosne komponente projektuju se i grade na način kojim se osigurava njihovo bezbjedno sastavljanje i ugradnja.
- 2.5.2. Bezbjednosne komponente projektuju se na način koji onemogućava greške pri njihovom sastavljanju, bilo zahvaljujući samoj konstrukciji bilo odgovarajućim oznakama na samim komponentama.

2.6. Cjelovitost žičara

- 2.6.1. Bezbjednosne komponente projektuju se i grade, te se mogu upotrebljavati na način kojim se u svakom slučaju, uz primjerene bezbjednosne granice, osigurava njihova sopstvena funkcionalna nepovredivost i/ili bezbjednost žičare, kako je definisano u analizi bezbjednosti predviđenoj u članu 8, kako bi vjerovatnoća njihovog otkaza bila minimalna.
- 2.6.2. Žičara se projektuje i gradi na način kojim se osigurava da svaki otkaz komponente tokom njenog rada koji može ugroziti bezbjednost bude otklonjen odgovarajućom pravovremeno preduzetom mjerom.
- 2.6.3. Bezbjednosne mjere iz tačaka 2.6.1 i 2.6.2 primjenjuju se tokom čitavog perioda između dva predviđena pregleda dotične komponente. Vremenski razmak između

predviđenih pregleda bezbjednosne komponente jasno je naznačen u uputstvima za rad.

2.6.4. Bezbjednosne komponente koje su ugrađene u žičare kao rezervni djelovi ispunjavaju bitne zahtjeve ovog Pravilnika, kao i uslove koji se odnose na nesmetano međusobno djelovanje s drugim djelovima žičara.

2.6.5. Preduzimaju se mjere kako bi se osiguralo da efekti požara na žičari ne ugrožavaju bezbjednost lica.

2.6.6. Preduzimaju se posebne mjere za zaštitu žičara i lica od posljedica groma.

2.7. Bezbjednosni uređaji

2.7.1. Bezbjednosnim uređajem se, kada je to izvodljivo, otkriva, prijavljuje i obrađuje svaka nepravilnost žičare koja bi za posljedicu mogla imati otkaz koji ugrožava bezbjednost. Isto važi i za sve, u normalnim okolnostima predvidljive, spoljne događaje koji bi mogli ugroziti bezbjednost.

2.7.2. U svakom trenutku mora biti omogućeno ručno isključivanje žičare.

2.7.3. Nakon što bezbjednosni uređaj isključi žičaru, ne postoji mogućnost njenog ponovnog pokretanja ako se ne preduzmu odgovarajuće mjere.

2.8. Tehnički zahtjevi za održavanje

Žičara se projektuje i gradi na način kojim se omogućava bezbjedno redovno i vanredno održavanje i popravke.

2.9. Štetno djelovanje

Žičara se projektuje i gradi na način kojim se osigurava da sva štetna djelovanja otrovnih gasova, buke ili vibracija unutar ili izvan žičare budu u okviru propisanih najviših dozvoljenih vrijednosti.

3. Infrastrukturni zahtjevi

3.1. Trasa žičare, brzina, rastojanje između vozila

3.1.1. Žičara je projektovana za bezbjedan rad uzimajući u obzir karakteristike terena i njegove okoline, atmosferske i meteorološke prilike, sve eventualne objekte i prepreke smještene u blizini, na zemlji ili u vazduhu, na način kojim se neće prouzrokovati štetno djelovanje na okolinu ili koji neće predstavljati opasnost u bilo kakvim radnim uslovima ili uslovima servisiranja ili u slučaju akcije spasavanja lica.

3.1.2. Između vozila, vučnih uređaja, šina, užadi itd. te eventualnih objekata i prepreka smještenih u blizini na zemlji ili u vazduhu osigurana je dovoljna bočna i vertikalna udaljenost, uzimajući u obzir vertikalno, uzdužno i bočno kretanje užadi i vozila ili vučnih uređaja u najnepovoljnijim predvidljivim uslovima rada.

3.1.3. Pri određivanju najveće udaljenosti između vozila i tla uzimaju se u obzir vrsta žičare, vrsta vozila i postupci spasavanja. U slučaju otvorenih vozila u obzir se uzima i rizik od pada, kao i psihološki aspekti vezani za udaljenost između vozila i tla.

3.1.4. Odabira se najveća brzina vozila ili vučnih uređaja, najmanje rastojanje među njima, kao i njihova mogućnost ubrzanja i kočenja kojima se osiguravaju bezbjednost lica i bezbjedan rad žičare.

3.2. Stanice i objekti uz trasu

3.2.1. Stanice i objekti uz trasu projektuju se, grade i opremaju tako da se osigura stabilnost. Oni moraju omogućiti bezbjedno vođenje užadi, vozila i vučnih uređaja, kao i bezbjedno održavanje u svim uslovima rada.

3.2.2. Područja za pristup žičari projektuju se na način koji garantuje bezbjednost saobraćaja vozila, vučnih uređaja i lica. Kretanje vozila i vučnih uređaja u stanicama odvija se bez rizika po lica, uzimajući u obzir njihovo moguće aktivno učešće u njihovom kretanju.

4. Zahtjevi u vezi s užadi, pogonima i kočnicama te mehaničkim i električnim uređajima

4.1. Užad i njihovi nosači

4.1.1. Sve mjere se preduzimaju u skladu s najnovijim tehničkim razvojem:

- kako bi se izbjegao prekid užadi ili njihovih spojeva,
- kako bi se poštovale najniže i najviše vrijednosti njihovog opterećenja,
- kako bi se osiguralo njihovo bezbjedno postavljanje na nosače i spriječilo njihovo iskliznuće,
- kako bi se omogućilo njihovo praćenje.

4.1.2. Nije moguće spriječiti sve rizike od iskliznuća užadi, te se preduzimaju mjere kako bi se u slučaju iskliznuća omogućilo zadržavanje užadi i zaustavljanje žičara bez izlaganja lica riziku.

4.2. Mašinske instalacije

4.2.1. Pogoni

Pogonski sistem žičare mora biti dovoljno efikasan i dovoljnog kapaciteta, te prilagođen različitim sistemima i načinima rada.

4.2.2. Pomoćni pogon

Žičara mora imati pomoćni pogon čije je napajanje energijom nezavisno od napajanja glavnog pogonskog sistema. Pomoćni pogon, međutim, nije potreban ako se analizom bezbjednosti pokaže da lica mogu lako, brzo i bezbjedno napustiti vozila, a naročito vučnice, čak i ako ne postoji pomoćni pogon.

4.2.3. Kočenje

4.2.3.1. U hitnim slučajevima mora postojati mogućnost zaustavljanja žičare i/ili vozila u svakom trenutku, u najnepovoljnijim uslovima dozvoljenog opterećenja i kočenja pogonskog točka tokom rada. Zaustavni put mora biti onoliko kratak koliko to zahtijeva bezbjednost žičare.

4.2.3.2. Vrijednosti usporavanja moraju se nalaziti unutar određenih granica, a utvrđuju se na način kojim se osigurava bezbjednost lica i zadovoljavajuće ponašanje vozila, užadi i drugih djelova žičare.

4.2.3.3. U svim žičarama moraju postojati dva ili više sistema kočenja od kojih svaki može zaustaviti žičaru, a koji su međusobno usklađeni tako da automatski zamijene aktivni sistem kada njegova efikasnost postane neodgovarajuća. Zadnji sistem kočenja žičara djeluje što je bliže moguće vučnom užetu. Ove odredbe se ne primjenjuju na vučnice.

4.2.3.4. Žičara mora biti opremljena efikasnim sistemom za blokiranje i zaključavanje kojim se sprečava preuranjeno ponovno pokretanje.

4.3. Kontrolni uređaji

Kontrolni uređaji projektuju se i grade tako da budu bezbjedni i pouzdani, da podnose uobičajena radna opterećenja i spoljne uticaje kao što su vlaga, ekstremne temperature ili elektromagnetske smetnje, te da ne uzrokuju opasne situacije, čak ni u slučaju greške u radu.

4.4. Uređaji za komunikaciju

Obezbjeđuje se odgovarajuća oprema kojom se omogućava stalna komunikacija među osobljem, te obavještanje putnika u slučajevima nužde.

5. Vozila i vučnice

5.1. Vozila i/ili vučnice projektuju se i opremaju tako da u predvidljivim uslovima rada putnik ili tehničko osoblje iz njih ne mogu ispasti ili biti izloženi bilo kakvim drugim rizicima.

5.2. Djelovi za učvršćivanje vozila i vučnih uređaja moraju biti dimenzionisani i izrađeni tako da u najnepovoljnijim uslovima:

- ne oštete užad, ili
- ne skliznu, osim situacija kada klizanje ne utiče znatno na bezbjednost vozila, vučnica ili žičare.

5.3. Vrata vozila (na visećim žičarama, kabinama) projektuju se i grade tako da se mogu zatvoriti i zaključati. Pod i zidovi vozila projektuju se i grade tako da u svim okolnostima mogu podnijeti pritiske i opterećenja koja izazovu putnici i tehničko osoblje.

- 5.4. Ako je zbog bezbjednosti rada neophodno prisustvo operatera u vozilu, vozilo mora biti opremljeno opremom koja je operateru potrebna za izvršavanje njegovih zadataka.
- 5.5. Vozila i/ili vučnice te, naročito, njihovi nosivi mehanizmi projektuju se i opremaju na način kojim se obezbjeđuje bezbjednost radnika koji ih servisiraju u skladu s odgovarajućim pravilima i uputstvima.
- 5.6. Ako su vozila opremljena rasklopivom opremom, preduzimaju se sve mjere kako bi se, bez ugrožavanja putnika ili tehničkog osoblja, u trenutku polaska zaustavila sva vozila čija je oprema nepravilno spojena na užad i, u trenutku dolaska, sva vozila čija se oprema nije rasklopila, te kako bi se spriječio pad vozila.
- 5.7. Postrojenja čija se vozila kreću na fiksnoj trasi (poput uspinjača i visećih žičara s više užadi) moraju biti opremljena automatskim uređajem za kočenje na trasi ako se ne može sa sigurnošću isključiti mogućnost prekida vučnog užeta.
- 5.8. Ako se drugim mjerama ne mogu ukloniti svi rizici od iskliznuća vozila, vozila moraju biti opremljena napravom za sprečavanje iskliznuća koja omogućava zaustavljanje vozila bez opasnosti po lica.

6. Oprema za putnike i tehničko osoblje

Pristup prostorima ukrcaja i iskrcaja te ulaz i izlaz putnika i tehničkog osoblja moraju biti organizovani tako da se u obzir uzimaju kretanje i zaustavljanje vozila na način kojim se osigurava bezbjednost putnika i tehničkog osoblja, naročito u područjima u kojima postoji opasnost od pada. Djeci i licima sa smanjenom pokretljivošću mora biti omogućena bezbjedna upotreba žičare ako je ona projektovana za prevoz takvih lica.

7. Operativno-tehnički zahtjevi

7.1. Bezbjednost

- 7.1.1. Donose se sve tehničke odredbe i mjere kako bi se osiguralo da se žičara upotrebljava u skladu sa svojom namjenom, prema svojim tehničkim specifikacijama i utvrđenim uslovima rada, kao i da se mogu poštovati uputstva o bezbjednom radu i održavanju. Uputstva za rad i pripadajuće bilješke sastavljaju se na jeziku koji bez poteškoća razumiju korisnici, a koji određuje država na čijoj se državnoj teritoriji žičara gradi.
- 7.1.2. Lica odgovorna za upravljanje radom žičare moraju imati odgovarajuća radna sredstva i biti osposobljena za obavljanje povjerenih im zadataka.

7.2. Bezbjednost u slučaju prekida rada žičare

Donose se sve tehničke odredbe i mjere kako bi se osiguralo da se putnici i tehničko osoblje mogu dovesti na bezbjedno u određenom roku koji je primjeren vrsti žičare i njenom okruženju u slučaju prekida rada žičare te nemogućnosti njenog brzog ponovnog pokretanja.

7.3. Druge posebne odredbe o bezbjednosti

7.3.1. Radna mjesta operatera

Pokretni djelovi koji su obično dostupni u stanicama projektuju se, izvode i postavljaju tako da se spriječe svi rizici ili, ako takvi rizici postoje, moraju se opremiti zaštitnim uređajima kako bi se spriječio svaki kontakt s djelovima žičare koji bi mogli uzrokovati nesreće. Ti uređaji moraju biti takvi da ih nije moguće lako ukloniti ili onemogućiti njihovo funkcionisanje.

7.3.2. Rizik od pada

Radna mjesta i područja rada, uključujući ona koja se koriste samo povremeno, kao i pristup njima, projektuju se i izvode tako da se spriječi pad lica koja na njima moraju raditi ili se po njima moraju kretati. Ako konstrukcija nije primjerena, na nju se postavljaju bezbjednosni priključci za ličnu zaštitnu opremu kako bi se spriječili padovi.

PRILOG III

POSTUPCI OCJENJIVANJA USAGLAŠENOSTI ZA PODSISTEME I BEZBJEDNOSNE KOMPONENTE: MODUL B: EU ISPITIVANJE TIPA – PROIZVODNI TIP

1. EU ispitivanje tipa je dio postupka ocjenjivanja usaglašenosti u kojem prijavljeno tijelo ispituje tehničko rješenje podsistema ili bezbjednosne komponente, te provjerava i potvrđuje da tehničko rješenje ispunjava zahtjeve ovog Pravilnika koji se na njega odnose.
2. EU ispitivanje tipa sprovodi se ocjenjivanjem prikladnosti tehničkog rješenja podsistema ili bezbjednosne komponente pregledom tehničke dokumentacije iz tačke 3, pregledom uzorka koji je reprezentativan za predviđenu proizvodnju cijelog podsistema ili bezbjednosne komponente (proizvodni tip).
3. Proizvođač podnosi zahtjev za EU ispitivanje tipa jednom prijavljenom tijelu po svom izboru. Zahtjev sadrži:
  - (a) ime i adresu proizvođača i, ako zahtjev podnosi ovlašćeni zastupnik, njegovo ime i adresu;
  - (b) pisanu izjavu da isti zahtjev nije podnesen nijednom drugom prijavljenom tijelu;
  - (c) tehničku dokumentaciju za podsistem ili bezbjednosnu komponentu u skladu s Prilogom VIII;
  - (d) reprezentativni uzorak predviđenog podsistema ili bezbjednosne komponente ili podatke o radnom prostoru na kojem se može pregledati. Prijavljeno tijelo može zatražiti dodatne uzorke ako je to potrebno za izvršenje programa testiranja.
4. **Prijavljeno tijelo:**
  - 4.1. pregleda tehničku dokumentaciju kako bi ocijenilo prikladnost tehničkog rješenja podsistema ili bezbjednosne komponente;
  - 4.2. provjerava da li je uzorak proizveden (da li su uzorci proizvedeni) u skladu s tehničkom dokumentacijom i utvrđuje elemente projektovane u skladu s primjenljivim odredbama iz relevantnih harmonizovanih standarda, kao i elemente oblikovane u skladu s drugim odgovarajućim tehničkim specifikacijama;
  - 4.3. sprovodi odgovarajuće preglede i ispitivanja, ili osigurava njihovo sprovođenje, kako bi se provjerilo da li se, ako je proizvođač odabrao primjenu rješenja iz relevantnih harmonizovanih standarda, ona ispravno primjenjuju;
  - 4.4. sprovodi odgovarajuće preglede i ispitivanja, ili osigurava njihovo sprovođenje kako bi se provjerilo da li, u slučaju kada se rješenja iz relevantnih harmonizovanih standarda nijesu primijenila, rješenja koja je usvojio proizvođač koji primjenjuje druge relevantne tehničke specifikacije ispunjavaju bitne zahtjeve ovog Pravilnika;
  - 4.5. dogovara s proizvođačem mjesto na kojem će se obaviti pregledi i ispitivanja.
5. Prijavljeno tijelo sastavlja izvještaj o ocjeni u kojem su navedene aktivnosti sprovedene u skladu s tačkom 4. i njihovi rezultati. Ne dovodeći u pitanje svoje obaveze prema organima koji sprovode prijavljivanje, prijavljeno tijelo objavljuje sadržaj tog izvještaja u cjelini ili djelimično samo uz saglasnost proizvođača.
6. Ako tip ispunjava zahtjeve ove Uredbe, prijavljeno tijelo proizvođaču izdaje sertifikat o EU ispitivanju tipa. Sertifikat sadrži ime i adresu proizvođača, zaključke ispitivanja, uslove važenja, podatke potrebne za identifikaciju odobrenog tipa (podsistem ili bezbjednosna komponenta) i, prema potrebi, opis njegovog djelovanja. Sertifikat može sadržati jedan ili više priloga. Sertifikat o EU ispitivanju tipa i njegovi prilozi sadrže sve relevantne informacije koje omogućavaju ocjenjivanje usaglašenosti proizvedenih podsistema i bezbjednosnih komponenti s ispitivanim tipom, te kontrolu tokom upotrebe. Takođe navodi sve uslove pod kojima se može izdati, a prilažu mu se opisi i nacrti potrebni za identifikaciju odobrenog tipa. Najduži rok važenja sertifikata je 30 godina od datuma njegovog izdavanja.

Ako tip ne ispunjava primjenljive zahtjeve ovog Pravilnika, prijavljeno tijelo odbija da izda certifikat o EU ispitivanju tipa i o tome obavještava podnosioca zahtjeva uz detaljno navođenje razloga odbijanja.

7. Prijavljeno tijelo je upoznato sa svim promjenama opštepoznatih najnovijih dostignuća tehnike koje upućuju na to da odobreni tip možda više ne ispunjava primjenljive zahtjeve iz ovog Pravilnika, te odlučuje da li takve promjene nalažu dalju istragu. Ako je to slučaj, prijavljeno tijelo o tome obavještava proizvođača.
Proizvođač obavještava prijavljeno tijelo kod kojeg se nalazi tehnička dokumentacija u vezi sa certifikatom o EU ispitivanju tipa o svim izmjenama odobrenog tipa koje mogu uticati na usaglašenost podsistema ili bezbjednosne komponente s bitnim zahtjevima ovog Pravilnika ili na uslove važenja certifikata.
Prijavljeno tijelo ispituje izmjenу i obavještava proizvođača da li je certifikat o EU ispitivanju tipa i dalje važeći ili su potrebni dodatni pregledi, provjere ili ispitivanja. Prijavljeno tijelo prema potrebi izdaje dodatak izvornom certifikatu o EU ispitivanju tipa ili traži podnošenje novog zahtjeva za izdavanje certifikata.
8. Svako prijavljeno tijelo obavještava svoj organ koji sprovodi prijavljivanje o certifikatu o EU ispitivanju tipa i/ili svim njegovim izdatim ili povučenim dodacima, te periodično ili na zahtjev tom organu stavlja na raspolaganje spisak takvih odbijenih, suspendovanih ili na drugi način ograničenih certifikata i/ili dodataka.
Svako prijavljeno tijelo obavještava druga prijavljena tijela o certifikatima o EU ispitivanju tipa i/ili svim njihovim dodacima koje je odbilo, povuklo, suspendovalo ili na drugi način ograničilo i, na zahtjev, o takvim certifikatima i/ili njihovim dodacima koje je izdalo.
Komisija, države članice i ostala prijavljena tijela na zahtjev mogu dobiti primjerak certifikata o EU ispitivanju tipa i/ili dodatke uz te certifikate. Komisija i države članice na zahtjev mogu dobiti primjerak tehničke dokumentacije i rezultate ispitivanja koja je sproveo prijavljeno tijelo. Prijavljeno tijelo do isteka važenja tog certifikata čuva primjerak certifikata o EU ispitivanju tipa, njegove priloge i dodatke, kao i tehnički spis s dokumentacijom koju je dostavio proizvođač.
9. Proizvođač čuva primjerak certifikata o EU ispitivanju tipa, njegove priloge i dodatke, kao i tehničku dokumentaciju na raspolaganju nacionalnim organima 30 godina nakon što su podsistem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište.
10. Obaveze proizvođača iz tačaka 7. i 9. može ispuniti njegov ovlašćeni zastupnik, pod uslovom da su one navedene u ovlašćenju.

PRILOG IV

POSTUPCI OCJENJIVANJA USAGLAŠENOSTI ZA PODSISTEME I BEZBJEDNOSNE KOMPONENTE: MODUL D: USAGLAŠENOST SA TIPOM NA OSNOVU OSIGURANJA KVALITETA PROCESA PROIZVODNJE

1. **Usaglašenost sa tipom na osnovu osiguranja kvaliteta procesa proizvodnje** je dio postupka ocjenjivanja usaglašenosti u kojem proizvođač ispunjava obaveze utvrđene u tačkama 2 i 5, a kojim osigurava i potvrđuje, na sopstvenu odgovornost, da su dotični podsistemi ili bezbjednosne komponente usaglašeni sa tipom opisanim u sertifikatu o EU ispitivanju tipa, te da ispunjavaju zahtjeve ovog Pravilnika koji se na njih odnose.
2. **Proizvodnja**
Proizvođač primjenjuje odobreni sistem kvaliteta u proizvodnji, konačnom ispitivanju proizvoda i testiranju dotičnih podsistema ili bezbjednosnih komponenti, kako je utvrđeno u tački 3, i podliježe nadzoru kako je utvrđeno u tački 4.
3. **Sistem kvaliteta**
  - 3.1. Proizvođač prijavljenom tijelu po svom izboru podnosi zahtjev za ocjenu svog sistema kvaliteta.
Zahtjev sadrži:
    - (a) ime i adresu proizvođača te, ako zahtjev podnosi ovlašćeni zastupnik, i njegovo ime i adresu;
    - (b) pisanu izjavu da isti zahtjev nije podnesen nijednom drugom prijavljenom tijelu;
    - (c) sve relevantne informacije o podsistemima ili bezbjednosnim komponentama odobrenim u skladu sa modulom B;
    - (d) dokumentaciju o sistemu kvaliteta;
    - (e) tehničku dokumentaciju odobrenog tipa i primjerak sertifikata (primjerke sertifikata) o EU ispitivanju tipa;
    - (f) podatke o radnom prostoru u kojem se podsistem ili bezbjednosna komponenta proizvodi.
  - 3.2. Sistemom kvaliteta osigurava se da su podsistemi ili bezbjednosne komponente u skladu sa tipom opisanim u sertifikatu (tipovima opisanim u sertifikatima) o EU ispitivanju tipa, te da ispunjavaju zahtjeve ovog Pravilnika koji se na njih odnose.
Svi elementi, zahtjevi i odredbe koje proizvođač donese sistematski se i uredno dokumentuju u obliku pisanih politika, postupaka i uputstava. Dokumentacija o sistemu kvaliteta omogućava dosljedno tumačenje programa, planova, priručnika i zapisa o kvalitetu.
Ona posebno sadrži primjereni opis:
    - (a) ciljeva kvaliteta i organizacione strukture, odgovornosti i ovlašćenja uprave u vezi sa kvalitetom proizvoda;
    - (b) odgovarajućih tehnika proizvodnje, kontrole i osiguranja kvaliteta, procesa i sistemskih mjera koje će se primjenjivati;
    - (c) pregleda i ispitivanja koji će se sprovoditi prije, tokom i nakon proizvodnje, te učestalosti kojom će se sprovoditi;
    - (d) zapisa o kvalitetu, kao što su inspekcijski izvještaji i podaci o testiranju, podaci o etaloniranju (umjeravanju), izvještaji o osposobljenosti dotičnog osoblja itd.;
    - (e) sredstava kojima se prati postizanje potrebnog kvaliteta proizvoda i efikasnost djelovanja sistema kvaliteta.
  - 3.3. Prijavljeno tijelo ocjenjuje sistem kvaliteta kako bi utvrdilo da li on ispunjava zahtjeve iz tačke 3.2.
Ono pretpostavlja usaglašenost sa tim zahtjevima u odnosu na elemente sistema kvaliteta koji su u skladu sa odgovarajućim specifikacijama relevantnog harmonizovanog standarda.

Revizija uključuje inspekcijski obilazak radnih prostora u kojima se podsistemi ili bezbjednosne komponente proizvode, provjeravaju i ispituju.

Uz iskustvo sa sistemima upravljanja kvalitetom, revizorski tim mora imati barem jednog člana koji ima iskustvo u ocjenjivanju u oblasti žičara i tehnologija dotičnih podсистema ili bezbjednosnih komponenti, te koji je upoznat sa primjenljivim zahtjevima ovog Pravilnika. Revizorski tim pregleda tehničku dokumentaciju iz tačke 3.1. podtačke (e) radi provjere sposobnosti proizvođača da odredi odgovarajuće zahtjeve ovog Pravilnika, te da sprovede potrebne preglede s ciljem osiguranja usaglašenosti podсистema i bezbjednosnih komponenti sa tim zahtjevima.

Proizvođač se obavještava o odluci. Obavještenje sadrži zaključke revizije i obrazloženu odluku o ocjeni.

3.4. Proizvođač se obavezuje da će ispunjavati obaveze koje proizlaze iz odobrenog sistema kvaliteta, te da će se pobrinuti za primjerenost i efikasnost sistema.

3.5. Proizvođač mora prijavljeno tijelo koje je odobrilo sistem kvaliteta obavještavati o svim planiranim izmjenama u sistemu kvaliteta.

Prijavljeno tijelo ocjenjuje sve predložene izmjene i odlučuje hoće li izmijenjeni sistem kvaliteta i dalje ispunjavati zahtjeve navedene u tački 3.2. ili ga je potrebno ponovo ocijeniti. Ono obavještava proizvođača o rezultatima ocjenjivanja. U slučaju ponovnog ocjenjivanja, prijavljeno tijelo obavještava proizvođača o svojoj odluci. Obavještenje mora sadržati zaključke ispitivanja i obrazloženu odluku o ocjeni.

4. Nadzor pod odgovornošću prijavljenog tijela

4.1. Svrha nadzora je osigurati da proizvođač uredno izvršava svoje obaveze koje proizlaze iz odobrenog sistema kvaliteta.

4.2. Proizvođač za potrebe ocjenjivanja dozvoljava prijavljenom tijelu pristup prostorima za proizvodnju, inspekciju, ispitivanje i skladištenje, te mu pruža sve potrebne informacije, posebno:

(a) dokumentaciju o sistemu kvaliteta;

(b) zapise o kvalitetu, kao što su inspekcijski izvještaji i podaci o testiranju, podaci o etaloniranju (umjeravanju), izvještaji o osposobljenosti dotičnog osoblja itd.

4.3. Prijavljeno tijelo periodično, najmanje svake dvije godine, sprovodi reviziju kako bi osiguralo da proizvođač održava i primjenjuje sistem kvaliteta i dostavlja proizvođaču izvještaj o reviziji.

4.4. Nadalje, prijavljeno tijelo može nenajavljeno posjetiti proizvođača. Tokom takvih obilazaka prijavljeno tijelo može, ako je potrebno, sprovesti ili osigurati sprovođenje testiranja kako bi provjerilo pravilno funkcionisanje sistema kvaliteta. Prijavljeno tijelo proizvođaču dostavlja izvještaj o obilasku, kao i izvještaj o testiranju ako je ono sprovedeno.

5. Oznaka CE i EU izjava o usaglašenosti

5.1. Proizvođač stavlja oznaku CE i, pod odgovornošću prijavljenog tijela iz tačke 3.1, identifikacioni broj tog tijela na svaki zasebni podsystem ili bezbjednosnu komponentu koji su u skladu sa tipom opisanim u sertifikatu o EU ispitivanju tipa i koji ispunjavaju primjenljive zahtjeve ovog Pravilnika.

5.2. Proizvođač sastavlja pisanu EU izjavu o usaglašenosti za svaki model podсистema ili bezbjednosne komponente i čuva je na raspolaganju nacionalnim organima **30 godina** nakon što su podsystem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište. EU izjava o usaglašenosti služi za identifikaciju modela podсистema ili bezbjednosne komponente za koji je sastavljena. Primjerak EU izjave o usaglašenosti stavlja se na raspolaganje relevantnim nadležnim organima na njihov zahtjev.

6. Proizvođač tokom perioda od **30 godina** nakon što su podsystem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište na raspolaganju nacionalnim organima čuva:

(a) dokumentaciju iz tačke 3.1;

- (b) informacije o izmjeni iz tačke 3.5, kako je odobrena;
- (c) odluke i izvještaje prijavljenog tijela iz tačaka 3.5, 4.3. i 4.4.

7. Svako prijavljeno tijelo obavještava svoj organ koji sprovodi prijavljivanje o izdatim ili povučenim odobrenjima sistema kvaliteta, te periodično ili na zahtjev tom organu stavlja na raspolaganje spisak odbijenih, suspendovanih ili na neki drugi način ograničenih odobrenja sistema kvaliteta.

Svako prijavljeno tijelo obavještava druga prijavljena tijela o odobrenjima sistema kvaliteta koja je odbilo, suspendovalo, povuklo ili na drugi način ograničilo, obrazlažući svoju odluku, a na zahtjev i o odobrenjima sistema kvaliteta koja je izdalo.

Prijavljeno tijelo Komisiji i državama članicama na zahtjev dostavlja primjerak izdate odluke (izdatih odluka) o odobrenju sistema kvaliteta.

Prijavljeno tijelo zadržava primjerak svake odluke o odobrenju koju je izdalo, kao i njene priloge i dodatke.

8. Ovlašćeni zastupnik

Obaveze proizvođača utvrđene u tačkama 3.1, 3.5, 5. i 6. može ispuniti njegov ovlašćeni zastupnik, u njegovo ime i pod njegovom odgovornošću, pod uslovom da su one navedene u ovlašćenju.

PRIOLOG V

POSTUPCI OCJENJIVANJA USAGLAŠENOSTI ZA PODSISTEME I BEZBJEDNOSNE KOMPONENTE: MODUL F: USAGLAŠENOST SA TIPOM NA OSNOVU PROVJERE PODSISTEMA ILI BEZBJEDNOSNE KOMPONENTE

1. **Usaglašenost sa tipom na osnovu provjere podсистema ili bezbjednosne komponente** je dio postupka ocjenjivanja usaglašenosti pri kojem proizvođač ispunjava obaveze utvrđene u tačkama 2, 5.1. i 6. i kojim osigurava i potvrđuje na sopstvenu odgovornost da su dotični podsystemi ili bezbjednosne komponente, koji podliježu odredbama tačke 3, u skladu sa tipom opisanim u sertifikatu o EU ispitivanju tipa, te da ispunjavaju zahtjeve ovog Pravilnika koji se na njih odnose.
2. **Proizvodnja**

Proizvođač preduzima sve potrebne mjere kako bi se procesom proizvodnje i njegovim praćenjem osigurala usaglašenost proizvedenih podsystema ili bezbjednosnih komponenti sa odobrenim tipom opisanim u sertifikatu o EU ispitivanju tipa, kao i sa zahtjevima ovog Pravilnika koji se na njih odnose.
3. **Provjera**
  - 3.1. Proizvođač prijavljenom tijelu po svom izboru podnosi zahtjev za provjeru podsystema ili bezbjednosne komponente.

Zahtjev sadrži:

    - (a) ime i adresu proizvođača te, ako zahtjev podnosi ovlašćeni zastupnik, i njegovo ime i adresu;
    - (b) pisanu izjavu da isti zahtjev nije podnesen nijednom drugom prijavljenom tijelu;
    - (c) sve relevantne informacije o podsystemima ili bezbjednosnim komponentama odobrenim u skladu sa modulom B;
    - (d) tehničku dokumentaciju odobrenog tipa i primjerak sertifikata (primjerke sertifikata) o EU ispitivanju tipa;
    - (e) podatke o radnom prostoru u kojem se podsystem ili bezbjednosna komponenta može pregledati.
  - 3.2. Prijavljeno tijelo sprovodi prikladne preglede i ispitivanja ili osigurava njihovo sprovođenje kako bi provjerilo usaglašenost podsystema ili bezbjednosnih komponenti sa odobrenim tipom opisanim u sertifikatu o EU ispitivanju tipa, te sa prikladnim zahtjevima ovog Pravilnika.

Pregledi i ispitivanja kojima se provjerava usaglašenost podsystema i bezbjednosnih komponenti sa prikladnim zahtjevima, prema odluci proizvođača, sprovode se pregledom i ispitivanjem svakog podsystema ili bezbjednosne komponente kako je naznačeno u tački 4. ili pregledom i ispitivanjem podsystema ili bezbjednosnih komponenti na osnovu statističkih podataka, kako je naznačeno u tački 5.
4. **Provjera usaglašenosti pregledom i ispitivanjem svakog podsystema ili bezbjednosne komponente**
  - 4.1. Svi podsystemi ili bezbjednosne komponente pojedinačno se pregledaju i sprovode se odgovarajuća ispitivanja predviđena relevantnim harmonizovanim standardima i/ili istovjetna ispitivanja utvrđena u drugim relevantnim tehničkim specifikacijama kako bi se provjerila usaglašenost sa odobrenim tipom opisanim u sertifikatu o EU ispitivanju tipa i sa odgovarajućim zahtjevima ovog Pravilnika.

Ako takav harmonizovani standard ne postoji, dotično prijavljeno tijelo odlučuje o odgovarajućim ispitivanjima koja je potrebno sprovesti.
  - 4.2. Prijavljeno tijelo izdaje sertifikat o usaglašenosti s obzirom na izvršene preglede i ispitivanja, te na svaki odobreni podsystem ili bezbjednosnu komponentu stavlja svoj identifikacioni broj ili omogućava njegovo postavljanje pod svojom odgovornošću.

Proizvođač čuva sertifikate o usaglašenosti dostupne za inspekciju nadležnim nacionalnim organima 30 godina nakon što su podsistem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište.

5. Statistička provjera usaglašenosti

5.1. Proizvođač preduzima sve potrebne mjere kako bi procesom proizvodnje i njegovim praćenjem osigurao homogenost svake proizvedene serije proizvoda, te svoj podsistem ili bezbjednosnu komponentu predaje na provjeru u obliku homogenih serija proizvoda.

5.2. Iz svake serije proizvoda uzima se nasumični uzorak. Svi podsistemi ili bezbjednosne komponente u uzorku zasebno se pregledaju te se sprovode odgovarajuća ispitivanja utvrđena u relevantnom harmonizovanom standardu (relevantnim harmonizovanim standardima) i/ili istovjetna ispitivanja utvrđena u drugim relevantnim tehničkim specifikacijama kako bi se provjerila njihova usaglašenost sa odobrenim tipom opisanim u sertifikatu o EU ispitivanju tipa, te sa primjenljivim zahtjevima ovog Pravilnika i kako bi se utvrdilo da li je serija proizvoda prihvaćena ili odbijena. Ako takav harmonizovani standard ne postoji, dotično prijavljeno tijelo odlučuje o odgovarajućim ispitivanjima koja je potrebno sprovesti.

5.3. Ako je serija proizvoda prihvaćena, svi podsistemi ili bezbjednosne komponente iz te serije smatraju se odobrenim, osim podsistema ili bezbjednosnih komponenti iz uzorka za koje je otkriveno da nijesu zadovoljili zahtjeve ispitivanja.

Prijavljeno tijelo izdaje sertifikat o usaglašenosti s obzirom na izvršene preglede i ispitivanja, te na svaki odobreni podsistem ili bezbjednosnu komponentu stavlja identifikacioni broj ili omogućava njegovo postavljanje pod svojom odgovornošću.

Proizvođač čuva sertifikate o usaglašenosti na raspolaganju nacionalnim organima 30 godina nakon što su podsistem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište.

5.4. Ako je serija odbijena, prijavljeno tijelo ili nadležni organ preduzima odgovarajuće mjere kako bi se spriječilo stavljanje na tržište te serije. U slučaju učestalog odbijanja serija, prijavljeno tijelo može suspendovati statističku provjeru i preduzeti odgovarajuće mjere.

6. Oznaka CE i EU izjava o usaglašenosti

6.1. Proizvođač stavlja oznaku CE i, pod odgovornošću prijavljenog tijela iz tačke 3, identifikacioni broj tog tijela na svaki podsistem ili bezbjednosnu komponentu koji su u skladu sa odobrenim tipom opisanim u sertifikatu o EU ispitivanju tipa, te koji ispunjavaju primjenljive zahtjeve ove Uredbe.

6.2. Proizvođač sastavlja pisanu EU izjavu o usaglašenosti za svaki model podsistema ili bezbjednosne komponente te je čuva na raspolaganju nacionalnim organima **30 godina** nakon što su podsistem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište. EU izjava o usaglašenosti služi za identifikaciju modela podsistema ili bezbjednosne komponente za koji je sastavljena. Ako je prijavljeno tijelo navedeno u tački 3. saglasno, pod njegovom odgovornošću proizvođač na podsisteme ili bezbjednosne komponente može staviti identifikacioni broj prijavljenog tijela.

7. Ako je prijavljeno tijelo saglasno, pod njegovom odgovornošću proizvođač na podsisteme ili bezbjednosne komponente tokom procesa proizvodnje može staviti identifikacioni broj tog prijavljenog tijela.

8. Ovlašćeni zastupnik

Obaveze proizvođača može ispuniti njegov ovlašćeni zastupnik, u njegovo ime i pod njegovom odgovornošću, pod uslovom da su te obaveze utvrđene u ovlašćenju. Ovlašćeni zastupnik ne može ispuniti obaveze iz tačaka 2. i 5.1.

PRILOG VI

POSTUPCI OCJENJIVANJA USAGLAŠENOSTI ZA PODSISTEME I BEZBJEDNOSNE KOMPONENTE: MODUL G: USAGLAŠENOST NA OSNOVU ZASEBNE PROVJERE

1. Usaglašenost na osnovu zasebne provjere jeste postupak ocjenjivanja usaglašenosti u kojem proizvođač ispunjava obaveze utvrđene u tačkama 2, 3.1. i 4. te kojim osigurava i potvrđuje na sopstvenu odgovornost da je podsistem ili bezbjednosna komponenta, koji podliježu odredbama tačke 3, u skladu sa zahtjevima ovog Pravilnika koji se na njih odnose.

2. **Proizvodnja**

Proizvođač preduzima sve potrebne mjere kako bi se procesom proizvodnje i njegovim praćenjem osigurala usaglašenost proizvedenog podsistema ili bezbjednosne komponente sa primjenljivim zahtjevima ovog Pravilnika.

3. **Provjera**

3.1. Proizvođač prijavljenom tijelu po svom izboru podnosi zahtjev za zasebnu provjeru podsistema ili bezbjednosne komponente.

Zahtjev sadrži:

- (a) ime i adresu proizvođača te, ako zahtjev podnosi ovlašćeni zastupnik, i njegovo ime i adresu;
- (b) pisanu izjavu da isti zahtjev nije podnesen nijednom drugom prijavljenom tijelu;
- (c) tehničku dokumentaciju za podsistem ili bezbjednosnu komponentu u skladu sa Prilogom VIII;
- (d) podatke o radnom prostoru u kojem se podsistem ili bezbjednosna komponenta može pregledati.

3.2. Prijavljeno tijelo pregleda tehničku dokumentaciju podsistema ili bezbjednosne komponente i sprovodi odgovarajuće preglede i ispitivanja utvrđena u relevantnim harmonizovanim standardima i/ili istovjetna ispitivanja utvrđena u drugim relevantnim tehničkim specifikacijama kako bi provjerilo usaglašenost podsistema ili bezbjednosne komponente sa primjenljivim zahtjevima ovog Pravilnika ili osigurava njihovo sprovođenje. Ako takav harmonizovani standard ne postoji, dotično prijavljeno tijelo odlučuje o odgovarajućim ispitivanjima koja je potrebno sprovesti.

Prijavljeno tijelo izdaje sertifikat o usaglašenosti s obzirom na izvršene preglede i ispitivanja te na odobreni podsistem ili bezbjednosnu komponentu stavlja svoj identifikacioni broj ili omogućava njegovo postavljanje pod svojom odgovornošću.

Ako prijavljeno tijelo odbije da izda sertifikat o usaglašenosti, ono je dužno da to odbijanje detaljno obrazloži i navede korektivne mjere koje je potrebno preduzeti.

Ako proizvođač ponovo podnese zahtjev za zasebnu provjeru dotičnog podsistema ili bezbjednosne komponente, taj zahtjev podnosi istom prijavljenom tijelu.

Prijavljeno tijelo Komisiji i državama članicama na zahtjev dostavlja primjerak sertifikata o usaglašenosti.

Proizvođač čuva tehničku dokumentaciju i sertifikat o usaglašenosti na raspolaganju nacionalnim organima 30 godina nakon što su podsistem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište.

4. **Oznaka CE i EU izjava o usaglašenosti**

4.1. Proizvođač stavlja oznaku CE i, pod odgovornošću prijavljenog tijela iz tačke 3, identifikacioni broj tog tijela na svaki podsistem ili bezbjednosnu komponentu koji ispunjavaju primjenljive zahtjeve ovog Pravilnika.

4.2. Proizvođač sastavlja pisanu EU izjavu o usaglašenosti te je čuva na raspolaganju nacionalnim organima 30 godina nakon što su podsistem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište.

EU izjava o usaglašenosti služi za identifikaciju podsistema ili bezbjednosne komponente za koje je sastavljena.

Primjerak EU izjave o usaglašenosti stavlja se na raspolaganje relevantnim nadležnim organima na njihov zahtjev.

5. Ovlašćeni zastupnik

Obaveze proizvođača utvrđene u tačkama 3.1. i 4. može ispuniti njegov ovlašćeni zastupnik, u njegovo ime te pod njegovom odgovornošću, pod uslovom da su te obaveze navedene u ovlašćenju.

PRILOG VII

POSTUPCI OCJENJIVANJA USAGLAŠENOSTI ZA PODSISTEME I BEZBJEDOSNE KOMPONENTE: MODUL H 1: USAGLAŠENOST NA OSNOVU POTPUNOG OSIGURANJA KVALITETA I ISPITIVANJA DIZAJNA

1. Usaglašenost na osnovu potpunog osiguranja kvaliteta i ispitivanja dizajna dio je postupka ocjenjivanja usaglašenosti prilikom kojeg proizvođač ispunjava obaveze utvrđene u tačkama 2. i 5., a kojim osigurava i potvrđuje na sopstvenu odgovornost da dotični podsistemi ili bezbjednosne komponente ispunjavaju zahtjeve ovog Pravilnika koji se na njih odnose.
2. **Proizvodnja**

Proizvođač primjenjuje odobreni sistem kvaliteta za projektovanje, proizvodnju i konačni pregled i ispitivanje podsistema ili bezbjednosnih komponenti kako je utvrđeno u tački 3. te podliježe nadzoru kako je utvrđeno u tački 4. Primjerenost tehničkog rješenja podsistema ili bezbjednosnih komponenti ispituje se u skladu sa tačkom 3.6.
3. Sistem kvaliteta
  - 3.1. Proizvođač prijavljenom tijelu po sopstvenom izboru podnosi zahtjev za ocjenjivanje svog sistema kvaliteta za dotične podsisteme ili bezbjednosne komponente.

Zahtjev sadrži:

    - (a) ime i adresu proizvođača te, ako zahtjev podnosi ovlašćeni zastupnik, i njegovo ime i adresu;
    - (b) sve potrebne informacije o podsistemima ili bezbjednosnim komponentama koji će se proizvesti;
    - (c) tehničku dokumentaciju u skladu sa Prilogom VIII. za jedan reprezentativni tip za svaku kategoriju podsistema ili bezbjednosne komponente koji će se proizvesti;
    - (d) dokumentaciju o sistemu kvaliteta;
    - (e) adresu radnog prostora u kojem se podsistemi ili bezbjednosne komponente projektuju, proizvode, pregledaju i ispituju;
    - (f) pisanu izjavu da isti zahtjev nije podnesen nijednom drugom prijavljenom tijelu.
  - 3.2. Sistemom kvaliteta osigurava se usaglašenost podsistema ili bezbjednosnih komponenti sa zahtjevima ovog Pravilnika koji se na njih odnose.

Svi elementi, zahtjevi i odredbe koje proizvođač donese sistematski se i uredno dokumentuju u obliku pisanih politika, postupaka i uputstava. Dokumentacija o sistemu kvaliteta omogućava dosljedno tumačenje programa, planova, priručnika i zapisa o kvalitetu.

Ona posebno sadrži primjereni opis:

    - (a) kvalitativnih ciljeva i organizacione strukture, odgovornosti i ovlašćenja upravljačke strukture s obzirom na kvalitet projektovanja i proizvoda;
    - (b) specifikacija tehničkog rješenja, uključujući standarde, koji će se primjenjivati i, kada se relevantni harmonizovani standardi ne primjenjuju u potpunosti, sredstava, uključujući druge relevantne tehničke specifikacije, kojima će se osigurati zadovoljavanje bitnih zahtjeva ovog Pravilnika;
    - (c) tehnika nadzora projektovanja i njegove provjere, procesa i sistemskih aktivnosti koji će se upotrebljavati pri projektovanju podsistema ili bezbjednosnih komponenti;
    - (d) odgovarajućih tehnika proizvodnje, kontrole i osiguranja kvaliteta, procesa i sistemskih mjera koje će se primjenjivati;
    - (e) ispitivanja i testiranja koji će se sprovesti prije, tokom i nakon proizvodnje te učestalosti kojom će se ona sprovesti;

- (f) zapisa o kvalitetu, kao što su inspekcijski izvještaji i podaci o testiranju, podaci o etaloniranju (umjeravanju), izvještaji o stručnoj osposobljenosti dotičnog osoblja itd.;
- (g) sredstava kojima se prati postizanje potrebnog kvaliteta projektovanja i proizvoda te efikasnost djelovanja sistema kvaliteta.

3.3. Prijavljeno tijelo ocjenjuje sistem kvaliteta kako bi utvrdilo ispunjava li on zahtjeve iz tačke 3.2. Ono pretpostavlja usaglašenost sa tim zahtjevima u odnosu na elemente sistema kvaliteta koji su u skladu sa odgovarajućim specifikacijama relevantnog harmonizovanog standarda. Revizija uključuje obilazak radnih prostora u kojima se podsistemi ili bezbjednosne komponente projektuju, proizvode, provjeravaju i ispituju.

Uz iskustvo sa sistemima upravljanja kvalitetom, revizorski tim mora imati barem jednog člana koji ima iskustvo u ocjenjivanju u oblasti žičara i tehnologija dotičnih podсистema ili bezbjednosnih komponenti te koji je upoznat sa primjenljivim zahtjevima ovog Pravilnika.

Revizorski tim pregleda tehničku dokumentaciju iz tačke 3.1. s ciljem provjere sposobnosti proizvođača da odredi primjenljive zahtjeve ovog Pravilnika te da sprovede potrebne preglede radi osiguranja usaglašenosti podсистema ili bezbjednosnih komponenti sa tim zahtjevima.

Prijavljeno tijelo o svojoj odluci obavještava proizvođača ili njegovog ovlašćenog zastupnika. Obavještenje sadrži zaključke o reviziji i obrazloženu odluku o ocjeni.

3.4. Proizvođač se obavezuje da će ispunjavati obaveze koje proizlaze iz odobrenog sistema kvaliteta te da će se pobrinuti za primjerenost i efikasnost sistema.

3.5. Proizvođač mora prijavljeno tijelo koje je odobrilo sistem kvaliteta obavještavati o svim planiranim izmjenama u sistemu kvaliteta.

Prijavljeno tijelo ocjenjuje sve predložene izmjene i odlučuje hoće li izmijenjeni sistem kvaliteta i dalje ispunjavati zahtjeve iz tačke 3.2. ili ga je potrebno ponovo ocijeniti.

Ono obavještava proizvođača ili ovlašćenog zastupnika o svojoj odluci. Obavještenje sadrži zaključke o ocjeni i obrazloženu odluku o ocjeni.

3.6. Ispitivanje dizajna

3.6.1. Proizvođač podnosi zahtjev za ispitivanje dizajna prijavljenom tijelu iz tačke 3.1.

3.6.2. Zahtjev omogućava razumijevanje projektovanja, proizvodnje i funkcionisanja podсистema ili bezbjednosne komponente te ocjenjivanje njihove usaglašenosti sa zahtjevima ovog Pravilnika koji se na njih odnose.

On obuhvata:

(a) ime i adresu proizvođača;

(b) pisanu izjavu da isti zahtjev nije podnesen nijednom drugom prijavljenom tijelu;

(c) tehničku dokumentaciju kako je opisano u Prilogu VIII.

3.6.3. Prijavljeno tijelo pregleda zahtjev i, ako rješenje ispunjava zahtjeve ovog Pravilnika koji se odnose na podsystem ili bezbjednosnu komponentu, izdaje proizvođaču sertifikat o EU ispitivanju dizajna. Taj sertifikat sadrži naziv i adresu proizvođača, zaključke pregleda, uslove (ako ih ima) važenja sertifikata i potrebne podatke za identifikaciju odobrenog rješenja. Taj sertifikat može imati jedan ili više priloga.

Sertifikat i njegovi prilozi sadrže sve relevantne informacije kojima se omogućava ocjenjivanje usaglašenosti proizvedenih podсистema ili bezbjednosnih komponenti sa pregledanim rješenjem te nadzor tokom upotrebe, ako je potrebno.

Ako rješenje ne ispunjava primjenljive zahtjeve ovog Pravilnika, prijavljeno tijelo odbija da izda sertifikat o EU ispitivanju dizajna te o tome obavještava podnosioca zahtjeva, uz detaljno navođenje razloga tog odbijanja.

3.6.4. Prijavljeno tijelo je upoznato sa svim promjenama opštepoznatih posljednjih tehničkih dostignuća koje ukazuju na to da odobreno rješenje možda više ne zadovoljava primjenljive zahtjeve iz ovog Pravilnika te odlučuje nalažu li takve

promjene dalju istragu. Ako je to slučaj, prijavljeno tijelo o tome obavještava proizvođača.

Proizvođač izvještava prijavljeno tijelo koje je izdalo certifikat o EU ispitivanju dizajna o svim izmjenama odobrenog rješenja koje mogu uticati na usaglašenost sa bitnim zahtjevima ovog Pravilnika ili na uslove za važenje certifikata. Za takve izmjene potrebno je dodatno odobrenje u obliku dodatka izvornom certifikatu o EU ispitivanju dizajna koje izdaje prijavljeno tijelo koje je izdalo EU certifikat o ispitivanju dizajna.

- 3.6.5. Svako prijavljeno tijelo obavještava svoj organ koji sprovodi prijavljivanje o certifikatima o EU ispitivanju dizajna i/ili svim njihovim dodacima koje je izdalo ili povuklo te periodično ili na zahtjev tom organu stavlja na raspolaganje spisak odbijenih, suspendovanih ili na neki drugi način ograničenih certifikata i/ili dodataka. Svako prijavljeno tijelo obavještava druga prijavljena tijela o certifikatima o EU ispitivanju dizajna i/ili svim njihovim dodacima koje je odbilo, povuklo, suspendovalo ili na neki drugi način ograničilo te, na zahtjev, o certifikatima i/ili njihovim dodacima koje je izdalo.

Komisija, države članice i druga prijavljena tijela mogu na zahtjev dobiti primjerak certifikata o EU ispitivanju dizajna i/ili njihovih dodataka. Komisija i države članice na zahtjev mogu dobiti primjerak tehničke dokumentacije i rezultate ispitivanja koje je obavilo prijavljeno tijelo.

Prijavljeno tijelo do isteka važenja certifikata čuva primjerak certifikata o EU ispitivanju dizajna, njegove priloge i dodatke te tehnički spis sa dokumentacijom koju je dostavio proizvođač.

- 3.6.6. Proizvođač čuva primjerak certifikata o EU ispitivanju dizajna, njegove priloge i dodatke te tehničku dokumentaciju na raspolaganju nacionalnim organima 30 godina nakon što su podsistem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište.

4. Nadzor pod odgovornošću prijavljenog tijela

4.1. Svrha nadzora jeste osigurati da proizvođač uredno izvršava svoje obaveze koje proizlaze iz odobrenog sistema kvaliteta.

4.2. Proizvođač za potrebe ocjenjivanja dozvoljava prijavljenom tijelu pristup prostorima za projektovanje, proizvodnju, inspekciju, ispitivanje i skladištenje te mu pruža sve potrebne informacije, posebno:

- (a) dokumentaciju o sistemu kvaliteta;
- (b) zapise o kvalitetu predviđene za projektni dio sistema kvaliteta, kao što su rezultati analiza, proračuna, testiranja itd.;
- (c) zapise o kvalitetu kako je predviđeno proizvodnim dijelom sistema kvaliteta, kao što su inspeksijski izvještaji i podaci o ispitivanjima, podaci o etaloniranju (umjeravanju), izvještaji o stručnoj osposobljenosti dotičnog osoblja itd.

4.3. Prijavljeno tijelo sprovodi periodične revizije kako bi osiguralo da proizvođač održava i primjenjuje sistem kvaliteta te proizvođaču dostavlja izvještaj o reviziji. Učestalost periodičnih revizija osigurava sprovođenje potpunog ponovnog ocjenjivanja svake tri godine.

4.4. Nadalje, prijavljeno tijelo može nenajavljeno posjetiti proizvođača.

Tokom takvih posjeta prijavljeno tijelo može, prema potrebi, sprovesti ispitivanja proizvoda ili organizovati njihovo sprovođenje kako bi provjerilo da sistem kvaliteta ispravno funkcioniše. Ono proizvođaču dostavlja izvještaj o posjeti te izvještaj o ispitivanju ako je ispitivanje sprovedeno.

5. Oznaka CE i EU izjava o usaglašenosti

5.1. Proizvođač stavlja oznaku CE i, pod odgovornošću prijavljenog tijela iz tačke 3.1., identifikacioni broj tog tijela na svaki podsistem ili bezbjednosnu komponentu koji ispunjavaju primjenljive zahtjeve ovog Pravilnika.

5.2. Proizvođač sastavlja pisanu EU izjavu o usaglašenosti za svaki model podsistema ili bezbjednosne komponente te je čuva na raspolaganju nacionalnim organima 30 godina nakon što su podsystem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište. U EU izjavi o usaglašenosti navodi se model podsistema ili bezbjednosne komponente za koju je izjava sastavljena te se u njoj navodi broj sertifikata o EU ispitivanju dizajna.

Primjerak EU izjave o usaglašenosti stavlja se na raspolaganje relevantnim nadležnim organima na njihov zahtjev.

6. Proizvođač tokom perioda od 30 godina nakon što su podsystem ili bezbjednosna komponenta stavljeni na tržište na raspolaganju nacionalnim organima čuva:
- (a) tehničku dokumentaciju iz tačke 3.1. podtačke (c);
  - (b) dokumentaciju o sistemu kvaliteta iz tačke 3.1. podtačke (d);
  - (c) informacije o izmjeni iz tačke 3.5., kako je odobrena;
  - (d) odluke i izvještaje prijavljenog tijela iz tačaka 3.3., 3.5., 4.3. i 4.4.

7. Svako prijavljeno tijelo obavještava svoj organ koji sprovodi prijavljivanje o izdatim ili povučenim odobrenjima sistema kvaliteta te periodično ili na zahtjev tom organu stavlja na raspolaganje spisak odbijenih, suspendovanih ili na neki drugi način ograničenih odobrenja sistema kvaliteta.

Svako prijavljeno tijelo obavještava druga prijavljena tijela o odobrenjima sistema kvaliteta koja je odbilo, suspendovalo ili povuklo i, na zahtjev, o odobrenjima sistema kvaliteta koje je to tijelo izdalo.

Prijavljeno tijelo na zahtjev podnosi Komisiji i državama članicama primjerak izdate odluke (izdatih odluka) o odobrenju sistema kvaliteta.

Prijavljeno tijelo čuva primjerak izdate odluke (izdatih odluka) o odobrenju sistema kvaliteta, njene priloge i dodatke te tehnički spis tokom perioda od 30 godina od datuma njihovog izdavanja.

8. Ovlašćeni zastupnik

Obaveze proizvođača utvrđene u tačkama 3.1., 3.6.4., 3.6.6., 5. i 6. može ispuniti njegov ovlašćeni zastupnik, u njegovo ime te pod njegovom odgovornošću, pod uslovom da su te obaveze navedene u ovlašćenju.

PRILOG VIII

TEHNIČKA DOKUMENTACIJA ZA PODSISTEME I BEZBJEDNOSNE KOMPONENTE

1. Tehnička dokumentacija omogućava ocjenjivanje usaglašenosti podsistema ili bezbjednosne komponente sa primjenljivim zahtjevima ovog Pravilnika te sadrži odgovarajuće analize i procjene rizika. U tehničkoj dokumentaciji potrebno je naznačiti primjenljive zahtjeve i, u mjeri u kojoj je to relevantno za ocjenjivanje usaglašenosti, obuhvatiti projektovanje, proizvodnju i funkcionisanje podsistema ili bezbjednosne komponente.
2. Tehnička dokumentacija sadrži najmanje sljedeće elemente:
  - (a) opšti opis podsistema ili bezbjednosne komponente;
  - (b) projektne i proizvodne nacрте i dijagrame komponenti, podsklopova, krugova itd. te opise i objašnjenja potrebna za razumijevanje tih nacрта i dijagrama te za djelovanje podsistema ili bezbjednosne komponente;
  - (c) spisak harmonizovanih standarda iz člana 17. koji se primjenjuju u cjelini ili djelimično, na koje su upućivanja objavljena u Službenom listu Evropske unije, te, ako se ti harmonizovani standardi ne primjenjuju, opis rješenja koja su prihvaćena kako bi se ispunili bitni zahtjevi iz ovog Pravilnika, uključujući spisak drugih odgovarajućih tehničkih specifikacija koje se primjenjuju. U slučaju djelimično primijenjenih harmonizovanih standarda, tehničkom dokumentacijom se moraju pobliže označiti djelovi koji se primjenjuju;
  - (d) prpratne dokaze prikladnosti projekta, uključujući rezultate svih projektnih proračuna, pregleda ili ispitivanja koje je proizvođač sproveo ili je osigurao njihovo sprovođenje te izvještaje o njima;
  - (e) primjerak uputstava za upotrebu podsistema ili bezbjednosne komponente;
  - (f) za podsisteme, primjerke EU izjava o usaglašenosti za bezbjednosne komponente ugrađene u podsistem.

PRILOG IX

EU IZJAVA O USAGLAŠENOSTI ZA PODSISTEME I BEZBJEDNOSNE KOMPONENTE br. ... (*1)

1. Podsystem/bezbjednosna komponenta ili model podsystema/bezbjednosne komponente (proizvod, tip, serija ili serijski broj):
2. Ime i adresa proizvođača i, prema potrebi, njegovog ovlaštenog zastupnika:
3. Ova izjava o usaglašenosti se izdaje pod isključivom odgovornošću proizvođača.
4. Predmet izjave (identifikacija podsystema ili bezbjednosne komponente koja omogućava njihovu slijedivost. Može uključivati sliku, ako je to potrebno za identifikaciju podsystema ili bezbjednosne komponente):
  - opis podsystema ili bezbjednosne komponente,
  - sve relevantne odredbe koje bezbjednosna komponenta mora ispunjavati te, posebno, uslove upotrebe.
5. Predmet izjave opisan u tački 4. u skladu je sa relevantnim zakonodavstvom Unije o usklađivanju:
...
6. Upućivanja na relevantne harmonizovane standarde koji su se upotrebljavali ili upućivanja na druge tehničke specifikacije u odnosu na koje se izjavljuje usaglašenost:
7. Prijavljeno tijelo ... (ime, adresa, broj) ... obavilo je ... (opis aktivnosti) ... i izdalo sertifikat (sertifikate): ... (detalji, uključujući datum izdavanja, i, prema potrebi, informacije o trajanju i uslovima njegove važnosti).
8. Dodatne informacije:
Potpisano za i u ime: ...
(Mjesto i datum izdavanja):
(Ime, funkcija) (potpis):

774.

Na osnovu člana 26 stav 1 tačka 9 u vezi člana 55 Statuta Inženjerske komore Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, br. 5/2026) i saglasnosti Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Savjet Inženjerske komore Crne Gore je na V sjednici, održanoj 09.03.2026. godine, donio

PRAVILNIK O IZDAVAČKOJ DJELATNOSTI INŽENJERSKE KOMORE CRNE GORE

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Pravilnikom o izdavačkoj djelatnosti Inženjerske komore Crne Gore (u nastavku: Pravilnik) bliže se uređuju opšti uslovi i način obavljanja izdavačke djelatnosti Inženjerske komore Crne Gore (u nastavku: Komora), način i uslovi izdavanja, kriterijumi i postupak odabira publikacija, zadaci i način rada Uređivačkog odbora i druga pitanja u vezi sa izdavačkom djelatnošću.

Član 2

Izrazi koji se u ovom Pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Član 3

Komora obavlja izdavačku djelatnost u skladu sa Statutom Komore i odredbama ovog Pravilnika.

Član 4

Osnovni cilj izdavačke djelatnosti je doprinos prepoznatljivosti Komore kao strukovne organizacije, putem informisanja i edukacije njenog članstva o pitanjima vezanim za inženjersku struku u cjelini.

Član 5

Izdavačka djelatnost Komore obuhvata izdavanje periodičnih, povremenih i neperiodičnih publikacija.

Izdavačka djelatnost Komore obuhvata izdavanje časopisa, brošura, knjiga, monografija, zbornika radova sa konferencija, kongresa i okruglih stolova u organizaciji Komore, biltena, elektronskih publikacija, memorijskih uređaja i drugih oblika izdanja.

II ORGANI IZDAVAČKE DJELATNOSTI

Član 6

Poslove uređivanja izdavanja publikacija Komore obavlja Uređivački odbor Komore.

Član 7

Uređivački odbor bira Savjet Komore (u daljem tekstu Savjet) i čini ga četiri (4) člana, po jedan predstavnik svakog strukovnog udruženja Komore.

Predsjednik Uređivačkog odbora bira se od članova Uređivačkog odbora, većinom glasova.

Radom Uređivačkog odbora rukovodi Predsjednik odbora.

Mandat članova Uređivačkog odbora traje četiri godine, sa mogućnošću reizbora.

Član 8

Uređivački odbor se sastaje po potrebi, a najmanje jednom u tri mjeseca.

Uređivački odbor donosi odluke većinom glasova.

Član 9

Uređivački odbor:

- Donosi Poslovnik o svom radu;
- Predlaže Savjetu godišnji plan izdavačke djelatnosti za narednu godinu, najkasnije do 30. novembra tekuće godine;
- U saradnji sa urednikom vrši sve neophodne pripreme oko izdavanja publikacija Komore;
- Odlučuje o izdavanju publikacija Komore, u okviru odobrenog godišnjeg plana izdavačke djelatnosti;
- Utvrđuje predlog tiraža svakog izdanja za narednu godinu i najkasnije do 15. novembra predlaže Savjetu. Uz saglasnost Savjeta predloženi tiraži izdanja ulaze u Program rada i Finansijski plan za narednu godinu;
- Vršiti redakturu radova i po potrebi imenuje Odbor za recenziju radova;
- Angažuje stručna lica neophodna za dizajnersku i tehničku pripremu publikacija Komore;
- Saraduje i pregovara sa drugim izdavačima o zajedničkim izdanjima;
- Organizuje i prati promociju i plasman izdanja;
- Razmatra i stara se o plasmanu i distribuciji publikacija na tržištu u zemlji i inostranstvu i predlaže Savjetu maloprodajnu cijenu publikacije;
- Stara se o katalogizaciji izdanja;
- Brine o evidenciji i čuvanju izdatih publikacija Komore;
- Podnosi Savjetu Izvještaj o izdavačkoj djelatnosti za tekuću godinu, najkasnije do 15. decembra tekuće godine;
- Obavlja i druge poslove iz djelokruga izdavačke djelatnosti.

Član 10

Uređivački odbor razmatra i utvrđuje mogućnosti i načine saradnje u oblast izdavačke djelatnosti sa strukovnim institucijama u zemlji i inostranstvu, Univerzitetima u Crnoj Gori, saraduje i uz saglasnost Predsjednika Komore pregovara sa drugim izdavačima o zajedničkim izdanjima publikacija.

Član 11

Organizaciono-administrativne poslove za potrebe Uređivačkog odbora obavlja Stručna služba Komore.

Član 12

Predsjedniku i članovima Uređivačkog odbora pripada nadoknada utvrđena Pravilnikom o visini nadoknada za rad u organima i tijelima Komore.

Autorima publikovanih radova u časopisu pripada nadoknada utvrđena Pravilnikom o visini nadoknada za rad u organima i tijelima Komore.

Autorima monografija i knjiga u izdavaštvu Komore na predlog Uređivačkog odbora, može biti dodijeljena odgovarajuća nadoknada za doprinos EDICIJI Komore, o čemu odluku donosi Savjet Komore.

III PUBLIKACIJE KOMORE

Član 13

Komara izdaje publikacije iz domena svoje djelatnosti i to:

- Časopis „POGLED“ - serijska publikacija koja se periodično izdaje u unaprijed definisanim intervalima u kojoj se prezentuju odgovarajući radovi, saopštenja i dr., u pisanoj i elektronskoj formi;
- Brošura - ukoričena, štampana, zaokružena publikacija sa manje od 50 stranica;
- Knjiga - ukoričena, štampana, zaokružena publikacija od najmanje 50 stranica;

- Monografija - vrsta naučne knjige koja sveobuhvatno i samostalno, metodološki obrađuje određenu temu iz domena određene nauke sa određenim brojem autocitata;
  - Zbornik - publikacija u kojoj se prezentuju radovi ili prilozi više autora posvećeni određenoj temi ili oblasti ili sa odgovarajućih skupova u organizaciji Komore (konferencija, seminara, okruglih stolova i sl.);
  - Bilten - publikacija u vidu saopštenja ili pregleda događaja iz domena određene djelatnosti.
- Pojmovi koji prate izdavanje publikacije:
- CIP (Cataloging in Publication Record) - osnovni bibliografski podaci o publikaciji, sadžaj, predmet i drugi podaci o publikaciji, koji se vode u odgovarajućoj bibliotekarskoj instituciji;
  - ISBN (International Standard Book Number) - međunarodni standard za broj knjige - jedinstveni numerički identifikator publikacije;
  - ISSN (International Standard Serial Number) - jedinstveni numerički identifikator časopisa;
  - UDK broj (Univerzalna decimalna klasifikacija) koja označava oblast i naučne discipline kojim se publikacija bavi, a dodjeljuje je određena bibliotekarska institucija;
  - Impakt Factor - faktor uticaja ili citiranosti koji pokazuje koliko je određena publikacija citirana u određenom vremenskom periodu;
  - Recenzija - ocjena vrijednosti publikacije od strane kompetentnog lica;
  - Impresum - podaci o izdavaču, uredništvu, štampariji i dr. u vezi sa određenom publikacijom.

IV UREĐIVANJE ČASOPISA KOMORE

Član 14

Uređivanje časopisa Komore podrazumijeva pripremu članaka kao sastavnih dijelova časopisa, uređivanje časopisa u cjelini, kao i sadržaj dokumentacije koja se koristi u uređivačkom radu.

Član 15

Naslov časopisa Komore je relativno trajna odrednica časopisa, koja ima za cilj da što približnije odražava karakter i tematiku sadržaja.

Časopis ima i naslov na engleskom jeziku.

Časopis ima ISSN koji se ispisuje na istaknutom mjestu na korici. Impresum časopisa sadrži obavezno:

- Naziv i adresu izdavača;
- Imena i funkcije članova uredništva;
- Kontakt podatke uredništva;
- Našiv štamparije, mjesto štampanja i tiraž;
- Naziv i internet adresu baze podataka u kojoj su članci dostupni u vidu punog ili skraćenog teksta.

Član 16

Broj izdanja časopisa u toku jedne godine, pojedinačni tiraž, sadržaj i termine štampanja predlaže Uređivački odbor.

Član 17

Članci u časopisu moraju imati osnovne elemente: naslov, imena autora, naziv ustanove, adresa, e-mail.

Pored naslova i rezimea na maternjem jeziku, upisuje se isto na engleskom jeziku.

V IZDAVANJE KNJIGA I MONOGRAFIJA

Član 18

Inicijativu za izdavanje knjiga i monografija Uređivačkom odboru može podnijeti strukovni odbor.

Predlog za izdavanje knjiga i monografija utvrđuje Uređivački odbor, a odluku donosi Savjet ukoliko je tematika publikacije u skladu sa djelatnošću Komore.

Član 19

Predlog za izdavanje knjige i monografije od strane Komore, sadrži sljedeće elemente:

- Ime i prezime autora;
- Naslov knjige;
- Obrazloženje potrebe za objavljivanjem od strane Komore;
- Sadržaj i kratak prikaz rukopisa i/ili rukopis (ili memorijske uređaje), pripremljen za štampu;
- Mišljenje dva stručna recenzenta o rukopisu, sa predlogom za štampanje;
- Naziv eventualnog suizdavača;
- Predlog tiraža;
- Predlog distribucije knjige i druge komercijalne uslove;
- Karakteristike bitne za štampanje: format, broj strana, izgled i kvalitet korica, kvalitet papira za štampanje, crnobijelo ili u boji, vrsta poveza;
- Preliminarne troškove štampanja (troškovi lektorisanja i recenzije, priprema rukopisa za štampanje, troškovi štampanja).

Član 20

Uređivački odbor procjenjuje opravdanost izdavanja knjige, saglasno značaju publikacije za Komoru u cjelini ili za pojedino strukovno udruženje iz čije djelatnosti je tematika publikacije.

Ukoliko ocijeni da je knjiga u saglasnosti sa uređivačkom politikom Komore, Uređivački odbor preporučuje Savjetu da prihvati štampanje knjige.

Nakon odluke Savjeta, verifikacije Predsjednika Komore i informacije o preliminarnim troškovima štampanja, Stručna služba preuzima potrebne aktivnosti u cilju njene realizacije.

VI IZDAVANJE ZBORNIKA I BILTENA

Član 21

Uređivački odbor podnosi predlog za izdavanje zbornika ili biltena, a odluku donosi Savjet.

Član 22

Predlog za izdavanje zbornika ili biltena od strane Komore, sadrži sljedeće elemente:

- Naziv skupa (konferencije, seminara, okruglog stola i sl.);
- Naziv organizatora skupa;
- Naziv pokrovitelja skupa;
- Naslovnu stranu zbornika ili biltena;
- Uredništvo zbornika ili biltena;
- Obrazloženje potrebe i značaja za objavljivanjem od strane Komore;
- Sadržaj zbornika biltena i/ili rukopis (memorijski uređaj) pripremljen za štampu;
- Naziv eventualnog suizdavača;
- Predlog tiraža;
- Karakteristike bitne za štampanje: format, broj strana, izgled i kvalitet korica, kvalitet papira za štampanje, crnobijelo ili u boji, vrsta poveza i
- Preliminarne troškove štampanja.

Član 23

Uređivački odbor procjenjuje opravdanost izdavanja zbornika ili biltena, saglasno značaju publikacije za Komoru u cjelini, ili za strukovno udruženje iz čije djelatnosti je tematika publikacije.

Ukoliko se ocijeni da je zbornik ili bilten u saglasnosti sa uređivačkom politikom Komore, Uređivački odbor preporučuje Savjetu da prihvati štampanje publikacije, ukoliko je to saglasno sa tekućim finansijskim planom Komore.

Nakon odluke Savjeta, verifikacije Predsjednika Komore i informacije o preliminarnim troškovima štampanja, Stručna služba preuzima potrebne aktivnosti u cilju njene realizacije.

VII UČEŠĆE U FINANSIRANJU ŠTAMPANJA PUBLIKACIJA

Član 24

Učešće u finansiranju štampanja knjiga, monografija, zbornika i drugih publikacija u smislu finansijske pomoći članu Komore, koji objavljuje publikaciju, predlog podnosi Uređivački odbor, a odluku donosi Savjet.

Član 25

Prijava za finansijsku pomoć Komore za štampanja knjige, sadrži sljedeće elemente:

- Ime i prezime autora;
- Naslov knjige;
- Obrazloženje zahtjeva u smislu potrebe i značaja za objavljivanje od strane Komore;
- Sadržaj i kratak prikaz rukopisa i/ili rukopis (memorijski uređaj) pripremljen za štampu;
- Mišljenje dva stručna recenzenta o rukopisu, sa predlogom za štampanje;
- Naziv eventualnog suizdavača;
- Predlog tiraža;
- Predlog distribucije knjige i druge komercijalne uslove;
- Predračun ukupnih troškova izdavanja i
- Predlog iznosa pomoći.

Član 26

Prijava za finansijsku pomoć Komore za štampanja zbornika ili biltena, sadrži sljedeće elemente:

- Naziv skupa (konferencije, seminara, okruglog stola isl.);
- Naziv organizatora skupa;
- Naslovnu stranu zbornika ili biltena;
- Uredništvo zbornika ili biltena;
- Obrazloženje zahtjeva;
- Sadržaj zbornika ili biltena i/ili rukopis (memorijski uređaj) pripremljen za štampu;
- Naziv eventualnog suizdavača;
- Predlog tiraža;
- Predračun ukupnih troškova izdavanja i
- Predlog iznosa pomoći.

Član 27

Prijava za finansijsku pomoć Komore za štampanja drugih publikacija, sadrži sljedeće elemente:

- Naziv publikacije;
- Uredništvo publikacije;
- Obrazloženje zahtjeva;
- Sadržaj publikacije i/ili rukopis (memorijske uređaj) pripremljen za štampu;
- Naziv eventualnog suizdavača;
- Predlog tiraža;
- Predračun ukupnih troškova izdavanja i
- Predlog iznosa pomoći.

Član 28

Pravo na podnošenje prijave za štampanje ili sufinansiranje štampanja knjige, monografije ili zbornika radova, ima član Komore, odnosno institucija ili udruženje sa kojim je Komora potpisala sporazum o saradnji.

VIII OSTALE ODREDBE

Član 29

Uređivački odbor, prilikom utvrđivanja predloga za izdavanje ili finansijsku pomoć za štampanje publikacija, utvrđuje i način predstavljanja učešća Komore u publikaciji.

Broj primjeraka publikacije koji je namijenjen Biblioteci Komore, predlaže Uređivački odbor za svaki slučaj pojedinačno, zavisno od publikacije, a odluku donosi Savjet.

Član 30

Uređivački odbor može predložiti izdavanje i sufinansiranje publikacija (monografija, zbornika radova i dr.) i izvan odobrenog plana izdavačke djelatnosti za tekuću kalendarsku godinu, uz saglasnost Predsjednika Komore.

Član 31

Sva izdanja Komore moraju biti lektorisana i tehnički korigovana prije objavljivanja u štampanom i/ili elektronskom obliku.

Član 32

Elektronska publikacija (časopis, monografija, bilten, knjiga) objavljuje se na internet stranici Komore.

Član 33

Sredstva za izdavačku djelatnost na godišnjem nivou, planiraju se u okviru Finansijskog plana Komore.

Troškovi izdavačke djelatnosti podmiruju se iz opredjeljenih sredstava za zajedničke potrebe i/ili potrebe strukovnog udruženja, u zavisnosti od načina odobravanja štampanja.

Član 34

Pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika, prestaje da važi Pravilnik o izdavačkoj djelatnosti Inženjerske komore Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, br. 79/2018).

Broj: 01-1196/4-1

Podgorica, 17. 3. 2026. godine

Predsjednik Savjeta,
prof. dr **Darko Bajić, dipl.inž.maš.**, s.r.

775.

Na osnovu člana 26 stav 1 tačka 4 Statuta Inženjerske komore Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, br. 05/2026) i saglasnosti Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Savjet Inženjerske komore Crne Gore je na IV sjednici, održanoj 26.02.2026. godine, donio

POSLOVNIK O RADU SAVJETA INŽENJERSKE KOMORE CRNE GORE

Član 1

Poslovníkom o radu Savjeta Inženjerske komore Crne Gore (u daljem tekstu: Poslovník) uređuju se pitanja organizacije i načina rada Savjeta Inženjerske komore Crne Gore (u daljem tekstu: Savjet).

Član 2

Svi izrazi i pojmovi pomenuti u ovom Pravilniku, a koji u svojoj prirodi mogu imati rodno značenje, ravnopravno i bez izuzetka se odnose na muški i ženski rod.

Član 3

Odredbe ovog Poslovníka obavezujuće su za sva lica koja učestvuju u radu Savjeta.

Član 4

Konstitutivnu sjednicu Savjeta saziva predsjednik Komore koji je po funkciji i predsjednik Savjeta, u roku ne dužem od 15 dana od dana izbora na Skupštini Inženjerske komore Crne Gore.

Član 5

Na konstitutivnoj sjednici verifikuje se saziv Savjeta.

Član 6

Na konstitutivnoj sjednici vrši se izbor potpredsjednika Savjeta iz redova članova Savjeta, po pravilu iz različite struke u odnosu na predsjednika, poštujući utvrđeni princip rotacije struka (inženjeri drugih inženjerskih struka, građevinski inženjeri, inženjeri elektrotehnike, mašinski inženjeri).

Član 7

Savjet po svim pitanjima iz svoje nadležnosti, u skladu sa Statutom IKCG, raspravlja i odlučuje isključivo na sjednicama po postupku i načinu utvrđenom ovim Poslovníkom.

Član 8

Sjednici Savjeta prisustvuju članovi Savjeta, generalni sekretar Komore i lice Stručne službe zaduženo za praćenje rada i vođenje zapisnika sa sjednice.

Sjednici Savjeta po pozivu mogu prisustvovati i druga lica čija bi prisutnost bila korisna za raspravu o pojedinim pitanjima.

Predlog za pozivanje drugih lica može podnijeti svaki član Savjeta.

Član 9

Sjednice Savjeta organizuje i priprema predsjednik Savjeta u saradnji sa generalnim sekretarom i licem Stručne službe zaduženim za praćenje rada Savjeta.

Prilikom sazivanja sjednice, vodi se računa o rokovima i vremenu potrebnim za njenu pripremu.

Član 10

Savjet zasijeda i odlučuje ako sjednici prisustvuje više od polovine ukupnog broja članova Savjeta (kvorum).

Kvorum utvrđuje predsjedavajući sjednicom prije prelaska na predloženi dnevni red.

Ukoliko zakazanoj sjednici ne prisustvuje potreban broj članova, predsjedavajući odlaže početak sjednice za najviše 60 minuta. Ako se ni u tom roku ne obezbijedi prisustvo potrebnog broja članova Savjeta za punovažno odlučivanje, predsjedavajući odlaže sjednicu.

Ako se sjednica nije mogla održati zbog nedostatka kvoruma ponovo se saziva sa istim dnevnim redom, najranije pet, a najkasnije 15 dana od dana kada je sjednica Savjeta trebalo da bude održana (ponovljena sjednica).

Razlog za odlaganje sjednice, unosi se u zapisnik kada bude održana, uz konstatovanje koji odsutni članovi Savjeta su najavili, a koji nisu najavili svoj izostanak.

Član 11

Redovne sjednice Savjeta održavaju se po potrebi, a najmanje jednom u dva mjeseca.

Redovnu sjednicu Savjeta zakazuje i njom predsjedava predsjednik Savjeta, a u slučaju njegove spriječenosti ili ostavke potpredsjednik Savjeta.

Član 12

Poziv za redovnu sjednicu Savjeta dostavlja se članovima elektronskom poštom najkasnije pet dana prije dana održavanja sjednice.

Član Savjeta je dužan da, licu koje je zakazalo sjednicu, potvrdi prijem poziva za sjednicu.

Član Savjeta koji je spriječen da prisustvuje sjednici, dužan je da o tome blagovremeno obavijesti predsjedavajućeg, najkasnije 24 časa prije početka sjednice u kom slučaju navodi razloge svoje spriječenosti.

Opravanost odsustvovanja sa sjednica Savjeta cijeni predsjednik Savjeta.

Član 13

Poziv za redovnu sjednicu Savjeta sadrži naročito:

- redni broj i datum održavanja;
- mjesto održavanja;
- vrijeme početka rada sjednice;
- predlog dnevnog reda i
- imena lica koja prisustvuju sjednici po pozivu.

Uz poziv za sjednicu, članovima Savjeta se dostavlja i odgovarajući materijal po pitanjima koja su predložena dnevnim redom.

Izuzetno, u hitnim slučajevima, predsjednik Savjeta može sazvati sjednicu u roku kraćem od pet dana, a dnevni red i odgovarajući materijal za pitanja koja su predložena za dnevni red moraju biti dostavljena članovima Savjeta najkasnije 24 h prije početka sjednice.

Poziv za sjednicu se objavljuje na internet stranici Komore.

Član 14

Ukoliko sjednici prisustvuje više od polovine članova Savjeta, predsjedavajući otvara sjednicu, obavještava koji su članovi Savjeta najavili svoj izostanak, konstatuje članove Savjeta koji nisu najavili svoj izostanak i obavještava Savjet ko je pozvan da prisustvuje sjednici i ko prisustvuje sjednici po pravu funkcije koju obavlja.

Uvodne tačke dnevnog reda redovne sjednice Savjeta su:

1. Usvajanje dnevnog reda;
2. Informacija o realizaciji odluka i zaključaka sa prethodne sjednice Savjeta.

Članovi Savjeta imaju pravo da postavljaju pitanja, iznose primjedbe i nove prijedloge u vezi sa dopunom ili izmjenom dnevnog reda.

O izmjenama i dopunama dnevnog reda članovi Savjeta se izjašnjavaju glasanjem.

Predlog konačnog dnevnog reda usvaja se većinom glasova prisutnih članova.

Informaciju o realizaciji odluka i zaključaka sa prethodne sjednice Savjeta priprema lice koje predsjedava sjednicom. Informacije mogu biti prenešene i usmenim putem.

Lice zaduženo za izvršenje odluka dužno je da izvijesti Savjet o razlozima za nerealizaciju odluka i zaključaka.

Članovi Savjeta daju eventualne sugestije i prijedloge za izvršenje nerealizovanih odluka i zaključaka.

Nakon uvodnih prelazi se na sljedeću tačku dok se ne iscrpe sve tačke utvrđene dnevnim redom.

Član 15

Sjednice Savjeta mogu biti i vanredne i zakazuju se po potrebi.

Predlog za sazivanje vanredne sjednice mogu podnijeti najmanje 1/3 članova Savjeta, Skupština, predsjednik Komore ili strukovni odbor.

Predlog za sazivanje vanredne sjednice iz stava 2 ovog člana mora biti sastavljen u pisanoj formi sa dnevnim redom i odgovarajućim materijalom.

Predsjednik Savjeta dužan je da sazove vanrednu sjednicu najkasnije 10 dana od dana dobijanja predloga iz stava 3 ovog člana.

Ukoliko predsjednik Savjeta ne postupi u smislu stava 4 ovog člana, sjednicu Savjeta saziva i njome predsjedava podnosilac zahtjeva za sazivanje vanredne sjednice.

Član 16

Predsjedavajući daje riječ učesnicima po redosledu prijavljivanja.

U toku sjednice niko ne može govoriti prije nego je od predsjedavajućeg tražio i dobio riječ.

Učesnik u diskusiji može govoriti samo o pitanju koje je na dnevnom redu. Ako se učesnik u radu udalji od dnevnog reda, predsjedavajući će ga upozoriti na obavezu pridržavanja dnevnog reda.

Riječ se može dobiti najviše dva puta po istom pitanju koje je na dnevnom redu.

Diskusije se, po potrebi, dogovorno, mogu vremenski ograničiti.

Član 17

Za povrede reda na sjednici mogu se izreći mjere upozorenja i oduzimanja riječi.

Mjera upozorenja izriče se učesniku koji svojim ponašanjem, uzimanjem riječi i izlaganjem kada mu za to nije dato pravo, upadanjem u riječ ili na drugi način narušava red na sjednici.

Mjera oduzimanja riječi izriče se učesniku koji svojim govorom na sjednici narušava red i odredbe ovog Poslovnika, a već je jedanput u njenom toku upozoren da se pridržava dnevnog reda i odredbi ovog Poslovnika.

Mjeru upozorenja i mjeru oduzimanja riječi izriče predsjedavajući sjednice.

Član 18

Rasprava po pojedinim pitanjima dnevnog reda vodi se dok o njima ima prijavljenih učesnika. Kada predsjedavajući utvrdi da nema više zainteresovanih za izlaganje, zaključuje raspravu.

Nakon rasprave formuliše se odluka ili zaključak i stavlja na glasanje.

Pravo glasa imaju samo članovi Savjeta.

Odluke i zaključci se donose većinom glasova ukupnog broja članova.

Glasanje je po pravilu javno, ali za određena pitanja, Savjet može donijeti odluku o tajnom glasanju.

Po završenom glasanju, predsjedavajući utvrđuje konačnu odluku ili zaključak, sa rezultatom glasanja, nakon čega objavljuje da li je prijedlog o kom se glasalo prihvaćen ili nije.

Član Savjeta koji je učestvovao u raspravi po pojedinim pitanjima dnevnog reda, a ima mišljenje koje je različito od usvojenog zaključka, ima pravo da izuzme svoje mišljenje u zapisniku sa sjednice.

Član 19

Na sjednici Savjeta može se učestovati i putem zoom platforme (video bima).

Član 20

Predsjedavajući, uz obrazloženje, može prekinuti sjednicu i naknadno odrediti vrijeme i mjesto nastavka sjednice. Vrijeme nastavka sjednice ne može biti duže od 30 dana od dana prekida sjednice.

Član 21

O radu sjednice Savjeta vodi se zapisnik u elektronskoj formi, koji je vidljiv svima koji fizički prisustvuju sjednici.

Zapisnik sa sjednice Savjeta sadrži:

- redni broj sjednice počev od konstituisanja novog saziva Savjeta
- datum i mjesto održavanja, sa časom početka i završetka rada;
- imena i prezimena prisutnih i odsutnih članova Savjeta;
- imena i prezimena drugih prisutnih lica i njihova eventualna funkcija u Komori;
- konstataciju o kvorumu;
- usvojeni dnevni red sjednice;
- donijete zaključke, odluke, prijedloge i mišljenja, sa rezultatima izjašnjavanja (za, protiv ili uzdržan);
- potpis lica koje je vodilo zapisnik i predsjedavajućeg.

Član 22

U zapisnik se, uz podatke iz člana 20 ovog Poslovnika, unose jasne formulacije odluka i zaključaka.

Izuzetno od stava 1 ovog člana svaki član Savjeta ili prisutno lice po pozivu, može tražiti da se u zapisnik unese njegovo izlaganje u cjelini i isto je dužno da na samoj sjednici preda zapisničaru pisanu ili elektronsku formu svoje diskusije.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, u zapisniku će se unijeti kratka informacija da je diskusija iz stava 2 ovog člana sastavni dio zapisnika.

Ukoliko član Savjeta iznese primjedbu na zapisnik, članovi Savjeta se izjašnjavaju o prihvatanju iste.

Član 23

Sjednice Savjeta se završavaju usvajanjem zapisnika i usvojeni zapisnik se odmah šalje elektronskim putem svim članovima Savjeta.

Štampani zapisnik koji potpisuju predsjedavajući i lice zaduženo za njegovo vođenje zavodi se u djelovodniku Komore.

Član 24

Generalni sekretar Komore je odgovoran da se svi akti doneseni na sjednici Savjeta, evidentiraju, ovjere, dostave arhivi i objave na internet stranici Komore.

Član 25

Za donošenje pojedinih odluka, kada to predsjednik ocijeni za potrebno, može se održati i elektronska sjednica Savjeta.

Za elektronsku sjednicu se određuje dnevni red, sa rokom zaključenja sjednice.

Odluke donijete na elektronskoj sjednici smatraju se usvojenim ako se sa njima saglasi većina članova Savjeta.

Cjelokupna komunikacija između svih učesnika tokom elektronske sjednice, mora biti u potpunosti međusobno vidljiva i po pravilu se vrši putem e-maila.

E-mail sa glasovima članova o odlučivanju sa sjednice se štampaju i zavode u djelovodniku Komore.

Praćenje elektronske sjednice obavlja lice zaduženo za praćenje rada Savjeta.

Predlog zapisnika se sačinjava i isti se dostavlja članovima Savjeta na usvajanje u roku od 3 dana od dana zaključenja sjednice.

Članovi Savjeta su dužni da se o predlogu zapisnika sa elektronske sjednice izjasne u roku od 2 dana.

Član 26

Ako član Savjeta tri puta u toku jedne godine neopravdano izostane sa sjednice, predsjednik Savjeta će uputiti Skupštini predlog za njegovo razrješenje.

Ako član Savjeta tri puta u toku jedne godine, neopravdano ne izvrši preuzetu obavezu, Savjet će uputiti prijedlog Skupštini za njegovo razrješenje.

Nakon razrješenja člana Savjeta, za novog člana biće verifikovan mandat lica sa liste kandidata za člana Savjeta odgovarajuće struke, sa najvećim brojem osvojenih glasova na opštim izborima.

Odluka o verifikaciji mandata novog člana Savjeta biće donijeta na prvoj narednoj sjednici Savjeta.

Član 27

Za razrješenje dilema i odlučivanje o određenim pitanjima za koje je neophodno pravno ili drugo tumačenje, Savjet može tražiti pisano tumačenje.

Pitanje iz stava 1 ovog člana potrebno je pisano jasno formulisati i odrediti krajnji rok za dostavu predmetnog tumačenja i mišljenja.

Za izradu tumačenja/mišljenja iz stava 1 ovog člana, Savjet može imenovati zaposlene ili spoljne saradnike.

Član 28

Radi razmatranja pojedinih pitanja, pripremanja prijedloga i stavova iz svog djelokruga rada, Savjet može formirati stalne i povremene Komisije.

Broj članova Komisija, njihov sastav i zadaci sa rokom završetka, utvrđuju se Odlukom o njihovom formiranju.

Nakon završetka rada Komisije, Predsjednik Komisije je dužan da podnese Savjetu izvještaj o radu Komisije.

Član 29

Ovaj Poslovnik stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Stupanjem na snagu ovog Poslovnika, prestaje da važi Poslovnik o radu Upravnog odbora („Službeni list Crne Gore”, br.061/22 od 08.06.2022.).

Broj: 01-1129/71

Podgorica, 17. 3. 2026. godine

Predsjednik Savjeta,
prof. dr **Darko Bajić**, dipl.inž.maš., s.r.

776.

Na osnovu člana 20b stav 2 Zakona o zaštiti konkurencije („Službeni list CG”, br. 44/12, 13/18 i 145/21), Vlada Crne Gore je, dana 13. marta 2026. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, donijela

R J E Š E N J E
O IMENOVANJU ČLANA SAVJETA AGENCIJE ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE

Za člana Savjeta Agencije za zaštitu konkurencije, imenuje se Danilo Medojević, spec. sc. pravnih nauka, na predlog Ministarstva ekonomskog razvoja.

Broj: 11-100/26-920/2

Podgorica, 13. marta 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

777.

Na osnovu člana 31 stav 1 alineja 1 i člana 33 stav 1 Zakona o sudskim vještacima („Službeni list CG”, br. 54/16 i 69/25), Komisija za vještake donosi

R J E Š E N J E
O RAZRJEŠENJU SUDSKOG VJEŠTAKA

Markišić Šukrije Merdin iz Plava, rođen 27.5.1968. godine u Plavu, specijalista neurologije, razrješava se dužnosti sudskog vještaka iz oblasti neurologije.

Broj: 05-109/26-1259

Podgorica, 2. marta 2026. godine

Ministarstvo pravde
Komisija za vještake
Predsjednica Komisije,
Lepa Medenica, s.r.

778.

Na osnovu člana 34 Zakona o sudskim vještacima („Službeni list CG”, broj 54/16 i 69/25) i člana 139 stav 1 tačka 10 Zakona o upravnom postupku („Službeni list CG”, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), Komisija za vještake donosi

R J E Š E N J E

Poništava se Rješenje Komisije za vještake broj: UPI-05-109/25-752 od 22. decembra 2025. godine, o postavljenju Dacić Šemsa Amela iz Bara, rođenog 5.10.1984. godine u Rožajama, specijaliste doktora medicine, specijaliste patologije, za sudskog vještaka iz oblasti patologije i sudske medicine.

Broj: UPI-05-109/26-332

Podgorica, 2. marta 2026. godine

Ministarstvo pravde
Komisija za vještake
Predsjednica Komisije,
Lepa Medenica, s.r.

779.

Po izvršenom sravnjenju sa izvornim tekstom, utvrđeno je da se u tekstu Kodeksa policijske etike („Službeni list CG”, broj 29/26) potkrala greška, pa se daje

**ISPRAVKA
KODEKSA POLICIJSKE ETIKE**

U Prilogu Kodeksa policijske etike umjesto riječi: „člana 22” treba da stoje riječi: „člana 23”.

Podgorica, 19. marta 2026. godine

Iz Sekretarijata za zakonodavstvo